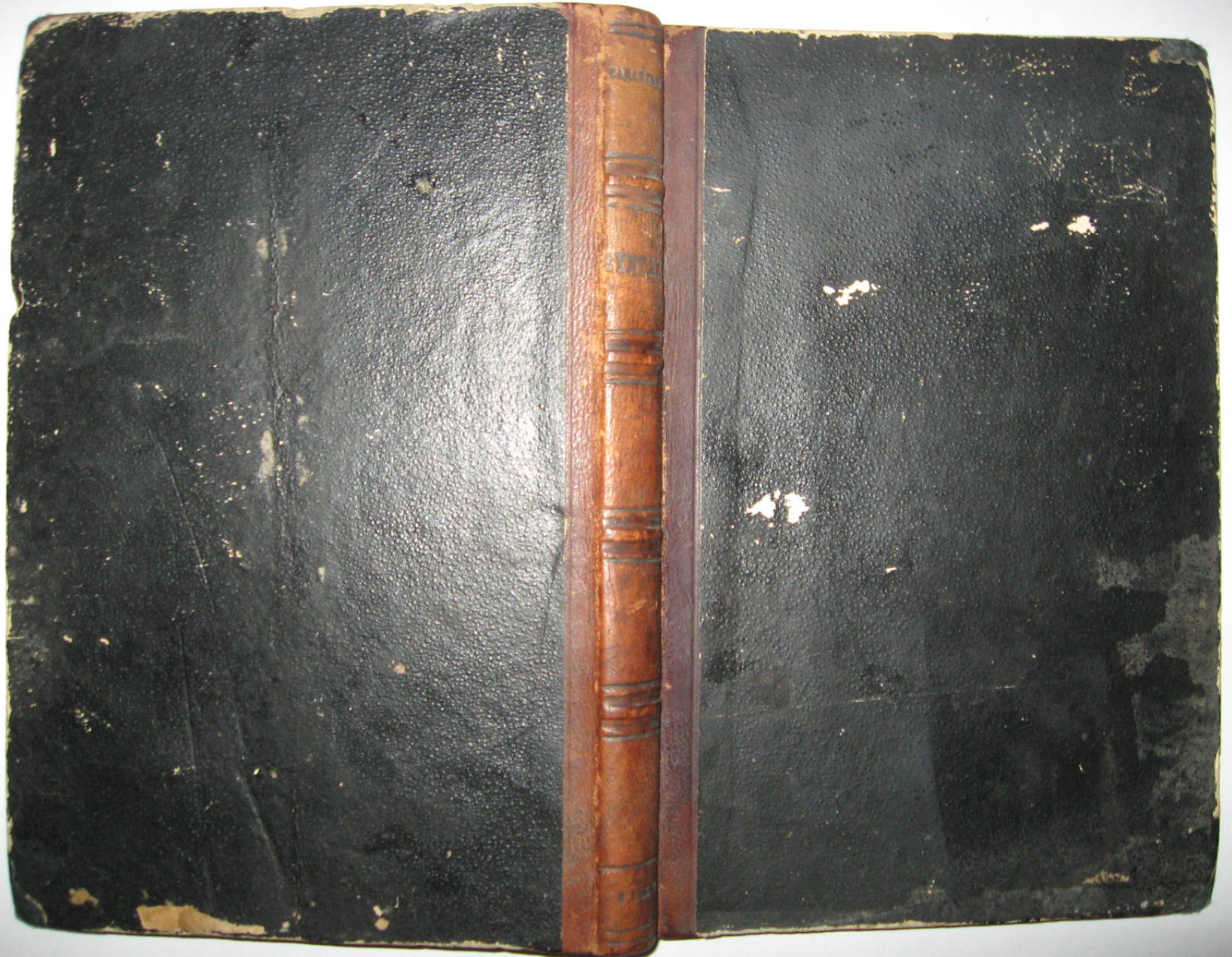

Κῦρος ἐξέρχει [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Dix ale mele curti
1881 - 8236 - N. Sigler cl. Va.

Pour mémoire
Blutstein Bel. IV
1881-82.

Nathanail Siegler cl. IIa
1883 Januarie 20

CURSU COMPLETU

DE

GRAMMATICA ELLENA.

CURSU COMPLETU

DE

GRAMMATICA ELLENA

PARTEA A DOU'A

SYNTAXE

dupe unu planu nou cu privire la theme.

DE

I. D. CARAGIANI,

Professoru.

IASSI.

EDITIUNEA SI TYPOGRAPHI'A SOCIETATII JUNIMEA.

1870.

Fiindu ca Syntaxea face parte din cursulu completu de Grammatic'a Ellena, care va coprinde si alte doue carti: Etymologi'a si themele de applicare, cari suntu subt pressa, prefatiunea generala pentru tote trei cartile s'a pussu in Etymologia.

Autorulu.

TABELL'A MATERIILORU.

	Pag.
Definitiuni	1
Analysea syntactica séu logica	
Essemplu de analyse syntactica	10
Conjunctiunile	13
Despre Timpi. Theori'a loru	20
Despre Timpi. Insemnarile loru	22
Despre Moduri. Theori'a loru	33
Despre Moduri. Insemnarile loru la verbe fara conjunct.	34
Despre Indicativu	35
Despre Imperativu	36
Despre Optativu	37
Despre intrebare, affirmare si negare la verbele fara conjunctiune	39
Despre verbulu *a fi* candu arrata esistentia	41
Despre verbulu *a fi* cá legamentu	42
Despre Subjectu	43
Despre Predicatu	45
Despre Attributu	51
Verbele active transitive cu complimentulu directu in Accusativu	57
Ca cu verbu si *se* cu Subjonctivu cá complimente directe	58
Verbele transitive cu complimentulu directu in Genitivu	63
Verbele transitive cu complimentulu directu in Dativu	67
Transitive cu doue complimente, unulu in Genitivu si cellu laltu in Accusativu	68
Transitive cu doue complimente, unulu in Accusativu si cellu laltu in Dativu	71
Transitive cu doue complimente in Accusativu	72
Despre verbele medii	74
Medii reflessive	74
Medii possessive	75
Medii mutuale	76
Medii intermediare	76
Despre verbele passive	77
Passive commune	77
Passive morale	79
Despre verbele impersonale	81
Despre verbalele in τος, τέος, τέον	90
Despre Participiu	94
Despre complimentele indirecte, séu cumu se respunde la celle optu intrebari	102

Pag.

Intrebarea: in ce lucru . . . . . } 103
la ce lucru . . . . . }
de ce lucru . . . . . }

" " pentru a cui favore . . . . . } 104
" " pentru a cui gratia . . . . . }
" " pentru cine . . . . . }

" " din ce causa 105
" " pentru ce scopu . . . . . } 109
" " spre ce scopu, pentru ce . . . . . }
" " Candu . . . . . 113 si 120
" " candu, in ce timpu, pe ce timpu 113
" " de candu . . . . . 116 si 121
" " pene candu . . . . . 117 si 122
" " catu timpu . . . . . 118 si 122
" " in catu timpu 119
Cateva essemple pentru tote conjunctiunile de timpu cu verbu 124
" " unde . . . . . 126 si 134
" " unde sta cineva . . . . . 126 si 135
" " de unde . . . . . 129 si 135
" " unde=incotro . . . . . 131 si 135
" " pe unde . . . . . 133 si 135
" " catu . . . . . 137 si 143
Comparative 140
Superlative 142
" " : cumu. 145
Conjunctiunea *doca=de=se* 160
Presuppunere pentru trecutu 160
" " presentu 162
" " viitoru 162
Conjunctiunile *se, cá se, pentru cá se* 164
Conjunctiunea *ca* 165
Cateva essemple pentru *ca* 169
Conjunctiunile Copulative. . . . . 170 si 13
Conjunctiunile Disjunctive . . . . . 173 si 14
" " Oppositive séu adversative. . . . . 175 si 14
" " Consecutive . . . . . 175 si 15
Negativele *οὐ* si *μή* = *nu* 175
Despre Adverbe 179
" Interjectiuni 180
Prepositiunile din Romanesce in Ellinesce 186
De cu multe insemnari 193
Prepositiunile din Ellinesce in Romanesce 209
Ἀντὶ 210
Ἀπὸ 211

Pag.

Ἐκ 213
Πρὸ 213
Ἐν 214
Σὺν (*ξὺν*) 215
Εἰς (*ἐς*) 216
Ἀνὰ 216
Διὰ 218
Κατὰ 219
Ὑπὲρ 220
Ἀμφὶ 222
Περὶ 224
Παρὰ 225
Μετὰ 227
Ὑπὸ 230
Πρὸς 232
Ἐπὶ 233
Despre Articolu 236
Despre Pronume 240
Pronumele personale 250
" " reflessive 250
" " mutualu *ἀλλήλων* 253
" " *αὐτός* 256
" " possessive 256
" " demonstrative 259
" " relative. 261
Prunumele relativu *οἷος* 265
" " " *ὅσος* si *ἡλίκος* 273
" " Indefinite 274
" " Interrogative 276
Indreptarea erroriloru 282

SYNTAXE.

Capitolulu I.

Definitiuni.

Dispositiunea verbeloru, subjectu, complimentu directu, subjectu esterioru, predicatu, legamentu.

1 §. Prin *Dispositiunea* unui verbu intiellegemu starea, in care se afla subjectulu verbului; earu prin *subjectu* intiellegemu person'a séu lucrulu, despre care este vorb'a, séu mai practicu, acell'a, care *este* séu *face* cea ce insemnedia verbulu. precumu: Nicolae lucredia, (cine lucredia? Nicolae, aici subjectulu lui *lucredia* este Nicolae), Nicolae este in casa (cine este in casa? Nicolae, aici acell'a care *este*, este Nicolae; *Nicolae* daru este subjectulu verbului *este).*

2 §. Cá se cunoscemu de ce dispositiune este unu verbu, nu ne luâmu dupe form'a lui in *ω*, séu *μαι*, ci numai si numai dupe cea ce insemnedia; caci nu tote celle terminate in *ω* suntu active, nici tote celle in *μαι*, passive. precumu: *lucrediu* = *ἐργάζομαι*, de si are form'a *μαι*, este activu; assemnea *me bucuru* = *χαίρω* de si are form'a *ω*, este passivu.

3 §. Dispositiunile verbului suntu trei: activa, passiva si neutra.

4. §. Unu verbu se dice *activu*, candu subjectulu seu, spre a face cea ce insemnedia verbulu, se misca ore-cumu séu cu trupul séu cu sufletulu. precumu: Amblu, Scriu (miscare de trupu), Observu, Me uitu, Gandescu, (miscare de sufletu).

5 §. Unu verbu activu se dice *transitivu*, candu subjectulu seu in directiunea miscarii salle intalnesce ceva, séu mai practicu, verbulu activu se dice *transitivu*, candu intrebandu cu intrebarea pe *cine* séu *ce*, ne respunde unu cuventu; cuventulu, care respunde la un'a din aceste intrebari, lu-vomu numí *complimentu directu*

(în Ellinesce se numesce *ἀντικείμενον*, adeca oppusu la directiunea miscarii subjectului lucrandu). precumu: *taiu lemne*, (ce taiu? resp. lemne, *lemne* este complimentu directu verbului *taiu*), *te cunoscu*, (pe cine cunoscu? resp. te, *te* este complimentu directu verbului *cunoscu*) etc. Daca ensa verbulu activu nu respunde la intrebarea pe *cine* séu *ce*, se dice activu *intransitivu*: mergu, (pe cine mergu? nu respunde. ce mergu? nu respunde) asseminea, *ambla, curgu, curgere, tusiescu* etc.

6 §. Unu verbu se dice *passivu*, candu subjectulu seu nu face ellu lucrarea, ci o face altu cineva séu ceva, earu subjectulu sta spre forma. precumu: *lemnulu se taia de mine*, (aici lemnulu, care este subjectulu verbului *se taia*, nu face ellu lucrarea, *taiarea*, ci altu cineva, *eu*). Cuventulu, care la verbele passive face lucrarea, lu-vomu numí *subjectu esterioru séu realu*. Acestu subjectu esterioru nu numai ca face ellu lucrarea la verbele passive, daru sta catre adeveratulu subjectu alu verbului passivu tocmai precumu sta subjectulu catre complimentulu directu la verbele active transitive. precumu: lemnulu se taia de mine = eu taiu lemnulu.

7 §. In acestu methodu amu impartitu verbele passive in doue feluri, in passive *commune* si passive *morale*.

8 §. Numimu passive *morale* pe acelle passive, cari arrata bucuria séu intristare, séu ori ce nuancia mai tare séu mai slaba a acestoru doue sentimente. precumu: *me bucuru, me intristediu, sufferu, doru, me miru, me temu, me maniu* etc. *passive morale*, pentru ca subjectulu aici *eu* nu face ellu lucrarea verbului, nu face ellu singuru bucuri'a, intristarea, sufferinti'a, mirarea, mani'a, temerea, ci alte lucruri esteriore ne producu aceste sentimente, aceste impressiuni etc.

9 §. Numimu passive *commune* pe tote celle lalte. precumu: cas'a se ruinedia, scrissorea se scrie de mine, Antoniu fú invinsu de Augustu etc.

Nota. Acesta distingere a verbeloru passive in morale si commune este neaparata in syntaxea Ellena, caci subjectulu esterioru altufelu se afla espressu la celle morale, si astufelu la celle commune.

10 §. Unu verbu se dice *neutru*, candu nu este nici activu

nici passivu; séu candu, spre a face subjectulu cea ce insemnedia verbulu, nu se misca nici cu trupulu nici cu sufletulu. precumu: cutare *jace* aici, cas'a *se afla* spre nordu, *dormu, siedu, me repausediu* etc.

Nota. Verbele disse *medii* nu suntu de vre ua dispositiune a parte, ci active, cari au de complimentu directu ensusi subjectulu verbului, care complimentu in Ellinesce este coprinsu in form'a *μαι*. precumu: me peptenu = *χτενίζομαι*, me lau = *λοὔομαι* etc. In Ellinesce verbele medii observamu aici ca mai insemnedia ca subjectulu face ceva pentru serviciulu séu folosulu seu, si lucredia séu ellu ensusi, séu prin altu. De acea mai totu daun'a este bine se se iá form'a media in Ellinesce pentru form'a activa Romanesca, candu lucrarea verbului nu se face prin subjectulu verbului, ci prin alta persona pussa de subjectu. precumu: mi—zidescu ua casa (nu eu cu manile melle, ci prin zidari) = *οἰκοδομοῦμαι οἶκον* (earu nu *οἰκοδομῶ οἶκον*, caci insemnedia ca eu cu manile melle zidescu cas'a) etc.

11 §. Numimu *predicatu* alu subjectului cuventulu, care arrata ce felu séu catu este subjectulu, daca intervine ensa intre subjectu si predicatu *legamentulu*. Prin legamentu se intiellege verbulu *a fi* séu altulu, care lega subjectulu cu predicatulu. precumu: *pamentulu este rotundu* (cuventulu *rotundu* este predicatu alu subjectului *pamentulu*, pentru ca arrata ce felu este pamentulu), *omenii suntu trei sute* (aici cuventulu *trei sute* este predicatulu subjectului *omenii*, pentru ca arrata cati suntu omenii), *cutare se numesce Nicolae* (aici predicatulu lui *cutare* este Nicolae); verbele *este, suntu, se numesce*, cari lega subjectele cu predicatele, le numimu legaminte.

Nota. Predicatulu devine attributu (despre care vedi in data paragraphulu de mai josu), candu lipsesce legamentulu fara se se subtintiellega. precumu: *pamentulu rotundu* se misca, *cei trei sute de omeni* venira. Observamu ca predicatulu represinta, calitatea subjectului cá necunoscuta auditorului séu cetitorului, pe candu attributulu o represinta cá cunoscuta dejá.

12 §. *Attributu* in genere vomu numí in acestu methodu ori-ce adjectivu, séu participiu, séu pronume, séu nume, cari res-

pundu la urmatorele patru intrebari, cu cari intrebamu prin *substantive, adjective, pronume* séu si *adverbe* une ori. Aceste intrebari suntu:

1. Care, séu ce felu, catu?
2. A cui, de cine, de ce, din ce?
3. Cui, la cine, cu cine, cu ce?
4. In ce lucru, de ce lucru, la ce lucru?

Precumu: *Alexandru cellu mare* (aici adjectivulu *cellu mare* este *attributu* substantivului *Alexandru*, caci intrebandu prin substantivulu *Alexandru* cu intrebarea *care Alexandru?* luamu respunsulu, *cellu mare*), *soldati mandri* (soldati, ce felu de soldati? respunsu. *mandri*, este attributu lui *soldati*) *vointi'a lui Petru* (a cui vointia? resp. *a lui Petru*, este attributu lui *vointi'a*), *amicu cu toti* (cu cine amicu? resp. *cu toti*, este attributu lui *amicu*), *taitoru de lemne* (taitoru de ce? resp. *de lemne* este attributu lui *taitoru*), *statua de marmura* (statua de ce? *de marmura* este attributu cuventului *statua*), *jute la piciore* (jute la ce lucru? *la piciore* este attributu cuventului jute), *bunu de gura* (bunu, de ce lucru bunu? *de gura* attributu cuventului *bunu*), *constantu in nimicu* (in ce lucru constantu? *in nimicu* attributu cuventului *constantu*); *scumpu la farina* (la ce lucru scumpu? *la farina* attributu), *patru din diece* (patru din ce? *din diece* attributu lui patru), etc.

Nota. - Attributele nu complinescu verbe, ci numai substantive, adjective, pronume si une ori adverbe, si acest'a numai daca respundu la celle de susu patru intrebari. Este bine totu daun'a attributulu se lu suppunemu la celle patru intrebari, caci numai prin acelle intrebare se pote sci in casu are se fia attributulu in Ellinesce (vedi Cap. X, 119—136 § despre attribute).

Capitolulu II.

Analysea syntactica séu logica.

13 §. Prin *analyse syntactica* intiellegemu modulu, dupe care trebue se desfacu cineva ua compositiune ore-care, spre a vedé ce

functiune are fia-care cuventu, asia in catu, vrendu se compunu, se scia cumu trebue pussu fia-care cuventu, spre a implini functiunea ce vrea se i deá, precumu si intiellessulu. Analysea este neaparata, atatu candu vrea cineva se traduca din Ellinesce in Romanesce, precumu si candu din Romanesce in Ellinesce. La analyse cata ordinea si modulu, dupe care procedemu in methodulu de facia:

1. Cetindu ne oprimu la punctu.
2. Cautamu pene la punctu unu verbu, care n'are conjunctiune. Totu daun'a trebue se fia unu verbu fara conjunctiune. Acestu verbu este verbulu principalu, si se afla in ori-ce modu afara de *Infinitivu* si *Participiu*.

Nota I. Se afla une ori pene la punctu doue verbe fara conjunctiune; atunci care trebue luatu cá cellu principalu? casulu de facia atunci are locu, candu 1) se reproducu propriile cuvinte a unei persone, cari cuvinte suntu impreuna cu verbulu ce continu complimentu directu verbului principalu, si 2) candu unu cuventu interrogativu cu verbulu seu este subjectu séu complimentu unui altu verbu: Christu a dissu: nu face reu altui'a, (aici avemu pene la punctu doue verbe fara conjunctiune, verbulu *a dissu* si *face*. Verbulu principalu este *a dissu*, caci cellu laltu *face* impreuna cu celle lalte vorbe este complimentu lui *a dissu*), nu *se scie* ce va nasce din'a de mane (aici asseminea suntu doue verbe fara conjunctiune, verbulu nu *se scie* si *va nasce*. Verbulu principalu este *nu se scie*, earu cellu laltu *va nasce* impreuna cu celle lalte cuvinte este subjectu lui *nu se scie*), nu sciu cine esci (aici *esci* cu *cine* impreuna este complimentu verbului *nu sciu*; de acea *nu sciu* este cellu principalu). La ambele daru aceste casuri cá verbu principalu se iá totu daun'a acell'a, care nu face parte din cuvintele proprii a unei persone (casulu antaiu), séu acell'a care nu este cu cuventulu interrogativu (casulu alu doilea).

Nota II. In Romanesce une ori se afla pene la punctu numai verbe cu conjunctiune. Aceste se intempla numai candu verbulu principalu este in Imperativu, care este analysatu in *se* si *Subjonctivu*. Atunci verbulu principalu este cellu cu *se* si *Subjonctivu*. precumu: *candu faci binele, se nu scia stang'a cea ce*

face drept'a, (aici suntu trei verbe, *faci*, se nu *scia* si *face*. Tote paru de antai'a data ca au conjunctiune, caci *faci* are conjunctiunea *candu*, *se nu scia* are conjunctiunea *se*, *face* are relativulu *ce*, si relativele, dupe cumu se vede la conjunctiuni Capitolulu III, se iau in acestu methodu cá conjunctiuni. Verbulu principalu aici este *se nu scia*, care este Imperativu analysatu. Acest'a n'are locu in Ellinesce.

3. Pronunciamu verbulu principalu cu intrebarea *cine* séu *ce*, si aflamu subjectulu verbului, care este vorb'a ce respunde la un'a din aceste intrebari. Subjectulu pote fí ori-ce parte de cuvntu, si se afla in Nominativu (vedi despre subjectu Capitolulu VIII, si despre verbele impersonale Capitolulu XV, 173 §).

4. Observamu daca verbulu este verbulu *a fí* séu altu.

5. Verbulu principalu daca este verbulu *a fí*, trebue se distingemu ce arrata, esistentia séu legatura.

6. Daca verbulu *a fí* arrata legatura, prin intrebarea *ce felu* séu *calu* ii cautamu predicatulu, care asseminea pote fí ori-ce parte de cuventu; fiindu ensa adjectivu, trebue se fia de genulu, casulu si numerulu subjectului seu.

7. Daca vorbulu *a fí* arrata esistentia, nu i cautamu nimica.

8. Daca verbulu principalu nu este verbulu *a fí*, ci ori-ce altu verbu, lu cercetamu de ce dispositiune este.

9. Daca verbulu principalu este passivu, cautamu de este passivu moralu, séu passivu communu, si dupe acest'a ii cautamu subjectulu esterioru prin intrebarea *de cine — de catre cine séu ce* (candu este passivu communu), prin intrebarea *pentru ce, de ce* (candu este passivu moralu).

10. Daca verbulu este activu, cercetamu daca este transitivu séu intransitivu.

11. Daca verbulu este transitivu, atunci prin intrebarea *pe cine* séu *ce* ii cautamu complimentulu directu, care va fí in casu Accusat.

12. Daca verbulu este *activu, intransitivu* séu *neutru*, séu verbulu *a fí* arratandu esistentia, atunci nu i cautamu nimic'a.

13. Si la subjectu, si la predicatu, si la complimentu directu, si la subjectu esterioru cautamu daca au attribute si la ce intrebare respundu, cá se se scia in ce casu au se se puna (vedi 19 §).

14. Pene aci s'au aflatu *verbulu, subjectulu, predicatulu, subjectulu esterioru, complimentulu directu* si *attributele*. Tote celle lalte cuvinte, de unde s'a cetitu pene la punctu, spre a vedé ce functiune au, trebue se pronunciamu verbulu principalu intrebandu cu urmatorele optu intrebari:

1) unde, 2) candu, 3) cumu, 4) catu, 5) din ce causa, 6) pentru ce scopu, 7) pentru a cui favore, gratia, 8) in ce lucru, la ce lucru, de ce lucru.

15. Cuvintele daru cari se mai afla pene la punctu trebue se respunda séu la tote, séu la unele din aceste optu intrebari. Cuvintele cari respundu la aceste optu intrebari le vomu numí *complimente indirecte*, si aceste se afla espresse in Ellinesce in urmatorele cinci feluri.

á. Cu Adverbu.

β'. Cu Infinitivu.

γ'. Cu Genitivu, Dativu, Accusat. *cu* séu *fara* prepositiune.

δ'. Cu ua conjunctiune si verbu in modu Indicativu, Subjonctivu, Optativu séu Imperativu.

é. Cu Participiu fara articolu, care totu daun'a pote se se analysedie intr'ua conjunctiune si verbu.

Nota. Infinitivulu si Participiulu, precumu si verbulu cu conjunctiune, pote se fia complimentu indirectu verbului principalu. eata de ce s'a dissu (13 §, 2) ca verbulu principalu trebue se fia fara conjunctiune si in ori-ce modu afara de Infinitivu si Participiu.

16. Tota daru sciinti'a syntaxei Ellene sta in a sci cineva cumu se afla espresse in Ellinesce:

1. Subjectulu, 2. Verbulu, 3. Predicatulu, 4. Subjectulu esterioru, 5. Complimentulu directu, 6. Attributulu, 7. Complimentele indirecte.

17. Candu se face analysea, ori unde aflamu vorba comparativa, trebue se i cautamu cuventulu, cu care se compara; ori unde vorba relativa, se i cautamu cuventulu, la care se rapporta; ori unde vorba demonstrativa, se i cautamu cari lucruri arrata, celle de mai josu séu celle de mai susu; ori unde Infinitivu séu Participiu, séu verbu cu conjunctiune, care servesce de compli-

mentu indirectu, trebue se le cercetamu tocmai cá si pe verbulu principalu, adeca cautandu-le subjectulu, dispositiunea etc.

Nota. Potu avé complimente indirecte, cari provinu cá res. punsu la celle optu intrebari, nu numai verbulu principalu, daru si ori-ce altu cuventu pene la punctu.

18. Dupe ce in modulu acest'a s'au aflatu ce functiune au tote cuvintele de unde s'a cetitu pene la punctu, cetimu de la punctu inainte pene la unu altu punctu, si acolo ne oprimi earasi. Dupe punctu mai totu daun'a in Ellinesce séu immediatu séu dupe unu séu doue cuvinte se afla conjunctiune, care se rapporta la unu verbu de mai josu, si care impreuna cu verbulu ei si cu tote vorbele pene la punctu servescu de complimentu indirectu frasei analysate pene la punctu; caci daca vomu intrebá cu frasea analysata prin un'a din celle optu mentionate intrebari, ne va respunde frasea de dupe punctu cu conjunctiune si verbu, (vedi propositiunea de mai la valle 14 §, care se da spre analyse).

Nota I. Dupe punctu fiindu in data cuventu relativu séu demonstrativu, conjunctiunea pote lipsi, si atunci cá verbu principalu se va luá verbulu, la care se rapporta relativulu séu demonstrativulu.

Nota II. Dupe ce se face analysea pene la punctu, cetindu pene la unu altu punctu, ne intorcemu la frasea analysata, si intrebamu cu un'a din intrebarile celle optu, la care ne respunde totu daun'a frasea de dupe punctu, care atunci este cá unu complimentu indirectu frasei analysate. Candu ensa dupe punctu vine conjunctiune *copulativa*, *oppositiva* séu *consecutiva* cu verbulu principalu de dupe punctu, atunci nu facemu intrebare cu frasea analysata prin celle optu intrebari, ci trecemu la verbulu principalu de a dreptulu fara intrebare.

19. De la punctulu antaiu, de unde s'a cetitu, pene la punctulu alu doilea, unde ne amu opritu, se va luá cá verbu principalu acell'a, la care se rapporta conjunctiunea, care vine dupe punctu; earu daca se voru intemplá doue conjunctiuni, cá verbu principalu se iá acell'a, la care se rapporta conjunctiunea d'antaiu; earu daca conjunctiunea a dou'a este oppositiva séu consecutiva

(vedi conjunctiunile la Capit. III), verbulu principalu va fi acell'a, la care se rapporta acesta conjunctiune a dou'a oppositiva.

Precumu: *Tine-te de cuventu... Fiindu ca, daca nu te vei tiné, nu te va crede lumea.* Se presuppunemu ca s'a analysatu frasea d'antaiu pene la punctu. Dupe punctu vinu cuvintele „Fiindu ca, daca nu te vei tiné, nu te va crede lumea.“ Vrendu se facemu si la aceste cuvinte analysea, trebue se ne oprimu la punctulu, care vine dupe cuventulu *lumea*, appoi se intrebamu cu frasea de mai susu asia: *De ce se te tii de cuventu?* la care respundemu: *Fiindu ca nu te va crede lumea, daca nu te vei tiné*, care respunsu este unu complimentu indirectu frasei de mai susu, care s'a analysatu. Acumu de la *Fiindu ca* pene la *lumea*, unde este punctulu, avemu in data dupe punctu doue conjunctiuni, un'a *Fiindu ca*, si cea lalta *daca*; dupe celle disse daru mai susu (19) verbulu principalu va fi *nu va crede*, care se rapporta la conjunctiunea d'antaiu *Fiindu ca*.

Alta. *Nu face amicu pe nimeni inainte de a cercetá cumu s'a purtatu cu amicii sei cei d'antaiu. Candu ensa astu felu ai facutu pe cineva amicu, conserva-lu* (Isocrate). Aici presuppunendu analysata propositiunea pene la punctulu cellu d'antaiu, care vine dupe cuventulu *d'aintaiu*, daca vomu ceti de acolo pene la punctulu alu doilea, care vine dupe cuventulu *conserva-lu*, trebue cá verbu principalu se luamu pe acell'a, care se rapporta la conjunctiunea oppositiva *ensa*; caci dupe punctu avemu doue conjunctiuni *candu* si *ensa*, si dupe regul'a de mai susu (19) verbulu la care se rapporta a dou'a conjunctiune oppositiva *ensa* are se fia verbulu principalu. Verbulu principalu daru aici este *conserva-lu*, si cu ellu se incepe analysea de la punctulu cellu d'antaiu pene la cellu alu doile'a, care vine dupe cuventulu *conserva-lu*.

20. Candu de la inceputu, de unde se cetesce, pene la punctu, séu intre doue puncte se afla doue séu mai multe verbe legate prin conjunctiuni *Copulative*, *Disjunctive*, *Oppositive*, séu *Consecutive*, atunci este indifferentu ori-care verbu s'aru luá cá principalu, si dupe ce facemu analysea unui'a trecemu la cellu laltu séu la celle lalte fara a intrebá cu celle optu intrebari. precumu: Si scriu Si cetescu. Séu scrie Séu cetesce. Sciu, ensa nu potu. Esci omu; deci ai se mori.

Nota. Candu subjectele, predicatele subjectele esteriore, complimentele directe, attributele si complimentele indirecte suntu doue séu mai multe, se potu legá intr'ensele numai prin conjunctiunile *Copulative*, *Disjunctive*, séu *Oppositive*, (vedi aceste conjunctiuni la 19 §, 21 §).

14 §. Se se analysedie acuma dupe regulele de mai susu 13 §, 1—20 compositiunea urmatore:

Philosophulu Cleanthe, candu *erá* teneru, fiindu ca *n'aveá* celle necessare la studiu, noptea *purtá* apa la gradini, cá se si *pota* cumperá diu'a carti si nutrimentu cu paralele castigate.

Aici dupe ce ne oprimu la punctu, cautamu unu verbu fara conjunctiune, care are se fia verbulu principalu. S'a dissu ca Participiile si Infinitivele nu se potu luá cá verbe principale; prin urmare Infinitivulu *cumperá* si Participiulu *castigate* nu le luamu in consideratiune. Ne remanu daru verbele *erá*, *n'aveá*, *purtá* si *pota*, din cari *erá* are conjunctiunea *candu*, *n'aveá* are conjunctiunea *fiindu ca*, *pota* are conjunctiunea *se*; singuru verbulu *purtá* n'are conjunctiune. *Purtá* daru este *verbulu principalu*, pentru ca n'are conjunctiune, si nu este in modu nici Infinitivu nici Participiu.

Cine purtá apa la gradini? *Philosophulu Cleanthe* (subjectu in Nominativu).

Cleanthe. Care Cleanthe? Philosophulu (attributu subjectului Cleanthe. Vedi casulu lui la 119 §).

Purtá nu este verbulu *a fi*; deci ii cautamu dispositiunea, si aflamu ca este activu transitivu, pentru ca respunde la intrebarea *ce, pe cine?*

Ce purtá? apa (compl. directu verbului *purtá* in Accusativu.) Aflandu compl. directu, intrebamu cu cele 8 intrebari.

Candu purta apa Cleanthe? *noptea* (complim. indirectu verbului *purtá* espressu in Accusativu fara prepositiune).

Unde purtá apa? *la gradini* (complim. indirectu verbului *purtá* espressu prin Accus. cu preposit.

Candu purtá apa la gradini? candu erá teneru (compl. indirectu verbului *purtá* espressu prin conjunctiunea *candu* si verbulu *erá*.

S'a dissu ca complimentele indirecte espresse prin Participiu, Infinitivu séu conjunctiune si verbu trebue cercetate cá si verbulu principalu, adeca le cautamu subjectulu, dispositiunea si totu cá acest'a cere; prin urmare intrebamu.

Erá. Cine erá teneru? *totu Cleanthe.* (Aici nu se mai pune subjectulu, caci usioru se subtintiellege pussu ua data).

Erá. Ce felu erá? teneru (predicatu subjectului Cleanthe. Aici verbulu *erá* este verbulu *a fi*, arratandu legamentu, de acea s'a cautatu predicatulu).

Din ce causa Cleanthe purtá apa la gradini, candu erá teneru? } fiindu ca n'aveá celle necessare la studiu (complim. indirectu verbului principalu *purtá* espressu prin conjunc. *fiindu ca* si verbulu *n'aveá*. De acea trebue cercetatu cá si verbulu principalu; prin urmare intrebamu).

Cine n'avea? totu Cleanthe, (subjec. lui *n'aveá*, care nu s'a pussu, fiindu ua data pussu mai susu, usioru se subtintiellege).

N'aveá este verbu activu transitivu, pentru ca respunde la intrebarea *ce*; de acea ii cautamu complimentulu directu.

N'aveá. Ce n'avea? Celle necessare la studiu (complimentu directu verbului *n'aveá*).

Necessare. { in ce lucru necessare? / la ce lucru necessare? / de ce lucru necessare? } la studiu (attributu complimentului dir. *necessare*. Vedi ce se dice attributu la 2 §).

Purtá. Pentru ce scopu Cleanthe purtá apa la gradini? } *Cá se si pota cumperá* etc. (complimentu indirectu verbului *purtá* espressu prin conjunctiunea *se* si verbulu *pota*, pe care lucercetamu cá si pe verbulu principalu; deci intrebamu).

Se pota. Cine se pota? totu Cleanthe (subjectu verbului *pota?*)

Se pota este verbu activu transitivu, pentru ca respunde la intrebarea *ce*; deci ii cautamu complimentulu directu.

Se pota. Ce se pota? Cumperá (compl. dir. verbului *pota*, si fiindu Infinitivu, trebue cercetatu cá si verbulu principalu).

Cumperá. Cine se cumpere? totu Cleanthe (subj. verbului *cumperá*).

Cumperá este verbu activu transitivu, pentru ca respunde la intrebarea *ce*; deci ii cautamu complimentulu directu).

Cumperá. Ce se cumpere? Carti si nutrimentu (doue complimente directe verbului *cumperá*, cari se lega intr'ensele prin conjunctiunea copulativa *si*).

Cumperá. Candu se cumpere? diu'a (complimentu indirectu verb. *cumpera* espressu prin Accusativu fara prepositiune).

Cumperá. Cumu se cumpere? Cu paralele castigate (complimentu indirectu verbului *cumperá*, espressu prin Accusat. cu prepositiunea *cu*).

Paralele. Cari parale? Castigate (attributu cuventului *parale*. Fiindu ca cuventulu *castigate* este Participiu, lu-cercetamu cá *si* pe verb. principalu; deci intrebamu).

Castigate. Ce castigate? Paralele (subjectu lui *castigate*).

Castigate este verbu passivu communu; deci trebue cautatu subjectulu seu esterioru.

Castigate. De cine castigate? de Cleanthe (subjectu esterioru lui *castigate*, care subj. ester. nu se pune, fiindu usioru de subtintiel.)

Cumpere. Pentru a cui favore se cumpere? } *si* (se *si cumpere*) (complimentu indirectu verbului *cumpere*, care arrata pentru a cui favore se faceá comperatorea).

15 §. Dupe astufelu de analyse logica este compussu acestu methodu. Acei daru cari aru dorí se se servesca de ellu atatu pentru traduceri din Ellinesce in Romanesce, catu si din Romanesce in Ellinesce, este bine se se patrundia de definitiunile date la inceputu si de modulu analysei, si se se conforme-

die cu densele, de voru se traga vre unu folosu; caci altufelu nu le promittemu nimic'a, fiindu tote asiediate pe aceste base. Afara de aceste fara de cunoscinti'a conjunctiuniloru Ellinesci si Romanesci analysea devine impossibila. Procedemu daru la conjunctiuni.

Capitolulu III.

Conjunctiunile.

16 §. Conjunctiunile le impartimu aici in doue feluri: in conjunctiuni, cari se afla numai cu verbu (la ori-ce modu afara de Infinitivu si Participiu) si respundu la una din celle optu intrebari; si in conjunctiuni, cari se afla cu cuvinte de ori-ce parte de cuventu. Aceste din urma se potu considerá cá adeverate conjunctiuni, pentru ca elle numai lega, earu celle lalte mai multu esplica séu se rapporta la cuvinte demonstrative espresse séu subtintiellesse mai de multe ori.

17 §. Conjunctiunile *Copulative*, *Oppositive* si *Disjunctive* lega cuvinte omogene cu alte cuvinte: nume cu nume, adjectivu cu adjectivu, pronume cu pronume, verbu cu verbu, adverbu cu adverbu si conjunctiune cu conjunctiune, participiu cu participiu; appoi subjectu cu subjectu, predicatu cu predicatu, subjectu esterioru cu subjectu esterioru, complimentu directu séu indirectu cu complimentu directu séu indirectu, attributu cu attributu etc. precumu: *si eu si* (dupe *si* trebue se vina subjectu) *tu. nici astadi nici* (trebue se vina earu adverbu, nu numai, daru adverbu de timpu) *mane. dice daru* (trebue se vina verbu pentru ca *dice* de mai susu este verbu) *nu face. Cá se scii si cá se faci.*

18 §. Celle lalte conjunctiuni cu verbulu loru nu potu stá singure fara se aiba unu altu verbu, la care se se rapporte respundiendu la un'a din celle optu intrebari, cu cari intrebamu prin verbulu fara conjunctiune.

19 §. Conjunctiunile *Copulative* suntu:

I. *si* = *καὶ* séu *τέ*.

II. *si — si* = *καὶ — καὶ*, *τὲ — τὲ*, *τὲ — καὶ*, *καὶ — τέ*.

III. *nici* = οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.
IV. *nici—nici* = οὔτε—οὔτε, μήτε—μήτε, οὐδέ—οὐδέ, μηδέ—μηδέ.

V. *nu numai—daru si* — { οὐ μόνον / οὐχ ὅστι / οὐχ ὅπως / οὐ μήν } — ἀλλὰ καί.

VI. Aici se pote coprinde si *μέν—δέ*, cari in Romanesce se traducu prin *earu*, séu *si*. D'intre cuvintele, cari se lega, trebue cellu d'antaiu se aiba *μέν* dupe densu, *μέν* care raru lipsesce subtintiellegenduse; earu cellu laltu are dupe densulu pe *δέ*, care singuru se traduce in Ellinesce, remanendu *μέν* netradussu. precumu: *λέγει μέν, πράττει δέ* = dice si face. Candu *δέ* se afla dupe punctu, nu se traduce totu-daun'a prin *si* séu *earu*, ci se pote traduce si prin *ensa, daru,* daca este oppositiune intre frasea cu *δέ* si cea lalta de mai susu. precumu: se decisse. ensa vediendu ea erá impossibilu, earasi schimbâ parere = ἔγνω. ἰδὼν δὲ ἀδύνατον ὄν, αὖθις μετέγνω.

20 §. *Disjunctivele* suntu:

séu = ἤ
ori = ἤ, εἴτε
séu—séu = ἤ—ἤ
séu ca—séu ca
ori ca—ori ca
fia — fia. } = ἤ — ἤτοι, εἴτε — εἴτε, εἴτ'οἴν — εἴτ'οὖν, ἐάν τε—ἐάν τε, ἤν τε—ἤν τε.

21 §. *Oppositivele* suntu:

I. nu — daru, ci = { οὐχ — ἀλλά. / μή — ἀλλά. }

Nota. Acesta oppositiune se esprime mai tare, daca frasea a dou'a se pune antaiu fara *daru*, si vine cea d'antaiu cá a doua cu *daru nu*. precumu: nu dice, daru face = οὐ λέγει, ἀλλὰ πράττει, face, daru nu dice (earu nu dice) = πράττει, ἀλλ'οὐ λέγει. Aru fi mai tare, daca aru lipsi cu totulu *daru*. precumu: face, nu dice = πράττει, οὐ λέγει. Atunci se facu in Ellinesce combinatiunile urmatore:

—(frasea affirmativa) — { daru nu / earu nu } nu= — { ἀλλ'οὐ / οὐδέ } οὐ.

II. In Ellinesce candu se oppune ua frase cu alta, se annuncia la cea d'antaiu cu *μέν* (care une ori si lipsindu se subtintiellege), earu la a dou'a vinu conjunctiunile urmatore, precumu se vede mai josu:

μέν— { δέ . . . . . = earu, daru, ensa.
ἀλλὰ . . . . . = daru, ci
ὅμως . . . . . = ensa
ἀλλ'ὅμως. . . . = daru, ensa
ὅμως δέ . . . . = ensa
ἀτὰρ . . . . . = daru
μέντοι . . . . = ensa, totusi
πλήν . . . . . = de catu, daru
πλὴν ἀλλὰ . . = de catu, daru
καὶ μήν . . . = si cu tote, acestea, ensa. }

Nota. *Μέν* remane necesplicata in Romanesce, séu se traduce prin *pe de ua parte, in adeveru.*

III. Candu oppositiunea este mai tare, se annuncia cu urmatorele:

cu tote ca = καίτοι
de si = καίπερ } — μέντοι = cu tote acestea.

chiaru si daca = { εἰ καὶ / καὶ εἰ / κἄν } — μέντοι = cu tote acestea.

Candu se annuncia cu acestea, la partea a dou'a in genere vine *μέντοι*; ensa pote veni si alta ori-care de la § 21, II.

Nota. *Μέντοι* vine dupe unu séu doue cuvinte, si nici ua data la inceputulu frasei. *Καίπερ* merge cu Participiu. Despre modulu lui *εἰ καί, καὶ εἰ, κἄν* vedí 256 §.

22 §. *Consecutivele* suntu:

I. asia daru deci } οἶν, δῆ, τοίνυν, ἄρα, οὐκοῦν, τοιγαροῦν, γοῦν.

II. de acea = διό, διόπερ, ὅθεν, ἐξ οὗ.

Nota. Conjunctiunile *οἶν, δῆ, τοίνυν, γοῦν* se afla totu dau-n'a dupe unu séu doue cuvinte, nici ua data la inceputulu frasei-

23 §. Conjunctiunile *causale* suntu:

fiindu ca = *ἐπεὶ, ἐπειδή.*

pentru ca = *διότι, διʼὅτι, ὡς.*

ca = *ὅτι, καθʼὅτι, καθʼὃ καθʼὅπερ* (*καθότι, καθά, καθάπερ*).

caci = *γάρ, (γοῦν), καὶ γάρ.*

că—ce = *οἷα, ἅτε.* (*ca omu ce esci, poti se te insielli = ἅτε ἄνθρωπος ὤν, ἁμαρτάνοις ἄν*).

candu = fiindu ca = *ὅτε, ὁπότε.*

daca = fiindu ca = *εἰ.*

Nota. *Ἐπεὶ* si *ἐπειδή* se punu mai multu, candu frasea cu caus'a precede cellei cu effectulu; eáru celle lalte, candu effectulu precede causei. *Γὰρ* si *γοῦν* se punu totu daun'a dupe unu séu doue cuvinte, si suntu totu daun'a dupe frasea, care arrata effectulu, *ἅτε* si *οἷα* se afla cu Participiu.

24 §. Conjunctiunile *finale, de scopu* suntu:

I. se / că se / pentru că se = / cu scopu de a } *ἵνα, ὅπως, ὡς, (ὄφρα* poeticu).

II. cu conditiunea de a = *ἐφʼᾧ, ἐφʼᾧτε* (Cu Infinitivu)
in catu se, se = *ὥστε* (cu Infinitivu).

25 §. Conditionalele suntu:

daca / de } *εἰ, ἄν, ἐάν, ἤν.*

Nota. *Ἄν, ἐάν, ἤν* se afla numai cu Subjonctivu. Candu daru *ἄν* este cu altu modu, nu este conjunctiune, ci particula adverbiala, traducenduse cu *pote* etc.

26 §. *Specificativele* suntu:

ca = *ὅτι.*

cumu ca, ca = *ὡς.*

Nota. Aceste doue conjunctiuni cu verbulu loru suntu totu daun'a că subjectu séu că complimentu unui altu verbu, precumu: se scie ca doua si doue facu patru (aici subjectulu lui *se scie* este *ca doue si cu doue facu patru*), crede ca asia este (aici complimentulu lui *crede* este *ca asia este*); une ori suntu esplicative, si se annuncia cu demonstrativele *τοῦτο* séu *ἐκεῖνο*. precumu: acest'a aveamu se ti spunu, ca..... etc.

27. §. Conjunctiunile *temporale* suntu:

I. de candu = *ἐξ οὗ, ἀφʼοὗ, ἐξ ὅτου, ἀφʼὅτου (χρόνου).*

II. dupe ce / candu } = *ἐπεί, ἐπειδή.*

III. candu / pe candu } = *ὅτε, ὁπότε, ἐν ᾧ (χρόνῳ), ἡνίκα, ὁπηνίκα.*

IV. inainte de a = *πρίν, πρὶν ἤ.*

V. pene candu = *ἕως τε, ἕως, ἄχρι, ἄχρις οὗ, μέχρι, μέχρις οὗ, πρίν, πρὶν ἤ.*

VI. indata ce / cumu } *ὡς, ἅμʼ ὡς, ὡς τάχιστα, ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα.*

Nota. Aceste conjunctiuni se rapporta in presentu séu in trecutu; candu ensa este trebuintia se se rapporte in viitoru, elle se afla in Romanesce cu fiitorulu Indicativului séu cu presintele conditionalului; atunci in Ellinesce se punu cu subjonctivu avendu dupe densele particul'a *ἄν*, care formedia unu cuventu numai cu urmatorele:

ἐπεὶ	—	*ἐπάν.*
ἐπειδὴ	....	*ἐπειδάν.*
ὅτε	*ἄν* =	*ὅταν.*
ὁπότε	....	*ὁπόταν.*

Earu de celle lalte conjunctiuni temporale de mai susu 27 § se afla despartita. pretumu:

ἐν ᾧ ἄν,	*ἄχρις οὗ ἄν,*
ἡνίκα ἄν,	*μέχρις ἄν,*
ὁπηνίκα ἄν,	*μέχρις οὗ ἄν,*
πρὶν ἄν,	*ὡς ἄν,*
ἕως τʼἄν,	*ἁμʼὡς ἄν.*
ἕως ἄν,	
ἄχρις ἄν,	

Vedi si la intrebarea *candu* modulu acestoru conjunctiuni.

28. §. Si cuvintele relative atatu declinabile, catu si nedeclinabile, se iau aici că conjunctiuni, si se rapporta totudaun'a la unu cuventu demonstrativu (séu une ori nedemonstrativu) espressu séu subtintiellessu, la care relativele declinabile suntu *Attributu*, caru celle nedeclinabile si că *Complimentu Indirectu* respundiendu la un'a din celle optu intrebari, daca prin demonstrative intrebamu.

29. §. *Relativele pronominale* suntu:

care, ce = ὃς, ἥ, ὅ, ὅστις, ἥτις, ὅ, τι
ori care = ὃς ἄν, ἥ ἄν, ὅστις ἄν, ἥτις ἄν, séu ὅστις, ἥτις, ὅ, τι.
ori ce = ὃ ἄν, ὅ, τι ἄν, ὅ, τι.

Nota. Aceste se rapporta la nume séu la demonstrativele: acest'a = οὗτος, ὅδε, séu acellu, acell'a = ἐκεῖνος. aceste demonstrative mai totu da un'a lipsescu si se subtintiellegu.

30. §. *Relativele pronominale de calitate* suntu:

Astufelu (talis) = *precumu* (qualis).

τοιοῦτος, τοῖος, τοιός δε — οἷος, ὁποῖος.

Nota. La aceste si la celle de mai la valle tote la drept'a vomu pune relativele, earu la stang'a demonstrativele la cari se rapporta. La aceste de mai susu relativulu pote fi une ori ὥστι (cu Infinitivu) = *in catu se*, séu ὥστε (cu altu modu) = *in catu.*

31. §. *Relativele pronominale de cantitate* suntu:

Atatu (de multu) — *catu.*

I. τοσοῦτος, τόσος, τοσός δε — ὅσος, ὁπόσος — ὥστε = *in catu (se).*

Atatu (de mare) — *catu*

II. τηλικοῦτος, τηλίκος, τηλικός δε — ἡλίκος, ὁπηλίκος — ὥστε = *in catu (se).*

32. §. *Relativele adverbiale Comparative* suntu:

asia, *astufelu* — *cumu*, *precumu*, *dupe cumu*

οὕτω, οὕτως — ὡς, ὥςπερ, καθώς, καθάπερ, ὅπως, οἷον, καθά, καθ'ἃ, ὅσον (raru). — ὥστε = *in catu* (se).

33. §. *Relativele adverbiale comparative de cantitate* suntu:

asia, *atat'a* — in *catu (se).*

οὕτω = ὥστε (cu Infinitivu séu altu modu. vedi 30 §. Nota).

34. §. *Relativele nedeclinabile de locu* suntu:

I. *aici*, etc, *acolo* — *unde.*

I. ἐνταῦθα, κτλ., ἐκεῖ — ἔνθα, οὗ, ὅπου, οὗπερ.

Nota. Aceste relative se punu cu verbu fara miscare.

II. *acolo*, etc. — *unde* = *in cotro.*

II. ἐκεῖ, κτλ — οἷ, οἷπερ, ὅποι.

Nota. Aceste relative se punu cu verbu, care arrata miscare spre undeva.

III. *d'aici*, etc, *d'acolo* — *de unde.*

III. ἐντεῦθεν, κτλ, ἐκεῖθεν — ἐνθεν, ὅθεν, ὁπόθεν.

Nota. Aceste relative se punu cu verbu, care arrata miscare de undeva.

IV. *pe aici*, etc, *pe acolo* — *pe unde*

IV. ταύτῃ, κτλ, ἐκείνῃ — ᾗ, ᾗπερ, ὅπῃ.

Nota. Aceste relative se punu, candu arrata pe unde trece cineva.

35. §. *Relativele de timpu* suntu: (vedi 27 §).

I. *Atunci* — *candu* — *pe candu*

I. } *τότε — ὅτε, ὁπότε*
τετυκαῦτα — ἐτύχα, ὁπετύχα.

II. *Pene atunci — pene candu*

II. *τέως — ἕως* etc.

Capitolulu IV.

Despre timpi.

Partea antai'a.

36 §. Timpii grammaticali in limb'a Ellena suntu optu. Spre a ne face ua idea esacta despre semnificatiunile loru, representamu prin lini'a de mai josu currentulu timpului; atunci

1. punctulu p, care desparte trecutulu de viitoru, este *Presintele* care arrata ca ceva se face in momentulu, in care vorbesce cineva. Acesta lucrare séu ca acuma incepe si finesce *(stingu lumin'a)*, séu incepe si continua *(amblu)*, séu inceputa continua *(traescu)*, séu facuta se arrata eá presenta *(presintele istoricu)*, séu viitore se representa eá presenta, eá se arrate ca indata se va face (dute si *vinu* si eu).

2. Daca luamu unu punctu *i* in trecutu, in care se se arrate ca ua lucrare inceputa continuá si nu se finí intr'unu timpu trecutu relativu, acea lucrare se esprime prin timpulu *Imperfectu*. precumu: eri scriamu.

3. Daca luamu unu punctu *a* in trecutu, in care se se arrate ca ua lucrare incepú si se finí, acea lucrare se esprime prin timpulu *Aoristu*. precumu: murí, plecâ.

4. Daca luamu unu punctu *per* in trecutu, in care se se arrate ca ua lucrare s'a inceputu, s'a finitu, si resultatulu lucrarii esista si pene in momentulu, in care vorbesce cineva, acea lucrare se esprime prin timpulu *Perfectu*. precumu: mi-am sapatu

gradin'a (gradin'a este si acuma sapata), mi-am ziditu ua casa (cas'a esista si pene acuma).

5. Daca luamu unu punctu *ant* in trecutu, in care se se arrate ca ua lucrare s'a inceputu, s'a finitu, si resultatulu lucrarii nu esista pene acuma, ci a esistatu in trecutu, acesta lucrare se esprime prin *Anteperfectu*. precumu: annulu trecutu mi-zidissem ua casa (cas'a nu esista acuma).

37. §. Precumu in trecutu, asia si in viitoru putemu avé *Imperfectu*, care se arrate ca ua lucrare in viitoru are se incepa, are se continue si se nu se finesca. precumu: *te voiu adduce aminte totu daun'a* (adducerea aminte are se incepa si va continuá fara se finesca), *ti-voiu fi amicu*. Putemu asemenea avé *Aoristu*, care se arrate ca ua lucrare in viitoru are se incepa si se se finesca. precumu: *mane voiu plecá*. Asemenea putemu avé *Perfectu*, care se arrate ca ua lucrare intr'unu punctu datu alu vitorului va fi finita si va avé resultatulu gat'a. precumu: *mane pe la 4 ore dupe amiadia voiu fi sapatu gradin'a*. *Anteperfectu* in viitoru nu pote esistá; caci de aru esistá, ellu aru arrata ca ua lucrare in viitoru are se incepa, are se se finesca, si intr'unu punctu datu resultatulu lucrarii nu va fi esistandu, ci a esistatu mai inainte, si candu noi vomu fi in acellu punctu, lucrarea pentru noi va fi trecuta, si pentru noi atunci va fi unu timpu trecutu, earu nu viitoru. Asia daru si in viitoru putemu insemná trei puncte, *i* pentru *Imperfectu*, *a*, pentru *Aoristu*, si *per* pentru *Perfectu*, care in romanesce se dice *fiitoru trecutu*.

Nota. Atatia suntu timpii in Ellinesce, si aceste suntu semnificatiunile loru, cari in Romanesce nu suntu anca bine difinite, nici observate eá in Ellinesce. In grammateci se insemna numai siese timpi, din causa ca timpii viitorului suntu compussi de verbulu *ἔσομαι*, care are form'a passiva, si de s'aru pune toti, incependuse cu form'a activa, s'aru face confusionne intre form'a activa si passiva, si aru resultá greutati pentru elevi. De acea se insemna, in locu de trei fiitori, numai unu, si se face vorba despre fiacare la form'a passiva. ensa in multe gramateci se uita.

38. §. *Imperfectulu* viitorului se formedia in Ellinesce luanduse fiitorulu *ἔσομαι* (voiu fi) a verbului *εἰμί* (suntu) si presin-

tele Participiului. precumu: *γράφων ἔσομαι* = voiu fi scriindu, *γραφόμενος ἔσομαι* = voiu fi scriinduse.

39 §. *Aoristulu* viitorului se formedia luandu-se *ἔσομαι* si Aoristulu participiului. precumu: *γράψας ἔσομαι* = voiu scrie, *γραφθεὶς ἔσομαι* = me voiu scrie.

Nota. Imperfectulu si Aoristulu viitorului potu avé si form'a communa din grammateci, daru acesta forma ii confunde.

40 §. *Perfectulu* viitorului se formedia luandu se *ἔσομαι* si Perfectulu participiului. precumu: *γράφω, γεγραφὼς ἔσομαι, ἐργάζομαι, εἰργασμένος ἔσομαι, στέλλομαι, ἐσταλμένος ἔσομαι.* Se intielege aici ca, daca verbulu are form'a activa, participiulu va fi activu si ellu, earu daca passiva, si Participiulu va avé form'a passiva.

Nota. Ensa la form'a passiva a verbeloru se observa ca, daca verbulu iá duplificatiune si n'are caracteru *λ, μ, ν, ϱ,* atunci se formedia cu radicin'a Perfectului passivu si cu terminatiunea *σομαι.* precumu: *γράφομαι, γεγράψομαι, (γεγράφ-σομαι).* daru se dice si *γεγραμμένος ἔσομαι.*

Partea a dou'a.

41 §. *Presintele, Perfectulu* si *Fiitorulu* suntu timpi primari, earu *Imperfectulu, Aoristulu* si *Anteperfectulu* secondari. Timpii Subjonctivului si alu Imperativului se iau cá Primari, pentru ca aceste done moduri se rapporta in viitoru, si Fiitorii suntu timpi Primari (vedi 72. § 74 §. —) Timpii din cellelalte moduri, candu se rapporta in Presentu séu Fiitoru, se iau cá Primari, earu candu in Trecutu, cá Secondari, chiaru si candu n'aru fi Primari séu Secondari. Se scie din Etymologia ca la Optativu, Infinitivu si Participiu Presintele si Impecfectulu au aceasi forma, precumu si Perfectulu cu Anteperfectulu. La aceste moduri Presintele trebue luatu de Imperfectu, precumu si Perfectulu de Anteperfectu, candu depindu de timpi Secondari. Destingerea timpiloru Primari de cei Secondari este forte necessara in Syntaxe.

Essemple: *Εἶδον* = vediui (Aoristu. timpu Secondaru), *ἑωράκαμεν* = amu vediutu (Perfectu. T. P.), *ὄψομαι* = voiu vedé (Fiitoru. T. P.), *ἑωρακὼς ἔσομαι* = voiu fi vediutu (Perfectu de Fiitoru. T. P.), *ἰδὲ* = vedi (Aoristu de Imperativu. T. P), *ἀναγνώσκω, ἵνα μάθω* = cetescu, cá se invetiu (*μάθω* Aoristu de Subjonctivu T. P.), *ἔλεγεν ὅτι γράφοι* = diceá ca scrie (*γράφοι* Imperfectu de Optativu T. S.), *ἔλεγεν ὅτι γεγραφὼς εἴη* = diceá ca scrissese (*γεγραφὼς εἴη* = Anteperfectu de Optativu T. S.), *ἔλεγεν ὅτι γράψοι* = diceá ca erá se scria (*γράψοι* de si Fiitoru de Optativu este T. S, pentru ca depinde de Timpu Secondaru), *συνεβούλευέτις Διογένει λέγων* = consiliá cineva pe Diogene dicendu (*λέγων* de si cu form'a Presintelui este Imperfectu, pentru ca depinde de timpu Secondaru).

42. §. Presintele si Imperfectulu Ellinesci de si au acelleasi insemnari cá si in Romanesce, ensa de multe ori trebue tradussi prin ajutorulu verbeloru urmatore, dupe care vine Infinititivu: (pr. *γράφω* = incepu se scriu, obicinuescu se scriu, potu se scriu, me incercu se scriu, vroescu se scriu, me pregatescu se scriu, trebue se scriu).

1. *Incepu se — incepui se — m'appucai se — m'am pussu se —* (*ἄρχομαι*).
2. *Am obiceiu se —* (*ἐἴωθα*).
3. *Me incercu se — me incercam se — me incercai se —* (*πειρῶμαι*).
4. *Potu se —* (*δύναμαι*).
5. *Vroescu se — gandescu se — meditediu se — vroiam se — gandeam se —* (*βούλομαι*).
6. *Me pregatescu se — me pregatiam se —* (*παρασκευάζομαι*).
7. *Trebue se —* (*δεῖ*).

essemple: *τί ποιεῖς, ἄνθρωπε;* = ce faci omule? = ce vrei se faci omule? *ποιμὴν ἰδὼν λύκον, ἔβόα* = unu pastoru, vediendu pe unu lupu, strigá = se pusse se strige, incepú se strige. *εὖ ἴσθι* = scii bine ne = trebue se scii bine etc. (adeca Presintele si Imperfectulu

se facu in traducere Infinitivu dependiendu de verbele de mai susu 42 §, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

Nota. De si traducemu astufelu Presintii si Imperfectii din Ellinesce, din Romanesce ensa in Ellinesce nu este bine se se faca pre mare usu cu subtintiellegerea verbeloru de mai susu (42.§.), ci in loculu loru se se puna verbele correspondente de mai susu cu Infinitivu, pentru ca si in Ellinesce se face acest'a mai dessu. precumu: *ὄνος ἐνδισάμενον λεοντῆν, ἐπειρᾶτο ἐκφοβεῖν ἀλώπεκα* (in locu de simplu Imperfectu *ἐξεφόβει*) = unu asinu inbracatu cu ua pelle de leu se incercá se sperie ua vulpe.

43. §. *Imperfectulu* de multe ori se traduce cu Presintele conditionalului Romanescu. precumu: *ἐβουλόμην σοι διαλεχθῆναι* = asiu vré se-ti vorbescu. Acestu Conditionalu Presinte Romanescu se dice mai bine in Ellinesce prin Optativu simplu séu cu *ἄν*- precumu: *βουλοίμην*, séu *βουλοίμην ἄν σοι διαλεχθῆναι* (vedi si 84 §. si 87 §.)

44. §. Suntu Presinti Romanesci, cari se traducu prin Aoristi in Ellinesce. Acest'a se face la sententie, cari espresse prin Aoristu si-au applicarea in totu timpulu. precumu: frumusetia séu timpulu *o consuma*, séu bol'a o *vestediesce* = *κάλλος ἢ χρόνος ἀνήλωσεν ἢ νόσος ἐμάρανε*. puterea cu prudentia *folosesce*, fara de dens'a ensa *face* mai multu reu celloru, cari o pessedu, = *ῥώμη μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε*. Se afla ensa si Aoristi in Romanesce in nisce asseminea sententie, precumu si Presinti in Ellinesce totu cu acellasu sensu. precumu: tyrannulu in celle d'antaiu dille *suride* si *saluta* pe toti, *promitte* multe si in particularu si in publicu, si de datorii *achitedia*, si pamentu *imparte* poporului si celloru cari-lu inconjura, si se *preface ca* este clementu si blandu la toti = *ὁτύραννος ταῖς μὲν πρώταις ἡμέραις προσγελᾷτε καὶ ἀσπάζεται πάντας, ὑπισχνεῖταί τε πολλὰ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, χρεῶν τε ἠλευθέρωσε, καὶ γῆν διένειμε δήμῳ τε καὶ τοῖς περὶ ἑαυτὸν καὶ πᾶσιν ἵλεώς τε καὶ πρᾷος εἶναι προσποιεῖται.*

45. §. Multi Perfecti in Ellinesce au semnificatiune de Presinti si Anteperfecti de Imperfecti. precumu: *κέκλημαι* (de la *καλέομαι — καλοῦμαι*) = me chiemu, me numescu. *μέμνημαι* (de la

μνάομαι, μνῶμαι) = mi-adducu aminte, *κέκτημαι* (de la *κτάομαι, κτῶμαι*) = possedu, am, *ἐσποίδακα* (de la *σποιδάζω*) = suntu seriosu, *τέθνηκα* (de la *θνήσκω*) = moru, *δέδια, δέδοικα* = me temu, *ἀπόλωλα* = peru, *ἀπωλώλειν* = periam etc. Pentru a face Perfectulu acestoru verbe, srebue se se iá alte verbe cu acellasi sensu.

46. §. Presintele cá si in Romanesce, se iá in loculu Fiitorului de multe ori, si in loculu Aoristului, si atunci se dice *Presinte Istoricu*. precumu: dute, si vinu si eu = *ἄπελθε, κἀγὼ ἔρχομαι*. (in locu de *dute* si voiu veni si eu). etc.

47. §. Presintele la Optativu si Infinitivu se pote traduce si cu Imperfectu, daca depinde de timpu Secondaru. precumu: *ἔλεγεν ὅτι γράφοι* = diceá ca scrie, si ca scriá, *ἔλεγε γράφειν* = diceá ca scrie, si ca scriá, *ἐβούλετε γράφειν* = vroiá se scria (earu nu se scriá). Earu la Participiu, daca remane si in Romanesce totu Participiu, totu cu Presinte se traduce; earu daca se analysedia, si depinde de Timpu Secondaru, trebue facutu Imperfectu in Romanesce. precumu: *ἡγούμενός σε βούλευθαι ἀπιέναι, ἦλθε* = crediendu ca vroiai se pleci, veni = fiindu ca credeá ca vroiai se pleci, veni, *ἡγούμενός σε βούλευθαι μανθάνειν, ἀποστέλλω ταύτην τὴν πραγματείαν*, = fiindu ca credu ca vroesci se inveti, titrimittu acestu tractatu (aici *ἡγούμενος* se iá cá Presinte, fiindu ca depinde de *ἀποστέλλω* Timpu Primaru).

48. §. *Aoristulu* este timpulu narratiuniloru mai cu sema, si representa lucrarea de la finitulu ei, pe candu Imperfectulu de la inceputu séu de la mijlocu, séu de ori unde afara de finitu. precumu: eri scrissei ua scrissore, si eri scriam ua scrisore = *χθὲς ἔγραψα ἐπιστολὴν* si *χθὲς ἔγραφον ἐπιστολήν*. Aoristulu e bine se se traduca prin *Trecutulu simplu* numitu in multe grammateci, earu nu prin *Trecutulu Compussu*, care are analogia cu Perfectulu Ellinescu. precumu: *ἐρώτησέ τις Διογένην* = intrebá ci- neva pe Diogene, earu nu *a intrebatu cineva pe Diogene*. *ἐβασίλευσε δέκα ἔτη* = domni dece anni.

Nota. Fiindu ca in Romanasce nu se observa de multi nici ua regula in privinti'a *Trecutului simplu* si *Trecutului compussu*, ua regula in privinti'a *Trecutului simplu* si *Trecutului compussu*, spre a nu gresi cineva in theadeca intre *scrissei* si *am scrissu*, spre a nu gresi cineva in the-

mele din Romanesce in Ellinesce, este bine se observe daca lucrarea lassa resultatu si pene in momentulu, in care vorbesce cineva, séu nu lassa; la casulu antaiu *Perfectu* in Ellinesce, la casulu alu doilea *Aoristu*. precumu: mi-am cumparatu ua palaria = *ἐώνημαι πῖλον* (esista palari'a,) mi-cumparai ua palaria = *ὠνησάμην πῖλον* (nu se scie daca esista palari'a).

49. §. *Aoristulu la Indicativu* se traduce une ori prin conditionalulu trecutu. precumu: *εἰ ἐδεδώκεις, ἔλαβες*=daca ai fi datu, ai fi luatu. Conditionalulu trecutu Romanescu se esprima in Ellinesce prin Timpii Secondari ai Indicativului cu *ἄν*. precumu: *ἐλάμβανες ἄν, ἔλαβες ἄν, ἐλελήφεις ἄν* = ai fi luatu (vedi si 84 §. si 87 §.)

50. §. *Aoristulu la Subjonctivu* se traduce in Romanesce prin Presinte, une ori ensa si prin Fiitorulu Indicativului séu prin Presintele de Conditionalu; acest'a se face, candu Aoristulu Ellinescu la Subjonctivu are inaintea lui pe *ἄν* cu cuvinte relative declinabile séu indeclinabile. precumu: *ὅταν ἔλθῃς* = candu vei veni séu candu ai veni, *ἤν τίς σοι δῷ* = daca ti va dá cineva, séu daca ti-aru dá cineva, *ὅν ἄν εὕρῃς* = pe ori care vei aflá, séu pe ori care ai aflá, *τί εἴπω;* = ce se dicu? *τί ἄν εἴπω;* = ce potu se dicu?

51. §. *Aoristulu la Imperativu* se traduce prin Presiutele Romanescu. precumu: *ἐλθέ* = vino, *γράψον* = scrie (vedi si 81 §. —).

52. §. *Aoristulu la Infinitivu*, daca se esplica prin *se*, se traduce in Romanesce prin Presintele Subjonctivului, si prin Perfectu une ori, candu arrata ua lucrare facuta inaintea altei'a. precumu: *βούλομαι ἰδεῖν σε* = voiu *se* te *vedu*, *ἐβουλόμην ἰδεῖν σε* = voiam se te vedu, *ἐβούλετο σωθῆναι πρὶν ἢ ἁφικέσθαι εἰς τὴν πόλιν* = voiá *se fia scapatu* inainte de a ajunge in orasiu. Earu daca se esplica prin *ca*, se traduce prin Aoristulu Indicativului, séu, daca depinde de Timpu Secondaru, si prin Anteperfectu une ori. precumu: *ἔλεγον τὸν Κῦρον θανεῖν* = diceau *ca* Cyru muri, murisse, *ἐγγέλλουσι τοὺς πολεμίους εἰσεληλυθεῖν εἰς τὴν πόλιν* = se annuncia ca inimicii intrara in orasiu.

53. §. La *Optativu Aoristulu*, candu se rapporta in viitoru, si se esplica prin *asiu* séu *se* si subjonctivu, se traduce in Ro-

manesce cu Presinte. precumu: *βουληθείην ἄν, βουληθείην ἂν λέγα σοι λαλῆσαι* = asiu vroi se ti vorbescu putine vorbe, *ἐχολάκευε τοὺς πολλοὺς, ἵνα καταλάβοι τὴν ἀρχήν* = lingusiá multimea, cá *se* occupe puterea, *θεὸς φιλάξαι* = se feresca D-dieu. Earu candu se rapporta in trecutu, si are inaintea lui *ὅτι* séu *ὡς* = ca, se traduce prin Aoristu séu Anteperfectu de Indicativu. precumu: *ἐλέχθη ὅτι ἔλθοι* = se disse ca veni, venisse. Se esplica ensa si prin Imperfectulu de Indicativu, candu are inaintea lui conjunctiunile *εἰ* = *daca, de cate ori, ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα* = *candu, de cate ori, ἐπειδή* = *candu*, séu ori ce cuventu relativu declinabilu séu indeclinabilu (vedi si 240 §. si 22 9 §. Nota). precumu: *εἴτις ἀντείποι, εὐθὺς ἐτεθνήκει* = daca cineva se oppuneá, indata erá mortu, *ὅτε ἀναμνησθείη, ἐδάκρυε* = de cate ori, candu si-adduceá aminte, plangeá.

54. §. *Aoristulu la Participiu* séu se traduce prin Participiu Presinte, séu se analysedia in conjunctiune si *verbu* (vedi 195. §. —), si atunci, daca se rapporta in trecutu, se esplica prin Aoristulu Indicativului, Perfectulu séu Anteperfectulu (dupe sensu), earu daca se rapporta in Viitoru, se esplica prin Fiitorulu Indicativului séu, mai raru, si prin Presintele Conditionalului. precumu: *ταῦτα πράξαντες, ἀπῆλθον* = aceste facendu (dupe ce facura, au facutu, facussera acestea), plecara, *ταῦτα ποιήσαντες, ἀπελεύσονται* = facendu acestea (dupe ce voru face acestea, dupe ce aru face acestea, dupe ce voru fi facutu acestea), voru plecá.

55. §. *Perfectulu* arratta in genere ca si in momentulu in care vorbesce cineva, esista resultatulu lucrarii unui verbu, earu *Anteperfectulu* ca esistá mai inainte, ensa acuma nu esista. Se afla ensa si Perfecti fara resultatu esistentu, si Aoristi cu resultatu esistentu, daru acesti'a, cá rari, nu suntu de imitatu. precumu: *ἀπολαύω τῶν καρπῶν τοῦ δένδρου, ὃν πεφύτευκα* = cullegu fructele arborelui, pe care am implantatu (si care esista si pene acuma), *ὅτε Ἀλέξανδρος εἰς Βαβυλῶνα εἰσῆλθε, Φίλιππος ἐτεθνήκει* = candu Alexandru intrá in Babylon'a, Filippu murisse, erá mortu, *ὁ θεὸς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν* = D-dieu a facutu cerulu si pamentulu (aici *ἐποίησε* in locu de *πεποίηκε*, pentru ca

esista si astadi cerulu si pamentulu), *ἀκήκοα μὲν τοῦνομα, μέμνημαι δ' οὗ* = am auditu numele, daru nu mi-lu adducu aminte (aici *ἀκήκοα* in locu de *ἤκουσα* pentru ca resultatulu audirei, memori'a, nu esista).

56. §. Suntu Perfecti Romanesci, cari se traducu prin Presinti Ellinesci. precumu: am venitu = *ἧκω*, m'am dussu = *οἴχομαι*, suntu esilatu = *φεύγω*, am invinsu = *νικῶ, κρατῶ*, am facutu nedreptate = *ἀδικῶ*. Anteperfectii acestor'a se traducu prin Imperfecti. precumu: me dussessem = *ᾠχόμην*, venissem = *ἦκον*.

57 §. Perfectulu la Optativu si Participiu se traduce totu dauna cu Anteperfectu, de cate ori depinde de Timpu Secundaru. precumu: *ἔλεγεν ὅτι Ἀριαῖος πεφευγὼς εἴη* = diceá ca Arieu fugisse.

58. §. *Perfectulu* la Subjonctivu si Optativu nu este asia de multu usitatu, caci se inlocuesce prin Aoristu; earu la Optativu pentru rugatiuni este forte raru, pe candu este forte dessu la narratiuni. La aceste doue moduri candu se afla, este periphrastieu, adeca espressu prin Subjonctivulu séu optativulu Presintelui verbului *εἰμὶ* = suntu, si Participiulu activu séu Passivu, dupe form'a activa séu passiva a verbului. precumu: *γεγραφὼς ὦ, ᾖς, ᾖ* etc. (in locu de *γεγράφω*), *γεγραφὼς εἴην, εἴης, εἴη* (in locu de *γεγράφομαι*), apoi *γεγραμμένος ὦ* etc, *γεγραμμένος εἴην*. La Subconctivu daru se va traduce in Romanesce prin Presinte séu Perfectu, earu la Optativu prin Perfectu séu Anteperfectu (vedi 57. §).

59. §. *Perfectulu* la Imperativu cu verbe active séu medii este usitatu, candu acestea au semnificatiune de Presinte (vedi 45 §,) altu felu nu se afla. precumu: *μέμησο* adduti aminte, *πέπαισο* = incetedia *ἔρρωσο* = fii sanetosu. Earu cu verbe passive se afla mai multu cu unu dativu, care este subjectu esterioru si se traduce cu espressiune acriva in Romanesce. precumu: *εἰρήσθω μοι καὶ τοῦτο* = fia dissu de mine si acest'a = se dicu si acest'a. Si la Passivu nu este asia dessu usitatu afara de a trei'a persona singulara; caci si aici se inlocuesce prin Aoristu.

60. §. *Perfectulu* la Infinitivu si Participiu este usitatu de

cate ori si in Romanesce. La Participiu ensa, daca se rapporta in viitoru, se esplica prin Conjunctiune si Perfectu de viitoru precumu: *πεπραχὼς ταῦτα, ἀπελεύσομαι* = dupe ce voiu fi facutu acestea, voiu plecá. Se pote ensa esplicá si prin Parfectu séu Fiitoru, dupe sensu; (dupe ce am facutu acestea, voiu plecá, dupe ce voiu face acestea, voiu plecá); ensa pentru claritate este bine se se analysedie Participiile unde se prevede confusiune séu ambiguitate.

61. §. *Fiitorulu* in *σω, σομαι, θήσομαι* equivaledia cu Fiitorulu Romanescu. precumu: *λύσω* = voiu deslegá, *λύσομαι* = me voiu deslegá, *λυθήσομαι* = voiu fi deslegatu, me voiu deslegá. De multe ori ensa suntemu siliti se traducemu Fiitorulu Ellinescu prin ajutorulu verbeloru urmatore:

1) *potu se* —
2) *dorescu se* — *vroescu se*
3) *trebue se* —
4) *am se* — *meditediu se* — *me pregatescu se* —
5) *se* — (cu subjonctivu la intrebari: ce se facemu? — *τί ποιήσομεν;*).

Nota I. Insemnarea a patr'a (4) se esprime si prin verbulu *μέλλω* cu Infinitivu Fiitoru Presinte séu (mai raru) Aoristu. precumu: am se ajutu = *βοηθήσω=μέλλω βοηθήσειν, βοηθεῖν, βοηθῆσαι*. Acestu *μέλλω* cu Infinitivu se traduce une ori si prin *vroescu se*, — *voiu se*. — precumu: cellu care vreá se aiba amici, trebue ellu mai 'nainte se fia amicu = *τὸν μέλλοντα ἕξειν φίλους αὐτὸν πρότερον εἶναι φίλον δεῖ*. (*μέλλω* cu Aoristu de Infinitivu se traduce mai multu *intardiediu a* —).

Nota II, Fiindu ca Fiitorulu se pote traduce si prin *trebue se* — (3), de acea candu relativu cu verbu Impersonalu se face Participiu (vedi 210. §), acellu Participiu se pote face Fiitoru. precumu: chiama pe cei, cari trebue se marturisesca = *κάλει οὓς δεῖ μαρτυρῆσαι* = *κάλει τοὺς μαρτυρήσοντας*.

62. §. *Fiitorulu* Romanescu *voiu fi* cu Participiu activu: *va fi scriindu, va fi allergandu* etc. are doue insemnari:

1) *pote ca scrie, pote ca allerga.*
2) *scrie mereu, necontenitu, allerga mereu, necontenitu.*

precumu: unde este omulu? va fi cautandute undeva (pote ca te cauta), mane voiu fi lucrandu tota dio'a (voiu lucrá mereu, necontenitu). Acestu Fiitoru in Ellinesce pentru semnificarea d'antaiu (1) se esprime prin Optativu Presinte cu *ἴσως, ἴσως ἄν, τάχ'ἄν;* earu pentru semnificarea adou'a (2), prin Participiu Presinte activu si Fiitorulu *ἔσομαι=voiu fi* a verbului *εἰμὶ* = suntu.

essemple:

1) *ποῦ ἐστιν ὁ ἀνήρ; ἴσως, ἴσως ἄν που ζητοῖ σε, τάχ'ἄν που ζητοῖ σε* = unde este omulu? va fi cautandute undeva = pote ca te cauta.

2) *ἄριον γράφων ἔσομαι πᾶσαν τὴν ἡμέραν* = mane voiu fi lucrandu tota dio'a = voiu lucrá tota dio'a.

1) o fi allergandu undeva = *τάχ'ἄν που τρέχοι.*

1) o fi = aru fi = pote va fi = pote ca este = *εἴη ἄν, τάχ'ἂν εἴη, ἴσως εἴη, ἴσως ἂν εἴη.*

1) o fi = va fi = *ἔσται* (a trei'a persona lui *ἔσομαι*).

63. §. Fiitorulu *voiu fi fostu* si dupe densulu *Participiu activu*, precumu: voiu fi fostu scriindu, va fi fostu allergandu, o fi fostu allergandu; fiindu ca insemnedia *pote ca scriam, pote ca allergam*, se esprimu in Ellinesce prin Imperfectulu Indicativului cu *ἄν, τάχ'ἄν, ἴσως, ἴσως ἄν.* precumu: *ἴσως ἔγραφον, τάχ'ἂν ἔγραφον, ἴσως ἔτρεχον.*

64. §. *voiu fi* cu *Participiu Passivu*, precumu: voiu fi scrissu, voiu fi plecatu, voiu fi vedutu; daca este activu, se esprime prin *ἔσομαι* si Participiulu Perfectului activu; earu daca este Passivu, prin Fiitorulu Passivu (*γήσομαι,*) séu prin *ἔσομαι* si Perfectulu Passivu, séu prin Perfectulu Fiitorului, care in Romanesce se dice Fiitorulu trecutu. precumu: mane la cina *voiu fi scrissu* scrissorea (fiitoru activu) = *ἄριον περὶ δεῖπνον γεγραφὼς ἔσομαι τὴν ἐπιστολὴν*, dupe ua suta de anni multi *voru fi morti* = *μετὰ ἑκατὸν ἔτη πολλοὶ τεθνηκότες ἔσονται, τεθνήξονται*, mane *voi fi scapatu* (activu) = *ἄριον σεσωκὼς ἔσει*, mane *voi fi scapatu* (passivu) = *ἄριον σωθήσῃ, σεσωσμένος ἔσει*, spune si va fi facutu (passivu) = *λέγε καὶ πραχθήσεται, πεπραγμένον ἔσται, πεπράξεται.*

Nota. La essemplele urmatore: *va fi battutu pe cineva*, de

l'au inchissu; *va fi scapatu*, de lu cauta; fiindu ca se potu traduce si prin *pote ca* a battutu, *pote ca* a scapatu, se esprimu in Ellinesce prin Aoristulu Indicativului Activu séu Passivu, (dupe cumu si in Romanesce este activu séu Passivu) avendu inaintea lui *ἴσως, ἴσως ἄν, τάχ'ἄν* etc. = *ἴσως ἔτυψέ τινα καὶ εἰρξω αὐτὸν, ἴσως ἐσώθη καὶ ζητοῦσιν αὐτόν.*

65. §. Fiitorulu *voiu fi fostu* si *Participiu Passivu*, precumu: *va fi fostu battutu pe cineva, va fi fostu opritu de cineva*; candu verbulu este activu, mi se pare ca *fostu* este de prissosu, si atunci urmedia regul'a paragraphului 64 de mai susu si Notei §. 64; Earu candu verbulu este Passivu, atunci, daca insemnedia *pote ca*, se traduce prin *ἴσως, ἴσως ἄν, τάχ'ἄν* si Aoristu Passivu (Fiitoru Perfectu Passivu 37 §,) se traduce in Ellinesce totu cu Fiitoru Trecutu Passivu (Fiitoru Perfectu Passivu. vedi cumu se formedia la Passivu acestu timpu 40 §.) precumu: va fi fostu opritu de cineva, de acea n'a venitu = *ἴσως ἐκωλύθη ὑπό τινος, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἦλθε*, mane pe la cina vei fi fostu opritu = *ἄριον περὶ δεῖπνον κεκωλυμένος ἔσει, κεκωλύσῃ.* Acestu Fiitoru trecutu (Perfectu de viitoru 37 §.) atatu activu, catu si passivu, mai arrata in Ellinesce ca *indata se va face ceva*. precumu: spune si indata facu = *εἰπὲ καὶ πεπραχὼς ἔσομαι*, spune si indata se face, va fi facutu = *εἰπὲ καὶ πεπράξεται, καὶ πεπραγμένον ἔσται.*

66 §l *Fiitorulu* Ellinescu la Subjonctivu si Imperativu nu se afla (vedi 74 §. Nota).

67 §. *Fiitorulu* la Optativu pentru rugatiuni, scopu si causa nu se afla. Este ensa usitatu dupe conjunctiunile *ὅπως, ὅπως μή, μὴ*, candu acestea depindu de Timpu Secondaru de verbu, care arrata *temere, padire, ingrijire*, etc. (vedi 222 §. 2, Not'a IV), séu candu *ὅπως* insemnedia *cumu se, cumu se nu*. precumu: se temeá se nu vina = *ἐφοβεῖτο ὅπως μή ἐλεύσοιτο, μὴ ἐλεύσοιτο*, se padiá se nu cada=*ἐφυλάττετο μὴ πεσοῖτο*, se ingrijiá cumu se ajunga = *ἐπεμελεῖτο ὅπως ἀφίξοιτο.* Acestu Fiitoru pote fi si in Indicativu. Dupe *ὅτι* si *ὡς* = *ca*, este usitatu Fiitorulu, candu se traduce *ca eră se, ca are se, ca aveá se, ca este se*. precumu: *λέγει ὡς ἀφίξοιτο* = dice ca are se ajunga, ca este se ajunga *ἔλεγεν ὅτι*

ἐλείσαιτο=diceá ca erá se ajunga, ca aveá se ajunga (vedi si 61 §. Nota I). Cu conjunctiunea *εἰ* = *daca*, Fiitorulu este usitatu, candu depinde de Timpu Secondaru, si se rapporta in Fiitoru. precumu: *ἔλεγεν ὅτι πολλοὺς εὐεργετήσοι, εἰ ἐλείσοιτο* = diceá ca multor'a are se faca bine, daca aru veni.

68 §. *Fiitorulu* la Infinitivu este in usu, candu se traduce *ca voiu, ca am se*, (daca depinde de Timpu Primaru) ca *erá se*— (daca depinde de Timpu Secondaru). Earu daca se traduce prin *că* si Aoristu de Indicativu, séu *se* si Subjonctivu, in loculu Fiitorului se usitedia Aoristulu. precumu: credu ca voiu veni = *νομίζω ἐλείσεσθαι*, speru ca va veni, ca are se vina = *ἐλπίζω αὐτὸν ἐλείσεσθαι*, speramu ca erá se vina = *ἤλπιζον ἐλείσεσθαι αὐτόν*, credu ca veni = *νομίζω ἐλθεῖν αὐτὸν*, credu se vina = *ἐλπίζω ἐλθεῖν αὐτόν*.

69. §. *Fiitorulu* la Participiu este usitatu, candu provine din unirea unui verbu cu orice conjunctiune (afara de conjunctiunile Temporale, si conditionale, cu cari se face Aoristu). precumu: vinu se te visitediu = *ἔρχομαι ἐπισκεψόμενός σε*, daca vei veni, vei vedé = *εἰ ἐλείσῃ, ὄψει* = *ἐλθὼν* (earu nu *ἐλευσόμενος*) *ὄψει*, candu vei veni, vei vedé = *ὅτε ἐλείσῃ* (*ὅταν ἔλθῃς*), *ὄψει* = *ἐλθὼν* (earu nu *ἐλευσόμενος*) *ὄψει*.

Nota generala pentru toti Timpii. Candu Timpii suntu fara conjunctiune, adeca independenti, si vrea cineva se mai scia candu se mai usitedia si cumu se traducu, pote consultá Capitolulu V; earu candu suntu cu conjunctiune, adeca dependenti, si candu si unde suntu usitati, si cumu se traducu, pote consultá Capitolulu cellorulu optu intrebari, pe cari cetindule si combinandule cu celle disse in acestu Capitolu despre Timpi, isi-pote face ua idea completa.

Capitolulu V.

Despre Moduri.

Partea antai'a.

70. §. Modurile suntu siese impreuna cu Participiulu:

Indicativulu,
Subjonctivulu,
Imperativulu,
Optativulu,
Infinitivulu,
Participiulu.

71 §. Indicativulu represinta lucrarea verbului că *sigura*, adeca ca de siguru s'a facutu, se face, séu se va face ceva. precumu: scrissei, am scrissu, scriu, voiu scrie. De acea Indicativulu arratandu tote punctele si a Trecutului si a Presentului si a Viitorului, are trebuintia de toti cei optu timpi (vedi 36 §).

72 §. Imperativulu arrata dorinti'a de a se face ceva in viitoru. De acea are trebuintia de trei Timpi, caci Fiitorulu numai trei timpi are, unulu care arrata ca se va incepe ceva si va continuá (Imperfectulu Fiitoru), altulu care arrata ca se va incepe ceva si va finí, séu ua data numai se va face (Aoristulu Fiitoru), si altulu care intr'unu punctu datu alu Viitorului ceva va fi gat'a, finitu. (Perfectu Fiitoru) (Vedi Cap. IV despre Timpi.) Observamu ca dorinti'a de a se face ceva une ori este rugatiune, une ori indemnare si alte ori ordonantia.

73 §. Optativulu arrata dorinti'a séu probabilitatea de a se face ceva acuma, séu in viitoru, séu in trecutu. precumu: asiu scrie, asiu fi scrissu, asiu puté se scriu, asiu fi pututu se scriu, pote ca scriam, pote ca voiu scrie. De acea Optativulu are trebuintia de toti Timpii. Se se scia ensa ca Imperfectulu are form'a Presintelui, si Anteperfectulu acea a Perfectului.

74. §. Subjonctivulu arrata scopulu, pentru care se face ua pregatire ore-care; scopulu acest'a este Viitoru totu daun'a séu posterioru pregatirei. De acea Subjonctivulu rapportanduse in vi-

itoru, are trebuintia numai de trei Timpi: Imperfectu, Aoristu si Perfectu de viitoru. (vedi 37 §).

Nota. La Subjonctivu si Imperativu, cari se rapporta in viitoru, este trebuintia numai de trei Timpi; caci viitorulu prin trei timpi se represinta: Imperfectu, Aoristu si Perfectu (vedi 37 §). La aceste modari se vede in grammateci ca Imperfectulu este in locuitu prin Presinte. Acest'a s'a facutu dupe analogi'a celloru lalte moduri (Optativu, Infinitivu, Participiu,) unde in locu se se insemne Imperfectu si Presinte, se insemna numai Presinte.

75. §. Infinitivulu nu este de catu unu Substantivu in lucrare, earu Participiulu unu adjectivu in lucrare; si fiindu ca lucrarea presuppune timpulu, in care se face, au si elle Timpi. Amendone se rapporta si in trecutu si in Presentu si in Viitoru; de acea au trebuintia de toti Timpii. Se observa ensa ca Imperfectulu are form'a Presintelui, earu Anteperfectulu acea a Perfectului.

Partea a dou'a.

Imsemnarea Moduriloru candu verbulu este fara conjunctiune.

76. §. Verbulu fara conjunctiune in Indicativu, Subjonctivu, Optativu si Imperativu, are nisce particularitati in Ellinesce, cari trebue observate.

Despre Indicativu.

77. §. Indicativulu Romanescu se traduce totu prin Indicativu in Ellinesce afara numai de casurile urmatore:

1. Candu intrebandu in modu negativu cu Fiitoru, ordonamu a se face ceva, acest'a se esprime in Ellinesce prin *οὐ μὴ* si Fiitoru. precumu: nu vei tacé in fine? *οὐ μὴ σιγήσεις τέλος;*

2. Candu arratamu dorinti'a de a se fi facutu séu nu, lucruri netacute séu facute, acest'a in Ellinesce se esprime la casulu antaiu cu *εἴθε* séu mai raru cu *ὄφελον*, séu *ὡς ὄφελον* indeclinabile cu timpii Secondari ai Indicativului, séu cu *εἴθε ὤφελον*, *εἰ γὰρ ὤφελον*, dupe cari vine Infinitivu. Earu la casulu alu doilea se esprime cu *μή*, *εἴθε μή*, séu mai raru cu *μὴ ὄφελον*, *ὡς μὴ ὄφελον* si Timpii Secondari ai Indicativului; dupe *μὴ ὄφελον* pote veni si Infinitivu.

essemple:

bine aru fi / bine erá se te fiu ascultatu =
- *εἴθε* / *ὄφελον* / *ὡς ὄφελον* — *ἐπειθόμην σοι, ἐπείσθην σοι, ἐπεπείσμην σοι*

séu

- *εἴθε ὤφελον* / *εἰ γὰρ ὤφελον* — *πειθεσθαί σοι· πεισθῆναί σοι, πεπεῖσθαί σοι.*

bine aru fi / bine erá se nu te fiu ascultatu =
- *εἴθε μή, μή* / *μὴ ὄφελον* / *ὡς μὴ ὄφελον* — *ἐπείσθην σοι, ἐπειθόμην σοι, ἐπεπείσμην σοι.*
- *μὴ ὤφελον* — *πειθεσθαί σοι, πεισθῆναί σοι, πεπεῖσθαί σοι.*

Nota. *ὤφελον* se conjuga, *ὄφελον* nu.

Despre Subjonctivu.

78. §. La subjonctivu se intrebuintiedia Presinte, candu lucrarea verbului se va incepe si va continuá repetanduse de multe ori; Aoristu, candu lucrarea se va face numai na data fara se tina multu timpu. precumu: daca vei muri (ua data) = *ἐὰν ἀποθάνῃς* (Aoristu), dausuntu omeni, cari traescu cá se manince (in continuu, totu dau-n'a) = *εἰσὶν οἳ ζῶσιν, ἵνα ἐσθίωσιν.* (Presinte).

79 §. Subjonctivulu in Romanesce are mai totu daun'a conjunctiunea *se*, care in Ellinesce lipsesce. Eata cumu subjonctivulu Romanescu se esprime in Ellinesce:

1. Candu indemnamu cu antai'a persona Singularu séu Plurarau cu *se* séu fara *se*, in Ellinesce acest'a se esprime prin subjonctivu simplu, séu cu *ἄγε, ἴθι, φέρε* = hai, haide; daca este si

nu in Romanesce, in Ellinesce se pune *μή*. precumu: mergemu= *ἴωμεν*, se mergemu = *ἴωμεν*, se nu mergemu = *μὴ ἴωμεν*, hai se damu mana cu mana = *ἄγε δῶμεν χειρὶ χεῖρα*, se vedu = *ἰδω*, se ne socotimu, ô Mercurie = *λογισώμεθα, ὦ Ἑρμῆ*. (vedi despre *ἄγε, ἴθι, φέρε* la Interjectiuni).

2. Candu indemnamu in alta persona afara de cea antaia Singularu séu Pluralu, atunci ne servimu de Imperativu in Ellinesce. precumu: se vina cineva = *ἐλθέτω τις*, (se) veniti = *ἔλθετε*, se vini jute = *ἐλθὲ ταχέως*. Earu daca indemnarea se face cu *se nu* in a dou'a séu a trei'a persona Singularu séu Pluralu atunci in Ellinesce séu se iá Aoristulu Subjonctivului cu *μή*, séu Presintele Imperativului cu *μή*. precumu: se nu scrii = *μὴ γράφε, μὴ γράψῃς*, se nu furati = *μὴ κλέπτετε, μὴ κλέψητε*, se nu se tema = *μὴ φοβείσθω, μὴ φοβηθῇ, μὴ φοβείσθωσαν, μὴ φοβηθῶσι*.

3. Candu intrebamu cu *se* si Subjonctivu cu séu fara cuventu interrogativu, in Ellinesce trebue se ne servimu de Subjonctivu, si forte raru de fiitorulu Indicativului. precumu: se dicu? = *εἴπω;* ce se dicu? = *τί εἴπω;* unde se ne ascundemu? = *που κρυψώμεθα;* ce se facemu? = *τί ποιήσωμεν;* (*τί ποιήσομεν*). La nisce astufelu de intrebari se afla une ori si in Romanesce si in Ellinesce verbulu *vrei* (*βούλει*), *vreti* = (*βούλεσθε*), cari nu schimba Subjonctivulu in Infinitivu. precumu: vrei se dicu? = *βούλει εἴπω;* etc. La aceste intrebari de va fi si negatiune, se esprime cu *μή*. precumu: se nu dicu? = *μὴ εἴπω;*

80. §. Subjonctivulu Ellinescu cu *οὐ μὴ* se esprime in Romanesce prin *nu* si Fiitorulu Indicativului. Acestu *οὐ μὴ* cu Subjonctivu arrata negatiunea mai sigura si mai pronunciata de catu *οὐ* cu Fiitorulu Indicativului. precumu: nu veti pati nici unu reu = *οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε*.

Despre Imperativu.

81. §. La Imperativu se usitedia Aoristulu, candu lucrarea verbului are se se faca numai ua data fara se tina multu timpu,

earu Presintele, candu lucrarea va incepe si va continuá repetanduse de multe ori séu totu daun'a. precumu: dami cartea (ua data acuma) = *δός μοι τὸ βιβλίον* (Aoristu), dute = *ἄπελθε*, respectedia pe parinti (totu daun'a) = *τίμα τοὺς γονέας* (Presinte).

Nota. Negatiunea la Imperativu se esprime cu *μή*. Aoristulu Imperativului cu *μὴ* in a dou'a si a trei'a persona se face Subjonctivu (79. §. 2.). Acestu Aoristu in cartile Bisericesci se afla si cu semnificatiune de Presinte arratandu lucrarea continua. precumu: *μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς* = se nu furi (nu ua data, nici ua data), se nu dai marturia falsa.

82. §. Imperativulu se pote esprime une ori si prin Optativu Presinte séu Aoristu cu *ἄν*, séu cu Fiitorulu Indicativului, Acest'a se face la Politetie, séu candu vrea cineva se moderedie tonulu Imperativu. precumu: *ἀπέλθοις ἄν* = poti se te duci, dute *ἀπελεύσῃ* = te vei duce, dute. Fiindu ca Fiitorulu are mai multe insemnari (61. §. 3.) Imperativulu este bine se se traduca de multe ori prin *trebue se, se cuvine se, este bine se*. precumu: *εὖ ἴσθι ὅτι* = trebue se scii bine ca, *οἶσθα ὡς ποίησον;* = scii cumu trebue se faci? etc.

83. §. Si Infinitivu se afla in Ellinesce cu séu fara *μὴ* in locu de Imperativu; acest'a se face la *salutari* si *sententie morale*. (suntu ensa rare). Philippu Athenieniloru salutare = *Φίλιππος τοῖς Ἀθηναίοις χαίρειν = Φίλιππος λέγει, κελεύει* = (dice, da salutare) *χαίρειν*. Philippe, salutare = *τὸν Φίλιππον χαίρειν*. Se dice ensa si *Φίλιππε χαῖρε, Φίλιππον εὖ πράττειν* si *Φίλιππε, εὖ πράττε* = salutare. (Infinitivulu la salutari este mai multu usitatu, avendu person'a, catre care se addressedia salutarea, in Accusativu séu Dativu.—) se nu spuni minciuni = *μὴ ψεύδεσθαι, ἀψευδεῖν*, se nu faci reu = *μὴ ἀδικεῖν*. (La sententie Infinitivulu subtintiellege si antai'a si adou'a si a trei'a persona).

Despre Optativu.

84. §. Conditionalulu Presinte Romanescu se esprime in Ellinesce prin Optativu simplu séu avendu pe *ἄν* si Timpii Presinte, Aoristu, (Perfectu raru). precumu: te asiu priimi = *δεχοίμην*

(ἄν) σε, δεξαίμην ἂν σε, (δεδεγμένος εἴην ἄν σε). Earu conditionalulu trecutu se esprime prin timpii secondari ai Indicativului cu ἄν. precumu: asiu fi auditu = ἤκουον ἄν, ἤκουσα ἄν, ἠκηκόειν ἄν (vedi si 43. §. 49. §). Observamu ca fia-care din Timpii Secondari si-pastredia semnificatiunea sa, adeca Imperfectulu continuitatea, Aoristulu necontinuitatea, earu Anteperfectulu resultatulu esistatu in trecutu. Asseminea si cei cari se rapporta in viitoru, Presintele, Aoristulu si Perfectulu; Presintele, arrata *asiu* totu daun'a, Aoristulu ua data numai, earu Perfectulu cu resultatu gat'a intr'unu punctu datu alu Viitorului.

Nota I. La negatiuni se pune οὐ.

Nota II. Imperfectulu cu ἄν une ori se iá in locu de conditionalu Presinte Romanescu. Si fara ἄν une ori Imperfectulu se traduce cu Conditionalu Presinte séu trecutu. precumu: ἔλεγον ἄν τι, εἰ βούλει = asiu dice ceva, daca vrei, ἔλεγόν τι, εἰ βούλει asiu dice ceva, daca vrei.

85. §. La rugatiuni pentru viitoru se usitedia Optativulu Ellinescu simplu séu avendu inaintea sa εἴθε, εἰγὰρ, εἰ, (si poeticu αἴ θε, αἴ γὰρ) = *(dar'aru, deá D-dieu se, se)* οὕτω, οὕτως = *(asia se,)* cu Presinte séu Aoristu, fiindu Perfectulu raru (58. §.) precumu: asia se traesci = οὕτω ζῴης, se ne feresca D-dieu = θεὸς φυλάξαι ἡμᾶς, se fii sanetosu = ὑγιαίνοις, εἴθε ὑγιαίνοις, se ai tierrina usiora, fiati tierrin'a usiora = γαῖαν ἔχοις ἐλαφράν. La negatiuni se pune μή. precumu: μὴ γένοιτο = se nu deá D-dieu.

86. §. Candu vremu se facemu rugatiuni pentru trecutu vedi 77. §. 2.

87. §. Optativulu cu ἄν se pote traduce in Romanesce si cu Conditionalu Presinte, séu cu *asiu puté se, pote se, este cu putintia se, este probabilu se,* si Subjonctivu; asia se rapporta in viitoru. Earu daca aceste insemnari vremu se le transmittemu in trecutu, intrebuintiamu Timpii Secondari ai Indicativului cu ἄν (84. §.).

Nota. La negatiuni se pune οὐ. precumu: n'asiu puté se intiellegu = οὐκ ἂν γνοίην, n'asiu fi pututu se intiellegu = οὐκ ἂν ἔγνων.

88. §. Ide'a de *pote ca, pote,* cu Timpii Indicativului se esprime cu aceasi Timpi si in Ellinesce avendu inainte pe adverbulu ἴσως = *pote ca.* precumu pote ca scriu = ἴσως γράφω, pote ca scriam = ἴσως ἔγραφον, pote ca am scrissu = ἴσως γέγραφα, pote ca scrissessem = ἴσως ἐγεγράφειν, pote scrissei= ἴσως ἔγραψα, pote voiu scrie = ἴσως γράψω. In viitoru rapportanduse ἴσως se afla si cu Subjonctivu. precumu: pote ca va veni = ἴσως ἔλθῃ si ἴσως ἐλεύσεται. Candu ensa dupe *pote ca* vine in Romanesce Conditionalulu Presinte, in Elinesce se pune Optativu cu ἴσως ἄν, séu τάχ'ἄν fara ἴσως ἄν; earu candu vine Conditionalu trecutu, se pune ἴσως ἄν,, séu τάχ'ἄν, séu ἄν cu Tiimpii Secondari ai Indicativului.

Nota. De va fi negatiune, se pune οὐ.

89. §. Optativulu cu ἄν pote tiné locu de Imperativu une ori (vedi 82. §.).

Capitolulu VI.

Despre intrebare, affirmare si negare cu verbulu fara conjunctiune.

90. §. Intrebarea sta intre affirmare si negare, cari depindu de la person'a intrebata. Candu intrebamu cu verbu fara conjunctiune, intrebarea se cunosce séu din semnulu intrebarii, séu din vre ua vorba interrogativa. precumu: se scriu? = γράψω; ce se scriu? τί γράψω;

91. §. Cuvintele interrogative *nu cumuva, ore,* se traducu in Ellinesce prin οὐ, οὔκουν, μὴ, μῶν, ἆρα, ἆράγε, ἦ, τί δῆτα, τί δῆτ'ἄν. Dintre acestea οὐ, οὔκουν ascepta respunsu affirmativu; earu μὴ, μῶν, ἆρα, ἆράγε ascepta respunsu negativu; earu ἦ, τί δῆτα, τί δῆτ'ἄν nu prevedu felulu respunsului. precumu: οὐκ ἐλεγόν σοι; = nu ti diceam? (mi diceai), ἆρα εἶπόν σοι; = ore ti dissei? (nu,) μῶν βούλει τι; = nu cumuva vrei ceva? (nu,) τί δῆτα, τί δῆτ'ἄν, ἔρχεται; = ce ai dice ore, vine? =

92. §. Candu se face intrebarea despre doue lucruri séu mai raru despre mai multe, atunci in Ellinesce se pune πότερον — ἤ, séu πότερα ἤ = *care din doue—séu;* In Romanesce nu se esplica

totu daun'a *πότερον*. precumu: *πότερον λέγεις ἢ παίζεις;* = (care din doue), vorbesci séu te joci? Se dice ensa si in Ellinesce fara *πότερον*, cá si in Romanesce: *λέγεις ἢ πείζεις;* = vorbesci séu te joci? — Aceste intrebari se dicu compusse, si respunsulu affirmativu séu negativu privesce a dou'a parte, care are pe *ἤ*. precumu: *πότερα, στῶμεν, ἢ ἀπίωμεν; ναί* = care din doue, se stamu séu se plecamu? dá (se plecamu, adeca respunsulu privesce a dou'a parte. Earu daca vroimu se respundemu la cea d'antaiu, dicemu espressu *στῶμεν* = se stamu).

93. §. Respunsurile negative se esprimu in Ellinesce

1. prin *οὐ* = nu, *οὐχὶ* = nu.
2. „ *οὔ φημι* = nu, nu dicu.
3. „ *οὐκ ἔστι* = nu este, nu, nu se pote.
4. „ *οὐδαμῶς, μηδαμῶς* = nici de cumu.
5. „ *οὐκέτι* / *οὔπω* } nu anca, anca nu.
6. „ *οὐ δῆτα* = se intiellege nu.
7. „ *ἴσως* = pote.
8. „ *μόλις, σχολῇ γε* = d'abiá.
9. „ *οὐ μὰ Δία, μὰ Δία* = pre Joe nu, nu intr'adeveru, nu, dieu nu.

94. §. Earu respunsurile affirmative se esprimu.

1. prin *ναὶ* = dá, daru.
2. „ *ναὶ δή* = dá dá.
3. „ *ὄντως, τῷ ὄντι, ἀληθῶς, ὡς ἀληθῶς, ἐτεὸν* = intr'adeveru, adeveratu.
4. „ *δηλαδή, δηλονότι* = se intiellege, evidentu.
5. „ *μάλιστα, μάλιστά γε, πάνυ μὲν οὖν, νὴ Δία, παντάπασι μὲν οὖν, καὶ μάλα, πάνυ γε, παντάπασί γε, κομιδῇ μὲν οὖν* = dá, firesce, intr'adeveru.
6. „ *ἔστι ταῦτα* = asia este, *ἔμοιγε δοκεῖ* = asia este *ἔγωγε* = dá, *οἶμαι ἔγωγε* = dá, *πῶς δ'οὔ, πῶς γὰρ οὔ* = cumu nu, si cumu nu.

95. §. Candu ensa intrebarea se face cu pronume interrogative séu cu adverbe interrogative, respunsurile se dau cu analogele demonstrative, daca nu se respunde prin persona séu lucru (vedi 28. §. — 35. §.), séu altu adverbu. precumu: *τίς ἦν; οὗτος* = cine erá? acest'a, *ποῖός ἐστι; τοιοῦτος* = ce felu este? astu felu, *πότε ἦλθε; τότε, σήμερον* = candu veni? atunci, astadi, *τίς οὗτος; Σωκράτης* = cine este acest'a? Socrate.

96. §. Candu unu cuventu interrogativu impreuna cu verbulu seu este subjectu séu complimentu unui altu verbu, interrogativulu in Ellinesce se face desse ori relativu correspondentu. precumu: te intrebu cine esci = *ἔρομαί σε (τίς) ὅστις εἶ*, te intrebu de unde vini = *ἔρομαί σε (πόθεν) ὅθεν ἔρχῃ*, nu se scie de ce nu veni = *ἀγνοεῖται (διὰ τί) δι' ὅ,τι οὐκ ἦλθε*. Acesta regula rare ori se calca, si pentru ce vedi 607. §.

Capitolulu VII.

Despre verbulu a fi candu arrata esistentia.

97. §. Verbulu *a fi* arratandu esistentia se traduce in Ellinesce prin verbulu *εἰμὶ* séu *ὑπάρχω*. Verbulu *εἰμὶ* atunci nici ua data nu se subtintiellege, nici nu perde accentulu, se pune mai totu daun'a inaintea frasei, si la a trei'a persona singularu in Presinte are accentulu pe penultima. precumu: este D-dieu = *ἔστι Θεός* = *ὑπάρχει Θεὸς*, cine este acolo? = *τίς ἔστιν ἐκεῖ;*

Nota. Verbulu *ὑπάρχω* se traduce si prin *sum* si prin *esistu*, cá si *εἰμὶ*; ensa *ὑπάρχω* mai multu se usitedia, candu se traduce in Romanesce prin *esistu*; de acea frasea, „*cine este acolo*“ nu se dice bine in Ellinesce *τίς ὑπάρχει ἐκεῖ*, ci mai bine *τίς ἔστιν ἐκεῖ*;

98. §. Prin *εἰμὶ* si *ὑπάρχω* la a trei'a persona cu Dativu se arrata si possessiune, si se traducu atunci prin verbulu *am*. precumu: am ua carte = *ἔστι μοι βιβλίον, ὑπάρχει μοι βιβλίον*. Se pote ensa traduce si prin *este* la, *pe la*. precumu: *ἔστιν αὐτοῖς ἀγορὰ ἐλευθέρα καλουμένη* (Xenoph) = este, se afla (pe)la ei ua piatia, care se chiama libera = au ei ua piatia, care se chiama libera.

99. §. Cá esistatoru se iá si verbulu *τυγχάνω ὤν*, séu *τυγχάνω* simplu, si se traduce prin *sum, sum din intemplare, s'a intemplatu se fiu.* precumu: *ἔτυχον ἐκεῖ ὤν* = s'a intemplatu se fiu acolo.

Nota. I. Si verbulu *κεῖμαι* = *me aflu,* se iá cá esistatoru. precumu: unde se afla Olympulu? = *ποῦ κεῖται ὁ Ὄλυμπος;*

Nota. II. La verbulu esistatoru nu se cauta Predicatu (vedi 13. §. 7.)

Despre verbulu a fi cá legamentu intre Subjectu si Predicatu.

100. §. Se dice Legamentu verbulu *a fi,* candu cere, afara de Subjectu, si Predicatu. Acestu legamentu se pote esprime prin urmatorele verbe in Ellinesce:

1. prin *εἰμὶ* = suntu, care pote si lipsi, de cate ori usioru se pote subtintiellege. precumu: *οἱ ἄνθρωποί εἰσι θνητοὶ* = omenii suntu muritori.

Nota. Si verbulu *ὑπάρχω* se afla cá legamentu.

2 prin *πέλω, κυρέω—κυρῶ, τυγχάνω* séu *τυγχάνω ὤν* = suntu.
3 „ *γίγνομαι* = devinu, me facu.
4 „ *πέφυκα* (Perfectu cu insemnare de Presinte) = suntu, suntu din natura, suntu nascutu.
5 „ *ἔχω, πράττω* cu adverbu calificativu = suntu. precumu: *ἔχω ὑγιῶς* = suntu sanetosu, *πῶς ἔχεις;* = cumu esci?. *εὖ πράττω* = suntu bine.
6 „ ori ce verbu analogu, care si in Romanesce are Predicatu. precumu: cutare se numesce Nicolae = *ὁ δεῖνα κέκληται, ὀνομάζεται, καλεῖται Νικόλαος,* tote mi-paru bine disse = *πάντα μοι φαίνεται καλῶς εἰρημένα* etc.

Nota I. Legamentulu in Ellinesce, candu este verbulu *εἰμὶ*, lipsesce de multe ori subtintiellegenduse séu luanduse de la propositiunea de mai susu séu de mai josu. Acesta subtintiellegere se face mai multu, candu se afla cu cuvintele urmatore:

1. *ἀναγκαῖον, ἀνάγκη* = este necessaru.

2. *δίκαιον* = este dreptu.
3. *δῆλον* = este evidentu.
4. *οἷόν τε* = este possibilu.
5. *ῥᾴδιον* = „ usioru.
6. *χαλεπὸν, δυσχερές* = este greu.
7. *εἰκὸς* = este convenabilu.
8. *δυνατὸν, ἀδύνατον* = este possibilu, impossibilu.
9. *αἰσχρὸν* = este rusinosu lucru, rusine.
10. *χρεὼν* = este trebuintia.
11. *θεμιτὸν, θέμις* = este ertatu.
12. *ἄξιος, ἄξιον* = este demnu.
13. *ἕτοιμος* = este gat'a.

Si alte mai multe cuvinte fiindu cu verbulu *εἰμὶ*, lu-subtintiellegu, mai cu sema Presintele verbaleloru in *τέος, τέον, τέα.*

Nota II. Despre accordarea Legamentului cu Subjectulu in numeru si persona se face vorba la Subjectu si Predicatu.

Capitolulu VIII.

Despre Subjectu.

101. §. Subjectulu in Ellinesce se pune in Nominativu, si concorda cu verbulu seu in persona si numeru, si pote fi de ori ce parte de cuventu si chiaru propositiune intrega. Vorbele ensa indeclinabile cá Subjecte iau si articolu de genulu numelui acellei vorbe indeclinabile. precumu: *eu* este pronume = *ἡ ἐγώ ἐστιν ἀντωνυμία.* (aici la *ἐγώ* s'a pussu articolulu femininu *ἡ*, pentru ca pronumele in Ellinesce este femininu), *scriu* este verbu = *το γράφω ἐστὶ ῥῆμα;* ca totu omulu este muritoru este cunoscutu = *ὅτι πᾶς ἄνθρωπος θνητὸς δῆλον, a dice* differa multu de *a face* = *τὸ λέγειν πολὺ τοῦ πράττειν διαφέρει; daca* este conjunctiune = *ὁ εἰ σύνδεσμός ἐστι.*

102. §. Infinitivulu fiindu Subjectu, iá de multe ori articolulu *τὸ;* candu ensa este subjectu verbeloru impersonale, articolulu lipsesce in genere.

103. §. Subjectulu fiindu neutru pluralu, verbulu se pune in singularu. precumu: animalele traescu = τὰ ζῶα ζῇ (in locu de ζῷσι), aceste se facura = ταῦτα ἐγένετο.

Nota. Facu esceptiune la acesta regula acelle neutre, subt cari se intiellegu persone. precumu: erau multe natiuni = ἦσαν ἔθνη πολλά (earu nu ἦν.)

104. §. Subjectulu fiindu ἐγὼ = eu, σὺ = tu, ἡμεῖς = noi, ὑμεῖς = voi, nu se pune, fiindu ca usioru se subtintiellege dupe terminatiunea verbului; numai atunci se pune, candu este trebuintia a se arrată mai cu taria séu cu oppositiune cine are se faca lucrarea verbului. precumu: voiu merge = ἀπελεύσομαι; eu voiu merge (earu nu tu séu altu) = ἐγὼ ἀπελεύσομαι, ce dici? = τί λέγεις; ce dici tu? = τί λέγεις σύ;

105. §. Candu subjectulu subt forma singulara arrata multe, verbulu se pote pune si in singularu si in pluralu. precumu: multimea crede = τὸ πλῆθος οἴονται séu οἴεται, diceá fiacare = ἔλεγε sáu ἔλεγον ἕκαστος.

106. §. Subjectulu fiindu dualu, verbulu se pune asseminea in dualu; se afla ensa si pluralu, daru mai raru. precumu: cine sunteti = τίνες ἐστόν, τίνες ἐστέ.

107. §. Subjectulu nu pote lipsí decatu candu se subtintiellege de la propositiunea de mai susu séu de mai josu (raru). La inceputulu fraseloru Subjectulu se pote subtintiellege numai in casurile de mai josu, si acest'a numai la a trei'a persona.

1. Candu se subtintiellege pronumele indefinitu τίς = cineva.

2. La verbele ὕει = ploa, νίφει = ninge, ἀστράπτει = fulgera, βροντᾷ = tuna etc, la cari une ori se afla subjectu Ζεύς = Jupiter.

3. La frasele λέγουσι = se dice, φασὶ = se dice, ἀγγέλλουσι = se anuncia etc, la cari se subtintiellege cá subjectu cuventulu οἱ ἄνθρωποι = omenii séu τινὲς = unii. In Romanesce la aceste frase subjectulu este *cá* cu verbu. precumu: se dice cá a venitu = (aici *cá a venitu* este subjectu lui *se dice*) = λέγουσιν ὅτι ἦλθε.

4. La Infinitivu care este subjectu unui verbu, nefiindu subjectu espressu, se subtintiellege cuventulu τίς = cineva séu ἡμεῖς in Accusativu = noi. precumu: τὸ εὐτυχεῖν ἡδὺ ἐστι = (aici τὸ εὐτυχεῖν este subjectu lui ἐστι, earu ἡδὺ este predicatu lui τὸ εὐτυχεῖν. Subjectulu ensa lui εὐτυχεῖν ne fiindu espressu, se subtintiellege τινὰ séu ἡμᾶς) = a fi cineva fericitu este dulce.

Nota. Subjectulu unui Infinitivu, care Infinitivu este si ellu subjectu unui verbu, se pune in Accusativu. precumu: τὸ εἶναι σε ἀγαθὸν ἀρέσκει μοι = a fi tu bunu (acest'a) mi-place.

5. La verbele, cari au subjectu cu professiunea (insemnarii) verbului. precumu: *loca* (preotulu séu dascalulu) = σημαίνει, secretarulu cetesce legea = ἀναγινώσκει τὸν νόμον (ὁ γραμματεύς), crainiculu strigá = ἐκήρυξεν (ὁ κῆρυξ).

6. La uncle frase impersonale, la cari verbulu coprinde si pe Subjectu. precumu: δεῖ μοι βιβλίων = ἐστι μοι δεία βιβλίων = am trebuintia de carti, mi-este trebuintia de carti, μεταμέλει μοι τούτου = ἐστι μοι μετάμελος τούτου = me caescu de acest'a.

7. La uncle frase, la cari verbulu este in'a trei'a persona a Perfectului séu a Anteperfectului precumu: παρεσκεύασται τοῖς Κορινθίοις = παρασκευὴ ἐγένετο τοῖς Κορινθίοις = s'au preparatu Corinthienii.

Nota I. La Participiile articolate subjectu este unu relativu. precumu: ὁ γράφων = ὃς γράφει = cellu care scrie.

Nota II. Cumu se pune verbulu candu suntu doue séu mai multe subjecte (vedi 113. §. — 118. §.)

Capitolulu IX.

Despre Predicatu.

108. Predicatulu arratandu *ce felu* séu *catu* este Subjectulu, trebue se fia adjectivu; ensa pote fí si ori ce parte de cuventu. Predicatulu se pune fara articolu (vedi si Cap. XXXIX), si fiindu adjectivu concorda cu Subjectulu seu in genu, numeru si casu; fiindu ensa substantivu se cere se concorde cu subjectulu seu cellu putinu numai in casu. precumu: τὸ ῥόδον ἐστὶν εἰῶδες = ros'a

este myrositore, *αἱ Ἀθῆναί εἰσι πόλις* = Athen'a este orasiu, *ὁ Ὀλυμπός ἐστιν ὄρος* (*ὄρος* este neutru) = Olympulu este munte.

109. §. Candu in Romanesce Predicatulu este cuventulu *lucru* cu unu adjectivu, in Ellinesce cuventulu *lucru* = (*ἔργον χρῆμα, πρᾶγμα*) lipsesce in genere si se pune numai adjectivulu in genu neutru singularu séu pluralu dupe numerulu Subjecteloru. precumu: adeverat'a gloria este lucru nemuritoru = *ἡ ἀληθὴς δόξα ἀθάνατόν ἐστι*, tinereti'a si ambitiunea suntu lucruri usiore = *ἡ νεότης καὶ ἡ φιλοδοξία κοῦφά εἰσι.*

110. §. Predicatulu se pote aflá si in genitivu pluralu subtintiellegenduse *εἷς — μία — ἕν* = *unu, una* si prepositiunea *ἐκ* = *din, d'intre*; séu in Dativu pluralu cu prepositiunea *ἐν* = intre. Aceste Predicate astufelu espresse, de si se potu traduce in Romanesce *unulu d'intre, unulu din, un'a din, d'intre, intre,* ensa nu este reu de a se traduce si prin nominativu simplu. precumu: *Σωκράτης ἐγένετο τῶν σοφῶν*, (*Σωκράτης ἐγένετο εἷς ἐκ τῶν σοφῶν.*) *Σωκράτης ἐγένετο ἐν τοῖς σοφοῖς* = Socrate fù unu d'intre intiellepti, intre intiellepti = Socrate fù intielleptu.

111. §. De multe ori si in Romanesce si in Ellinesce se subtintiellege Predicatulu, si remane espressu numai attributulu seu in genitivu (séu une ori si in altu casu), care tine locu de Predicatu. precumu: a cui esci = (a cui fiu esci) = *τίνος εἶ*, cutare este de nemu bunu = (este omu de nemu bunu) = *ὁ δεῖνα γένους ἀγαθοῦ ἐστι.* Astufelu de Predicate subtintiellesse suntu in Ellenesce cuvintele urmatore:

fiu = *υἱός.*
fiica = *θυγάτηρ.*
tata = *πατήρ.*
muma = *μήτηρ.*
amicu = *φίλος.*
frate = *ἀδελφός.*
sora = *ἀδελφή.*
nevesta = *γυνή, σύζυγος.*
barbatu = *ἀνήρ.*
omu = *ἄνθρωπος* séu *ἀνήρ.*

lucru = *ἔργον, πρᾶγμα, χρῆμα.*
possessiune = *κτῆμα, ἴδιον.*
datoria = *καθῆκον.*
cuventu, vorba = *λόγος, ῥῆμα, ῥητόν.*
calle = *ὁδός.*
parte = *μέρος.*
mana = *χείρ.*
servitoru = *θεράπων.*
sclavu, = *δοῦλος.*
sentimentu = *φρόνημα.*
opiniune = *γνώμη.*
baserica = *ναός.*
discipulu *μαθητής.*
arte = *τέχνη.*
sciintia = *ἐπιστήμη.*
timpu = *χρόνος* (cá la *πρὸ τοῦ* (subt-*χρόνου*) = inainte timpu, vreme).
tierra = *γῆ, χώρα.*
lume = *οἰκουμένη* (subt-*γῆ*).

si alte mai multe, cari din dessulu usu au devenitu usiore de intiellessu. Aceste cuvinte avendu attributulu loru in genitivu potu lipsí si candu suntu subjecte séu Complimente, ensa atunci se inlocuescu prin articolu de genu, casu si numeru cu cuventulu subtintiellessu. precumu: Alexandru erá fiulu lui Philippu = *Ἀλέξανδρος ἦν Φιλίππου*, Philippu erá tatalu lui Alexandru = *Φίλιππος ἦν Ἀλεξάνδρου*, datori'a professorului este de a predá (= este de datori'a unui professoru a predá), caru a elevului de a invetiá = *διδασκάλου μὲν τὸ διδάσκειν* (*ἔργον ἐστὶ, ἴδιον, καθῆκον*), *μαθητοῦ δὲ τὸ μανθάνειν*, a nu dice cineva cea ce gandesce este sentimentu de sclavu = *τὸ μὴ λέγειν ἅ τις φρονεῖ δούλου* (*ἐστὶ φρόνημα*), Xenophonu erá de mare orasiu (cetatianu) = *Ξενοφῶν πόλεως ἦν μεγάλης* (*πολίτης*), Pausani'a erá de nemu regescu = *Παυσανίας ἦν* (*υἱὸς, ἔκγονος*) *γένους βασιλικοῦ*, Philippu, fiulu lui Amynt'a, domni = *Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἦρξε*, vediui pe fiulu lui Amynt'a = *εἶδον τὸν Ἀμύντου.*

Nota. Cuvintele de mai susu, cari se subtintiellegu, potu si se fia espresse, si acest'a se face mai multu pentru claritate. precumu: *Φίλιππος ὁ πατὴρ Ἀλεξάνδρου, Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς Φιλίππου.*

112. §. Predicatulu afara de casurile de mai susu 111 § nici ua data nu pote lipsi si se se subtintiellega, de catu candu se iâ de la frasea de mai susu séu de mai josu. precumu: acellea suntu multe, earu acestea nu = *ἐκεῖνα μὲν πολλά, ταῦτα δ' οὔκ (ἔστι πολλά).*

113. §. Candu subjectele suntu doue in numeru singularu séu numai unu in dualu, atunci si verbulu si Predicatulu se potu pune si in dualu si in pluralu. precumu: tatalu si fiulu suntu buni = *ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς ἀγαθώ ἐστον*, séu *ἀγαθοί εἰσι*, doue mani suntu destule omului = *δύο χεῖρε ἱκανά ἐστον τῷ ἀνθρώπῳ* séu *ἱκαναί εἰσι τῷ ἀνθρώπῳ δύο χεῖρες, δύο χεῖρε,* (totu asia si Attributulu care respunde la intrebarea *care, ce felu, catu?* vedi 119. §. 1.)

114. §. Candu subjectele suntu doue, trei séu mai multe de acellasi genu, Predicatulu se pune in pluralu in genulu subjecteloru, si verbulu in pluralu. precumu: buniculu, tatalu si fiulu suntu buni = *ὁ πάππος, ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱός εἰσιν ἀγαθοί.* Daru candu subjectele differu in genu, atunci Predicatulu se pune in genulu cellui mai principalu: masculinulu este mai principalu de catu femininulu si neutrulu; femininulu este mai principalu de catu neutrulu. Acest'a are locu si candu unu este sujectulu, daru este legatu cu alte persone prin prepositiunea *σὺν* (= *cu*) cu Dativu, séu *μετὰ* (= *cu*) cu Genitivu. precumu: tatalu, mum'a si copii suntu buni = *ὁ πατὴρ, ἡ μήτηρ καὶ τὰ παιδία εἰσὶν ἀγαθοί*, mum'a si copii suntu buni = *ἡ μήτηρ καὶ τὰ παιδία εἰσὶν ἀγαθαί*, mum'a cu tatalu si cu copii suntu buni = *ἡ μήτηρ μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν παιδίων — ἡ μήτηρ σὺν τῷ πατρὶ καὶ τοῖς παιδίοις εἰσὶν ἀγαθοί.* (totu asia si Attributulu).

115. §. Candu subjectele suntu doue séu mai multe de acellasi genu, daru neinsufletite, atunci Predicatulu se pune in dualu séu pluralu in genulu subjecteloru, asseminea si verbulu in dualu séu pluralu. precumu: virtutea si reutatea suntu inimice =

ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία ἐστόν πολεμία, ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία εἰσὶ πολέμιαι, voi (doi) cine sunteti? = *τίνες ἐστὸν* séu *τίνες ἐστέ;* (totu asia si Attributulu).

116. §. Candu ensa subjectele neinsufletite doue séu mai multe suntu de genuri differite, atunci Predicatulu se pune:

1. In numerulu si genulu Subjectului de mai approape, asseminea si verbulu in numerulu subjectului de mai approape. precumu: riulu si marea suntu curgetore = *ὁ ποταμὸς καὶ ἡ θάλασσα ῥεϊστή ἐστι.* (Totu asia si Attributulu).

2. In genu neutru singularu séu pluralu, si verbulu in singularu séu pluralu. precumu: ignoranti'a si fric'a suntu lucruri-relle = *ἡ ἄγνοια καὶ ὁ φόβος δεινὸν (πρᾶγμά ἐστι)* séu *δεινὰ (πράγματά εἰσι).* (Totu asia si Attributulu).

3. In pluralu neutru se pune Predicatulu, si candu subjectele multe fiindu, suntu de differite genuri, si altele insufletite, altele neinsufletite. Atunci la Predicatu se pune in Romanesce si substantivulu *lucruri*, care se subtintiellege in Ellinesce. precumu: omulu, frumuseti'a, avuti'a, si speranti'a suntu lucruri muritore = *ὁ ἄνθρωπος, τὸ κάλλος, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἐλπὶς θνητά (εἰσι.)* (Totu asia si la Attributu).

4. In numerulu si genulu subjectului de mai approape se pune Predicatulu, si candu Subjectele doue séu mai multe fiindu, insufletite séu neinsufletite, séu amestecate, se lega intre densele prin *ἤ—ἤ* = *(séu—séu), οὔτε—οὔτε, μήτε—μήτε, οὐδὲ—οὐδὲ, μηδὲ—μηδὲ* = *(nici nici).* precumu: séu tatulu séu mum'a este vinovata = *ἤ ὁ πατὴρ ἤ ἡ μήτηρ αἰτία,* nici copii, nici tatalu nu este reu = *οὔτε τὰ παιδία οὔτε ὁ πατὴρ κακός.* (Totu asia si la Attributu).

Nota. Se afla ensa si in pluralu Predicatulu, si mai cu sema candu subjectele se lega cu *nici—nici* = *οὐδὲ—οὐδὲ* etc (Totu asia si la Attributu).

117. §. Candu Subjectele suntu multe si de differite persone, atunci verbulu se pune:

1. In antai'a persona pluralu, fiindu intre subjecte si person'a antai'a. precumu: ne invoimu cu si voi = *συμφωνοῦμεν ἐγά τε καὶ ὑμεῖς.*

2. In adou'a persona, fiindu intre subjecte si adou'a persona si lipsindu antai'a. precumu: si tu si amicii tei sunteti fericiti = *καὶ σὺ καὶ οἱ σοὶ φίλοι εὐτυχεῖς ἐστε, εὐτυχεῖτε.*

3. In a trei'a persona pluralu la inceputulu frasei, venindu ensa dupe verbu indata sujectu de a trei'a persona. precumu: suntu muritori si regii, si tu si eu = *θνητοί εἰσι καὶ οἱ βασιλεῖς, καὶ σὺ κἀγώ.*

4. In singularu séu pluralu in person'a subjectului cellui de mai approape. precumu: si tu vei dice si eu si toti omenii = *καὶ σὺ ἐρεῖς κἀγὼ καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι.*

118. §. Candu subjectulu in singularu coprinde mai multe persone séu lucruri, adeca este collectivu, Predicatulu se pune séu in singularu, in acellasi genu cu collectivulu si verbulu in singularu, séu si verbulu si Predicatulu in Pluralu, ensa in genulu subjecteloru coprinse in collectivu. precumu: *τὸ γυναικεῖον φῦλόν εἰσι πολυποίκιλον* séu *τό γυναικεῖον φῦλόν εἰσι πολυποίκιλοι*= gintea femeesca este variabila. (Totu asia si la Attributu).

Nota I. Si Attributele adjective, pronume séu Participii, cari complinescu doue séu mai multe cuvinte, candu se punu in acellasi casu cu cuventulu séu cuvintele, la cari se rapporta (vedi 119. §. 1.), urmedia regulele Predicatului, care se rapporta la doue séu mai multe subjecte, de la 113 §. 114 §. 115 §. 116 §. 118 §.

Nota II. Cu tote regulele de mai susu despre Predicatu si verbu, candu au mai multe subjecte, precumu si despre Attributu, care complinesce mai multe cuvinte, suntu ensa si esceptiuni depindiendu de capriciulu séu de punctulu de vedere, subt care autorulu considera pe subjecte cá unitate séu cá multime, cá dualitate séu cá parechi, de unde depinde dualitatea verbului si a Predicatului, séu a Attributului, apoi si de genulu, séu numerulu, séu person'a, la care vrea se ne attraga attentiunea mai multu cellu care scrie.

Capitolulu X.

Despre Attributu.

119. §. Attributulu sta catre cuventulu, pe care complinesce, tocmai, precumu Predicatulu catre subjectulu seu. (vedi Nota §. 11.) si provine din patru intrebari, séu mai bine respunde la patru intrebari, daca intrebamu cu cuventulu, pe care complinesce (vedi 12 §). Aceste intrebari ne facilitedia in a sci in ce casu trebue pussu Attributulu, si suntu urmatorele:

1. *care? ce felu? catu?* (Attributulu se pune in acellasi casu cu cuventulu pe care complinesce, séu cu care intrebamu; daca complinesce doue séu mai multe cuvinte, vedi 118 §. Nota I).
2. *a cui? de cine, din ce, de ce.* (Attrib. in genitivu).
3. *cui, cu cine, la cine, cu ce, la ce?* (Attrib. in dativu).
4. *in ce lucru, de ce lucru, la ce lucru?* (Attrib. in accusativu).

Essemple: (vedi analysea la 12 §. 1, 2, 3, 4. Essemple).

Alexandru cellu mare, fiulu lui Philippu regele Macedoniei. (care Al.? cellu mare. (N) care Al? fiulu. (N) a cui fiu? a lui Philippu. (g) care Phil.? regele (g) a cui rege? Mac.(g). *Ἀλέξανδρος ὁ μέγας, ὁ υἱὸς Φιλίππου τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας.* Soldati mandri = *στρατιῶται ἀγέρωχοι*, vointi'a lui Petru = *τὸ θέλημα τοῦ Πέτρου*, taitoru de lemne = *κοπεὺς ξύλων*, statua de marmura = *ἀνδριὰς μαρμάρου*, jute la piciore = *ταχὺς τοὺς πόδας*, patru din diece = *τέσσαρες τῶν δέκα*, amicu cu multi (amicu cu cine? cu multi.) = *φίλος πολλοῖς*, etc.

Nota I. Attributulu, care se pune in casulu cuventului, pe care complinesce, este in genere adjectivu; de acea trebue se concorde si in genu si numeru. Pronumele relative cu verbulu loru suntu totu daun'a Attributu cuventului, la care se rapporta, si provinu din intrebarea *care*; ensa casulu acestoru relative depinde de functiunea, ce au la verbulu loru cá Subjectu, complimentu etc. care casu se pune dupe cumu cere verbulu. (Candu Attributulu complinesce mai multe cuvinte cumu se pune vedi paragraphele 113, 114, 115, 116, 118.)

Nota II. Attributele, cari provinu din intrebarile de mai susu 119 §. 2, 3, 4. suntu mai multu Substantive.

120. §. La essemplele urmatore si alte analoge Attributulu in Ellinesce este adjectivu. precumu: omu de demnitate (ce felu de omu? de demnitate) = omu demnu = *ἀνὴρ ἄξιος*, omu cu minte (ce felu de omu? cu minte) = omu prudentu = *ἀνὴρ σώφρων*; séu trebue esplicata ide'a concisa spre a se puté bine traduce din Romanesce in Ellenesce. precumu: paharu de apa = *ποτήριον ὕδατος* (*πλῆρες*) = plinu).

121. §. Atticii punu Attributu masculinu dualu la nume femininu dualu, care nume iá si articolu masculinu. precumu: *τούτω τὼ χεῖρε* (in locu de *ταύτα τά χεῖρε*) = aceste (doue) mani. Adjectivulu numeralu *δύο* se afla cu nume dualu séu pluralu. precumu: *δύο χεῖρες, δύο χεῖρε, δύο γυναῖκες, δύο γυναῖκε.*

122. §. Attributu, care respunde la intrebarea *care* séu *ce felu* de multe ori nu iá genulu grammaticalu alu cuventului, pe care complinesce, ci adeveratulu genu de care este cuventulu; asseminea la celle collective Attributulu iá numerulu adeveratu, earu nu grammaticalu. precumu: *φίλε τέκνον* (= *φίλε υἱέ* = *φίλον τέκνον*) = jubite fiule; aflá orasiulu turburatu = *εὗρε τὴν πόλιν τεταραγμένους* =(*τοὺς πολίτας τεταραγμένους*). Si participiulu urmedia acesta regula.

123. §. Attributulu fiindu Substantivu si respundiendu la intrebarea *care* séu *ce felu*, concorda cu cuventulu, pe care complinesce, numai in casu, earu in genu si numeru pote differi. precumu: orasiulu Athen'a (care orasiu? Athen'a) = *ἡ πόλις Ἀθῆναι* (*ἡ πόλις* singularu, *Ἀθῆναι* pluralu), muntele Olympu *(muntele* este neutru in Ellinesce, earu *Olympulu* masculinu) = *τὸ ὄρος Ὄλυμπος*.

124. §. De multe ori Attributulu care respunde la intrebare'a *care* séu *ce felu* se pune cá adverbu. precumu: adeveratii sapienti = *οἱ ἀληθῶς σοφοὶ* = *οἱ ἀληθεῖς σοφοί*. Alte ori Attributulu se esprime prin *ὅτι, ὡς*=*ca, adeca ca*. precumu: si acest'a va dice, ca eu lu-accusu pe nedreptu = *καὶ τοῦτο ἐρεῖ, ὅτι, (ὡς) ἐγὼ ἀδίκως αὐτοῦ κατηγορῶ*. (acest'a candu se annuncia ceva prin *τοῦτο, ἐκεῖνο*).

1) Candu un adj. determină pe un alt adj. atunci determinatul se schimbă în adverbiu.
2) Se dice ca cam pe atecăm în genul Masculin.
3) Adec. Attributul stă propos. întrega unitate prin conj. ca ca să fie cum ex. §. 124. –

Nota. Candu cineva annuncia ca are se dica ceva, si dupe introducere incepe, acesta incepere cu tote care urmedia se consídera cá Attributu celloru de mai susu. In Ellinesce unu astufelu de Attributu are conjunctiunile *δή, οὖν, τοίνυν, γάρ, δέ*, cari séu nu se esplica de locu in Romanesce, séu se esplica prin *asia daru, adeca* etc. ensa se se scia ca vinu totu daun'a dupe unu séu doue cuvinte. precumu: am se ve mai dicu si altu ceva: vedu ca multi dintre D-vostra. . . . = *ἐρῶ δ' ὑμῖν καὶ ἄλλο τι· ὁρῶ γὰρ ὅτι πολλοὶ ἐξ ὑμῶν* etc. = *ὁρῶ τοίνυν, ὁρῶ δή, ὁρῶ οὖν, ὁρῶ δέ.*

125. §. Candu unu substantivu pluralu are Attributu adjectivu respundiendu la intrebarea *care* séu *ce felu*, si substantivulu arrata *intregulu, totulu*, earu adjectivulu *partea*, se pote in Ellinesce (si este mai elegantu) cá Substantivulu se se faca genitivu articulatu. Acestu genitivu se dice *genitivu partitivu*, si une ori subtintiellege prepositiunea *ἐκ* séu mai raru *ἀπὸ* = *din dintre*. precumu: elevii cei silitori (aici intrebamu, cari elevi? Cei silitori. trebuiá daru adjectivulu *cei silitori* se se puna in casulu lui *elevii*, precumu si genulu si numerulu; ensa *elevii* arrata intregulu, earu *cei silitori* partea din totu; de acea in Ellinesce se face *elevii* genitivu pluralu articolatu si subtintiellegendu prepositiunea *ἐκ*.) = *οἱ ἐπιμελεῖς τῶν μαθητῶν* = *οἱ ἐπιμελεῖς μαθηταί*, omenii unii buni, altii rei. (dintre omeni, din omeni, unii buni, altii rei) = *ἀνθρώπων οἱ μὲν ἀγαθοί, οἱ δὲ πονηροὶ*=*ἄνθρωποι οἱ μὲν ἀγαθοὶ ,οἱ δὲ πονηροί*. Acestu Genitivu nu trebue tradussu in Romanesce totu daun'a prin *din* séu *dintre*, ci si prin acellasi casu cu adjectivulu.

Nota. Acest'a se intempla in Ellinesce si candu substantivulu si adjectivulu suntu in singularu, si Substantivulu arrata *totulu* séu *idea generala*, earu adjectivulu *partea* séu *ua specia. unu felu* din multe. precumu: bravulu soldatu = *ὁ ἀνδρεῖος τῶν στρατιωτῶν* = *ὁ ἀνδρεῖος στρατιώτης*, unu omu = *τῶν ἀνθρώπων τις* = *ἄνθρωπός τις*. Se se notedie particuluritatile urmatore in limb'a Ellina, in cari adjectivulu se face neutru singularu, earu Substantivulu genitivu singularu amendoue articulate. precumu: multulu norodu = *τὸ πολὺ τοῦ ὄχλου* = *ὁ πολὺς ὄχλος*, vestimentulu Ionicu = *τὸ Ἰωνικὸν τῆς στολῆς* = *ἡ Ἰωνικὴ στολή*.

1) Altcori

126. §. Attributulu in Genitivu, care respunde la intrebarea *a cui*, pote arrată séu possessiunea séu pe possessoru. precumu: stapinulu casei — *ὁ δεσπότης τῆς οἰκίας*, cas'a stapinului — *ὁ οἶκος τοῦ δεσπότου*. Acestu genitivu se dice *genitivu possessivu*, si se pote face de multe ori *Dativu possessivu*, mai cu sema candu este Attributu de cuventu, care arratta *amicitia* séu *neamicitia*. precumu: amiculu tutuloru nu este amicu nimurui — *ὁ πάντων φίλος οὐδενὸς φίλος* — *ὁ πᾶσι φίλος οὐδενὶ φίλος*, am cetitu cartea *ti* — *ἀνέγνων τὸ βιβλίον σου* séu *σου*.

127. §. Pronumele possessive Romanesci *meu, teu, seu, nostru, vostru, loru, sallе* suntu Attribute, si respundu la intrebarea *a cui*; prin urmare trebue pusse in genitivu in Ellinesce. Observamu ensa ca in Ellinesce, candu subjectulu verbului este ellu si possessoru, atunci pronumele de mai susu se traducu prin genitivulu pronumeloru reflessive pusse intre articolu si cuventulu, care arrata possessiunea; earu candu subjectulu verbului este altu, si possessorulu altu, atunci se traducu prin pronumele possessivu pussu intre articolu si cuventulu, care arrata possessiunea, séu prin genitivulu, pronumeloru personale pusse dupe cuventulu, care arrata possessiunea (la a trei'a persona se iá genitivulu lui *αὐτός* si la singularu si la pluralu multe ori.) Pronumele possessivu concorda in genu, casu si numeru cu cuventulu, la care se rapporta (vedi si 547 §.—552 §.)

essemple:

Eu cetescu cartea ta (dif. subj. verb. si pos.) — *ἐγὼ ἀναγινώσκω τὸ βιβλίον σου, τὸ σὸν βιβλίον*, tu cetesci cartea mea (dif. subj. verb. si pos.) — *σὺ ἀναγινώσκεις τὸ βιβλίον μου, τὸ ἐμὸν βιβλίον*, noi cetimu cartea lui, loru (dif. subj. si poss.) *ἡμεῖς ἀναγινώσκομεν τὸ βιβλίον αὐτοῦ, αὐτῶν*, noi cetimu cartile nostre (acel. subj. si poss.) — *ἡμεῖς ἀναγινώσκομεν τὰ ἡμῶν αὐτῶν βιβλία*, ellu cetesce cartea sa (acel. subj. si poss.) *ἀναγινώσκει τὸ ἑαυτοῦ (αὑτοῦ) βιβλίον*, eu cetescu cartea mea (acel. subj. si poss.) — *ἐγὼ ἀναγινώσκω τὸ ἐμαυτοῦ βιβλίον*, eu cetescu cartea nostra (dif. subj. si poss.) — *ἐγὼ ἀναγινώσκω τὸ βιβλίον ἡμῶν, τὸ ἡμέτερον βιβλίον*.

128. §. Attributulu in genitivu, care respunde la intrebarea *(a cui, de ce, de cine)* unui cuventu facutu din verbu, se dice *Subjectivu*, candu cuventulu la care respunde, facenduse verbu, genitivulu Attributu tine locu de subjectu; se dice *Objectivu*, candu se face complimentu. precumu: descoperirea Americi de Columbu— (Americ'a se descoperi de Columbu) — *ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ Κολόμβου*, Nicolae este taitoru de lemne (Nicolae taia lemne) — *ὁ Νικόλαός ἐστι κοπεὺς ξύλων*. Acesta observatiune daca se face totu daun'a la nisce astufelu de genitive subjective séu objective, traducerea se pote face mai clara si mai libera, si sensulu mai usioru de intiellessu.

Nota. Acest'a se pote face si la Dativu. precumu: Nicolae este assemenea cu Demetriu — Nicolae assemina lui Demitriu — *ὁ Νικόλαός ἐστιν ὅμοιος τῷ Δημητρίῳ* (aici *τῷ Δημητρίῳ* este Attributu objectivu).

129. §. Attributulu in genitivu, care respunde la intrebarea *de ce, din ce* (care arrata timpulu, loculu séu materi'a) se pote preface in adjectivu de genulu, casulu si numerulu cuventului, la care se rapporta, luandu terminatiunile *ιος, ινος, ους, (εος—ους), ιμος, ιχός*, cari arrata cea ce si genitivulu. precumu: statua de marmura — *ἀνδριὰς μαρμάρου, ἐκ μαρμάρου, ἀπὸ μαρμάρου* — *ἀνδριὰς μαρμάρινος*, statua de arama — *ἀνδριὰς χαλκοῦ, ἐκ, ἀπὸ χαλκοῦ* — *ἀνδριὰς χαλκοῦς*, lovitura de morte — *τραῦμα θανάτου* — *θανάσιμον*, omu din piatia — *ἄνθρωπος (ἐξ) ἀγορᾶς* — *ἀγοραῖος*, omu de munte — *ἄνθρωπος (ἐκ) τῶν ὀρέων* — *ὀρεινός*, haina de vera — *χιτὼν θερινός*, casa de amicu — *οἰκία φιλική*. La genitivulu, care arrata *materi'a* séu *loculu, de unde*, se pote pune si prepositiunea *ἐκ* séu, *ἀπό*, dupe cumu se vede la essemplele de mai susu.

130. §. In genere cuvintele terminate in *ιχός* (cari se facu din verbu) si celle compusse cu privativulu *α* — nu (facute din verbu), iau Attributulu in genitivu. precumu: *ἐπιδεκτικὸς μαθήσεως* (de la *ἐπιδέχομαι* — priimescu) — priimitoru de invetiatura — care pote invetiá, *ἄπειρος τοῦ κόσμου* (de la privativulu *α* si *πειρῶμαι* — me incercu) — neespertu de lume — care n'are esperientia de lume.

131. §. Candu Attributulu unui cuventu este *de a* cu *Infini-*

tivu, se esprime in Ellinesce prin τοῦ si *Infinitivu*. precumu: am dorintia de a sci = ἔχω ἐπιθυμίαν τοῦ εἰδέναι. Pote ensa si se lipsesca une ori τοῦ de la Infinitivu. In Ellinesce se pote dice si *am dorintia de a sci tu* = cá tu se scii (aici se observa ca subjectulu infinitivului este altu, si subjectulu verbului cellui laltu altu, atunci in Ellinesce subjectulu Infinitivului este in accusativu) = ἔχω ἐπιθυμίαν τοῦ εἰδέναι σε=ἵνα σὺ εἰδῇς. (vedi despre *usioru de dissu, timpu de scrissu* etc. paragraphele 194 §, 133 §, 134 §.)

132. §. Attributulu, care respunde la intrebarea *cui, la cine*, si care se pune in Dativu in Ellinesce, se traduce de multe ori in Romanesce *pentru*. precumu: χρήσιμος τῇ πόλει = folositoru pentru orasiu = orasiului. Acestu dativu se face de multe ori accusativu cu prepositiunea πρὸς = catra (cu persone) séu εἰς= la (cu lucruri). precumu: εὔνους τοῖς φίλοις, πρὸς τοὺς φίλους = favorabilu catre amici etc.

133. §. Attributulu, care respunde la intrebarea *in ce lucru la ce lucru, de ce lucru*, iá la accusativu prepositiunile εἰς, πρὸς, ἐπὶ, candu cuventulu la care respunde, arrata tendintia spre ceva; se esprime ensa in simplu accusativu séu avendu prepositiunea κατὰ, séu in dativu simplu séu avendu prepesitiunea ἐν, candu n'arrata tendintia. precumu: mare de corpu = μέγας τὸ σῶμα, κατὰ τὸ σῶμα, τῷ σώματι, ἐν τῷ σώματι, inclinatoru la reutate= ἐπιῤῥεπὴς εἰς κακίαν, πρὸς κακίαν, ἐπὶ κακίαν.

Nota. Unii obserba ca accusativulu simplu séu cu prepositiunile εἰς, κατὰ, πρὸς, ἐπὶ se pune candu cuventulu complinitu arrata *intindere*, earu Dativulu simplu séu cu ἐν, candu arrata *puterea*, prin care se face ceva. Noi observamu ca autorii greci nu se tinu totu daun'a strictu de regul'a 133 § si a notei, ci intrebuintiedia tote felurile de la 133 § fara nici ua distinctiune.

134. §. Si Infinitivulu in Ellinesce se pote luá cá accusativu Attributu provenindu din intrebarea *in ce lucru, la ce lucru, de ce lucru*. precumu: ἱκανὸς λέγειν = capabilu in a dice. Acestu Infinitivu, daca iá prepositiunile de mai susu 133 § εἰς, πρὸς, κατὰ, ἐπὶ, iá si articolulu τό; caru daca iá prepositiunea ἐν, atunci iá articululu τῷ. precumu: ἱκανὸς εἰς τὸ λέγειν, πρὸς τὸ λέγειν, κατὰ τὸ λέγειν, ἐπὶ τὸ λέγειν, ἐν τῷ λέγειν.

135. §. S'a dissu la 12 §, ca si adverbe potu avé Attributu alte adverbe. Acest'a se intempla la celle demonstrative, cari se complinescu de adverbe relative, cari servescu [si cá conjunctiuni (vedi 28 §.) precumu: mergi acolo, unde te chiama datori'a (acolo. unde acolo? unde te chiama datori'a) = χώρει ἐκεῖσε, ὅποι τὸ καθῆκόν σε καλεῖ. (aici relativulu ὅποι este Attrib. lui ἐκεῖσε. pote ensa se se dica si complimentu indirectu respundiendu la un'a din celle optu intrebari. dupe 13 §. 14).

Capitolulu XI.

Despre Complimentulu directu alu verbeloru active transitive.

Verbele active transitive cu Complimentulu directu in Accusativu.

136. §. Verbele active curatu transitive iau Complimentulu directu in Accusativu, care respunde la intrebarea *pe cine*, séu *ce*. precumu: ce vrei? τί βούλει; cetescu cartea = ἀναγινώσκω τὸ βιβλίον, trecu riulu = διαβαίνω τὸν ποταμὸν, ce insemnedia acest'a (ce vrea se dica ast'a) = τί σημαίνει τοῦτο; etc.

137. §. Suntu ensa si active nu curatu transitive, ci intre transitive si neutre, cari ceru complimentu directu in Genitivu séu Dativu, si alte cari ceru doue complimente directe, unulu intr'unu casu, si altulu intr'altu. Pentru aceste cá regule generale putemu dá celle urmatore:

1. Complimentuln directu se pune *in Genitivu*, daca respunde la intrebarea *de cine* séu *de ce lucru*. precumu: ingrijescu de tine (ingrijescu, de cine ingrijescu? de tine) = φροντίζω σου.

2. Se pune *in Dativu*, daca respunde la intrebarea *cui, la cine, catre cine, cu cine, cu ce*. precumu: dau lui Nicolae (dau, cui dau? lui Nicolae) = δίδωμι τῷ Νικολάῳ, me battu cu inimicii (me battu, cu cine? cu inimicii). = μάχομαι τοῖς πολεμίοις.

3. La doue complimente directe casulu fia-caruia depinde de intrebarea, la care respundu. precumu: te scapu de pericolu. pe cine scapu? te *(ac)*, de ce te scapu? de pericolu. *(gen)* = *σώζω σε τοῦ κινδύνου* ti-dau cartea (ce dau? cartea *(ac)*, cui dau cartea? ti *(dat)* = *δίδωμί σοι τὸ βιβλίον*, te invetiu grammatec'a (pe cine invetiu? te *(ac)*. ce te invetiu? grammatec'a. *(ac)* = *μανθάνω, διδάσκω σε τὴν Γραμματικήν*.

138. §. Candu in Romanesce dupe unu verbu activu transitivu vine *Infinitivu* séu *se* cu *Subjonctivu* cá complimentu directu respundiendu la intrebarea *ce*, in Ellinesce se face totu daun'a Infinitivu Presinte, Aoristu séu Perfectu dupe trebuintia. precumu: potu se facu = (potu, ce potu? se facu) = *δύναμαι ποιεῖν, ποιῆσαι*, scie se dica (scie, ce scie? se dica) = *οἶδε λέγειν, εἰπεῖν*. Ensa daca *se* cu *Subjonctivu* nu respunde la intrebarea *ce*, ci la intrebarea *pentru ce scopu*, atunci nu se face Infinitivu in Ellinesce, ci se esprime prin *ἵνα, ὅπως, ὡς* cu Subjonctivu séu Optativu séu cu Participiu Fiitoru (vedi Intrebarea *pentru ce scopu*, Capitolulu XXII.) precumu: vinu se ti spunu (vinu, ce vinu? nu respunde. pentru ce scopu vinu? se ti spunu. respunde) = *ἔρχομαι ἵνα σοι εἴπω, ὅπως σοι εἴπω, ὡς σοι εἴπω, ἔρχομαι ἐρῶν σοι*.

Nota I. Candu Infinitivulu Complimentu are in Ellinesce si *ἄν*, se traduce prin *se potu, se fia cu putintia* etc. precumu: *βούλομαι ἰδεῖν ἄν* = vroescu se potu se vedu, vroescu se mi fia cu putintia de a vedé. Candu Infinitivulu se esplica cu *ca*, si are si *ἄν*, in Romanesce se traduce cu conditionalu Presinte séu Trecutu, séu cu *pote ca, aru fi cu putintia* etc. precumu: *ἡγοῦμαί σε χαίρειν* = credu ca te bucuri, *ἡγοῦμαί σε χαίρειν ἄν* = credu ca te ai bucurá, ca ai puté se te bucuri etc.

Nota II. Infinitivulu de la 138 §. avendu negatiune, iá *μή*. precumu: nu potu se nu dicu = *οὐ δύναμαι μὴ λέγειν*.

139. §. Infinitivulu complimentu directu respundiendu la intrebarea *ce*, are si ellu subjectu; acest'a daca este acellasi cu subjectulu verbului, de la care depinde Infinitivulu, nu se mai pune, ci se subtintiellege. Earu daca verbulu si Infinitivulu n'au acellasi subjectu, atunci la Infinitivu trebue pussu subjectulu, neputendu se se subtintiellega, si se pune in casu *Accusativu*: precumu: vroescu se sciu (aici *se sciu* care in Ellinesce este Infinitivu, are subjectu *eu* care este acellasi cu alu verbului *vroescu*, de la care depinde Infinitivulu) = *βούλομαι εἰδέναι*, vroescu se scii (aici *se scii* are subjectu *tu*, earu *vroescu* subjectu *eu*; differa daru subjectele) = *βούλομαί σε εἰδέναι*.

Nota I. Candu se intempla cá subjectulu Infinitivului si complimentulu lui se aiba acellasi casu, se pote intemplá confusiune. precumu: *βούλομαί σε μηδένα μισεῖν* = *βούλομαι μηδένα σε μισεῖν*. (aici din *σε* si *μηδένα* nu se vede care este subjectulu si care complimentulu Infinitivului, de acea se potu traduce in doue feluri) = vroescu se nu uresci pe nimeni, séu vroescu cá nimeni se nu te uresca. Asseminea, *λέγεται Ἀλέξανδρον νικῆσαι Δαρεῖον* = se dice ca Alexandru invinse pe Dariu; daru se pote traduce si prin: se dice ca Dariu invinse pe Alexandru — La nisce asseminea casuri de confusiune este bine cá subjectulu Infinitivului se se faca subjectu esterioru (160 §. 161 §—), earu Infinitivulu activu se se faca Passivu. precumu: *βούλομαι ὑπὸ σοῦ μηδένα μισεῖσθαι* = vroescu cá nimeni se nu fia uritu de tine, *λέγεται Δαρεῖον νικηθῆναι ὑπὸ Ἀλεξάνδρου*. (vedi si 264 §.)

Nota. La Infinitivulu, care are acellasi subjectu cu alu verbului, carui este complimentu, une ori se pune Subjectulu in Nominativu; acest'a se face, candu vremu se arratamu mai *tare* séu *cu oppositiune*, séu *spre deosebire* cine are se faca lucrarea Infinitivului. precumu: vroescu se-ti spunu eu (earu nu tu séu altu) = *βούλομαι ἐγώ σοι εἰπεῖν*, vrei numai tu se traesci? = *βούλει μόνον σὺ ζῆν*; — Asseminea, candu suntu doue Infinitive Complimente ale acelluiasi verbu, cnsa unulu avendu acellasi subjectu cu verbulu, earu cellu laltu differitu, este trebuintia se se puna subjectele la ambele Infinitive, in *Nominativu* séu *Accusativu* la cellu care are acellasi subjectu cu verbulu, si numai in *Accusativu* la cellu care are subjectu altu. precumu: vroiá cá toti cei lalti se lucredie, earu ellu se se repausedie = (aici observamu ca subjectulu lui *vroiá* este *ellu*, lui *se lucredie, cei lalti*, earu lui *repausedie* totu *ellu*) = *ἐβούλετο πάντας μὲν τοὺς ἄλλους ἐργάζεσθαι, αὐτὸς δὲ, αὐτὸν δὲ ἀναπαέσθαι*.

140. §. In genere la ori ce Infinitivu, fia complimentu di-

rectu, fia indirectu, trebue totudaun'a cautatu Subjectulu. Acest'a se afla subtintiellessu séu espressu in Nominativu, daca este acellasi cu alu verbului, la care respunde séu se rapporta; se afla espressu in Accusativu, daca n'are acellasi subjectu cu alu verbului, de la care depinde. precumu: pentru ca n'ai venitu, am remassu (*eu* am remassu — *tu* n'ai venitu) = *διὰ τὸ μὴ ἐλθεῖν σε ἔμεινα*, nu pentru ca n'am vroitu eu, ci pentru ca n'ai venitu tu, am remassu= (— *eu* am remassu — *eu* n'am vreitu — *tu* n'ai venitu) = *οὐ διὰ τὸ μὴ βουληθῆναι ἐγὼ, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἐλθεῖν σὲ, ἔμεινα.*

141. §. Daca Subjectulu Infinitivului este complimentu directu alu verbului in dativu séu genitivu, atunci la Infinitivu nu se mai pune Subjectulu din nou in Accusativu. precumu: ti-ordonu se dici (aici *ti* complimentulu lui *ordonu* are se fia subjectu lui *se dici*) = *προστάττω σοι λέγειν*, te rogu se dici = *δέομαί σου εἰπεῖν.*

142. §. Candu Infinitivulu este legamentulu *a fi* séu altu verbu, care se iă cá legamentu, atunci predicatulu se pune in casu Nominativu, daca subjectulu Infinitivului este acellasi cu alu verbului Infinitivului; se pune in casulu Subjectului Infinitivului, daca subjectele differa. precumu: voiu se ti fiu amicu (aici acelleasi subjecte, prin urmare predicatulu in Nominativu) = *θέλω σοι φίλος εἶναι*, voiu se fii amicu (aici subjectele differa) = *θέλω σε φίλον εἶναι*, te rogu se fii protectoru = *δέομαί σου εἶναι προστάτου* (aici *προστάτου* genitivu, caci subjectulu lui *εἶναι* este *σου*), te consiliediu se fii ascultatoru=*συμβουλεύω σοι εἶναι εὐπειθεῖ* (aici *εὐπειθεῖ* dativu, pentru ca si *σοι* subj. lui *εἶναι* este dativu.)

Nota I. Se afla si numerose essemple, in cari predicatulu este in casu accusativu, de si subjectulu Infinitivului este genitivu séu dativu. precumu: *δέομαί σου εἶναι προστάτην, συμβουλεύω σοι εἶναι εὐπειθῆ.*

Nota II. Candu Predicatulu lui *εἶναι* este cuventulu *ceva*, atunci se pune numai in accusativu, de si subjectulu lui *εἶναι* pote fi genitivu séu dativu. precumu: condemnu pe acei, cari credu ca

suntu ceva fara se fia = *καταγινώσκω τῶν δοκούντων εἶναί τι μὴ ὄντας.*

143. §. Verbele cari arrata *cautu se* = *σπουδάζω*, *vedi bine* = *ὅρα*, *isbutescu se* = *διαπράττομαι*, *me grabescu se* = *σπεύδω*, *me pregatescu se* = *παρασκευάζομαι*, *me gandescu se* = *βουλεύομαι*, *me ingrijescu* — *me silescu se* = *ἐπιμελοῦμαι*, *facu in catu se*, = *πράττω* si alte, in locu de Infinitivu, care respunde la intrebarea *ce*, si care trebuiá se traduca pe *se* si *Subjonctivu*, care vine in Romanesce dupe aceste verbe, iau *ὅπως* cu *Subjonctivu* Aoristu I séu II; séu iau *ὅπως cu Fiitorulu Indicativului*, daca *ὅπως* se esplica prin *cumu se*, *prin ce modu se*. Acestea de au si negatiune, iau dupe *ὅπως* negativulu *μὴ*, care de multe ori remane singuru lepadanduse *ὅπως*. precumu: me gandescu se plecu = *βουλεύομαι ὅπως ἀπέλθω*, me gandescu cumu se plecu = *βουλεύομαι ὅπως ἀπελεύσομαι*, me gandescu se nu plecu = *βουλεύομαι ὅπως μὴ ἀπέλθω*, me gandescu cumu se nu plecu = *βουλεύομαι ὅπως μὴ ἀπελεύσομαι*, vedi bine se nu cadi = *ὅρα μὴ πέσῃς, ὅπως μὴ πέσῃς.* Observamu aici ca *ὅπως* si *ὅπως μὴ*, séu singuru *μὴ*, mergu cu Subjonctivu, candu verbulu, de la care depindu, este in timpu Primaru; mergu cu Optativu, candu verbulu, de la care depindu, este in timpu secondaru. Asseminea si *ὅπως*, *ὅπως μὴ* cu Fiitoru (despre acestea vedi si 222 §. 2.)

144. Conjunctiunea *ca* cu *verbu*, fiindu Complimentu directu unui verbu, se face in Ellinesce Infinitivu. Subjectulu acestui Infinitivu urmedia acelleasi regule, pe cari si subjectulu Infinitivului facutu din *se* si *Subjonctivu* (138 § 139 § 140 § 141 § 142 §). precumu: credu ca potu = *νομίζω δύνασθαι*, credu ca poti, *νομίζω σε δύνασθαι*, sciu ca esci elementu, = *οἶδά σε ἐπιεικῆ εἶναι.*

Nota, *Ca* cu *verbu* se mai esprime si cu *ὅτι* séu *ὡς*, si cu Participiu (vedi Capitolulu XXIX.)

145. §. Candu dupe unu verbu transitivu vine complimentu *ca* cu *Fiitoru*, acest'a se esprime in Ellinesce prin Fiitorulu Infinitivului. precumu: credu ca va veni *οἶμαι, ἡγοῦμαι, νομίζω αὐτὸν ἐλεύσεσθαι*, credeamu ca va veni, ca crà se vina *ἐνόμιζον αὐτὸν ἐλεύσεσθαι.* Astufelu de verbe transitive, cari ceru de compli-

mentu Infinitivu in timpu Fiitoru, suntu mai cu sema urmatorele:

speru = *ἐλπίζω*
amenintiu = *ἀπειλῶ.*
promittu = *ὑπισχνοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι.*
juru = *ὀμῶ, ὀμνύω, ὄμνυμι.*
credu = *νομίζω, οἶμαι, ἡγοῦμαι, δοκεῖ μοι.*

Nota I. Verbulu *ὀμῶ* iá inaintea Infinitivului de multe ori *ἦ μὴν* = *ca intr'adeveru*, si atunci Infinitivulu se pote face si Indicativu totu in timpu Fiitoru. precumu: *ὄμνυμι ἦ μὴν ἐλεύσεσθαι, ἦ μὴν ἐλεύσομαι.*

Nota II. Verbulu *μέλλω* = *gandescu se, am se* séu *erá se* (cu Timpii Secondari) iá Infinitivulu in Presinte séu Fiitoru si forte raru in Aoristu (caci atunci insemnedia *intardiediu*). precumu: am a trimitte = *μέλλω πέμπειν, μέλλω πέμψειν*, erá se trimittu = *ἔμελλον πέμπειν, ἔμελλον πέμψειν.* Acestu *μέλλω* se pote traduce si cu Fiitoru simplu in Romanesce, séu une ori si prin *trebue se.* precumu: *μέλλω μανθάνειν* = *μαθήσομαι* = voiu invetiá, trebue se invetiu. Candu ensa *μέλλω* depinde de altu verbu si are inaintea sa *ca* in Romanesce, atunci in Ellinesce se pote inlocuí, daca depinde de Timpu Secondaru, prin *Fiitorulu Infinitivului* séu prin *ὅτι* séu *ὡς* cu *Fiitorulu Optativului*, (si raru alu Indicativului); earu daca depinde de Timpu Primaru, prin *Fiitorulu Infinitivului* séu prin *ὅτι* séu *ὡς* cu *Fiitorulu Indicativului.* precumu: dice ca are se vina = *λέγει μέλλειν ἐλεύσεσθαι* = *ὅτι, ὡς μέλλει ἐλεύσεσθαι* = *ἐλέγει ἐλεύσεσθαι* = *λέγει ὅτι, ὡς ἐλεύσεται*, diceá ca erá se vina = *ἔλεγε μέλλειν ἐλεύσεσθαι* = *ἔλεγεν ὅτι μέλλοι ἐλεύσεσθαι* = *ἔλεγεν λεύσεσθαι* = *ἔλεγεν ὅτι, ὡς ἐλεύσοιτο, (ὡς ἐλεύσεται* mai raru).

146. §. Multe verbe au complimentu directu numele, din care se facu séu altu cuventu analogu. precumu: *δικάζω δίκην* = judecu judecata, *ζῶ βίον* = traescu viatia. Candu acestu Complimentu are si attributu adjectivu, de multe ori in Ellinesce lipsesce substantivulu, si adjectivulu se face neutru singularu séu pluralu, dupe cumu este si substantivulu, care lipsesce; earu verbulu atunci se traduce séu dupe cea ce insemnedia, séu prin verbulu *a face* séu altu analogu. precumu: *δικάζω πολλὰ* (= *δικάζω πολλὰς δίκας*) = judecu multe judecati, *πάσχω μέγα* (= *πάσχω μέγα πάθημα*) = sufferu mare sufferintia, *ἐπιχειρῶ χαλεπὸν* (= *ἐπιχειρῶ χαλεπὸν ἐπιχείρημα*) = intreprindu ua grea intreprindere, facu ua grea intreprindere.

Nota. Complimentulu directu une ori se unesce cu verbulu seu intr'unu cuventu. precumu: facu rota = *τροχὸν ποιῶ* = *τροχοποιῶ*, facu nave = *ναῦν πήγνυμι* = *ναυπηγῶ*, zidescu casa = *δέμω οἶκον* = *οἰκοδομῶ.* Multe ensa din aceste verbe compusse au numai semnificatiunea verbului, si atunci au si complimentu. precumu: *οἰκοδομῶ ναὸν* = zidescu biserica, *βουθυτῶ τράγον καὶ κριόν.* = sacrificu tiapu si berbecu.

Verbele transitive cu complimentulu directu in genitivu.

147. §. Au complimentulu directu in genitivu verbele, cari insemnedia:

1. *a-si adduce aminte* séu *a uitá*:
   adduti aminte de amicii cei absenti = *μέμνησο τῶν ἀπόντων φίλων*, nu uitati bine-facerile = *μὴ ἐπιλανθάνεσθε τῶν εὐεργεσιῶν.*
2. *a ingriji* séu *a neglige*:
   ingrijescu de tote = *ἐπιμελοῦμαι πάντων*, nu neglige nimica = *οὐδενὸς ὀλιγωρεῖ.*
3. *a avé lipsa séu trebuintia de ceva:*
   am trebuintia de carti = *δέομαι βιβλίων*, am lipsa de carti = *στεροῦμαι βιβλίων, σπανίζω βιβλίων.*
4. *a incepe séu a se lassá de ceva:*
   lassa-te de lucru, candu anca mai poti lucrá = *λῆγε τοῦ πόνου ἔτι πονεῖν δυνάμενος* (*Ἰσοκ.*), ellu incepú nedreptatile = *αὐτὸς τῶν ἀδικιῶν ἤρξατο.*

Aceste verbe au une ori inaintea genitivului *ἐκ* séu *ἀπὸ* = de, din, dela.

5. *a fi stapinu de ceva* séu *commandantu de ceva*:
   astufelu de verbe suntu urmatorele:
   ἄρχω = stapinescu.

ἡγοῦμαι = conducu, suntu siefu.
ἡγεμονεύω = suntu domnu, domnescu.
βασιλεύω = suntu rege peste, domnescu.
δεσπόζω = stapinescu, suntu despotu.
τυραννῶ = suntu tyrannu séu rege.
στρατηγῶ = conducu cá generalu
etc.

cellu ce vrea se stapinesca pe ceilalti stapinesca-se pe sine mai antaiu = *ὁ τῶν ἄλλων ἄρχειν βουλόμενος ἑαυτοῦ πρῶτον ἀρχέτω.*

6. *a fi lacomu de ceva, a dorí, a jubí ceva*, afara de *ἀγαπῶ* si *φιλῶ* = jubescu, cari ceru Accusativu.

astufelu de verbe suntu urmatorele:
ἐρίεμαι, γλίχομαι = dorescu.
ἐρῶμαι = jubescu cu amoru, suntu inamoratu de.
πεινῶ = mi-e fame.
διψῶ = mi-e sete.
ὀρέγομαι = am pofta, appetitu.
ἀντιποιοῦμαι = am pretentiune de, la, pretindu.
etc.

7. *a capetá séu a nu capetá ceva, a nemerí* séu *a nu nemerí, a nu reusí:*

astufelu de verbe suntu urmatorele:
τυγχάνω, κυρῶ, αἰτιλαμβάνομαι, ἐπιλαμβάνομαι = capetu, nemerescu.
ἐξικνοῦμαι, ἐφικνοῦμαι = reusiescu.
στοχάζομαι = nemerescu la tinta.
λαγχάνω = castigu séu capetu la sortiu.
κληρονομῶ = ereditediu.
ἁμαρτάνω, ἀποτυγχάνω, σφάλλω, ἀτυχῶ = nu nemerescu, gresiescu, nu capetu. nu nemeruscu toti de a trece ca suntu drepti = *οἱ πάντες ἐπιτυγχάνουσι τοῦ δοκεῖν εἶναι δίκαιοι.*

8. *a se bucurá de cevá, a se folosí de ceva:*

cei cari se bucura de binele teu ti se facu favorabili = *οἱ τῶν σῶν ἀγαθῶν ἀπολαύοντες εὖνοι σοι γίγνονται,*

9. Verbele de celle cinci simtiuri afara de *ὁρῶ* = (vedu), care cere Accusativu.

astufelu de verbe suntu:
ἅπτομαι = pipaescu, attingu.
γεύομαι = gustediu.
ἀκούω = audu.
ἀκροάζομαι = ascultu.
ὀσφραίνομαι = myrosescu.
αἰσθάνομαι = simtu.

Nota. Verbele *ἀκούω* si *αἰσθάνομαι* iau complimentulu si in Accusativu, daca acest'a este lucru.

ascultu lectiunea = *ἀκροάζομαι τοῦ μαθήματος*, te vedu = *ὁρῶ σε*, audu ceva = *ἀκούω τι*, audu pe cineva = *ἀκούω τινός*, myrosescu ros'a = *ὀσφραίνομαι τοῦ ῥόδου.*

10. *a se tiné de cineva séu de ceva, a se prinde de cineva séu de ceva, a se legá de cineva, a se rugá de cineva* etc:

astufelu de verbe suntu:
ἔχομαι, *ἀντέχομαι* } me tinu.
λαμβάνομαι, *ἀντιλαμβάνομαι*, *ἐπιλαμβάνομαι*, *ἀντεπιλαμβάνομαι* } me legu, me prindu, me tinu de etc.
ἅπτομαι, *δράττομαι* } = iau cu grabire.

me rogu lui D-dieu = *δέομαι τοῦ Θεοῦ.*
se lega de toti = *ἀντέχεται πάντων.*

11. *a luá parte la ceva, de ceva, a avé parte de ceva:*

astufelu de verbe suntu:
μετέχω = am parte.
μεταλαμβάνω = iau parte.
κοινωνῶ = communicu, iau parte, particip.
sufletulu omului participa de divinitate = *ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ θείου μετέχει* (*Πλ.*)

La acestea putemu enumerá si verbele, cari iau genitivu subtintiellegendu cuventulu *parte:*

beu din vinu = *πίνω τοῦ οἴνου*, beu vinu = *πίνω οἶνον*, beu vinulu (totu) = *πίνω τὸν οἶνον*, manincu din carnuri (parte) = *ἐσθίω τῶν κρεάτων*.

12. *Verbele facute din comparative séu superlative:*
astufelu de verbe suntu:
πλεονεκτῶ = am mai multu.
μειονεκτῶ = am mai putinu.
ὑστερῶ = suntu mai inapoi.
προτερῶ = suntu mai inainte.
ἀριστεύω = suntu cellu mai bunu.
etc.
am mai multu de catu tine = *πλεονεκτῶ σου*.

13. *a fi plinu, abondantu* séu *golu de ceva:*
Philippu abondá de bani = *Φίλιππος χρημάτων ὑπόρει*.
muntele este plinu de arbori = *τὸ ὄρος πλήθει δένδρων*.

14. *a crutiá séu a nu crutiá, a risipí séu a economisá ceva:*
multi putendu economisá banii nu voru = *πολλοὶ δυνάμενοι φείδεσθαι τῶν χρημάτων οὐ βούλονται*.

15. *Verbulu ἔχω cu adverbe de calitate:*
acest'a are la adverbu genitivu nearticulatu sèu accusativu articulatu. precumu: *πῶς ἔχεις;* = cumu esci, *πῶς ἔχεις ὑγιείας, πῶς ἔχεις τὴν ὑγίειαν;* = cumu ai sanetatea, cumu esci in sanetate? *εὖ ἔχω ὑγιείας* = suntu bine in sanetate.

16. Si verbe cari fara preportiune au Accusativu, compus se cu prepositiunile urmatore, iau Genitivu:
ἀπὸ, *ἐκ*, *ἐξ* } de, de la, din.
πρὸ = dinainte, pre.
ὑπὲρ = pe deassupra.
κατὰ = in contra
Nota. Prepositiunile *ἐκ* si *ἀπὸ* se repeta une ori si la genitivu. *λαλῶ τι* = vorbescu ceva, *καταλαλῶ τινος* = vorbescu in contra cuiva, *φρονῶ τι* = credu ceva, gandescu ceva, *καταφρονῶ τινος* = despretiuescu pe cineva, *ἐκβαίνω τῆς οἰκίας* = esu din casa, *ἐκβαίνω ἐκ τῆς οἰκίας* = esu din casa, *ὑπέρκειμαι τῆς πόλεως* = me aflu pe deassupra orasiului.

Nota. *De a* cu *Infinitivu* este Infinitivu in Eilinesce (vedi 194 §. 2, si 343 §. si 131 §. si 134 §.)

Verbele transitive cu complimentulu directu in Dativu.

148. §. Au Complimentulu directu in Dativu verbele, cari insemnedia:

1. *a se invoí cu cineva séu cu ceva:*
astufelu de verbe suntu:
συμφωνῶ = me invoescu.
ὁμολογῶ = consimtu.
ὁμονοῶ = am aceasi opiniune.
etc.
faptele talle nu se invoescu cu vorbele = *τὰ ἔργα σου οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις*.

2. *a se aduná, a se uní, amestecá, a se insotí, incuscrí cu cineva:*
nu te aduná cu cei rei = *μὴ κακοῖς ὁμίλει*.

3. *a se appropiá, a (se) assemená cu cineva séu cu ceva:*
me appropiu de tine = *προσεγγίζω, πελάζω σοι*, ti- asseminu = *ἔοικά σοι, ὁμοιάζω σοι*.

4. *a se suppune séu a nu se suppune cuiva séu la ceva:*
me suppunu legiloru = *πείθομαι τοῖς νόμοις, ὑπακούω, πείκω τοῖς νόμοις*, nu me suppunu tie = *ἀπειθῶ σοι*, me oppunu la acest'a = *ἀντιστατῶ, ἀνθίσταμαι τούτῳ*.

5. *a se certá, a se batte, a discutá cu cineva:*
me certu cu omenii = *ἐρίζω τοῖς ἀνθρώποις*, me disputu cu omenii = *ἀμφισβητῶ τοῖς ἀνθρώποις*, me battu cu inimicii = *μάχομαι, πολεμῶ τοῖς ἐχθροῖς, τοῖς πολεμίοις*, me desbinu, suntu in discordia cu cineva = *στασιάζω τινί*.

6. *Verbele de amicitia séu de inimicitia, de buna séu de rea vointia:*

astufelu de verbe suntu:

βοηθῶ = ajutu.
ἀφήγε = „ „
ἀμύνω = „ „
φθονῶ = invidiediu.
λοιδορῶ = mi-battu joculu de cineva.
σκώπτω = „ „ „ „

7. Verbele ἕπομαι, ἀκολουθῶ = urmediu, χρῶμαι = intrebuintediu:

te urmediu ἕπομαι, ἀκολουθῶ σοι, intrebuintiediu, me servescu de carti = χρῶμαι βιβλίοις.

8. Multe verbe compusse cu prepositiunile urmatore:

ἐν = in, ἐντυγχάνω = intalnescu, ἐγκαλῶ = accusu, ἐμβάλλω = intru.

σύν = cu, impreuna cu. συντυγχάνω = me intemplu impreuna cu.

περί } imprejuru. περιτυγχάνω = dau peste, intempinu.
ἀμφί }

πρός = apprope. προσέρχομαι = vinu, me appropiu la, de.
ἐπί = in contra. ἐπιχειρῶ = punu man'a pe, ἐπιτιμῶ = accusu.
ἀντί = „ „ ἀντιλέγω = contradicu, ἀντέχω = resistu

Transitive cu doue complimente, unulu in Genitivu si cellu laltu in Accusativu.

149. §. Au Genitivu si Accusativu verbele cari insemnedia:

1. *a implé, séu a desiertá ceva de ceva.* aici se pune in Accusativu complimentulu, care respunde la intrebarea *ce séu pe cine*, earu in Genitivu cellu care respunde la intrebarea *de ce, din ce.* precumu: implu paharulu de apa, (eu apa) = πληρῶ τὸ ποτήριον ὕδατος, desiertu paharulu de apa = desiertu apa din paharu = κενῶ τὸ ποτήριον τοῦ ὕδατος. astufelu de verbe suntu urmatorele:

γεμίζω
πληρῶ
πίμπλημι } = implu.
κενῶ = desiertu.
γεύω
ἑστιῶ } = cinstescu, ospetedin.
χωρίζω = despartu.
λύω = deslegu.
ἀπαλλάττω
σῴζω } = scapu.
φυλάττω = aperu.
ἀποτρέπω
κωλύω
παύω } = opresc u.
ἐλευθερῶ = liberediu.

Nota. Verbulu ἐλευθερῶ cere person'a cu prepositiunea ἀπό = *de la, din, de.* precumu: a liberá pe poporu de tyranni = ἐλευθεροῦν τὸν λαὸν ἀπὸ τῶν τυράννων. Asseminea celle cari arrata *despartire, departare, separare* iau ἀπό inaintea genitivului, nu ensa totu daun'a; earu celle cari arrata *scotere, derivarce* iau la genitivu de multe ori prepositiunea ἐκ = *din, dela.*

2. *a avé parte séu a capetá parte din ceva.* aici partea se pune in Accusativu, earu intregulu in Genitivu. precumu: acesta parte am capetatu din avere = τοῦτο τὸ μέρος ἀπήλαυσα τῆς οὐσίας, am parte de prada = μετέχω μέρος τῶν λαφύρων, τῆς λείας.

3. *a aminti cuiva ceva, a adduce aminte cuiva de ceva.* aici person'a se pune in Accusativu, earu lucrulu in Genitivu. precumu: ti-adducu aminte de acest'a = ἀναμιμνήσκω σε τούτου, se dice ensa si ὑπομιμνήσκω σοι τοῦτο, ὑπομιμνήσκω σε τοῦτο.

4. *a schimbá ceva cu ceva, a pretiuí ceva atat'a séu atat'a, a vinde séu a cumperá cera cu cutare pretiu.* aici lucrulu, *ce se schimba, se pretiuesce, se vinde* séu *se cumpera,* se pune in Accusativu, earu cu *ce se schimba, catu pretiuesce,* se pune in Genitivu. precumu: nu schimbu saraci'a mea

cea liniscita cu averea ta cea neliniscita = *οὐκ ἀμείβω τὴν ἡσυχον πενίαν τοῦ σοῦ ἀνησύχου πλούτου*, pretiuescu acest'a patru oboli = *τιμῶ τοῦτο τεσσάρων ὀβολῶν*, cartea acesta costa patru oboli = *τὸ βιβλίον τοῦτο τιμᾶται τεσσάρων ὀβολῶν*, catu vindi carnea? = *πόσου πωλεῖς τὸ κρέας;*

5. *a invetiá, a audí ceva de la cineva, a se informá ceva de la cineva.* aici lucrulu se pune in Accusativu, earu person'a in genitivu *cu* séu *fara* prepositiunea *παρά* = de la. precumu- acest'a de la tine am invetiat'o = *τοῦτο παρὰ σοῦ ἔμαθον*, me informediu = *πυνθάνομαι*, audu = *ἀκούω.*

Nota. Verbulu *δέομαι* = *rogu* iá Genitivu de persona si Accusativu de lucru, care pote fi si Infinitivu. precumu: te rogu acest'a = *δέομαί σου τοῦτο*, te rogu se fii milostivu = *δέομαί σου εἶναι ἵλεω.*

6. *a admirá, a laudá, a accusá, a felicitá pe cineva pentru ceva.* aici person'a se pune in Accusativu, earu *pentru ce* se pune in Genitivu (séu in Dativu cu *ἐπί* = pentru.) precumu: te felicitediu pentru intielleptiune = *μακαρίζω σε τῆς σοφίας, ἐπὶ τῇ σοφίᾳ.*

θαυμάζω } admiru
ἄγαμαι }

ἐπαινῶ = laudu.

αἰτιῶμαι }
δικάζω } accusu.
κατηγορῶ }

7. *a condemná, a judecá, a desvinovatí, a achitá pe cineva de ceva.* aici se pune person'a in Accusativu si lucrulu in Genitivu. precumu: te judecu pentru (crim'a de) morte = *δικάζω σε θανάτου*, te accusu de acest'a = *κατηγορῶ σε τούτου* si *κατηγορῶ σου τοῦτο.* Verbele *καταγιγνώσω, κατα-δικάζω* = condemnu, iau person'a in Genitivu si pedeps'a in Accusativu. precumu: l'au condemnatu la morte = *κατέγνωσαν αὐτοῦ θάνατον, κατεδίκασαν αὐτοῦ θάνατον*, te condemnu pentru (ca ai facutu) morte = *καταδικάζω σε θανάτου.*

8. Multe verbe, cari simple iau Accusativu, compusse cu prepositiunile urmatore, iau si Genitivu:

κατὰ = in contra.

πρὸ = inainte.

ἐκ } = din, de la. acestea se repeta si inaintea genitivu-
ἀπὸ } lui (147 § 16 Nota).

γινώσκω τι = cunoscu ceva, *καταγινώσκω σου τὴν ἀναίδειαν* = ti-condemnu nerusinarea, te condemnu pentru nerusinare, *τάσσω τι* = punu ceva, *προτάσσω τί σου* = punu ceva inaintea ta, *τιμῶ τι* = stimediu ceva, *προτιμῶ τι ἄλλου τινός* = preferu ceva inaintea altui cuiva, *ἄγω τι* = adducu ceva, *ἐξάγω τι τῆς οἰκίας, ἐκ τῆς οἰκίας, ἀπὸ τῆς οἰκίας* = scotu ceva din casa.

9. Verbele cari iau genitivu, daca dupe densele vine in Romanesce si *se* cu *Subjonctivu*, pe acest'a lu-facu Infinitivu precumu: *δέομαί σου ἀφεῖναι αὐτοῖς* = te rogu se-i ierti

---

Transitivele cu doue Complimente, unulu in Accusativu si cellu laltu in Dativu.

150, §. Au complimentele in Accusativu si Dativu verbele, a caroru Accusativu respunde la intrebarea *pe cine* séu *ce*, earu Dativu, la intrebarea *cui, la cine, cu cine, catre cine.* Dativulu aici une ori se analysedia in Accusativu cu prepositiunile *πρὸς* = *catre, cu* (cu Persone), séu *εἰς* = *la, cu* (cu lucruri); acesta analyse se face mai multu, candu verbulu arrata oresi-care miscare. trimittu, adducu etc. precumu: da-mi cartea = *δός μοι τὸ βιβλίον, δὸς πρός με τὸ βιβλίον*, te asseminu cu cutare = *εἰκάζω σε τῷ δεῖνι, πρὸς τὸν δεῖνα*, ti-trimittu daruri = *πέμπω σοι, πρός σε δῶρα.*

Nota. Daca dupe Dativu vine in Romanesce *se* cu *Subjonctivu* respundiendu la intrebarea *ce, ce se faca*, acest'a se face Infinitivu. precumu: da-mi se beu (da, cui? *mi*, ce se facu? *se beu*) = *δός μοι πιεῖν*, ti-ordonu se taci, (ordonu, ce ordonu? *se taci*, cui ordonu? *ti*) = *προστάττω σοι σιγᾷν*, asseminca, *λέγω σοι χαί-*

ρειν = ti-dicu se te bucuri = ti-dicu addio, mi-iau addio de la tine, te lassu in pace, χαίρειν εἰπὼν τῷ κόσμῳ = luandusi addio de la lume, lassandu la ua parte lumea.

Transitivele cu doue Complimente in Accusativu

151. §. De si in genere au doue Accusative in Ellinesce verbele, a caroru complimente respundu la intrebarile *pe cine—ce, pe cine — ce felu, ce — ce felu*; cu tote acestea suntu unele, cari suntu esceptionale, precumu celle urmatore, cari insemnedia:

1. *a predá (a invetiá) cuiva ceva:*
   ti-predau grammateca = διδάσκω σε τὴν Γραμματικήν.
2. *a imbracá séu a desbracá pe cineva de ceva:*
   te imbracu cu porphyra = ἐνδύω σε πορφύραν,
   te desbracu de porphyra = ἐκδύω σε τὴν πορφύραν.
3. *a cere cuiva, de la cineva, ceva:*
   ceru acest'a de la tine = αἰτῶ σε τοῦτο,
   ti-pretindu acest'a = ἀπαιτῶ σε τοῦτο,
   percepu de la tine birulu=πράττω, εἰσπράττω σε τὰ τέλη.
4. *a ascunde cuiva, séu de la cineva, ceva:*
   ti-ascundu adeverulu = κρύπτω σε τὴν ἀλήθειαν.
5. *a privá pe cineva de ceva:*
   te privediu de acest'a = στερῶ σε τοῦτο. se dice si στερῶ σε τούτου.
6. *a dice séu a face bine séu reu cuiva:*
   fia-care vorbesce multe relle de gintea femeesca (Aristoph) = πᾶς τις τὸ γυναικεῖον φῦλον κακὰ πολλὰ ἀγορεύει
   ti-facu = reu = ἐργάζομαί σε κακόν, nici nu i dissei, nici nu i facui nimicu = οὐδὲν αὐτὸν οὔτ' εἶπον οὔτ' ἐποίησα, dicu despre tine acest'a = λέγω σε τοῦτο séu λέγω περὶ σοῦ τοῦτο.
7. *a rugá pe cineva (de) ceva, séu a indemná pe cineva la ceva:*
   te rogu acest'a = ἱκετεύω σε τοῦτο.
   te indemnu la acest'a = προτρέπω σε τοῦτο.

te convingu la acest'a = πείθω σε τοῦτο.
te adducu la acest'a = ἄγω σε τοῦτο.

Ensa acestea afara de celle ce insemnedia *rugatiune* iau inaintea Accusativului de lucru prepositiunile εἰς, πρὸς, κατὰ, ἐπὶ = la.

8. *Acelle verbe, cari prin unulu din Accusative arrata person'a* séu *lucrulu*, earu prin cellu laltu *schimbarea starii, calitatii* séu *numelui* personei séu lucrului. La aceste substantivulu are articolu, earu adjectivulu nu. precumu: facu securea ascutita = ποιῶ τὸν πέλεκυν ὀξὺν = ποιῶ ὀξὺν τὸν πέλεκιν, da-mi chartea alba, earu nu negra = δός μοι τὸν χάρτην λευκὸν, ἀλλὰ μὴ μέλαν, te credeamu amicu = ἡγούμην, ἐνόμιζόν σε φίλον, numescu acest'a virtute = καλῶ τοῦτο ἀρετὴν, facu averea bani = ποιῶ τὴν οὐσίαν χρήματα. La aceste essemple vedemu *acellasi lucru cu stare* séu *calitate* schimbata; ensa in urmatorele adjectivulu este Attributu complimentului, si vedemu unu din multe, nu acellasi. precumu: da-mi chartea cea nescrissa = δός μοι τὸν χάρτην τὸν ἄγραφον, da-mi securea cea ascutita = δός μοι τὸν πέλεκιν τὸν ὀξύν. (vedi despre acest'a si 508. §.)

Nota. Si doue Dative potu arrată acest'a une ori. precumu: χρῶμαί σοι φίλῳ = te tratediu cá (pe unu) amicu. Daru la Dativulu adjectivu aici se afla desse ori ὡς = cá. precumu: χρῶμαί σοι ὡς φίλῳ = te tratediu cá (pe unu) amicu.

9. Verbele cu Accusativu si *se* cu *Subjonctivu* suntu in Ellinesce cu Accusativu si Infinitivu. precumu: te facu se tremuri = ποιῶ σε τρέμειν, te lassu se dici = ἐῶ σε λέγειν, te indemnu se nu dici = προτρέπω σε μὴ λέγειν, te lassu (se te bucuri) in pace = ἐῶ σε χαίρειν.

Nota Generala la tote Verbele. Semnificatiunea verbului schimbanduse prin compunere cu prepositiuni séu luanduse in altu sensu, casulu Complimentului se schimba.

Capitolulu XIII.

Despre Verbele Medii.

Medii reflessive.

152. §. In genere si in Ellinesce si in Romanesce verbele Medii differa de celle active, 1) ca si subjectulu si complimentulu suntu aceasi persona séu lucru, 2). ca la Medii cea ce face subjectulu, o face pentru sine, pentru folosulu si serviciulu seu. precumu: me peptenu = *κτενίζομαι*, mi-cumperu ua carte = (pentru mine, pentru serviciulu meu) = *ὠνοῦμαι βιβλίον*. In Ellinesce mai arrata ca subiectulu lucredia si prin altu lucrarea, cea ce in Romanesce nu se vede totu daun'a. precumu: *παιδεύω τὸν παῖδα* = invetiu (eu) copilulu, *παιδεύομαι τὸν παῖδα* = mi-invetiu copilulu (prin altu), *οἰκοδομῶ οἶκον* = zidescu (eu cu manile melle) casa, *οἰκοδομοῦμαι οἶκον* = mi-zidescu casa (prin zidari). Afara de acest'a verbele Medii si in Ellinesce si in Romanesce mai arrata ca *multi* suntu subjecte si complimente. precumu: baetii se battu = unulu batte pe altulu = cellu ce batte este si ellu battutu = *οἱ παῖδες τύπτονται, τύπτουσιν ἀλλήλους*. Pe lunga aceste Verbele Medii arrata si possessiune, cea ce in Romanesce se esprime prin Dativu la aceste verbe. precumu: mi-spelu manile = spelu manile melle = *νίπτομαι τὰς χεῖρας* = *νίπτω τὰς ἐμαυτοῦ χεῖρας*.

153. §. Suntu daru patru feluri de verbe Medii; *Reflessive, Mutuale, Intermediare* si *Possessive*.

154. §. Reflessive suntu acelle, cari in Romanesce se vedu cu form'a Accusativa (raru Dativu) pronominala. Acestea in Ellinesce suntu in form'a *μαι*. precumu: me lau = *λούομαι*, me spelu = *νίπτομαι*, me peptenu = *κτενίζομαι*.

155. §. Mediile Reflessive ne avendu in Romanesce altu complimentu afara de Accusativulu pronominalu, suntu intransitive, si se potu in Ellinesce desface in verbu activu in *ω* si pronume reflessivu de person'a subjectului. precumu: *νίπτομαι* — *νίπτω ἐμαυτόν* = me spelu, earu nu me spelu pe mine ensumi. Earu daca in Romanesce afara de Accusativulu pronominalu mai au si altu complimentu, atunci devenindu transitive, iau complimentulu in Ellinesce dupe semnificatiunea loru conformu cu 136 §.—151 §.

Nota. Candu vremu se esprimemu idea de: *pe mine ensumi, tine ensuti* etc, atunci in Ellinesce se iá form'a activa, si reflessivulu este in doue cuvinte la singularu; earu pentru pluralu se iá form'a media, si reflessivulu este asseminea in doue cuvinte. precumu: me lau = *λούομαι* = *λούω ἐμαυτόν*, me lau *pe mine ensumi* = *λούω ἐμὲ αὐτόν*, ne lamu = *λουόμεθα* = *λούομεν ἡμᾶς αὐτούς*, ne lamu pe noi insine=*λουόμεθα ἡμᾶς αὐτούς* séu *λούομεν ἡμᾶς αὐτούς*, pentru ca *ne lamu* se dice mai bine *λουόμεθα*, earu nu *λο'ομεν ἡμᾶς αὐτούς*, care insemnedia mai multu *ne lamu pe noi ensine* (vedi si despre pronumele Reflessive la Pronume).

Medii Possessive.

156. §. Mediile Possessive in Romanesce au pronumele personalu in Dativu, si suntu totu transitive avendu si altu complimentu. In Ellinesce in locu de Dativulu personalu servesce form'a *μαι*, earu complimentulu se pune cá si la celle transitive. Aceste verbe in Romanesce se analysedia in pronume possessivu, earu in Ellinesce in form'a activa *ω* si genitivu de pronume reflessivu. precumu: mi-spelu manile (spelu manile melle) = *νίπτομαι τὰς χεῖρας, νίπτω τὰς ἐμαυτοῦ χεῖρας*, si raru *νίπτομαι τὰς ἐμαυτοῦ χεῖρας*.

157. §. In Romanesce Dativulu n'arrata totu daun'a possessiune; atunci verbulu mediu este reflessivu, earu nu possessivu- precumu: mi-cumperai ua carte = *ὠνησάμην βιβλίον*, Cyru si-facù unu cortu = *Κῦρος ἐποιήσατο σκηνὴν* = *ἐποίησεν ἑαυτῷ σκηνήν*.

Nota. Frasele *me dore capulu, me doru ochii* etc. se esprimu in Ellinesce in doue feluri. precumu: me dore capulu = 1) *ἀλγεῖ ἡ κεφαλή μου*=2) *ἀλγῶ τοὺς ὀφθαλμούς*, pe Nicolae lu-doru ochii = *Νικόλαος ἀλγεῖ τοὺς ὀφθαλμούς* = *Νικολάου ἀλγοῦσιν οἱ ὀφθαλμοί*.

Mediile Mutuale.

158. §. Aceste presuppunu multe subjecte mutualminte in activitate si passivitate, cá subjecte si complimente; si de acea se afla in pluralu. In Ellinesce aceste verbe se esprimu:

1. in form'a media *cu* séu *fara* pronumele mutualu *ἀλλήλων* pussu in casu, in care cere insemnarea verbului.
2. form'a activa, si atunci pronumele mutualu *ἀλλήλων* este indispensabilu.

Earu casulu lui *Ἀλλήλων* se pote cunosce si din Romanesce, observanduse cuventulu *altu;* daca *altu* are inaintea sa *de, ἀλλήλων* este in Gen; daca are *cu, la, catre, intre,* séu *altu* este in Dat; *ἀλλήλων* este in Dativu; earu daca *altu* are *pe, ἀλλήλων* este in Accus. Cu alte cuvinte casulu lui *ἀλλήλων* este casulu lui *altu.* precumu: impartiva intre densii hainele melle = *διεμερίσαντο ἀλλήλοις τὰ ἱμάτιά μου* = *διεμέρισαν ἀλλήλοις, πρὸς ἀλλήλους τὰ ἱμάτιά μου*= *διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου,* jubiti-ve unu pe altu = *ἀγαπᾶσθε, ἀγαπᾶσθε ἀλλήλους, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους,* se despartira unu de altu= *διελύθησαν ἀπ'ἀλλήλων* (vedi si pronumele *ἀλλήλων* 540. §. cu notele).

Nota. Daca verbulu mediu mutualu afara de *ἀλλήλων* mai are si altu complimentu, acest'a se reguledia in casu dupe semnificatiunea verbului.

Medii Intermediare.

159 §. La verbele Medii intermediare subjectulu face lucrarea prin altu. Aceste verbe in Romanesce une ori se afla cu form'a media, alte ori cu cea activa. precumu: me inscriu (prin secretaru) = *ἐγγράφομαι,* mi-zidescu ua casa (prin zidari) = *οἰκοδομοῦμαι οἶκον,* mi-invetiu copii (prin professoru) = *παιδεύομαι τοὺς παῖδας.* In Ellinesce acestea totu daun'a approape au form'a media. precumu: *δανείζομαί σοι χρήματα* = ti-imprumutu prin altu bani, *μεταπέμπομαι τὸν υἱὸν* = adducu prin altu, trimittu si adducu pe fiu.

Capitolulu XIV.

Despre Verbele Passive.

Passive Commune.

160. §. Despre definitiunea verbeloru passive, despre impartirea loru in *Commune* si *Morale,* si despre subjectulu esterioru vedi 6 §, 7 §, 8 §, 9 §. si not'a, inainte de a ceti celle, ce au se se dica la acestu Capitolu.

161. §. Passivele commune au subjectulu esterioru:

1. in Genitivu cu prepositiunile *ὑπὸ, παρὰ, πρὸς, ἐκ, ἀπὸ.*

α). Dintre acestea *ὑπὸ* = *de, de catre* se pune si cu persone si cu lucruri, si arrata ca Subjectulu ellu ensusi face lucrarea verbului. precumu: tresti'a se misca de ventu = *ὁ κάλαμος σείεται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.*

β). *πρὸς* = *de, de catre, din partea* este mai rara de catu *ὑπὸ,* se pune totu daun'a cu persone, si mai multu arrata ca Subjectulu esterioru prin altu lucredia. precumu: multe daruri se trimissera lui Phocionu din partea regelui Persiei = *πολλὰ δῶρα ἐπέμφθη Φωκίωνι πρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας.*

γ). *παρὰ* = *de, de catre, din partea* totu daun'a cu persone in prosa, se intrebuintiedia mai multu la verbele, cari arrata lucrare prin vorba, precumu: a se dice = *λέγεσθαι,* a se spune = *δείκνυσθαι,* a se marturisí = *ὁμολογεῖσθαι,* a se affirmá = *βεβαιοῦσθαι,* a se negá = *ἀρνεῖσθαι,* etc.

δ). *ἐκ* = *de la, din caus'a, din partea* se intrebuintiedia, candu subjectulu esterioru lucredia prin altu, si mai multu se afla cu verbele cari arrata *a dá, a nasce, a derivá, a scote* etc. precumu: tote se dettera de la D-dieu = *πάντα ἐκ θεοῦ ἐδόθη.*

ε). *ἀπὸ* = *din, de la, din caus'a, din partea* arrata mai multu caus'a.

Nota. Rare ori lipsescu de la genitivu prepositiunile de mai susu. Notamu, ca *ὑπὸ* si *παρὰ* se afla une ori, daru nu asia dessu, si cu dativu spre a arrată subjectulu esterioru. Dativu ensa simplu pentru a arrată subjectulu esterioru este mai raru, daru se afla.

2. In Dativu simplu, candu verbulu passivu se afla in timpu Perfectu séu Anteperfectu. Aici nu se vedu nuanciele prepositiuniloru de mai susu (1) precumu: s'a dissu acest'a de Nicolae = *εἴρηται τοῦτο τῷ Νικολάῳ*, aceste suntu facute de noi = *ταῦτα πέπραχται ἡμῖν.*

Nota. Raru se afla la Perfectu si Anteperfectu Subjectulu esterioru cu *ὑπὸ* si genitivu, si mai raru cu genitivu simplu.

162. §. Se intempla de multe ori se aiba si verbele passive complimentu directu, unu séu doue, tocmai cá la verbele active transitive. Acest'a are locu, candu unu verbu transitivu cu unu séu doue complimente se face Passivu. precumu: eu dau cartea tie = carte'a se da tie de mine = *ἐγὼ διδωμί σοι τὸ βιβλίον= τὸ βιβλίον δίδοταί σοι ὑπ'ἐμοῦ*, eu te scapu de pericolu = tu esci scapatu de mine de pericolu = *ἐγὼ σώζω σε τοῦ κινδύνου = σὺ σώζῃ ὑπ'ἐμοῦ τοῦ κινδύνου*, eu te rogu acest'a = tu esci rugatu de mine acest'a=*ἐγὼ ἱκετεύω σε τοῦτο=σὺ ἱκετεύῃ ὑπ'ἐμοῦ τοῦτο*, eu te numescu, ti-dau acestu nume = tu esci numitu de mine cu acestu nume = *ἐγὼ καλῶ σε τοῦτο τὸ ὄνομα = σὺ καλῇ ὑπ'ἐμοῦ τοῦτο τὸ ὄνομα*, eu am dissu tie aceste=suntu disse de mine tie = *ἐγὼ εἴρηκά σοι ταῦτα = ταῦτα εἴρηταί σοι ἐμοί.*

163. §. Din essemplulu din urma a paragraphului precedentu vedemu¸ca la Perfectu si Anteperfectu Passivu, a caroru subjectu esterioru se esprime in Dativu simplu, se pote intemplá se se afle si unu altu dativu simplu, care servesce de complimentu directu verbului passivu. Atunci se pote face confusiune si intrebarea care dintre celle doue dative este complimentulu, si care subjectulu esterioru. precumu: acestu omu mi-a dissu aceste cuvinte = aceste cuvinte s'au dissu mie de catre acestu omu = *οὗτος ὁ ἀνὴρ εἴρηκέ μοι τούτους τοὺς λόγους=οὗτοι οἱ λόγοι εἴρηταί μοι τούτῳ τῷ ἀνδρί.* Essemplulu din urma se pote traduce si „*aceste cuvinte s'au dissu de mine acestui omu.*“ Confusiunea se evitedia, daca Dativulu complimentu se preface in Accusativu cu prepositiunea *πρὸς* = *catre* (cu persone), séu *εἰς* = *la, catre*; (cu lucruri) séu schimbamu numai Dativulu subjectu esterioru in genitivu cu *ὑπό, πρός, παρά, ἐκ, ἀπό*, si atunci Dativulu complimentu

remane neschimbatu séu schimbatu in Accusativu cu *πρὸς* séu *εἰς*, precumu:

οὗτοι οἱ λόγοι εἴρηταί μοι πρὸς τοῦτον τὸν ἄνδρα = aceste cuvinte s'au dissu de mine catre acestu omu, acestui omu.

οὗτοι οἱ λόγοι εἴρηται ὑπ'ἐμοῦ τούτῳ τῷ ἀνδρί = „ „ „ „

οὗτοι οἱ λόγοι εἴρηται ὑπ'ἐμοῦ πρὸς τοῦτον τὸν ἄνδρα = „ „ „ „

Passive Morale.

164. §. Passivele morale esprimu subjectulu esterioru:

1. In dativu simplu séu cu *ἐπὶ* = *de, pentru, din.*

me bucuru de acest'a = *χαίρω τούτῳ, ἐπὶ τούτῳ.*

Nota. Verbele de *bucuria* si de *intristare*, precumu: *χαίρω* = me bucura, *λυποῦμαι, δισχεραίνω* = me intristediu, me superu, *στέργω* = me multiamescu etc, candu subjectulu esterioru este neutru, lu-esprimu in Accusativu simplu mai multu: *χαίρω τοῦτο, χαίρω ταῦτα, στέργω τὰ παρόντα.*

2. In Indicativu séu Optativu cu *ὅτι* séu *ὡς*=*ca, pentru ca. Ὅτι* si *ὡς* mergu cu Indicativu, daca verbulu passivu este in timpu Primaru; mergu cu Optativu, daca este in timpu Secondaru. precumu: me bucuru ca ai venitu = *χαίρω ὅτι, ὡς ἐλήλυθας*, me bucuram ca venissessi = *ἔχαιρον ὅτι, ὡς ἐληλυθὼς εἴης.*

3. In Participiu, care equivaledia cu *ὅτι* si *ὡς* cu Indicativu séu Optativu. Participiulu aici este in casu Nominativu, daca are acellasi subjectu cu verbulu Passivu; este in genitivu séu dativu, candu differa subjectele. precumu: me bucuru ca te vedu sanetosu = *χαίρω ὁρῶν σε ὑγιῶς ἐχοντα*, me bucuru ca ai venitu = *χαίρω σοι ἐλθόντι = χαίρω σοῦ ἐλθόντος.*

165. §. Verbele Passive Morale, cari arrata *temere, banuire*, au subjectulu esterioru:

1. In Accusativu simplu séu cu *διὰ* = *pentru, de.* precumu: me temu de acest'a = *φοβοῦμαι τοῦτο*, me temu de tine = *φοβοῦμαί σε, διὰ σέ.*

2. In Indicativu séu Optativu cu *ἐπεί, ἐπειδή* = *pentru ca, fiindu ca, ὅτι, διότι* = *pentru ca, ca, γὰρ* = *caci.* precumu: me temu pentru ca audu = *φοβοῦμαι ὅτι ἀκούω.*

3. In Participiu, care equivaledia cu conjunctiunile de mai susu (165. §. 2) si verbu. Participiulu si aici in cea ce privesce casulu lui se conformedia regulei 3 din paragrephulu 165, cu deosebire ca in locu de Dativu aici se face Accusativu. precumu: me temu pentru ca audu = *φοβοῦμαι ἀκούων*, me temu pentru ca ai venitu = *φοβοῦμαί σε ἐληλυθότα, σοῦ ἐληλυθότος.*

4. In Subjonctivu cu *μὴ* = *se nu, nu cumuva.* Subjonctivulu se rapporta in viitoru, si se pune, candu verbulu Passivu este in timpu Primaru; Optativulu se rapporta in trecutu, si se pune, candu verbulu Passivu este in timpu Secondaru (vedi si 222. §. cu notele.) precumu: me temu se nu vina = *φοβοῦμαι μὴ ἔλθῃ*, me temeamu se nu vina = *ἐφοβούμην μὴ ἔλθοι.*

5. In Indicativu Presinte séu altu timpu trecutu cu *μή*, candu se arrata lucrarea presenta séu trecuta. precumu: me temu nu cumuva vine = *φοβοῦμαι μὴ ἔρχεται*, me temu nu cumuva veni = *φοβοῦμαι μὴ ἦλθε.*

6. In Indicativu Fiitoru cu *μή*, candu verbulu de temere este in timpu Primaru (si raru Secondaru); in Optativu Fiitoru cu *μή*, candu verbulu de temere este in timpu Secondaru. precumu: me temu se nu vina = *φοβοῦμαι μὴ ἐλεύσεται*, me temeam se nu vina = *ἐφοβούμην μὴ ἐλεύσοιτο*, (si *μὴ ἐλεύσεται* se afla).

Nota. Dupe verbu de temere *μή* cu verbu arrata ca *temerea* se face pentru *affirmarea unui lucru*, pentru ca se face, *s'a facutu* séu *se va face unu lucru.* precumu: me temu se nu me lassi = ca me vei lassá (aici temerea este de lassare) = *φοβοῦμαι μὴ ἐγκαταλίπῃς με, μὴ ἐγκαταλείψεις με.* Daru candu temerea se face pentru ca *nu s'a facutu, nu se face* séu *nu se va face* unu lucru, atunci dupe *μή* vine si *οὐ* séu *μὴ οὐ*, séu *μὴ οὐχ.* (in locu de *μὴ οὐ* se pote aflá si *ὅπως* singuru). precumu: me temu ca nu mi vei ajutá (temerea de neajutare) = *φοβοῦμαι μὴ οὐ βοηθήσεις μοι, μὴ οὐ βοηθήσῃς μοι, ὅπως βοηθήσῃς μοι.*

Despre Verbele Neutre.

166. §. Verbele Neutre neavendu Complimentu Directu, de voru avé trebuintia de completare, iau complimente Indirecte, cari provinu cá respunsuri la celle optu intrebari. (vedi 13 § 14 si 15).

Capitolulu XV.

Despre Verbele Impersonale.

167. §. Verbele Impersonale suntu in Ellinesce de doue feluri:

1. fara Subjectu,
2. cu Subjectu Infinitivu, care in Romanesce este *se* cu *Subjonctivu.*

168. §. Impersonalele cari n'au Subjectu suntu:

1. *δεῖ, ἐνδεῖ* = este trebuintia, necessitate.
2. *μέλει* = passa, este grija. (a se ingriji cineva, a avé grijia).
3. *μεταμέλει* = este caintia. (a se cai).
4. *διαφέρει* = este interessu, passare, (a se interessá).
5. *μέτεστι* = este parte. (a avé parte cineva).
6. si alte analoge.

Aceste verbe coprindu subjectulu in sinele: *δεῖ* = *ἔστι δεία, ἐνδεῖ* = *ἔστιν ἐνδεια* etc, si au *Dativu* de persona si *Genitivu* de lucru si de persona. precumu: *δεῖ μοι βιβλίων* = am trebuintia de carti, *μέλει σοι τούτου;* = ti-passa de acest'a, ai grija de acesta? *διαφέρει τοῖς πλείστοις τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς* = cei mai multi se interessedia de nemurirea sufletului, *μέτεστί μοι συγγνώμης* = am parte de ertare.

Nota I. Forte raru la aceste Impersonale se afla person'a in Accusativu. precumu: *οὐδενὸς δεῖ αὐτόν* = n'are trebuintia de nimicu.

Nota II. Aici trebue se notamu frasele: *πολλοῦ δεῖ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ* = multa este departe, *ὀλίγου δεῖ* = putinu lipsesce, *οὐδενὸς δεῖ* = nu este nici ua trebuintia.

169. §. Verbulu *μέλει* = *passa*, se afla avendu inaintea genitivului si prepositiunea *περὶ* = *de*, *ὑπὲρ* = *de, despre, pentru*, si se afla si cá personalu facendu pe genitivu (de lucru séu de persona) Nominativu subjectu, si remanendu Dativulu personalu. precumu: *μέλει μοι τῶν γονέων, μέλει μοι περὶ, ὑπὲρ τῶν γονέων* = *μέλουσί μοι οἱ γονεῖς* = ingrijescu de parinti = mi-passa de parinti.

170. §. Verbele *διαφέρει, μέλει, ἀρέσκει* = *place, πρέπει* = *sjede bine*, se afla si cá personale, avendu lucrulu in Nominativu cá subjectu, si person'a, carii *place, passa* etc. in Accusativu si mai raru in Dativu. precumu: *ἀρέσκει με τοῦτο* = mi-place acest'a, *μέλει με τοῦτο* = mi passa de acest'a, *πρέπει με τοῦτο* = mi-siede bine acest'a, etc.

171. §. Impersonalele, cari au subjectu Infinitivu suntu:

1. *δεῖ* = trebue, este datoria.
2. *χρὴ* = trebue, este necessitate.
3. *ἀνάγκη ἐστὶ* = este necessitate.
4. *ἀποχρῆ* = este destulu, ajunge.
5. *ἐστιν, ἔνεστι* = se pote, este cu putintia.
6. *πάρεστι* = se pote, este usioru.
7. *ἔξεστι* = este permissu, ertatu, se pote.
8. *προσήκει* = se cuvine.
9. *πρέπει* = se cade, siede bine.
10. *συμβαίνει* = se intempla.
11. *λυσιτελεῖ*
12. *συμφέρει* = este de interessu, folosesce.
13. *ἔστι σχολὴ* = este timpu, am timpu se.
14. *ἐνδέχεται* = este probabilu.
14. *μέλει* = passa.
16. *μεταμέλει* = este caintia.
17. *ἀρέσκει* = place.
18 multe verbe passive si active asseminea se potu luá cá Impersonale. precumu:
19. *λέγεται* = se dice.
20. *θρυλλεῖται* = se murmura.
21. *ὁμολογεῖται* = se marturisesce.

22. *εἴρηται*
23. *πέπρωται* = este scrissu, este destinatu.
24. *δοκεῖ*
25. *φαίνεται* = se pare.
26. *ἀπείρηται* = este opritu.
27. *ἀπαγορεύεται* = este opritu.
28. *γίγνεται* = se face, se intempla.
29. *ἀγγέλλεται* = se anuncia, *ἐπέρχεται, παρίσταται* = mi-vine.
30. *ᾄδεται* = se canta, se dice, circula vorb'a.
31. multe adjective neutre singulare, séu une ori si substantive cu verbulu *ἐστὶ* espressu, séu mai multu subtintiellessu, se potu luá ca Impersonale, precumu:
32. *καλόν ἐστι* = este frumosu.
33. *δίκαιόν ἐστι* = este dreptu.
34. *ἄδικόν ἐστι* = este nedreptu.
35. *αἰσχρόν ἐστι* = este rusine, rusinosu lucru.
36. *ἀναγκαῖόν ἐστι* = este necessaru.
37. *ῥᾴδιόν ἐστι*
38. *εὔπορόν ἐστι* = este usioru.
39. *δυνατόν ἐστι*
40. *οἷόν τέ ἐστι* = este cu putintia.
41. *χαλεπόν ἐστι* = este greu.
42. *ἀδυνατόν ἐστι*
43. *οὐχ οἷόν τέ ἐστι* = este cu neputintia, nu se pote, este impossibilu.
44. *ἡδύ ἐστι* = este dulce.
45. *ἄξιόν ἐστι* = este demnu.
46. *ἀνάξιόν ἐστι* = este nedemnu.
47. *ἔθος ἐστὶ* = este obiceiu.
48. *δῆλόν ἐστι* = este evidentu.
49. *ἄδηλόν ἐστι* = este necunoscutu, nu se scie.
50. Si alte analoge cu acestea.

172. §. Tote Impersonalele (paragraphului 171, cari in Romanesce au subjectulu cu *se* si *Subjonctivu* (si unele cu *cá-se* si *verbu*), in Ellinesce l'au in Infinitivu. precumu: *δεῖ ἐργάζεσθαι*

(*ἐργάζεσθαι* este subjectu lui *δεῖ*) = trebue se lucramu, trebue se lucredie cineva. *se lucramu* este subjectu lui *trebue*).

Nota. Candu Infinitivulu Subjectu alu Impersonalului n'are espressu subjectulu seu, se intiellege atunci ca este cineva séu *noi, voi*, etc., precumu se vede din essemplulu de mai susu 172 §.

173. §. Infinitivulu are si ellu subjectu in *Accusativu* séu *Dativu*: In Accusativu cu verbele *δεῖ, χρή, ἐνδέχεται, λέγεται, θρυλλεῖται, ἀγγέλλεται, ᾤδεται, γίγνεται*, in Dativu cu tote celle lalte, afara de celle cari suntu cu Adjectivu neutru si *ἐστί* séu cu Substantivu si *ἐστί*, la cari subjectulu Infinitivului se afla si in Dativu si in Accusativu. precumu: *δεῖ σε ἐλθεῖν ταχέως* = trebue se vini jute *λέγεται τὸν Κῦρον γενέσθαι*=se dice ca Cyru se nascú, *προσήκει τοῖς τέκνοις τιμᾶν τοὺς γονέας*=se cuvine cá fii se respectedie pe parinti, *δίκαιόν ἐστι καὶ ἡμᾶς λέγειν* = *δίκαιόν ἐστι καὶ ἡμῖν λέγειν* = este dreptu se vorbimu si noi.

174. §. Infinitivulu subjectu alu Impersonaleloru pote avé si ellu complimente directe, dupe semnificatiunea sa, in Genitivu, Dativu séu Accusat. precumu: este usioru cá D-vostra se ne uitati = *ῥᾴδιόν ἐστιν ὑμῖν ἐπιλαθέσθαι ἡμῶν*, trebue se faci acest'a= *δεῖ σε ποιῆσαι τοῦτο*, trebue se te supputi legiloru = *δεῖ σε τοῖς νόμοις πείθεσθαι*. Infinitivulu pote avé si doue complimente directe, cá si Indirecte. precumu: circula vorb'a ca inimicii intrassera in orasiu = *ἤγγελτο τοὺς πολεμίους εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν*, trebue tu, fiindu ca mi-esci amicu, se nu mi ascundi nimicu = *δεῖ σε φίλον ὄντα μηδέν με ἀποκρύπτειν*, este lucru piosu se dai saraciloru = *ὅσιόν ἐστί σοι δοῦναι τοῖς πτωχοῖς*. etc.

175. §. Se pote intemplá cá Infinitivulu se aiba si subjectulu in Accusativu si complimentulu, precumu: *δεῖ ἕκαστόν σε γινώσκειν*, séu se aiba in Dativu si subjectulu si complimentulu, precumu: *προσήκει σοι μηδενὶ ἐρίζειν*. Atunci cumu are se scia cineva care este subjectulu si care complimentulu? — Spre distingerea subjectului Infinitivului de complimentulu lui n'avemu altu ajutoru de catu sensulu cellu mai potrivitu cu ideile de mai susu si celle ce urmedia. Ensa Autorii evitedia in genere acesta intemplare prin trei midiloce:

1. Schimbandu casulu subjectului in Accusativu séu in Dativu, cá se nu se potrivesca cu casulu complimentului. precumu: *δεῖ σε γινώσκειν ἕκαστον* (Impersonalulu *δεῖ* impune Infinitivului se iá subjectu in Accusativu 173 §; Fiindu ensa aici si complimentulu in Accusativu, spre evitarea confusiunei, facemu in Dativu casulu subjectului, si dicemu) = *δεῖ σοι γινώσκειν ἕκαστον* = trebue *tu* se cunosci pe fia care, séu *δεῖ σε γινώσκειν ἑκάστῳ* = trebue cá fia-care se te cunosca; *προσήκει σοι μηδενὶ ἐρίζειν* (Impersonalulu *προσήκει* impune Infinitivului se iá subjectulu in Dativu 173 §; fiindu ensa aici si complimentulu in Dativu, schimbamu casulu subjectului in Accusativu si dicemu) = *προσήκει σοι μηδένα ἐρίζειν* = se cuvine cá nimeni se nu se certe cu tine, séu *προσήκει σε μηδενὶ ἐρίζειν* = se cuvine se nu te certi (tu) cu nimeni.
2. facendu form'a Impersonala in personala. (despre acest'a vedi mai josu 185 §).
3. facendu form'a activa a verbului in Passiva. (vedi si 162. §).

176. §. Infinitivulu avendu negetiune iá *μή* precumu: *δεῖ μὴ ψεύδεσθαι* = trebue se nu spunemu minciuni.

177. §. Impersonalulu *πρέπει* insemnandu *trebue* pune in Accusativu subjectulu Infinitivului; ensemnandu ensa *se cade, siede bine*, lu-pune in Dativu. precumu: *πρέπει σε μανθάνειν* = trebue se inveti, *πρέπει σοι ᾄδειν* = ti-siede bine se canti séu cantandu

178. §. Inaintea Infinitivului, mai cu sema candu intervinu un'a séu mai multe vorbe intre Impersonalu si ellu, se pune *ὥστε* = *cá — se*. precumu: *ἔξεστί σοι ὥστε, μετὰ τὸ αἰτῆσαι συγγνώμην, ἀπελθεῖν* = ti-este permissu *cá*, dupe ce ti vei cere ertare, *se* te duci.

179. §. Verbele: *ἀρέσκει* = place.
διαφέρει = passa, interessedia.
μέλει = passa, (me) ingrijescu.
μεταμέλει = me caescu.
συμφέρει, *λυσιτελεῖ* = este folositoru, folosesce.

au unu Dativu, carui place, passa etc.; la aceste daca Subjectulu Infinitivului este acellasi cu Dativulu, nu se mai pune; earu daca este *altu*, se pune in Accusativu. precumu: mi-place se sciu = *ἀρέσκει μοι εἰδέναι*, mi-place se scii = *ἀρέσκει μοι εἰδέναι σε*, este de interessulu orasiului cá toti cetatienii se fia drepti = *συμφέρει, λυσιτελεῖ τῇ πόλει πάντας τοὺς πολίτας εἶναι δικαίους*, mi-place se me intrebu = *ἀρέσκει μοί σε ἐρωτᾶν*, mi-place se me intrebi = *ἀρέσκει μοί σε ἐμαυτὸν ἐρωτᾶν*, mi-place se me intrebu = *ἀρέσκει μοι ἐρωτᾶσθαι, ἀρέσκει μοι ἐμαυτὸν ἐρωτᾶν*.

180. §. Candu Subjectulu Impersonalului este *εἶναι* séu altu legamentu, atunci Predicatulu se pote aflá si in Accusativu, cu tote ca Subjectulu este in Dativu. precumu: *οὐ πᾶσι δέδοται σώφρονας εἶναι* = nu e datu tuturora se fia prudenti.

181. §. Candu Impersonalulu este complimentu directu verbeloru *φημὶ* = *dicu*, *ἡγοῦμαι*, *οἶμαι*, *νομίζω* = *credu*, si in genere a ori carui verbu, care cere complimentulu directu cu *ca* in Romanesce; atunci personalulu este in Infinitivu si are Subjectu altu Infinitivu. Subjectulu alu acestui din urma Infinitivu, daca este acellasi cu a verbului, de la care depinde Infinitivulu Impersonalu, este in *Nominativu* espressu séu Subtintiellessu; earu daca differa, atunci se pune in casulu cerutu de Impersonalu. precumu: credu ca trebue se fiu insiellatu = *ἡγοῦμαι δεῖν εἶναι ἠπατημένος* (aici *δεῖν* este Complimentulu directu lui *ἡγοῦμαι*; *εἶναι* este Subjectulu verbului Impersonalu *δεῖν*; earu Subjectulu lui *εἶναι* fiindu acellasi cu a verbului *ἡγοῦμαι* se subtintiellege in Nominativu, de acea si predicatulu acestui Subjectu subtintiellessu este in Nominativu *ἠπατημένος*), credu ca trebue se fii insiellatu = *ἡγοῦμαί σε δεῖν εἶναι ἠπατημένον* (aici *eu* credu, *tu esci*), dicu ca se cuvine se fii mai mare = *φημί σοι προσήκειν εἶναι μείζονι* séu *μείζονα* (aici *φημὶ eu*, *εἶναι tu*), dicu ca se cuvine se fiu mai mare = *φημὶ προσήκειν εἶναι μείζων* (aici *φημὶ eu*, *εἶναι* totu *eu*, de acea Nominativu).

182. §. Verbulu *ἔστι* = *se pote*, de multe ori se iá cu semnificatiunea *sta in man'a cuiva, depinde de la cineva*; atunci Dativulu care servesce de Subjectu Infinitivului iá si prepositiunea *ἐπὶ*, si Infinitivulu se pote si analysá in conjunctiunea *ὅπως* =

se, cá se, de a, in Subjonctivu séu Optativu; In Subjonctivu, daca verbulu *ἔστι* se afla in Timpu Primaru, in Optativu, daca se afla in Timpu Secondaru. precumu: de la tine depinde = in man'a ta sta se remani séu se pleci = *ἐπὶ σοί ἐστι μένειν* (*ὅπως μένῃς*) *ἢ ἀπιέναι* (*ἢ ὅπως ἀπίῃς*). *ἔστι* se pote inlocui si prin verbulu *κεῖται* in acellasi sensu.

183. §. Verbulu *κινδυνεύω* cu Infinitivu se esplica cá Impersonalu in Romanesce = *mi se pare ca suntu, esci, este, suntemu etc. approape de a, mi se pare ca fara se sciu, scii etc. mi se pare ca.* precumu: *κινδυνεύω σοφὸς εἶναι* = mi se pare ca suntu approape de a trece de intielleptu fara se sciu, *κινδυνεύεις μηδὲν λέγειν* = mi se pare ca nu dici nimicu, mi se pare ca esci approape de a nu dice nimicu. Acesta insemnare vine de la sensulu propriu a verbului *κινδυνεύω* = *suntu in pericolu, suntu catu pe cea se, putinu a lipsitu se,* precumu: *ἐκινδυνεύσαμεν ἀπολέσθαι* = amu fostu in pericolu de a peri, putinu lipsi se perimu, catu pe cea se perimu.

184. §. Se intempla de multe ori se avemu cá verbu Impersonalu verbulu *ἐστὶ* cu unu adjectivu neutru negativu. precumu: *ἄδικον* = *nedreptu*, *αἰσχρὸν* = *rusinosu, rusine,* séu altu adjectivu, séu altu Impersonalu cu negatiune ensa, si cá Subjectu acestui Impersonalu se avemu *doue Infinitive,* dintre cari unulu se aiba *μὲν*, si cellu laltu *δὲ* cu *μὴ* inaintea lui. precumu: *ἀδικόν ἐστιν εὐεργετεῖσθαι μὲν, μὴ διδόναι δὲ χάριν*, séu *αἰσχρόν ἐστιν εὐεργετεῖσθαι μὲν, μὴ διδόναι δὲ χάριν* = este nedreptu, este rusine se priimesca cineva ua binefacere si se nu intorca binele. La nisce astufelu de essemple de si suntu doue Subjecte, ensa adeveratulu subjectu este Infinitivulu cellu negativu, adeca „nu este rusine se priimesca cineva binele, ua binefacere; rusine este a nu lu intorce“. Asseminea si *αἰσχρὸν γάρ* (*ἐστι*) *τοὺς μὲν ἐμπόρους τοσαῦτα πελάγη διαπερᾶν ἕνεκα τοῦ μείζω ποιεῖσθαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ παῖδας κατοκνεῖν πορεύεσθαι μακρὰν ὁδὸν πρὸς τοὺς ἐπαγγελλομένους τι χρήσιμον διδάσκειν* = caci este rusine, pe candu negotiatorii strabattu atatea mari, cá se-si faca mai mare starea loru, tineriloru se le fia lene se faca ua lunga calle ducenduse la acei, cari le promittu se-i invetie ceva folositoru.

(Aici verbulu Impersonalu este *αἰσχρόν ἐστι*, earu subjectele lui suntu *διαπερᾷν μὲν, κατοκνεῖν δέ*; a lui *διαπερᾷν* este Subjectu *τοὺς ἐμπόρους*, earu a lui *κατοκνεῖν, τοὺς παῖδας*). Spre a traduce in Romanesce nisce astufelu de Infinitive, prefacemu Infinitivulu cellu antaiu in *Indicativu cu conjuctiunea* **pe candu**, earu pe alu doilea in *Subjonctivu cu* **se**. precumu: *αἰσχρὸν λαμβάνειν μὲν, μὴ διδόναι δέ* = este rusine, pe candu iai, se nu dai. (séu se iai, si se nu dai).

Nota. In Ellinesce in locu de Infinitivu, se pote pune si Participiu fara *μέν*, earu cellu laltu Infinitivu remane neschimbatu, ensa fara *δέ*. precumu: *αἰσχρὸν λαβόντα μὴ διδόναι* séu *αἰσχρὸν λαβόντι μὴ διδόναι*. asseminea: *αἰσχρὸν τῶν ἐμπόρων διαπερώντων τοσαῦτα πελάγη...., τοὺς παῖδας ὀκνεῖν* etc. (despre casulu Participiului vedi Cap. XVII).

185. §. Form'a Impersonala cu Infinitivu o putemu face de multe ori personala; acest'a ensa are locu, candu verbulu Impersonalu este:

1. *δεῖ, χρή, προσήκει, μεταμέλει, ἐνδεῖ*.
2. Impersonalele compusse din *ἐστὶ* si adjectivu neutru singularu.
3. tote appropе Impersonalele, cari se facu din verbe, cari se afla si cá personale.

Spre acest'a prefacemu Subjectulu Infinitivului in Nominativu; punemu Impersonalulu in person'a si numerulu Subjectului; si lassamu Infinitivulu intactu, si daca aru fi si Predicatu, acest'a se pune in Nominativu, dupe cumu se pune ori ce Predicatu.

essemple pentru Impersonalele fara Subjectu 168 §.

δεῖ = *δέομαι* = *ἐστι δεία*.
μέλει = *φροντίζω, ἐπιμελοῦμαι*
ἐνδεῖ = *ἐστιν ἔνδεια*.
μεταμέλει = *μεταμελοῦμαι, ἔστι μετάμελος*.

Se pote daru dice in locu de *δεῖ μοι βιβλίων* = *δέομαι βιβλίων* = *ἔστι μοι δεία βιβλίων, μέλει μοι τούτου* = *φροντίζω τούτου* etc.

Essemple pentru Impersonalele cu Infinitivu 171 §.

δεῖ = *δέω, ὀφείλω*.
χρὴ = *χρῄζω*.

Se cuvine se fimu drepti = *προσήκει ἡμῖν εἶναι δικαίοις* = *προσήκομεν εἶναι δίκαιοι*, trebue se fimu trepti = *δεῖ ἡμᾶς εἶναι δικαίους* = *δέομεν, ὀφείλομεν δίκαιοι εἶναι, χρὴ δικαίους ἡμᾶς εἶναι* = *χρῄζομεν δίκαιοι εἶναι*, este dreptu se ne suppunemu legiloru = *δίκαιόν ἐστιν ἡμᾶς τοῖς νόμας πείθεσθαι* = *δίκαιοί ἐσμεν τοῖς νόμοις πείθεσθαι*, se dice ca Cyru se nascú = *λέγεται τὸν Κῦρον φῦναι* = *λέγεται ὁ Κῦρος φῦναι*. etc. (Candu se face analysea, trebue se se socotesca verbele de mai susu cá Impersonale, caci altufelu frasele paru neregulate).

186 §. Impersonalele *δῆλόν ἐστι, φανερόν ἐστι* = *este evidentu*, facenduse personale schimba Infinitivulu in Participiu de genu, casu si numeru cu Subjectulu. Participiulu se pote si analysá cu *ὅτι* séu *ὡς* si Indicativu séu optativu (vedi despre *ca* Capit. XXIX). precumu: = *δῆλόν ἐστι πάντας ἐθέλειν* = *δῆλοί εἰσι πάντες ἐθέλοντες* = *δῆλοί εἰσιν ὅτι, ὡς πάντες ἐθέλουσι* si *δῆλόν ἐστιν ὅτι, ὡς πάντες ἐθέλουσιν*.

187 §. Verbulu *συμβαίνει* = *se intempla*, precumu: *συμβαίνει μοι τοῦτο* = *mi se intempla acest'a*, facenduse personalu se prefface in *πάσχω*. precumu: *πάσχω τοῦτο* = patiescu, mi se intempla acest'a, *ὅμοιον πάσχω τοῖς ἄλλοις* = mi se intempla cea ce si la alti. *συμβαίνει* insemnedia si *am fericirea* séu *nenorocirea*. precumu: am avutu fericirea de a eredità, mi s'a intemplatu se eredítediu = *συνέβη μοι κληρονομῆσαι*.

188 §. *Se dice, se vorbesce, se annuncia ca* etc. se esprimu in Ellinesce in doue feluri:

1. In form'a Passiva singularu atrei'a persona.
2. In form'a Activa pluralu atrei'a persona.

Earu *ca* cu *verbulu seu* se face in Ellinesce Infinitivu, alu carui subjectu trebue se fia in Accusativu. precumu: se dice ca Cyru se nascú = *λέγεται τὸν Κῦρον φῦναι, λέγουσι τὸν Κῦρον φῦναι*. Infinitivulu se pote si analysá in Indicativu séu Optativu cu *ὅτι* séu *ὡς* = ca (candu in

Indicativu si candu in Optativu vedi 266 §.—) precumu: *λέγεται, λέγουσιν ὅτι, ὡς ὁ Κῦρος ἔφυ, ἐλέγετο, ἔλεγον ὅτι, ὡς ὁ Κῦρος φύῃ.* Acestea se potu face si personale (185 §) si se se dica: *λέγεται ὁ Κῦρος φῦναι, λέγεται ὅτι ὁ Κῦρος ἔφυ, ἐλέγετο ὅτι ὁ Κῦρος φύῃ.* (vedi si 264 §.)

189 §. Espressiunile: *putinu a lipsitu se, erá catu pe cea se, numai ca nu* etc., precumu: *putinu a lipsitu se cadu,* se dice in Ellinesce in felurile urmatore:

1. *παρ' ὀλίγον ἔπεσον.*
2. *μικροῦ δεῖν ἔπεσον.*
3. *μικροῦ ἐδέησα πεσεῖν.*
4. *μικρὸν ἀπέλιπον πεσεῖν.*
5. *ὀλίγον ἐδέησέ με πεσεῖν.*
6. *ὀλίγον ἐδέησα πεσεῖν.*
7. *ὀλίγον ἔπεσον, μικροῦ ἔπεσον.*
8. *ἔμελλον πεσεῖσθαι, ἔμελλον πίπτειν* (cu Pres. séu Fiitorulu Infinitivului).
9. *ὅσον οὐκ ἔπεσον.*
10. *ὅσον οὔπω ἔπεσον.*
11. *μόνον οὐκ ἔπεσον.*

ὅσον οὐ, μόνον οὐ, μόνον οὐχὶ se afla si cu Participiu, si se traducu = *numai ca nu.*

12. *παρ' ἐλάχιστον ἦλθον πεσεῖν.*
13. *μικροῦ παρῆλθον πεσεῖν,*

Capitolulu XVI.

Despre Verbalele in *τος, τέος, τέον.*

190 §. Aceste terminatiuni punenduse dupe caracterulu verboru, lu-modifica cá si Perfectulu Passivu la atrei'a persona singularu — (vedi si Partea etymologica).

191—192 §. Dintre acestea celle in *τέος τέον* se potu considerá cá coprindietore de unu verbu impersonalu *δεῖ, χρή, πρέπει, ἔστι* si de Infinitivulu verbului, din care se facu. De acea ori ce Infinitivu cu aceste Impersonale se pote face verbalu in *τέος* séu *τέον.* Spre acest'a daca Infinitivulu este verbu passivu, mai antaiu se lepada Impersonalulu, alu doilea subjectulu Infinitivului

se face Nominativu, alu treilea Infinitivulu se face in *τέος* in genulu, casulu si numerulu Subjectului, alu patrulea se adauge séu se subtintiellege verbulu *ἐστὶ* in Timpulu Impersonalului lepadatu si in person'a si numerulu Subjectului; si alu cincilea daca este Subjectu esterioru, lu-facemu Dativu simplu. precumu: trebue se se predeá Grammatec'a de professoru = *δεῖ τὴν Γραμματικὴν διδάσκεσθαι ὑπὸ τοῦ διδασκάλου = ἡ Γραμματικὴ διδακτέα ἐστὶ τῷ διδασκάλῳ.* Aici observamu ca daca Infinitivulu Passivu are si vre unu Dativu complimentu, acesta se face Accusativu cu *πρὸς* séu *εἰς* (163 §). precumu: trebue se se dica acestea de mine o-meniloru = *δεῖ ταῦτα λεχθῆναι ὑπ' ἐμοῦ τοῖς ἀνθρώποις = ταῦτα λεκτέα ἐστί* (103 §) *μοι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.* 2). Daca Infinitivulu este verbu neutru séu activu transitivu séu intransitivu, atunci antaiu se lepada Impersonalulu, alu doile'a Infinitivulu se face in *τέον* (séu *τέα* mai raru,) alu treilea se adauge séu se subtintiellege verbulu *ἐστί* in a trei'a persona numai singularu si in timpulu Impersonalului lepadatu, si alu patrulea subjectulu Infinitivului se face simplu Dativu séu Accusativu une ori. precumu: trebue professorulu se predeá grammatec'a = *δεῖ τὸν διδάσκαλον διδάσκειν τὴν Γραμματικὴν = διδακτέον ἐστὶ τῷ διδισκάλῳ τὴν Γραμματικήν.* Aici observamu ca, daca Infiitivulu Activu are complimentu in Dativu, atunci séu prefacemu Dativulu Subjectu in Accusativu, séu lassamu intactu subjectulu, si prefacemu complimentulu Dativu in Accusativu cu prepositiunea *πρὸς* séu *εἰς* (vedi 163 §.) precumu: nu trebuu se dici tuturoru = *οὐ δεῖ σε πᾶσιν (εἰπεῖν) λέγειν = οὐ λεκτέον σοι πρὸς πάντας, οὐ λεκτέον σε πᾶσι,* trebue se nu te certi cu nimeni = *δεῖ σε μηδενὶ ἐρίζειν = οὐδενὶ ἐριστέον σε, πρὸς οὐδένα ἐριστέον σοι, πρὸς οὐδένα ἐριστέον σε,* toti trebue se ne supunemu legiloru = *πάντας δεῖ τοῖς νόμοις πείθεσθαι = πάντας πειστέον τοῖς νόμοις,* trebue se te gandesci ca esci nedreptu judecandu asia = *δεῖ σε ἡγεῖσθαι ἄδικον εἶναι οὕτω κρίνοντα = ἡγητέον σοι εἶναι ἀδίκῳ οὕτω κρίνοντι = ἡγητέον σοι εἶναι ἄδικον οὕτω κρίνοντα = ἡγητέον σε εἶναι ἄδικον οὕτω κρίνοντα.* (vedi 175 §. 180 §. . . . . .)

Nota. Celle in *τέος* fiindu adjective potu stá si cá Subjectu,

si cá Predicatu, si cá Subjectu esterioru, si cá compl. directu séu indirectu.

193. §. Celle in τὸς arrata ca *pote se fia facutu* cea ce insemnedia verbulu, din care se facu, si au analogia cu verbalele Romanesci in *bilu* séu cu *de* si *suppinu*. precumu: admirabilu, de admiratu = θαυμαστὸς, possibilu = δυνατὸν, care se pote dice= λεκτὸς, care nu se pote narrá = ἀδιήγητος. Aceste verbale in τος suntu unu felu de adjective passive, de acea potu avé si subjectu esterioru in Dativu simplu. precumu: οὐ ποιητόν μοι ἦν τοῦτο = nu puteamu se facu acesta. Une ori ensa equivaledia cu suppinulu fara *de*. precumu: ἐκλεκτὸς = allessu, γραπτὸς = scrissu etc, τὸ ῥητὸν = diss'a etc.

194. §. *De* cu *suppinu* se esprime in multe feluri in Ellinesce.

1. *Am*, dupe care vine indata *de* cu *suppinu* se esprime prin ἔχω si Infinitivu. precumu: am de scrissu = ἔχω γράψαι, am de dissu = ἔχω εἰπεῖν. Daca ensa *am* si *de* cu *suppinu* este complimentu unui verbu, se esprime prin adjectivu verbalu in τέος cu articolu. precumu: spunemu cea ce am de facutu = εἰπέ μοι τὸ πρακτέον, spunemi celle ce are de facutu omulu acest'a = εἰπέ μοι τὰ πρακτέα τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ, vorbescu despre cea ce avemu de sufferitu = λέγω περὶ τῶν οἰστέων ἡμῖν.

Nota. Se nu se confunda acestea cu *am se dicu* = λέξω, ἐρῶ, μέλλω ἐρεῖν. (145 §. Nota II).

2. *Am* cu *Substantivu*, dupe care vine *de* si *Suppinu*. Aici observamu ca daca Suppinulu are a face cu Substantivulu, se esprime prin adjectivele in τὸς, σιμος, τέος; earu daca are a face cu subjectulu lui *am*, se esprime prin Infinitivu activu cu séu fara τοῦ inaintea lui. precumu: am casa de vendutu = ἔχω οἰκίαν πωλητὴν, πωλήσιμον, πωλητέαν (adj. concorda in genu, casu, si numeru cu substantivulu lui *am*), am strae de cusutu = ἔχω ἐνδύματα ῥαπτὰ, ῥαπτέα, ῥάψιμα. — ensa, am timpu de scrissu = ἔχω καιρὸν (τοῦ) γράψαι, am appetitu de rissu = ἔχω ἐπιθυμίαν (τοῦ) γελᾶν. (la acestea *de scrissu, de rissu* se rapporta

de a dreptu la subjectulu verbului *am*, earu nu la *timpu, appetitu*; cari nici *timpulu* n'are se fia scrissu, nici *appetitulu* rissu).

3. *Suntu, esci* etc. cu *de* si *Suppinu* se esprime prin verbalulu in τός. precumu: este de crediutu = πιστευτὸν ἐστι, este de laudatu = ἐπαινετὸν ἐστι, multe suntu de dissu = πολλὰ τὰ ῥητὰ, nu e de traitu = οὐκ ἔστι βιωτὸν. (aici adjectivulu in τος concorda in genu, casu si numeru cu subjectulu lui *suntu, esci* etc.)
4. *Suntu, esci* etc. *cu Substantivu*, dupe care vine indata *de* cu *Suppinu*, se esprime prin τὸς, τέος, σιμος, daca Suppinulu este cá unu adjectivu passivu Attributu Substantivului; prin Infinitivu ensa activu avendu τοῦ, daca Suppinulu pote avé si Complimentu in Accusativu. precumu: este omu de crediutu = ἔστιν ἀνὴρ πιστευτὸς, πιστευτέος, πιστεύσιμος, suntu bani de datu cu dobenda = ἔστι χρήματα ἐπὶ τόκῳ δανειστὰ, este locu de ziditu casa = ἔστι τόπος τοῦ κτίζειν οἰκίας, este timpu de mersu = καιρός ἐστι τοῦ ἀπιέναι, ὥρα ἐστὶν ἀπιέναι. (vedi si 2 de mai susu).
5. *De* cu *Suppinu* Attributu unui adjectivu se esprime prin Infinitivu activu si mai raru passivu. precumu: esci unu omu greu de convinsu = ἀνὴρ εἶ χαλεπὸς πείθειν (πείθεσθαι, πεισθῆναι,) vediui ceva demnu de admiratu = εἶδόν τι ἄξιον θαυμάσαι, θαυμασθῆναι, usioru de facutu = ῥᾴδιον ποιεῖν. Candu ensa *de* cu *Suppinu* complinindu adjectivu respunde la intrebarea *in ce, la ce, de ce lucru*, atunci Infinitivulu pote avé si prepositionea εἰς cu articolulu τό. precumu: dulce la auditu = ἡδὺς εἰς τὸ ἀκούειν (vedi si differinti'a espressa la 133 §, 134 §.)

Capitolulu XVII.

Despre Participiu.

195. §. Ori ce Participiu provine din unirea unei Conjunctiuni, séu pronume relativu, cu unu verbu; de acea Participiulu se pote totu daun'a analysá intr'unu verbu cu Conjunctiune, si vice-versa.

Nota. Numai urmatorele conjunctiuni cu Verbulu loru nu se potu face Participiu:

1. Celle copulative (19 §.) raru se facu Participiu: *γράφω καὶ λέγω = γράφω λέγων* = scriu si dicu.
2. Celle disjunctive. (20 §.)
3. Celle consecutive (22 §.)
4. Celle relative comparative (32 §.)
5. Celle adversative, afara de *καίτοι, καίπερ=de si, εἰ καὶ, καὶ εἰ, κἄν = chiaru si daca.* (21 §. I, II, III).
6. Dintre celle temporale numai *πρὶν*; (acesta se pote aflá si cu Participiu (27 §. IV).
7. Relativele de cantitate, de calitate si de localitate (33 §, 34 §, 22 §).

196. §. Inainte de a procede la regulele formarii Participiului, trebue se amintimu (13 §. 2) ca, unde se afla conjunctiune cu verbu, trebue se mai fia si unu altu verbu, de la care depinde respundiendu la un'a din celle optu intrebari; caci conjunctiune cu verbu, fara a avé si altu verbu, de la care se depinda, nu se afla. Asia daru, unde este Participiu, trebue se fia si unu verbu, la care respunde; caci, dupe cumu s'a dissu, Participiulu este productulu unirei unui verbu cu conjunctiune. precumu: daca scii, spune = sciindu spune etc. etc.

197. Din modulu unirei unei conjunctiuni cu verbulu seu in Participiu vomu capetá regule despre *casulu, genulu* si *numerulu* Participiului si subject ui seu. Candu daru vremu se unimu Conjunctiune cu verbu in Participiu, eata cumu procedemu:

1. aflamu verbulu, de la care depinde verbulu cu conjunctiune; acellu verbu este mai multu fara conjunctiune;
2. Cautamu subjectele la amendoue aceste verbe;

3. daca subjectulu este acellasi la amendoue verbele, atunci se lepada conjunctiunea si verbulu ei se preface in Participiu de genu, casu si numeru cu subjectulu verbului fara conjunctiune, de la care depinde cellu cu conjunctiune. (Participiulu se pune in timpulu verbului, din care se preface, si n'are articolu. precumu: candu cetescu, invetiu = (aici verbulu fara conjunctiune, de la care depinde cellu cu conjunctiune, este *invetiu*, a carui subjectu este *eu* subtintiellessu. Candu *invetiu*? candu cetescu; *candu cetescu* daru este complimentu indirectu lui *invetiu*, de la care si dicemu ca depinde. acuma vedemu ca si subjectulu lui *cetescu* este totu *eu*, adeca amendoue verbele au acellasi subjectu. De acea in Ellinesce dupe ce se lepada conjunctiunea *candu*, prefacemu pe *cetescu* in participiu in casu nominativu, singularu, de genulu masculinu, pentru ca si *eu*, care este subjectulu lui *invetiu* este masculinu, singularu, de genu masculinu. Asia daru dicemu:) = *ὅτε ἀναγινώσκω, μανθάνω = ἀναγινώσκων μανθάνω*, candu cetimu, invetiamu = *ἀναγινώσκοντες μανθάνομεν=ὅτε ἀναγινώσκομεν, μανθάνομεν*, candu cetesci (despre femea fiindu vorb'a), inveti = *ὅτε ἀναγινώσκεις, μανθάνεις = ἀναγινώσκουσα μανθάνεις*, nu trebue se promitti, candu scii ca nu poti implini promissiunea = *οὐ δεῖ σε ἐπαγγέλλεσθαι, ὅτε οἶσθα ὅτι οὐ δύνασαι ἐκτελεῖν τὴν ἐπαγγελίαν* (aici verbulu cu conjunctiune, care este de facutu Participiu este *ὅτε οἶσθα = candu scii*, si depinde de la *ἐπαγγέλλεσθαι = se promitti.* Subjectulu lui se *promitti* (= *ἐπαγγέλλεσθαι*) este *σε*, cá si a lui scii = (*οἶσθα.*) Participiulu daru are se fia in Accusativu, dupe cumu este *σε*, singularu, de genu masculinu) = *οὐ δεῖ σε παγγέλλεσθαι εἰδότα ὅτι οὐ δύνασαι ἐκτελεῖν τὴν ἐπαγγελίαν.*)

Nota. Participiulu trebue totu daun'a pussu in timpulu verbului, din care se preface; conjunctiunea ensa *daca = ἄν, ἐάν, ἤν*, si conjunctiunile temporale, cari se afla cu subjonctivu in Ellinesce candu se rapporta in viitoru, earu in Romanesce in Fiito-

rulu Indicativului, nu trebue luate dupe timpulu din Romanesce la facerea Participiului, ci din Ellinesce. precumu: candu voiu veni, ti-voiu spune = *ὅταν ἔλθω, ἐρῶ σοι* = *ἐλθών* (earu nu *ἐλευσόμενος*) *ἐρῶ σοι*, daca voiu veni, ti-voiu spune = *ἢν ἔλθω, ἐρῶ σοι* = *ἐλθών ἐρῶ σοι*. (vedi si Capitolulu XXVII, 255 §, si 230 §. 209 §).

198. §. Candu altu este subjectulu verbului fara conjunctiune si altu cellui cu conjunctiune, atunci Participiulu prefacutu din verbulu cu conjunctiune se pune in casu Genitivu, care nu se subtintiellege, ci se esprime. Acestu Genitivu se dice *Genitivu absolutu*. precumu: candu eu scriu, tu cetesci (aici differa subjectele) = *ὅτε ἐγὼ γράφω, σὺ ἀναγινώσκεις* = *ἐμοῦ γράφοντος, σὺ ἀναγινώσκεις*.

Nota. Candu differa subjectele se afla, daru forte raru, si *Nominativu absolutu*; ensa la Ellini acest'a este condemnabilu si nu trebue de locu imitatu.

199. §. Genitivulu absolutu numai atunci se face Dativu absolutu, candu provine din unirea unui verbu cu conjunctiunea *ὡς, ἅμ'ὡς* = (*cumu, indata ce, cu* si *Infinitivu articolatu;*) séu candu arrata modulu, in care se face ceva, midiloculu, prin care se face ceva. precumu: *cu incetarea* ernei = in data ce incetedia ern'a, cumu incetedia ern'a, appare primaver'a = *ὡς, ἅμ'ὡς λήγει ὁ χειμών, ἄρχεται τὸ ἔαρ* = *τῷ χειμῶνι λήγοντι, ἄρχεται τὸ ἔαρ*.

Nota. Dativulu absolutu nu este asia multu usitatu de Ellini, inlocuinduse prin Genitivu.

200. §. Conjunctiune cu verbu impersonalu se face totu daun'a Accusativu absolutu singularu de genu neutru. Asseminea si conjunctiunile *ὡς εἰ, ὥσπερ εἰ, ὡς ἂν εἰ, ὥσπερ ἂν εἰ* = *cá candu, cá cumu, cá si candu, par'ca* (cu conditionalu) se facu cu verbulu loru Accusativu absolutu pastranduse ensa *ὡς*, séu *ὥσπερ*. Se intiellege ca subjectele trebue se differa. precumu: ai lipsitu, cu tote ca trebuiá se vini = *ἔλειψας, καίτοι ἔδει σε ἐλθεῖν* = *ἐλείψας, δέον σε ἐλθεῖν*, fiindu ca este impossibilu se reusiesci, nu intreprinde = *ἐπειδὴ ἀδύνατόν ἐστι τυχεῖν, μὴ ἐπιχείρει* = *ἀδύνατον ὂν τυχεῖν, μὴ ἐπιχείρει*, ai venitu si tu, par'ca noi n'amu fi destui = *ἐλήλυθας καὶ σύ, ὡς εἰ ἡμεῖς μὴ ἦμεν ἱκανοί* = *ἐλήλυθας καὶ σύ, ὡς ἡμᾶς μὴ ἱκανοὺς ὄντας*.

Nota. La aceste se afla si Genitivu, daru essemplele suntu forte rare.

201. §. Candu este differintia de subjecte, si subjectulu verbului *cu conjunctiune* este complimentu directu séu indirectu alu verbului cellu laltu fara conjunctiune, atunci Participiulu se pune in genu, casu si numeru cu subjectulu seu, care sta cá complimentu. precumu: candu veniai, te vedeam = *ὅτε ἤρχου, ἐώρων σε* = *ἐρχόμενον ἐώρων σε*. Daca ensa subjectulu verbului cu conjunctiune se repeta cà complimentu la verbulu fara conjunctiune prin pronumele repetitoru *αὐτὸς* in casu Dativu séu Accusativu, atunci participiulu pote stá in Genitivu absolutu, séu pote lipsi *αὐτὸς* si Participiu se pune in genulu, casulu si numerulu, in care se subtintiellege *αὐτὸς* lipsindu. precumu: candu veni Nicolae, *ii* dissei = *ὅτε ἦλθεν ὁ Νικόλαος, εἶπον αὐτῷ* = *ἐλθόντος τοῦ Νικολάου, εἶπον αὐτῷ* = *ἐλθόντι τῷ Νικολάῳ εἶπον*, si precedendu verbulu fara conjunctiune, *εἶπον τῷ Νικολάῳ ἐλθόντι*.

202. §. Candu este differintia de subjecte, si subjectulu verbului *fara conjunctiune* este complimentu directu in Accusativu a verbului cu conjunctiune, atunci Participiulu pote se fia in Genitivu absolutu, daru este mai bine se se faca passivu in genu casu si numeru cu subjectulu verbului fara conjunctiune. precumu fiindu ca m'ai chematu, am venitu = *ἐπειδὴ ἐκάλεσάς με, ἦλθον* = *σοῦ καλέσαντός με, ἦλθον* = *κληθεὶς ὑπὸ σοῦ, ἦλθον*, fiindu ca me intrebi, ti-voiu spune = *ἐπειδὴ μ'ἐρωτᾷς, λέξω σοι* = *ἐρωτώμενος (ὑπὸ σοῦ) λέξω σοι* = *ἐρωτῶντί μέ (σοι), λέξω σοι* = *ἐρωτώμενος λέξω σοι*. Daca ensa in locu de Accusativu complimentulu este in Dativu, Genitivu, séu complimentu indirectu, atunci Participiulu nu se pote face séu nici uá data, séu nu totu daun'a Passivu; asseminea si candu verbulu activu este in form'a passiva. precumu: candu lu-salutá poporulu, trecea indifferentu = *ὅτε ὁ λαὸς ἠσπάζετο αὐτὸν, διήρχετο ἀκηδὴς* = *τοῦ λαοῦ ἀσπαζομένου αὐτὸν διήρχετο ἀκηδής*. nu se pote dice *ἀσπαζόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ διήρχετο ἀκηδής*, pentru ca *ἀσπάζομαι* inform'a passiva este activu de dispositiune.

203. §. Conjucatiunile *ὅτι, ὡς* (ca, cumu ca) cu verbulu loru se facu Participiu in genu, casu si numeru cu subjectulu verbu-

lui, la care servescu de complimentu, candu amendene verbele au acellasi subjectu. precumu: sciu ca potu *(sciu eu, potu* totu *eu)*= *οἶδα ὅτι δύναμαι = οἶδα δυνάμενος. (οἶδα ἐμαυτὸν δυνάμενον).* Candu ensa subjectele differa, atunci Participiulu cu subjectulu seu se punu in casulu, in care verbulu directu fara conjunctiune ia Complimentulu. precumu: sciu ca poti = *οἶδα ὅτι δύνασαι = οἶδά σε δυνάμενον* (Accusativu, pentru ca *οἶδα* ia complimentu directu in Accusativu), audu ca vrei se te duci = *ἀκούω ὅτι βούλει ἀπελθεῖν = ἀκούω σου βουλομένου ἀπελθεῖν* (*ἀκούω* cere genitivu), me bucuru ca scii = *χαίρω ὅτι οἶσθα = χαίρω σοι εἰδότι, χαίρω σου εἰδότος* (164 §. 3). Este de notatu aici ca differindu subjectele, Participiulu trebue se-si aiba subjectulu espressu.

Nota. *Ὅτι* si *ὡς* cu verbulu loru se potu face si Infinitivu; atunci, daca subjectulu este acellasi la ambele verbe, Infinitivulu nu repeta subjectulu, séu de lu-repeta, lu-pune in Nominativu; earu daca subjectele differa, Infinitivulu trebue se aiba espressu pe subjectulu seu in casulu, in care cere pe complimentulu directu verbulu de la care depinde Infinitivulu. precumu: credu ca sciu = *νομίζω εἰδέναι*, credu ca si eu sciu = *νομίζω κἀγὼ εἰδέναι*, credu ca scii = *νομίζω σε εἰδέναι*, audu ca te duci = *ἀκούω σου ἀπέρχεσθαι*, credu ca tu poti, daru eu nu potu = *νομίζω σὲ μὲν δύνασθαι, ἐμὲ δὲ, ἐγὼ δὲ* (139 §. Nota) *μὴ δύνασθαι.* (Vedi candu *ὅτι* si *ὡς* se facu Infinitivu si candu Participiu. 262 §).

204. §. *Se* cu *Subjonctivu* s'a dissu ca se face Infinitivu (138); candu ensa arratta subjectulu esterioru la verbele Passive Morale, se pote face si Participiu (164 § 3). precumu: me superu se te vedu negligentu = *ἀνιῶμαι ὁρῶν σε ἀμελῆ*, nu sufferu se faci acest'a = *οὐκ ἀνέχομαί σου τοῦτο ποιοῦντος = οὐκ ἀνέχομαί σοι τοῦτο ποιοῦντι. Se* cu *Subjonctivu = a* cu *Infinitivu* séu *de a* cu *Infinitivu*, se mai face Participiu dupe verbele cari insemnedia *a incepe* séu *a se lassá, a incetá de a.* precumu: incepu se imbatrenescu = incepu a imbatrení = *ἄρχομαι γηράσκων*, incepu se ingrijescu = a ingriji, prin a ingriji, cu ingrijirea = *ἄρχομαι ἐπιμελούμενος*, nu incetedia de a dice = *οὐ λήγει λέγων.* (vedi despre *de a* cu *Infinitivu* 343 §, 194 § 2, si 131 §, 134 §).

205. §. Latinii neavendu Participiu activu in Aoristu, intrebuintiedia Ablativu absolutu; la Ellini acesta forma de si se afla dupe imitatiune Latina, ensa, nu e buna de imitatu. precumu: Ectoru, dupe ce omorí pe Patroclu, lu-despoiá de arme = *Ἕκτωρ, ἐπεὶ ἐφόνευσε Πάτροκλον, ἐσκύλευσεν αὐτὸν*, si cu Participiu *Ἕκτωρ φονεύσας Πάτροκλον, ἐσκύλευσεν αὐτόν.* Acesta forma Participiala este cea mai usitata, cea mai eleganta si cea mai clara; earu celle urmatore nu suntu esacte, pentru ca in form'a passiva nu se vede si subjectulu esterioru: *Ἕκτωρ, φονευθέντος Πατρόκλου, ἐσκύλευσεν αὐτόν*, si *Ἕκτωρ φονευθέντα Πάτροκλον ἐσκύλευσεν.*

206. §. La verbele Impersonale, candu subjectulu Infinitivului se afla in Dativu, si are si Participiu, acestu Participiu se pote pune si in casu Accusativu, mai cu sema candu se afla dupe Infinitivu. precumu: Ve este permissu, dupe ce veti predá armele, se ve duceti unde vreti = *ἔξεστιν ὑμῖν, ἐπειδὰν τὰ ὅπλα παραδῶτε, ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλησθε = ἔξεστιν ὑμῖν παραδοῦσι τὰ ὅπλα ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλησθε = ἔξεστιν ὑμῖν παραδόντας τὰ ὅπλα ἀπιέναι* etc. — *ἔξεστιν ὑμῖν ἀπιέναι παραδόντας* séu *παραδοῦσι τὰ ὅπλα.* Daca Infinitivulu este *εἶναι* si subjectulu lui este in Dativu, Predicatulu urmedia regul'a Participiului. precumu: ti-este cu putintia se fii onestu = *ἐστι σοι τιμίῳ* séu *τίμιον εἶναι, ἔστι σοι εἶναι τίμιον* séu *τιμίῳ.* (vedi si 142 §. Nota I. II.)

207. §. Candu avemu din pronume relativu si verbu se facemu Participiu, trebue se observamu mai antaiu ca se potu face Participiu numai ὅς, ἥ, ὅ = care, ὅστις, ἥτις, ὅ, τι = care, ori care, ὅς ἄν, ἥ ἄν, ὅ ἄν = ori care, ὅστις ἄν, ἥτις ἄν, ὅ, τι ἄν= ori care, ori cine; si pluralulu lui ὅσος, adeca ὅσοι, ὅσαι, ὅσα = cati, cate, ὅσοι ἄν, ὅσαι ἄν, ὅσα ἄν = ori cate. Aceste relative cu verbulu loru cá se se pota face Participiu, trebue se fia séu Subjecte séu Complimente directe in Accusativu mai cu sema, si eata cumu procedemu:

1. Cautamu cuventulu, la care se rapporta relativulu; acestu cuventu séu este espressu séu subtintiellessu.
2. Iepadamu relativulu.
3. prefacemu verbulu in Participiu de genu, casu si numeru cu cuventulu, la care se rapporta relativulu. Participiulu aici este cu articolu.

essemple:

eata omulu, care te cunosce = *ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ, ὃς γινώσκει σε* = *ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ ὁ γινώσκων σε*, vedu pe omenii, cari te cunoscu = *ὁρῶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς γινώσκοντάς σε.*

Nota. Participiulu facutu din relativu si verbu nu iá articolu, candu se rapporta la cuvinte de persone séu de lucruri necunoscute; din contra iá articolu, candu se rapporta la cunoscute, séu candu se traduce *cellu ce, cellu care, cine, ori cine, ori care.* precumu: eata cineva care scie = *ἰδοὺ τις γινώσκων*, suntu omeni, cari credu = *εἰσὶν ἄνθρωποι πιστεύοντες*, ori cine vrea, se vina = *ὁ βουλόμενος ἐλθέτω*, cellu ce dice si nu face nu este de credutu = *ὁ λέγων καὶ μὴ ποιῶν οὐ πιστευτός*, eu care vorbescu = *ἐγὼ ὁ λαλῶν.* (Subjectulu Participiului relativu este unu relativu coprinsu in form'a participiala).

208. §. Candu relativulu este subjectu, Participiulu nu schimba form'a verbului, din care se face; candu ensa este Complimentu directu, form'a activa o face passiva si preface pe subjectulu verbului in subjectu esterioru. precumu: eata omulu, care (subj.) te cunosce = *ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ ὁ γινώσκων σε*, eata omulu, pe care (compl.) cunosci = *ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ ὁ γινωσκόμενος ὑπὸ σοῦ.* Facerea Participiului este impossibila, daca verbulu, la care relativulu este complimentu, are numai form'a passiva fara a avé si cea activa. precumu: eata cartea, ce vroiai = *ἰδοὺ τὸ βιβλίον, ὃ ἐβούλου* nu se pote dice si *τὸ βιβλίον τὸ βουλόμενον ὑπὸ σοῦ*, pentru ca *βούλομαι* = *vroescu* nu se dice si *βούλω.*

Nota. Participiu Passivu articulatu se analysedia in doue felari. precumu: eata omulu cellu cunoscutu de tine = eata omulu ce tu cunosci = eata omul, care se cunosce de tine = *ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ ὁ γινωσκόμενος ὑπὸ σοῦ* = *ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ ὃν σὺ γινώσκεις.* — Relativulu daca este subjectu séu complimentu nu alu verbului principalu alu frasei salle, ci a unui Infinitivu, care depinde de verbulu principalu alu frasei cu relativulu, nu se pote face Participiu, precumu: acestea suntu acelle ce vroiam se ti spunu (aici relativulu *ce* nu este complimentu la verbulu principalu alu frasei cu relativulu, adeca alu verbului *vroiam*, ci alu verbului *spunu*, care depinde de *vroiam*) = *ταῦτά*

ἐστιν, ἃ ἐβουλόμην σοι εἰπεῖν, nu se pote face Participiu *ἅ* cu Infinitivulu *εἰπεῖν*, care depinde de la *ἐβουλόμην.* — Relativele cari tinu locu de interrogativu. (570. §, 607. §, 608. §.) si celle cari aquivaledia cu demonstrativu si Conjunctiune (572 §.), asseminea nu se potu face Participiu.

209. §. Relativele, candu au cu densele particul'a *ἄν* si se afla cu subjonctivu, se traducu in Romanesce cu fiitoru de Indicativu séu cu Conditionalu presinte, pentru ca se rapporta in viitoru; candu daru se facu cu verbulu loru in Participiu, acest'a se pune nu in fiitoru cá in Romanesce, ci in timpulu, in care se afla verbulu in Ellinesce. precumu: ori care nu se va suppune legiloru, va fi pedepsitu = *ὃς ἂν μὴ πειθηται τοῖς νόμοις, κολασθήσεται* = *ὁ μὴ πειθόμενος τοῖς νόμοις κολασθήσεται.*

210. §. Relativele cu Impersonalulu *δεῖ* uninduse in Participiu peru, si numai Infinitivulu se preface in Participiu Fiitoru Activu, daca relativulu este subjectu; Passivu, daca este complimentu. De acea Participiile articolate in timpu Fiitoru se traducu in Romanesce prin *care trebue se*, séu *care se.* precumu: chiama pe acei, cari trebue se marturisesca = *κάλει οὓς δεῖ μαρτυρῆσαι* = *κάλει τοὺς μαρτυρήσοντας*, nu vei avé omu, care se te jute = *οὐχ ἕξεις τὸν βοηθήσοντα*, acesti'a suntu, pe cari trebue se inscrii = cari trebue se se inscria = *οὗτοί εἰσιν οἱ ἐγγραφησόμενοι* = *οὗτοί εἰσιν, οὓς δεῖ* (*σε*) *ἐγγράψαι* (vedi si 61 §. 3).

Nota. Participiulu articolatu une ori este equivalentu cu nume. *οἱ δικάζοντες* = *οἱ δικασταὶ* = judecatorii etc.

211. §. Doue séu mai multe Participii se lega unu cu altulu prin conjunctiunile Copulativu, Disjunctive séu Adversative dupe sensu, candu tote respundu la aceasi intrebare a unui'a si acelluiasi verbu séu cuventu; din contra remanu nelegate, candu nu respundu la aceasi intrebare, séu candu unulu respunde la altu Participiu, si altulu la altu. precumu: unu omu venindu in Spart'a, si vediendu respectulu baetiloru catre cei mai batreni, disse.... etc.= (disse, candu disse? *venindu.* candu disse? *vediendu*) = *ἐλθών τις εἰς Σπάρτην καὶ ἰδὼν τὴν τῶν παίδων πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους αἰδῶ, ἔφη*, ua femea veduva avecá ua gallina, care i-facea pe fia-care di cate unu ou de auru, si, vediendu ca se aflá intr'ens'a vre ua

bucata de auru ingramadita, taindu-o, o gasí asseminea cu celle lalte gallini = (si o gasí — *taindu-o — crediendu.* o gasí, candu o gasí? *taindu-o.* de ce a taiatu-o? *crediendu*) = *Γυνή τις χήρα εἶχεν ὄρνιθα χρυσᾶ τίκτουσαν αὐτῇ ὠά, καὶ, νομίσασα ἔνδον αὐτῆς ὄγκον εἶναι χρυσίου ἀθρόον, κτείνασα, εὗρεν ὁμοίαν ταῖς λοιπαῖς ὄρνισι (Αἰσώπου).*

212. §. Candu unu Participiu are mai multe subjecte séu unu in dualu séu nume collectivu etc., urmedia regulele date despre accordulu Predicatului cu Subjectulu séu Subjectele salle. (vedi 113 §. — 119 §).

Nota generala. Participiulu cu articolu se traduce in Romanesce prin pronume relativu cu Verbu, earu participiile fara articolu se potu traduce cu ori-ce conjunctiune (potrivita la sensu) si verbu. Candu Participiulu respunde la un'a din celle optu intrebari, lu-consideramu cá complimentu indirectu cuventului, la care respunde; earu candu are articolu séu se face din relativu, atunci este Attributu cuventului, la care se rapporta relativulu coprinsu intr'ensu. — Acestea si despre Participiu cá introductiune preparatore la celle optu intrebari, despre cari tratamu in Capitolele urmatore.

Capitolulu XVIII.

Despre Complimentele Indirecte séu cumu se respunde la celle optu intrebari.

213. §. Ce se dice complimentu indirectu, si cari suntu celle optu intrebari, s'a vorbitu la 13 §, 14. Aici vomu espune in cate feluri se respunde la fia-care din aceste optu intrebari. Spre a sci candu intrebamu cu celle optu intrebari, mai dicemu si aici cateva cuvinte in prescurtu:

1. dupe aflarea verbului cu subjectulu lui cu séu fara Attributu, aflanduse si Predicatulu, celle lalte cuvinte se cercetedia prin celle optu intrebari.
2. dupe ce aflamu complimentulu directu, in data intrebamu.

3. dupe ce aflamu subj. esterioru, in data intrebamu.
4. daca verbulu este *a fi* esistatoru, séu neutru, séu intransitivu, intrebamu.

Nota. Inainte de a intrá in cetirea Complimenteloru Indirecte cetesce analysea Syntactica (de la capitolulu II. pag. 4—13).

Capitolulu XIX.

Intrebarea

In ce lucru? la ce lucru? de ce lucru?

214. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin Accusativu simplu séu cu prepositiunile:

   κατὰ, εἰς, (περὶ), πρὸς, ἐπὶ = *la, in, de.*

2. Prin Dativu simplu séu cu prepositiunea *ἐν* = *in, la, de.*

   essemple:

   in acest'a differimu = *τοῦτο διαφέρομεν* séu *εἰς τοῦτο, κατὰ τοῦτο, πρὸς τοῦτο, ἐπὶ τοῦτο διαφέρομεν* = *τούτῳ* séu *ἐν τούτῳ διαφέρομεν*, Demosthene erà tare in eloquentia = *Δημοσθένης ἦν δεινὸς (εἰς, πρὸς, κατὰ, ἐπὶ) τὴν εὐγλωττίαν* séu *(ἐν) τῇ εὐγλωττίᾳ*, Achile cellu jute la piciore, de piciore, in piciore = *Ἀχιλεὺς ὁ ταχὺς τοὺς πόδας*

3. Prin Infinitivu cu séu fara articolulu *τὸ*, séu *τῷ*, candu este fara prepositiune, si totu dauu'a cu articolu, candu are inaintea sa prepositiunile de mai susu, *κατὰ, ἐν, εἰς, πρὸς, ἐπὶ*. precumu: Cyru erá abilu a dá cu arculu = *Κῦρος ἐπιτήδειος ἦν τοξεύειν, τὸ τοξεύειν, τῇ τοξεύειν, κατὰ (εἰς, πρὸς, ἐπὶ) τὸ τοξεύειν, ἐν τῷ τοξεύειν.*

Nota. I. Negatiunea la aceste se esprime prin *μή*.

Nota II. Despre differinti'a intre Dativu si Accusativu vedi 133 §. Not'a.

Capitolulu XX.

Intrebarea.

Pentru a cui favore? pentru a cui gratia? pentru cine?

215. §. Acesta intrebare se face pentru Dativulu pronumeloru personale, cari si in Romanesce si in Ellinesce arrata multiamirea séu nemultiamirea personei Dativului din lucrarea unei alte persone. precumu: se *mi* te porti bine, erta *mi* lu, prinde *mi* lu, *ti* l'am prinsu, se *mi* lu saluti din partemi etc. In aceste essemple si alte analoge Dativulu arrata *pentru placerea mea, multiamirea mea, pentru favorea, jubirea, grati'a mea,* séu *te rogu* etc. precumu: *συλλάβετέ μοι αὐτὸν* = prindeti-mi-lu = ve rogu prindeti-lu.

216. §. Acestu Dativu are in Ellinesce pe lunga semnificatiunea *pentru favorea, grati'a, hatirulu meu, teu* etc, si acest'a: *dupe opiniunea, din partea.* precumu: daca nu este culpabilu, lassa-lu, earu daca este, pentru favorea mea, (pentru hatirulu meu) lassa-lu = *εἰ μὲν μὴ ἐνοχός ἐστιν, ἄφες αὐτὸν, εἰ δ'ἐστιν, ἐμοὶ ἄφες,* invetiatur'a fara virtute este siarlatania dupe mine = *ἄνευ ἀρετῆς ἡ παιδεία ἐστὶν ἐμοὶ γοητεία,* Socrate fù crediutu demnu de morte din partea orasiului = *Σωκράτης ἐνομίσθη ἄξιος θανάτου τῇ πόλει.*

217. §. Dativulu are une ori si Paprticipiulu verbului *χαρίζομαι* accordatu cu subjectulu seu. precumu: pentru mine, pentru favorea mea lassa-lu = *ἐμοὶ χαριζόμενος ἄφες αὐτόν.* In locu de Dativu se afla si *χάριν, πρὸς χάριν, ἕνεκα* séu *ἕνεκεν* tote cu genitivu. precumu: *χάριν ἐμοῦ ἄφες αὐτὸν, πρὸς χάριν μου ἄφες αὐτὸν, ἕνεκεν ἐμοῦ, ἐμοῦ ἕνεκα ἄφες αὐτόν.*

218. §. La acesta intrebare putemu suppune si prepositiunea *despre* cu nume séu pronume, care in Ellinesce se esprime prin *περὶ* cu genitivu, séu *ὑπὲρ* cu genitivu; dintre acestea *ὑπὲρ* arrata *despre* si *in favorea, pentru*; earu *περὶ* numai *despre,* fara a

se vedé favore. precumu: vorbescu in favorea ta, pentru tine = *λέγω ὑπὲρ σοῦ,* vorbescu despre tine = *λέγω περὶ σοῦ.* Earu *in contra* se esprime cu vorbe nemiscatore prin *κατὰ* si genitivu: *λέγω κατὰ σοῦ.*

Nota. Verbele cari insemnedia *a vorbí, a dice, a narrá, a trattá, a marturisí, a esplicá* etc, cari au complimentulu directu in Accusativu, de multe ori lu-schimba in Genitivu cu *περὶ,* care nu trebue se se confunda cu cellu de la paragraphulu de mai susu 218. precumu: dicu acest'a, si dicu *despre* acest'a = *λέγω τοῦτο* si *λέγω περὶ τούτου.* etc.

Capitolulu XXI.

Intrebarea

Din ce causa?

219. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin prepositiunile urmatore cu nume séu cu Infinitivu articolatu:

ἕνεκα, ἕνεκεν, ἐκ, ἀπὸ } cu Genitivu = *din caus'a, de, pentru, din.*
ὑπὸ, ἀντὶ

ἐπὶ, ἀμφὶ, περὶ } cu Dativu = *pentru, de, din, din caus'a.*

διὰ (παρὰ) } cu Accusativu = *pentru, de, din, din caus'a.*

Nota I. Celle mai usitate din aceste prepusitiuni suntu *ἕνεκα, ἕνεκεν, ἐκ, ἀπὸ, διὰ;* celle lalte mai rare. La negatiuni iau *μή-*

Essemple:

unii de frica, altii de rusine nu suntu rei = *οἱ μὲν ἕνεκα φόβου, οἱ δ'ἕνεκεν αἰσχύνης οὔκ εἰσι κακοὶ* = *οἱ μὲν ὑπὸ (ἕνεκεν, ἐκ, ἀπὸ, ἀντὶ) φόβου, οἱ δὲ διὰ (παρὰ) αἰσχύνην οὔκ εἰσι κακοί* = *οἱ μὲν ἐπὶ φόβῳ, οἱ δὲ ἐπὶ αἰσχύνῃ οὔκ εἰσι κακοί*, celle mai multe occasiuni ve scapara, nu pentru ca nu ve pricepeti (nu din nepricepere,) daru pentru ca nu vroiti (din nevroire) = *τὰ πλεῖστα τῶν πραγμάτων ἐξέφυγεν ὑμᾶς οὐ τῷ μὴ συνιέναι, ἀλλὰ τῷ μὴ βούλεσθαι.* (Demost.)

Nota II. Din essemplulu din urma se vede ca si Dativulu simplu pote arrată caus'a. Se mai observa aici ca *ὑπὸ* iă genitivulu fara articolu; ca *ἕνεκα* si *ἕνεκεν* se potu pune si dupe genitivu. precumu: *φόβου ἕνεκεν*; ca *ἀντὶ* se pune la schimburi. precumu: pentru fidelitatea ta ti-dau libertatea = *ἀντὶ τῆς πίστεως τῆς σῆς ἐλευθερῶ σε*; ca *ἀμφὶ* si *περὶ* se afla cu verbe de *temere* si arrata nu *de ce* se teme cineva, ci *pentru ce*. precumu: me temu de tine pentru copii mei = *φοβοῦμαί σε ἀμφὶ τοῖς ἐμαυτοῦ παισί*; ca *διὰ* pote si lipsi, candu este cu interrogativulu *τί*. precumu: *τί κραγάζεις;* = ce strigi? de ce strigi?

2. Prin conjunctiunile urmatore cu Indicativu séu Optativu dupe sensu.

ἐπεὶ, *ἐπειδή* = *fiindu ca, pentru ca, din causa ca.*

ὅτι, *διότι*, *δι'ὅτι*, *καθότι*, *καθ'ὅτι*, *ὡς*, *καθ'ἅ*, *καθὰ*, *καθ'ἅπερ*, *καθάπερ* = *ca pentru ca fiindu ca.*

γὰρ = *caci, pentru ca, fiindu ca.*

ὅτε, *ὁπότε* = *candu* = *pentru ca.*

εἰ = *daca* = *pentru ca.*

Nota I. *Ἐπεὶ, ἐπειδή* se afla mai multu inaintea verbului fara conjunctiune, earu celle lalte dupe; *γὰρ* ensa cu verbulu ei vine totu daun'a dupe verbulu fara conjunctiune, se pune dupe unu séu doue cuvinte, si inaintea propositiunei se afla punctu superioru. (·) La negatiuni se usetedia cu aceste conjunctiuni *οὐ*, mai raru *μή*, earu cu *ὅτε, ὁπότε* si *εἰ* se pune *μή*.

essemple:

nu vreá, pentru ca nu pote = *οὐ βούλεται, ὅτι (διότι, καθότι, ὡς) οὐ δύναται* = *ἐπεὶ, ἐπειδὴ οὐ δύναται, οὐ βούλεται*=*οὐ βούλεται· οὐ γὰρ δύναται*, daca nu pote, nu vreá = *εἰ μὴ δύναται, οὐ βούλεται*, candu nu pote, nu vreá = *ὅτε, ὁπότε μὴ δύναται, οὐ βούλεται*, fiindu ca ai puté se scii, de acea te am intrebatu = *ἐπειδὴ εἰδείης ἄν, διὰ τοῦτο ἠρώτηκά σε.*

Nota. II. *εἰ* = *daca, fiindu ca*, si *ὅτε, ὁπότε* = *candu, fiindu ca*, se usitedia, candu sciindu caus'a o esprimemu intr'unu modu moderatu. precumu: spune, vrei séu nu? nu. daca nu vrei, atunci... = *λέγε, πότερον βούλει ἢ οὔ; οὔ. εἰ μὴ βούλει, τότε.*— Candu nu vrei, ce ti potu face eu? = *ὅτε, ὁπότε μὴ βούλει, τί σοι ἐγὼ δύναμαι ποιῆσαι.* La acestea se vede claru ca se esprime causa = *fiindu ca nu vrei* etc.

Nota III. Conjunctiunea *γὰρ* se afla une ori si cu Infinitivu, daru atunci se subtintiellege unu verbu de mai susu, la care Infinitivulu servesce de complimentu directu. precumu: *ἔλεγεν αὐτοὺς εἶναι ἀδίκους· ἐπιβουλεύειν γὰρ τοῖς ἄλλοις* = *ἔλεγε γὰρ ἐπιβουλεύειν τοῖς ἄλλοις* = diceá ce erau nedrepti; caci (diceá ca) vroiau reulu altor'a. Despre *γὰρ* candu esplica celle annunciate de mai susu, vedi 124 §. Nota.

3. Prin relativulu *ὅς* séu *ὅστις* = *care, pentru ca* (daru a-cest'a raru.) precumu: *ἄδικος εἶ, ὃς ἀξιοῖς*=esci nedreptu, care pretindi = esci nedreptu tu, caci pretindi = esci nedreptu tu cellu ce pretindi.

Nota I. *Ca dora nu* cu verbu se face *οὐ γὰρ*: nu te grabi; ca dora nu te gonescu Tatarii = *μὴ σπεῦδε· οὐ γὰρ οἱ Τάταροί σε διώκουσιν.* Earu *nu ca doru nu* — *daru* se face: *οὐχ ὅτι οὐ* —

ἀλλ'ὅτι οὐ. precumu: nu ca dora nu scie, daru nu pote = *οὐχ ὅτι οὐκ οἶδεν, ἀλλ'ὅτι οὐ δύναται.*

Nota II. Nu trebue se se confunda *fiindu* (Participiulu lui *a fi*) cu *fiindu ca* (conjunctiune).

4. Prin Participiu, care se traduce cu conjunctiunile de mai susu (2) si verbu. precumu: fiindu putini si neesperti de resbellu, fura invinsi = *ὀλίγοι ὄντες καὶ ἄπειροι πολέμου, ἡττήθησαν.* Participiulu de multe ori séu pentru distingere, séu pentru mai multa taria, are inaintea sa *ἅτε, οἷα* = *cá unu ce, pentru ca,* séu *ὡς, ὥσπερ* = *cá si candu, cá candu* (arrata ua causa falsa, dupe parerea séu ide'a cuiva séu a vorbitorului séu a scriitorului). precumu: cá unu ce este, (fiindu ca este) silitoru, invetia=*ἐμιμελὴς ὤν, μανθάνει* = *ἅτε ἐπιμελὴς ὤν, οἷα ἐπιμελὴς ὤν, μανθάνει,* mintiá, cá si candu n'asiu fi sciutu, par'ca eu nu sciam, crediendu, cu ide'a ca eu nu sciam=*ἐψεύδετο, ὡς, ὥσπερ ἐμὲ ἀγνοοῦντα.* — La negatiuni Participiulu are *οὐ* (daru si *μὴ* de multe ori.—)

220. §. Precumu Participiulu, asia si verbulu fara conjnnctiune pote avé spre mai mare taria de causa cuvintele

οὕτω =*asia.*

διὰ τοῦτο
διὰ ταῦτα } = *de acea.*

διὰ
ὅθεν } = *de acea.*

si alte asseminea. precumu: fiindu ca nu pote, de acea nu vreá = *ἐπειδὴ οὐ δύναται, διὰ τοῦτο οὐ βούλεται* = *διότι οὐ δύναται, διὰ τοῦτο οὐ βούλεται* = *οὐ δυνάμενος, διὰ τοῦτο οὐ βούλεται.*

221. §. Participiulu, care arrata caus'a, se pote anulysá:

1. in nume, din case se face, cu prepositiunele de la 219 §. 1.
2. in verbu, din care se face, cu conjunctiunile de la 219 §. 2.
3. in Infinitivu, din care se face, cu prepositiunile de la 219 §. 1.

essemplu:

Μανθάνω ἀναγινώσκων=
- *ἕνεκα*
ἕνεκεν
ἐκ
ἀπὸ } *τοῦ ἀναγινώσκειν,* / *τῆς ἀναγνώσεως.*
- *(ἐπὶ) τῷ ἀναγινώσκειν, τῇ ἀναγνώσει.* — din cetire
- *διὰ τὸ ἀναγινώσκειν, τὴν ἀνάγνωσιν.* — invetiu.
- *ἐπεὶ*
ἐπειδὴ
ὅτι
διότι
ὡς } *ἀναγινώσκω*
- *γάρ. ἀναγινώσκω γάρ.* — pentru ca cetesce

Capitolulu XXII.

Intrebarea

Pentru ce scopu? Spre ce scopu? pentru ce?

222. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin prepositiunile urmatore cu nume séu cu Infinitivu articolatu; si daca aru fi si negatiune, se iá si negativulu *μή.*

χάριν
ἕνεκα
ἕνεκεν
ὑπὲρ
πρὸ } G. = *pentru, spre, spre a.*

ἐπὶ D. = *pentru, spre, spre a.*

πρὸς
εἰς
ἐπὶ
κατὰ
(μετὰ)
διὰ } Ac. = *spre, pentru, spre a.*

Nota. D'intre acestea celle mai rare suntu *μετὰ, κατὰ, πρὸ* si *ὑπέρ*. Din aceste din urma *πρὸ* se usitedia la *aparari, ὑπέρ* = *pentru, in favorea* se usitedia cu verbe cà *a dice, a vorbi*, a *pledá* etc. in favorea cuiva. *Διὰ* arrata mai multu caus'a, de aceea raru se usitedia pentru scopu, caci se face confusiune. Aici se pote pune si *περὶ* (genit) = despre (218. §).

essemple:

Copii mergu la scola pentru invetiatura = pentru a invetiá = cá se invetie = *οἱ παῖδες φοιτῶσιν εἰς τὸ σχολεῖον χάριν μαθήσεως, μαθήσεως χάριν, μαθήσεως ἕνεκα, ἐπὶ μαθήσει, πρὸς μάθησιν, εἰς μάθησιν, ἐπὶ μάθησιν, μετὰ μάθησιν* (poeticu,) *διὰ μάθησιν*. — Earu cu Infinitivu articolatu aru fi: *χάριν, ἕνεκα, ἕνεκεν τοῦ μανθάνειν, ἐπὶ τῷ μανθάνειν, πρὸς, εἰς, ἐπὶ, διὰ, κατὰ, (μετὰ) τὸ μανθάνειν, ὑπὲρ τοῦ μανθάνειν*.

2. Prin conjunctiunile urmatore cu verbu in Subjonctivu séu Optativu:

ἵνα
ὅπως
ὡς
ὅφρα

} = *cá se, se, pentru cá se, spre a, pentru* etc.

Dupe aceste conjunctiuni se pune *μὴ* la negatiuni.

essemple:

copii mergu la scola cá se invetie = *οἱ παῖδες φοιτῶσιν εἰς τὸ σχολεῖον, ἵνα (ὅπως, ὡς, ὅφρα) μανθάνωσι*, copii mergeau la scola, cá se invetie = *οἱ παῖδες ἐφοίτων εἰς τὸ σχολεῖον, ἵνα μανθάνοιεν*.

Nota I. Conjunctiunile de mai susu se punu cu Subjonctivu, candu depindu de Timpu Primaru; se punu cu Optativu, candu depindu de Timpu Secondaru (41. §.) Se calca acesta regula in doue casuri:

1. Se punu cu Subjonctivu, de si verbulu, de la care depindu, este in Timpu Secondaru, candu scopulu se pote esecutá si acuma séu si in viitoru séu in totu daun'a, pe candu cu Optativu scopulu se refera totu daun'a in trecutu. precumu: natur'a ne dette doue urechi si ua gura,

cá se audimu multe si se vorbimu putine = *ἡ φύσις ἔδωκεν ἡμῖν δύο μὲν ὦτα, ἓν δὲ στόμα, ἵνα πολλὰ μὲν ἀκούωμεν, ὀλίγα δὲ λαλῶμεν*.

2. Se punu cu Optativu, de si verbulu de la care depindu, este in Timpu Primaru, candu ne indoimu despre reusirea scopului. precumu: avarulu de multe ori imprumuta un'a cá se iá ua suta = *ὁ φιλάργυρος πολλάκις δανείζει ἵν', ὅπως λάβοι ἑκατόν*.

Nota II. La Subjonctivu de multe ori se pune si particul'a *ἄν*, mai cu sema dupe *ὅπως*, cá se arrate *putintia*. precumu: spune-mi anca ua data, cá se potu se intiellegu mai bine = *αὖθίς μοι εἰπὲ, ὅπως ἄν σε ἄμεινον νοήσω*.

Nota III. Conjunctiunile *ἵνα, ὅπως, ὡς* se afla (daru mai raru) si cu Timpii Secondari ai Indicativului, candu depindu de Timpu Secondaru. precumu *εἰ γὰρ ὤφερον, ὦ Κρίτων, οἷοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵνα οἷοί τε ἦσαν καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα (Πλ.)* = bine aru fi fostu, o Critonu, se fia in stare multimea se faca celle mai mari relle, cá se fia in stare se faca si celle mai mari bunatati, *ἐχρῆν δανεῖσαι, ἵνα εἶχες ἀπαιτεῖν* = trebuiá se imprumuti, cá se ai se ceri inapoi.

Nota IV. Conjunctiunea *ὅπως* de multe ori nu insemneda *cá se, ci cumu se, cu ce modu se*.. Cu acesta insemnare *ὅπως* se afla cu Fiitorulu Indicativului si mai raru cu Aoristulu Subjonctivului, candu depinde de Timpu Primaru; cu aceasi timpi in Optativu, candu depinde de Timpu Secondaru. precumu: nu sciu cumu se ti spunu = *ἀπορῶ ὅπως σοι ἐρῶ, ὅπως σοι εἴπω*, nu sciam cumu se ti spunu = *ἠπόρουν ὅπως σοι ἐροῖμι, ὅπως σοι εἴποιμι*. Acesta insemnare o are *ὅπως* mai cu sema, candu este complimentu directu unoru vorbe cá: *a ingriji=ἐπιμελοῦμαι, a se pregati = παρασκευάζομαι, a se gandi = βουλεύομαι, a nu sci, = ἀπορῶ, ἀμηχανῶ, οὐκ οἶδα, ἀγνοῶ, a face = πράττω, a bagá de sema = ὁρῶ, προσέχω τὸν νοῦν* etc. Candu verbulu lui *ὅπως* are si negatiune, iá *μή*. precumu: *vedi se nu cadi = ὅρα μὴ, ὅπως μὴ πέσῃς*. (vedi despre *ὅπως μὴ*, séu *μὴ* si 143 §.) *Ὅπως* de multe ori cu Fiitorulu Indicativului subtintiellege unu verbu, la care servesce de complimentu; astu felu de verbu este mai multu

ὁρῶ = *vedu, vedi bine, baga de sema* **se nu**. precumu: *Σώκρατες, ὥσπερ με τὸν Ἀθάμαντα ὅπως μὴ θύσετε* = vai de mine, Socrate, *vedi bine se nu* me sacrificati cá pe Athamas, (Aristoph. Nuorii).

3. Prin relativele *ὅς* si *ὅστις* cu Fiitorulu Indicativului séu Aoristulu Subjonctivului, candu depindu de Timpu Primaru, séu cu aceasi timpi in Optativu, candu depindu de Timpu Secondaru. *Ὅς* si *ὅστις* se traducu atunci *care se, cá acesta se, cá se.* precumu: trimitte pe cineva, cá se chiame pe portaru = *πέμψον τινὰ, ὅστις καλέσει τὸν πυλωρὸν, ὅστις καλέσῃ τὸν πυλωρὸν*, da-mi unu omu, care se mi ajute = *δός μοι ἄνθρωπον, ὅστις βοηθήσει, ὅστις βοηθήσῃ μοι*, trimisse pe cineva se i spuna = *ἔπεμψέ τινα, ὅστις ἐροῖ αὐτῷ, ὅστις εἴποι αὐτῷ*. (vedi si 222 §, 2, Nota. I, 1.)

4. Prin Infinitivu simplu séu cu *ὡς* séu *ὥστε*. precumu: credu ca ai destula avere, in catu se nu invidiedu pe cea streina = *οἶμαί σοι ἱκανὴν εἶναι οὐσίαν, ὥστε μὴ φθονεῖν τῇ τῶν ἀλλοτρίων*, aveau ua scafa cá se scota apa din riu = *κάθωνα εἶχον ὡς ἀρύσασθαι ἀπο τοῦ ποταμοῦ* (*Ξεν.*) de-mi se vedu = *δός μοι ἰδεῖν.*

Nota. Infinitivulu simplu cá se arrate scopulu, trebue se fia complimentu directu verbului respundiendu la intrebarea *ce*; daru atunci se pote luá curatu cá complimentu. De acea este bine se se puna Infinitivulu pentru a arrată scopulu, numai candu intrebamu cu verbulu prin intrebarea *ce* si ne respunde; earu candu nu respunde, atunci trebue espressu scopulu nu cu Infinitivu, ci cu un'a din celle lalte feluri. precumu: voiu se scriu (ce voiu? se scriu. Comp. dir. lui *voiu.* de acea *se scriu* se face Infinitivu) = *βούλομαι γράψαι*, vinu se scriu (vinu, ce vinu? nu respunde; pentru ce scopu vinu? cá se scriu. respunde) = *ἔρχομαι, ἵνα γράψω.* — Asia daru *se* cu *Snbjonctivu* trebue totu daun'a cercetatu daca arrata scopulu séu este somplimentu directu unui verbu, respundiendu la intrebarea *ce*; atunci la casulu antaiu se esprime in Ellinesce cá scopu in un'a din celle patru feluri espusse aici, earu in casulu alu doilea in Infinitivu simplu. (vedi si 138 §.)

Nota. Cu tote acestea scopulu se afla espressu si prin Infinitivu simplu; ensa nici ua data nu se afla *ἵνα, ὅπως, ὡς* cu verbu cà complimentu directu unui altu verbu equivalandu cu *se* si *Subjonctivu*, candu este complimentu directu unui altu verbu transitivu. precumu: nu se pote dice *βούλομαι ἵνα* (*ὅπως, ὡς*) *γράψω*, pentru ca *βούλομαι* este activu transitivu, si cere Infinitivu (138 §).

5. Prin Participiu in Presinte séu, mai bine si mai claru, in Fiitoru simplu séu cu *ὡς*; Fiitorulu este neaparatu, candu verbulu de la care depinde arrata miscare. precumu: vinu se ti spunu = *ἔρχομαι, ἵνα εἴπω σοι* = *ἔρχομαι λέξων* séu *ἐρῶν σοι, ὡς λέξων σοι.*

Nota. Conjunctiunea *ὅπως*, candu insemnedia *cumu se, cu ce modu se*, nu se pote face Participiu.

Capitolulu XXIII.

Intrebarea

Candu.

223. §. Acesta intrebare generala se pote desface in cinci intrebari, avendu fia-care respunsulu ei in felu deosebitu. Aceste cinci suntu:

1. *candu, in ce timpu, pe ce timpu?*
2. *de candu?*
3. *pene candu?*
4. *catu timpu?*
5. *in catu timpu?*

Candu? in ce timpu? pe ce timpu?

224. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin adverbele urmatore de timpu:
   astadi = *σήμερον, τήμερον, τό γε τήμερον.*

eri = *χθὲς, ἐχθές.*
alaltaeri = *προχθὲς, πρώην.*
mane = *αὔριον.*
poimane = *μεταύριον.*
ua data / ua diniora } = *ποτὲ, πάλαι, τὸ πάλαι, ἐν τῷ πάλαι χρόνῳ.*
adineaora = *ἄρτι, ἀρτίως, νεωστὶ, πρώην.*
acuma = *νῦν, τὸ νῦν, τὸ νῦν εἶναι, τὸ νῦν ἔχον, τὰ νῦν.*
in data / numai de catu } = *εὐθὺς, αὐτίκα, παραυτίκα, ταχέως.*
mai inainte = *πρότερον, προτοῦ, πρίν.*
dimineti'a = *πρωΐ, πρῴ.*
mai de dimineti'a / mai de vreme } = *πρωϊαίτερον.*
catu se pote mai de vreme = *πρωϊαίτατα.*
in fine = *τέλος, τελευταῖον, τὰ τελευταῖα.*
annu = *πέρυσι.*
dejá = *ἤδη.*
anca = *ἔτι, εἰσέτι, προσέτι.*
nu anca = *οὔπω, οὐδέπω, μηδέπω, μήπω, οὐ—πω, μὴ—πω, οὐκέτι, μηκέτι.*
mai antaiu = *πρῶτον, κατὰ πρῶτον, πρότερον.*
inainte = *πρότερον, πρὶν, τὸ πρὶν, πρόσθεν.*
pe urma = *εἶτα, ἔπειτα.*
une ori = *ἐνίοτε, ἔστιν ὅτε, ὁτὲ μὲν—ὁτὲ δὲ, τοτὲ μὲν—τοτὲ δέ.*
atunci = *τότε, τηνικαῦτα, τηνίκα, τηνικάδε.*
in acestu timpu = *τέως, τηνίκα, μεταξὺ, ἐν τῷ μεταξὺ, ἐν τούτῳ, ἐν τοσούτῳ.*
tardiu = *ὀψὲ, ὀψέποτε.*
totudaun'a / mereu } = *ἀεί.*
nici ua data = *οὐδέποτε, οὐδεπώποτε, μηδέποτε, οὔποτε, μήποτε, οὐ—ποτὲ, μὴ—ποτέ.*
nici ua data pene acuma = *οὐδεπώποτε, μηδεπώποτε.*
raru = *σπανίως.*

dessu / de multe ori } = *πολλάκις, συνήθως, θαμά.*

Si alte cari potu respunde la acesta intrebare.

2. Prin urmatorele prepositiuni cu Infinitivu articolatu séu cu nume:

πρὸς. Ac. = catre, spre, pe la
περὶ. Ac. = approape la, pe la. (se afla si *ἀμφὶ*, daru mai raru).
κατὰ. Ac. = pe la, la, in timpu de.
μετὰ. Ac = dupe. (une ori, precumu: *μεθ'ἡμέραν = dio'a*, earu nu *dupe* dica)
ἀνὰ. Ac. pe fia-care.
ἐν. Dat. = in.
ἐπὶ. Dat. = dupe.
πρὸ. Gen. = inainte de.
ἐπὶ. Gen. (fara articolu) = in timpulu (lui), pe timpulu (lui) etc.
προτοῦ. / πρὶν. } cu Infinitivu = inainte de a.

essemple.

pe la cina = *πρὸς τὸ δεῖπνον, περὶ, ἀμφὶ τὸ δεῖπνον, κατὰ τὸ δεῖπνον.*
dupe cina = *μετὰ τὸ δεῖπνον, ἐπὶ τῷ δείπνῳ.*
inainte de cina = *πρὸ τοῦ δείπνου.*
in timpulu cinei = *ἐπὶ δείπνου* in timpulu lui Demosthene = *ἐπὶ Δημοσθένους.*
pe fia-care di = *ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν.*
inainte de a veni tu, eu sciam = *προτοῦ σε ἐλθεῖν, πρὶν ἐλθεῖν σε, ἐγὼ ᾔδειν.*

3. Prin Dativu simplu, caci *ἐν* de mai susu se pote confunde cu intrebarea *in catu timpu.*
in acestu timpu = *τούτῳ τῷ χρόνῳ.*
a trei'a di = *τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ.* (*ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ*=in intervallulu dillei a trei'a).

4. Prin Genitivu simplu (de mai multe ori fara articolu, caci cu articolu insemnedia *pe fia-care*) cu cuvinte de

timpu, mai cu sema cu celle cari arrata celle mai principale impartiri ale lui. precumu:

dioa = ἡμέρα,
nopte = νύξ, (νύκτωρ indecl.)
septemana = ἑβδομάς,
luna = μήν,
annu = ἔτος,
sera = ἑσπέρας,
diminetia = πρωΐα,
diori = ἠώς, ὄρθρος,
primavera = ἔαρ,
vera = θέρος,
tomna = ὀπώρα, φθινόπωρον,
erna = χειμών,
secolu = αἰών.

Si alte asseminea. Candu acestea au si Attributu, atunci potu avé si articolu, fara a arrată *pe fia-care.* precumu: cucuveic'a nu vede dio'a = ἡ γλαὺξ ἡμέρας οὐχ ὁρᾷ, tomn'a cadu frundiele = ὀπώρας πίπτουσι τὰ φύλλα, fia-care tomna cadu frundiele = τῆς ὀπώρας πίπτουσι τὰ φύλλα, in tomn'a trecuta nu cadiura frundiele = τῆς παρελθούσης ὀπώρας οὐκ ἔπεσον τὰ φύλλα.

Nota. La Genitivu se afla une ori cuventulu ὥρᾳ séu ὥραις = *in timpu de.* precumu: in timpu de erna = χειμῶνος, séu χειμῶνος ὥρᾳ, χειμῶνος ὥραις.

5. Se mai respunde si prin Conjunctiuni cu verbu, si prin Participiu. (vedi mai la valle. 229 § si inainte).

De candu?

225. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin adverbele urmatore de timpu:
de acuma = ἐντεῦθεν.
de curendu = νεωστί.
de atunci = ἔκτοτε, ἐκ τοίτου, ἐντεῦθεν.

nu de multu = ἄρτι, ἀρτίως.
de mai 'nainte = πρόσθεν.

2. Prin prepositiunile urmatore, (cari une ori se inlocuescu prin terminatiunea θεν (vedi 235 § Nota.)

ἐκ, ἀπὸ, πρὸ de nume séu si Infinitivu articolatu cu Genit. = de, din, de la / = de, din, de la / = inainte de, de.

ἅμα cu Dat. articolatu = des de, de cu.

Essemple:

de multu timpu te cunoscu = ἐκ πολλοῦ γινώσκω σε, ἀπὸ πολλοῦ χρόνου γινώσκω σε, πρὸ πολλοῦ χρόνου γινώσκω σε, de eri = ἀπὸ χθὲς, χθιζὸς, de annu = ἀπὸ πέρυσι...

Nota. Prepositiunile de mai susu fiindu cu adverbele de timpu iau dupe densele articolulu femininu τῆς, care subtintiellege ἡμέρας = dioa, séu τοῦ, care subtintiellege χρόνου = timpu. precumu: de mane = ἀπὸ τῆς ἠῶ̈ριον, ἀπὸ τοῦ ἠῶ̈ριον. (Prepositiunea πρὸ iá mai raru τοῦ séu τῆς) — des de diminetia = ἅμα τῇ πρωΐᾳ.

3. Prin Accusativu simplu, mai cu sema cu adjectivele numerale ordinare, la cari se adauge si pronumele demonstrativu cu séu fara ἤδη = dejà. precumu: te cunoscu de trei anni = γινώσκω σε ἀπὸ τριῶν, ἐκ τριῶν, πρὸ τριῶν ἐτῶν = γινώσκω σε τρίτον ἔτος, γινώσκω σε τρίτον ἔτος τοῦτο, γινώσκω σε τρίτον ἤδη ἔτος τοῦτο, τρίτον ἤδη ἔτος τουτί = te cunoscu acuma de trei anni = suntu acuma trei anni, de candu te cunoscu.

4. Se mai respunde si prin Conjunctiuni cu verbu (vedi 229 §. 4).

Pene candu?

226. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin adverbele urmatore de timpu:
pene, pentru totu daun'a = ἑσαεὶ, εἰς ἀεί.

pene acuma = *μέχρι τοῦ νῦν, μέχρι τοῦδε, μέχρι νῦν.*
pene atunci = *τέως.*
Si alte asseminea.

2. Prin prepositiunile urmatore:

ἄχρι gen. | *μέχρι* gen. | *ἕως* gen. } = pene. Se afla si *διὰ* cu *τέλους*: *διὰ τέλους* = pene la fine.
εἰς Ac. | *ὡς* Ac. } = pene

de dimineti'a pene ser'a = *ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας, ἄχρις ἑσπέρας, ἕως ἑσπέρας, εἰς ἑσπέραν, ὡς ἑσπέραν*, pene eri = *μέχρι ἐχθές*, pene mane = *εἰς ἄὔριον, εἰς τὴν ἄὔριον.*

Nota. Prepositiunile de mai susu fiindu cu adverbe iau dupe densele articolulu *τὴν* séu *τῆς*, cari subtintiellegu cuventulu *ἡμέραν* séu *ἡμέρας* = dioa, séu *τοῦ*, care subtintiellege cuventulu *χρόνου* = timpu. precumu: pene in dio'a de eri = *μέχρι τῆς χθές, εἰς τὴν χθές*, pene eri, pene in timpulu de eri = *ἕως τοῦ χθές* etc.

3. Se mai respunde prin Conjunctiuni cu verbu (vedi si 229 §. 5.)

Catu timpu?

227. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin Accusativu simplu séu cu *ἐπὶ* = pe.
resbellulu Troiei tinú diece anni = *ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος διήρκεσε δέκα ἔτη, ἐπὶ δέκα ἔτη*, lucrediu tota dio'a = *ἐργάζομαι ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐφ'ὅλην τὴν ἡμέραν.*
2. Prin Accusativu cu prepositiunile urmatore:

περὶ | *ἀμφὶ* } approape

κατὰ = pe, approape la, in timpulu.
παρὰ = pe, in timpulu.
ὑπὲρ = mai multu de, mai multu de catu.

ἀνὰ (cu articolu) = pe.
ὑπὸ = subt, catu a tinutu.

Nota. Se afla si *διὰ* cu genitivu: *διὰ βίου* = pe viatia, catu tine viati'a.

essemple:

lucrediu tota dio'a approape = *ἐργάζομαι ἀμφὶ ὅλην τὴν ἡμέραν*, in totu timpulu resbellului = *ἀνὰ, παρὰ, κατὰ πάντα τὸν πόλεμον*, subt Pisistratu, subt domni'a lui Pisistratu = *ὑπὸ Πεισίστρατον, ὑπὸ τὴν Πεισιστράτου ἡγεμονίαν*, mai multu de diece anni = *ὑπὲρ τὰ δέκα ἔτη.*

3. Se mai respunde si prin Conjunctiuni cu verbu (vedi 229 §. 5.)

In catu timpu?

228. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin Dativu raru fara *ἐν*, si forte dessu cu *ἐν* = *in, in intervallu de, in timpu de.*
D-dieu creâ lumea in siepte dille = *ὁ Θεὸς ἔκτισε τοῦ κόσμον ἐν ἑξ ἡμέραις.*

Nota. Daca Dativulu n'are prepositiunea *ἐν*, arrata nu in catu timpu, ci candu. precumu: la trei ale lunei = *τῇ τρίτῃ τοῦ μηνὸς*, in trei dille = *ἐν τρισὶν ἡμέραις.*

2. Prin adjectivele numerale in genitivu simplu séu cu *διά*. precumu: in trei dille finescu = *τριῶν ἡμερῶν περαίνω, διὰ τριῶν ἡμερῶν περαίνω.* (Acestu genitivu cu séu fara *διὰ* este mai raru de catu *ἐν* cu Dativu).
3. Prin Adjectivele in *ιος* facute din numerale séu din cuvinte, cari arrata timpulu.
am venitu in trei dille = *ἐλήλυθα τριταῖος*, a trece campi'a pe candu este intunerecu = *σκοτιαῖος διελθεῖν τὸ πεδίον.*

Candu?

(pentru tote celle cinci intrebari de la 223. §.)

229. §. La aceste cinci intrebari se mai pote respunde si prin Conjunctiunile de mai josu cu verbu:

1. *ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα, ὁπηνίκα, ἐν ᾧ (χρόνῳ)* = candu, pe candu, in timpu ce (aici conj. cu *π* = si *ori candu*, vedi mai la valle 230 § Nota).

α. Aceste conjunctiuni se potu inlocuí prin prepositiunile *ἐν τῷ* séu *κατὰ τὸ* cu Infinitivu, séu prin *ἐν* in Dativu séu *κατὰ* in Accusativu de nume. Se usitedia aceste conjunctiuni cu verbulu loru, séu prepositiunile cu Infinitivu séu nume, candu lucrarea verbului loru se face in acellasi timpu cu lucrarea verbului, la care respundu séu de la care depindu. (vedi essemplele de la finele Capitolului).

2. *ἐπεὶ, ἐπειδή* = dupe ce, candu.

β'. Aceste conjunctiuni cu verbulu loru se usitedia, candu arrata lucrare, care se face inainte de lucrarea verbului, de la care depindu séu la care respundu. Aceste conjunctiuni se potu inlocuí prin preposiunile *μετὰ τὸ, ἐπὶ τῷ, πρὸς τῷ* cu Infinitivu, séu prin *ἐπὶ, πρὸς* cu Dativu séu *μετὰ* cu Accusativu si nume. (vedi essemplele de la finele Capitolului).

3. *ὡς, ἅμ'ὡς, εὐθὺς ὡς, ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὡς τάχιστα* = cumu, in data ce.

γ'. Aceste conjunctiuni cu verbulu loru se usitedia, candu lucrarea verbului loru n'appuca se se finesca, si incepe lucrarea verbului fara conjunctiune. Aceste conjunctiuni

se potu inlocuí prin *ἅμα τῷ* cu Infinitivu, séu prin *ἅμα* cu Dativu de nume. Verbulu fara conjunctiune la aceste pote avé si conjunctiunea *καὶ* = *si*, séu adverbele *εὐθὺς* = *in data*, *ταχέως* = *jute* etc. (vedi essemplele de la finele Capitolului).

Nota. Conjunctiunile de mai susu 1, 2, 3, candu arrata timpu precisu in Presentu séu in Trecutu, punu verbulu loru in Indicativu; earu candu arrata timpu nedeterminatu, generalu séu neprecisu in Trecutu, punu verbulu loru in Optativu cu Presinte séu Aoristu, si atunci se traducu in Romanesce séu prin acelleasi conjunctiuni cu Imperfectulu Indicativului, séu celle de la 1 si 2 si prin *de cate ori* totu cu Imperfectu. Acestu *de cate ori* se dice in Ellinesce si *ὁσάκις, ὁποσάκις*, care se afla cu toti timpii Indicativului; earu candu in Romanesce se afla cu Imperfectulu Indicativului, in Ellinesce se pune séu cu Imperfectulu Indicativului séu cu Presintele séu Aoristulu Optativului, cea ce este mai raru. Celle de la 1, fiindu cu Optativu se potu traduce si prin *candu* séu *daca* cu Trecutulu Conditionalului (vedi essemplele de la finele Capitolului.)

4. *ἐξ οὗ, ἐξ ὅτου, ἐξ οὗτινος, ἀφ'οὗ, ἀφ'ὅτου, ἀφ'οὗτινος* × *χρόνου* = de candu.

δ'. Aceste se potu inlocuí prin espressiunea de la 225 §. 3.— Modulu acestora este Indicativulu, candu se rapporta in Presentu séu Trecutu; in Trecutu ensa se afla si cu Optativu (vedi si 229 §. 3, Nota. si 230 §).

	ἄχρι,	
	ἄχρις οὗ,	
	μέχρι,	
	μέχρις οὗ,	
	ἕως,	
	ἕως οὗ,	
5.	ἐς τε,	= pene candu, catu timpu.
	ὅσον χρόνον,	
	ἐς ὅσον χρόνον,	
	ἐφ' ὅσον,	
	ἐφ' ὅσον χρόνον.	
	ὄφρα (poeticu).	

é. Aceste conjunctiuni cu verbulu loru arrata lucrare, care duredia atat'a, catu si a verbului fara conjunctiune, la care respundu. Elle au verbulu loru in Indicativu, daca se rapporta in Presentu séu in Trecutu. Se afla ensa si cu Optativu Presinte, Aoristu séu Fiitoru, candu se rapporta in Trecutu. — (vedi 240 §, si 226 §.)

230. §. Conjunctiunile paragrafului precedentu 229 cu numerile 1, 2, 3, 4, 5, candu se rapporta in Viitoru, iau dupe densele particul'a ἄν, si punu verbulu loru in Subjonctivu; si atunci se traducu in Romanesce prin Fiitorulu Indicativului séu prin Presintele Conditionalului. (Se afla ensa, daru raru, si acest'a candu arrata timpu precisu, si cu Fiitorulu Indicativului fara ἄν). — Acestu ἄν cu ὅτε si ὁπότε se unesce intr'unu cuventu: ὅταν, ὁπόταν, precumu si cu ἐπεὶ si ἐπειδή se face un'a ἐπὰν, ἐπειδὰν; cu tote celle lalte conjunctiuni sta despartitu in doue cuvinte, si asia avemu:

ἡνίκ' ἄν, ὁπηνίκ' ἄν, ἐν ᾧ ἄν, ἐν ᾧ χρόνῳ ἄν.

ὡς ἄν, ἁμ' ὡς ἄν, εὐθὺς ὡς ἄν, ἐπὰν τάχιστα, ἐπειδὰν τάχιστα, ὡς ἄν τάχιστα.

ἐξ οὗ ἄν, ἐξ ὅτου ἄν, ἐξ οὑτινος ἄν, ἀφ' οὗ ἄν, ἀφ' ὅτου ἄν, ἀφ' οὑτινος ἄν.

ἄχρις ἄν, ἄχρις οὗ ἄν, μέχρις ἄν, μέχρις οὗ ἄν, ἕως ἄν, ἕως οὗ ἄν, ἐς τ' ἄν, ὅσον ἄν χρόνον, ἐς ὅσον ἄν χρόνον, ἐφ' ὅσον ἄν, ἐφ' ὅσον ἄν χρόνον.

Aceste conjunctiuni cu ἄν se potu inlocui si prin espressiunile de mai susu 229 § *ά, β, γ, δ, é.*

Nota. Ὅταν, ὁπόταν, ἡνίκ' ἄν, ὁπηνίκ' ἄν, ἐν ᾧ ἄν cu Presintele Subjonctivului se potu traduce in Romanesce mai bine cu Presintele Indicativului. precumu: ὅταν γράφῃς = candu scrii, ὅταν γράψῃς = candu vei scrie, candu ai scrie. Aceste se potu traduce si *ori candu, de cate ori ai scrie, vei scrie, scrii.*

231. §. In locu de conjunctiunile de mai susu (229 § 1, 2, 3, 5, si 230 §, candu au si ἄν) cu verbulu loru se pote luá Participiu in acellasi timpu, si une ori ἄν remane si la Participiu. Observamu ensa ca Participiulu nu pote arratá nuanciele, ce se arrata prin conjunctiuni, mai cu sema ide'a de *pene candu, de candu, de cate ori* ne indoimu daca se pote esprime prin Participiu. Participiulu de timpu nu se afla in Fiitoru. precumu: candu vei veni, vei vedè = ὅταν ἐλθῃς, ὄψει = ἐλθὼν (ἄν) ὄψει.

Nota. Participiulu, candu lucrarea lui se face in acellasi timpu, in care si a verbului fara conjunctiune, iá inaintea sa adverbele μεταξὺ, ἐν τῷ μεταξὺ = *in acestu intervallu*, asseminea ἅμα, εὐθὺς=*in data*, candu arrata *in data ce.* precumu: cumu veni, in data ce veni, se si dusse = εὐθὺς ἐλθὼν, ἁμ' ἐλθὼν, καὶ ἀπῆλθε. Dupe Participiu se afla de multe ori ἐνταῦθα, δή, τότε, δὴ τότε, τότε δή = *atunci, atunci in fine,* ἤδη = *acuma, dejá,* οὕτω= *asia,* εἶτα, ἔπειτα, ὕστερον = *pe urma.*

232. §. La intrebarea *candu* se mai pote respunde si prin conjunctiunea πρὶν, πρὶν ἤ cu séu fara πρότερον inaintea lui; si atunci, daca verbulu la care respunde este in Timpu Secondaru, πρὶν séu πρὶν ἤ se pune si cu Indic. si cu Optat. si cu Infin.; earu daca verbulu, la care respunde, este in Timpu Prim., atunci, fiindu verbulu fara conjunct. affirmativu, se pune cu Infin., fiindu ensa negativu, se pune cu Subjonct. si se face atunci πρὶν ἄν numai. La tote aceste casuri se pote inlocui si prin πρὸ τοῦ cu Infinitivu traducenduse cá si πρὶν, πρὶν ἤ, πρὶν ἄν = *inainte de a, pene candu, pene candu nu.* precumu: nici ua data nu subscriá inainte de a ceti = (pene candu nu cetiá) = οὐδέποτε ἐπέγραφε (πρότερον) πρὶν ἀναγνῶναι, πρὶν ἢ ἀναγνῶναι, πρὶν ἀναγνοίη, πρὶν ἢ ἀναγνοίη, πρὶν ἀνέγνω, πρὶν ἢ ἀνέγνω, πρὸ τοῦ ἀναγνῶναι; ce-

tesce (timpu primaru 41 §.) inainte de a subscrie = *ἀνάγνωθι πρὶν ὑπογράψαι, πρὶν ἢ ὑπογράψαι, πρὸ τοῦ ὑπογράψαι*, nu subscrie inainte de a cetí = *μὴ ὑπογράψῃς πρὶν ἂν ἀναγνῷς, πρὸ τοῦ ἀναγνῶναι*, nu face pe nimeni amicu inainte de a cercetá = (pene candu nu vei cercetá) cumu s'a purtatu cu amicii sei cei de mai 'nainte = *μηδένα φίλον ποιοῦ, πρὶν ἂν ἐξετάσῃς πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις.*

Nota. *Πρὶν ἤ* se pote aflá si cu Participiu. precumu: *μηδένα φίλον ποιοῦ πρὶν ἢ ἐξετάσας* etc.

Cateva essemple pentru tote conjunctiunile de timpu cu verbu.

1). Candu tu cetesci, eu scriu. = *ὅτε, ὁπότε, ἐν ᾧ (χρόνῳ), ἡνίκα, ὁπηνίκα σὺ ἀναγινώσκεις, ἐγὼ γράφω = ἐν τῷ ἀναγινώσκειν σε, κατὰ τὸ ἀναγινώσκειν σε, κατὰ τὴν σὴν ἀνάγνωσιν, ἐν τῇ σῇ ἀναγνώσει, ἐγὼ γράφω = σοῦ ἀναγινώσκοντος, ἐγὼ γράφω.*

1) Candu tu cetiai, eu scriam = *ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα, ἐν ᾧ (χρόνῳ) σὺ ἀνεγίνωσκες, ἐγὼ ἔγραφον = ἐν τῷ ἀναγινώσκειν σε, κατὰ τὸ ἀναγινώσκειν σε, κατὰ τὴν σὴν ἀνάγνωσιν, ἐν τῇ σῇ ἀναγνώσει, ἐγὼ ἔγραφον = σοῦ ἀναγινώσκοντος, ἐγὼ ἔγραφον.*

1) Candu / de cate ori tu cetiai, invetiai = *ὅτε* etc. *σὺ ἀναγινώσκοις, ὅτε σὺ ἀναγνοίης, ὁσάκις σὺ ἀνεγίνωσκες, ὁσάκις σὺ ἀναγινώσκοις, ἐμάνθανες = (ἀναγινώσκων ἐμάνθανες).*

1). candu vei ceti, vei invetiá = *ὅταν, ὁπόταν,* etc. *ἀναγνῷς, μαθήσῃ = ἀναγνοὺς, ἀναγνοὺς ἂν, μαθήσῃ = ἐν τῇ ἀναγνώσει, κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν, ἐν τῷ ἀναγινώσκειν, μαθήσῃ.*

2). dupe ce facura acestea, plecara / candu facura acestea, plecara = *ἐπεί, ἐπειδὴ ταῦτα ἐποίησαν, ἀνεχώρησαν = μετὰ τὸ ποιῆσαι ταῦτα, ἐπὶ τῷ ποιῦσαι ταῦτα ἀνεχώρησαν = μετὰ τὴν τούτων ποίησιν, ἐπὶ τῇ τούτων ποιήσει, πρὸς τῇ τούτων ποιήσει ἀνεχώρησαν = ταῦτα ποιήσαντες ἀνεχώρησαν.*

2) dupe ce voru face acestea, voru plecá / candu voru, séu aru face acestea, voru plecá = *ἐπὰν, ἐπειδὰν ταῦτα ποιήσωσιν, ἀναχωρήσουσι = μετὰ τὸ ταῦτα ποιῆσαι ἀναχωρήσουσι* etc. *= ταῦτα ποιήσαντες (ἂν), ἀναχωρήσουσι.*

2). candu / de cate ori / dupe ce vedeá pe cineva, lu-intrebá = *ἐπεί, ἐπειδὴ ἴδοι τινά, ἠρώτα = ἰδών τινα ἠρώτα = ὁσάκις ἑώρα, ὁσάκις ἴδοι τινὰ, ἠρώτα.*

2). dupe ce mo voiu informá, ti-voiu spune = *ἐπὰν, ἐπειδὰν πύθωμαι, λέξω σοι = πυθόμενος λέξω σοι = μετὰ τὸ πυθέσθαι λέξω σοι.*

3). cumu veni, se si dusse / in data ce veni, si dusse = *ὡς, ἅμ'ὡς* etc. *ἦλθε, καὶ ἀπῆλθεν = εὐθὺς ἐλθών, ἅμ'ἐλθὼν ἀπῆλθε = ἅμα τῇ ἐλεύσει καὶ ἀπῆλθε.*

3). cumu veniá, se si duceá = *ὡς ἔλθοι, ὡς ἤρχετο, καὶ ἀπήρχετο.*

3). cumu va veni, in data se va duce = *ὡς ἂν ἔλθῃ, ἐπειδὰν τάχιστα ἔλθῃ, εὐθὺς ἐλθὼν, ἅμα τῇ ἐλεύσει ἀπελεύσεται.*

etc. etc. etc.

Capitolulu XXIV.

Intrebarea

Unde.

233. §. Acesta intrebare generala se pote desface in patru intrebari, avendu fie-care respunsulu ei in felu deosebitu. Aceste patru suntu:

1. *Unde sta cineva?*
2. *De unde se pornesce cineva?*
3. *In cotro — unde merge cineva?*
4. *Pe unde trece cineva?*

Unde sta cineva.

234. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin adverbele locale fara miscare, dintre cari unele se iau si cà prepositiuni une ori, avendu genitivu dupe densele; atunci adverbulu trebue de multe ori esplicatu cu cuvintele *parte* séu *locu*. — Astufelu de adverbe suntu:

unde? = *ποῦ; ποῦ γῆς* = in ce parte de pamentu? *ποῦ τῆς πόλεως;* = in ce locu alu orasiului?
aici = *ἐνταῦθα, ἐνθάδε, ὧδε.*
acolo = *ἐκεῖ.*
ici, colea = *ἔνθα καὶ ἐνθα.*
aci(lea), (unde esci) = *αὐτοῦ, αὐτόθι.*
undeva = *ποὺ* (engliticu).
aiurea = *ἄλλοθι, ἀλλαχοῦ, ἀλλαχόθι.*
necaire = *οὐδαμοῦ, μηδαμοῦ.*
dincolo = *πέραν.*
pretutindeni = *πανταχοῦ.*
inauntru = *ἐνδον, ἐντός.*
afara = *ἔξω, ἐκτός.*
susu = *ἄνω, ἄνωθι.*
josu = *κάτω, ὑποκάτω.*

josu, pe pamentu = *χαμαί.*
inainte = *ἔμπροσθεν, πρόσθεν.*
inapoi = *κατόπιν, ὀπίσω.*
imprejuru = *πύκλῳ, πέριξ.*
visavi
in facia } = *ἀντικρύ, κατεντικρύ, ἐναντίον, κατεναντίον.*
departe = *μακρὰν, πόρρω, τῆλε.*
approape = *ἐγγὺς, πλησίον, πέλας.*
la drept'a = *ἐν δεξιᾷ, ἐν τῇ δεξιᾷ.*
la stang'a = *ἐν τῷ εὐωνύμῳ, ἐν τῇ ἀριστερᾷ.*
a casa
in casa } = *οἴκοι, οἴκοθι.*
in acellasi locu = *ὁμοῦ.*
etc. etc.

Nota. Adverbulu *ὁμοῦ* luandusе cá prepositiune are genitivu dupe densulu; earu *ἐγγὺς, πλησίον* si *πέλας* au si genitivu si dativu. precumu: *ἐγγὺς τῆ πόλει, ἐγγὺς τῆς πόλεως* = approape de orasiu.

2. Prin nume cu terminatiunea adverbiala *θι* séu *σι*, cari arrata *stare* in locu, si cari se punu si la adverbele de mai susu. precumu: *οἴκοθι* = *οἴκοσι* = a casa, in casa. *Ἀθήνησι* = in Athen'a, *Πλαταιᾶσι* = la Platee, *Ἀργόθι* = la Argosu, etc.
3. Prin urmatorele prepositiuni:

Ἐν. Dat. = in. ess: a remassu in Persi'a = *ἔμεινεν ἐν Περσίᾳ.*

Nota. Preposiunea *ἐν* rare ori lipsesce de la Dativu, si se pune cu cuvinte, cari nu arrata persona, ci locu; earu candu se afla cu persone, intiellege loculu, unde stau personele, precumu: *ἐν Πέρσαις* = *ἐν Περσίᾳ* = la Persi, in Persi'a — Prepositiunea *ἐν* aflanduse cu verbe, cari arrata miscare, subtintiellege si verbu fara miscare. precumu: *Θεμιστοκλῆς ἦλθεν ἐν Περσίᾳ* = *ἦλθεν εἰς Περσίαν καὶ ἔμεινεν ἐν Περσίᾳ* = Themistocle veni in Persi'a (si remasse acolo). Prepositiunea *ἐν* aflanduse cu Genitivu subtintiellege unu cuventu in Dativu, carui Genitivulu este Attributu. precumu: *ἐν Ἄιδου* = *ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Ἄιδου* = in Iadu, *ἐν Σόλωνος* = *ἐν τῇ οἰκίᾳ Σόλωνος* = in cas'a lui Solonu, *ἐν Φιλίππου* = *ἐν τῇ χώρᾳ Φιλίππου* = in tierr'a lui Philippu.

Παρά. Dat. = la, pe la, pe lunga. ess: siedu la parinti = *οἰκῶ παρὰ τοῖς γονεῦσι.*

Nota II. *Παρά* se pune mai multu cu persone; se afla ensa si cu lucruri insemnandu *apprope*, daru atunci se usitedia mai multu *πρὸς* cu Dativu. ess: *παρὰ τῇ πηγῇ ἐστι δένδρον* = *πρὸς τῇ πηγῇ ἐστι δένδρον* = apprope de fontana = pe lunga fontana este unu arbore.

Nota III. La intrebarea *unde* si la persone si la lucruri se pote respunde si prin Dativu simplu, care la persone se dice *Dativu Personalu.* precumu: *ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἕλλησι* = este obiceiu la Ellini, *οἱ Περσικοὶ νόμοι ἄρχονται ἐπιμελούμενοι τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ οὐκ ἔνθενπερ ταῖς πλείσταις πόλεσιν ἄρχονται* = legile Persaniloru incepu cu ingrijirea binelui communu nu de acolo, de unde incepu *la celle mai multe orasie* (*Ξεν.*)

Πρό. Gen. = inaintea: *πρὸ τῆς οἰκίας* = inaintea casei.

Ἐνώπιον. Gen. = in faci'a, inaintea: *ἐνώπιον τῶν δικαστῶν* = inaintea judecatoriloru.

Ὑπέρ. Gen. = pe deassupra, assupra, pe: *ὑπὲρ κεφαλῆς* = pe deassupra capului.

Ὑπό. Gen. séu Dat. = subt: *ὑπὸ τοῦ δένδρου* = *ὑπὸ τῷ δένδρῳ* = subt arbore.

Ἐπί. Gen. séu Dat. = pe, assupra, inaintea, in faci'a (*ἐπὶ* cu Dat. insemnedia si *dupe*, si se pote si inlocui prin *κατόπιν* cu Gen.)

Ἀμφὶ / *Περὶ* } Gen. Dat. Ac. = imprejurulu. (*Ἀμφὶ* este usitata mai multu de poeti).

Κύκλω / *Πέριξ* } Gen. = imprejurulu.

Πρός. Dat. = approppe de, pe lunga. (mai multu cu lucruri).

Εἰς. Ac. = in (subtintiellege verbu de miscare. vedi 234 §, 3. Not'a).

Ἀνά. Ac. = peste, pe (pe mare intindere de locu).

Κατά. Ac. = p'in, pe la. (stare in locu neprecisu).

Παρά. Ac. = pe marginea, in lungulu.

Essemple:

οἰκῶ κατὰ τὴν ἀγορὰν = locuescu p'in piatia.

μένειν εἰς οἰκίαν = *ἐλθεῖν εἰς οἰκίαν καὶ μένειν ἐν αὐτῇ* = a stá in casa.

ἐπὶ τῆς τραπέζης = pe mesa, *ἐπὶ τῶν δικαστῶν* = inaintea judecatoriloru.

ἐπὶ τοῖς ἄλλοις = *κατόπιν τῶν ἄλλων* = dupe cei lalti.

ἀμφὶ, περὶ τῆς πόλεως, πόλει, πόλιν = *πέριξ* = *κύκλῳ τῆς πόλεως* = imprejurulu orasiului.

βόσκειν ἀνὰ τὰ πεδία = a pasce pe campii.

βόσκειν παρὰ τὸν ποταμὸν = a pasce pe marginea riului.

4. Prin conjunctiunile relative de stare in locu, despre cari vedi mai josu la paragraphulu 238 §, 1.

De unde?

235. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin adverbele de la 234 §, 1, avendu terminatiu = ea *θεν*, care corespunde in Romanesce cu prepositiunile *de, de la, din.* Aceste adverbe se potu luá si cá prepositiuni, si se punu cu genitivu. Asia daru adverbele de la 234 §, 1, se facu:

πόθεν = de unde?

ἐντεῦθεν = de aici.

ἔνθεν, ἐνθένδε = de aici.

ἐκεῖθεν = de acolo.

ἔνθεν καὶ ἐνθεν = de aici si de acolo.

αὐτόθεν = de aci.

ποθὲν = de undeva.

ἀλλαχόθεν / *ἄλλοθεν* } = de aiurea.

οὐδαμόθεν / *μηδαμόθεν* } = de necaire.

πανταχόθεν = din tote partile.

ὁμόθεν = din acellasi locu.

ἔνδοθεν, ἔσωθεν } = din 'nauntru.
ἔξωθεν = din afara.
ἄνωθεν = de deassupra, de susu.
κάτωθεν = de josu, de desuptu.
χαμόθεν = de josu, de pe pamentu.
ἔμπροσθεν, πρόσθεν } = de dinainte.
ὄπισθεν, ὀπίσωθεν } = de dinapoi.
ἀντικρύθεν = de visavi, din facia.
κύκλοθεν = d'imprejuru.
μακρόθεν, τηλόθεν, πόῤῥωθεν } = de departe.
ἐγγύθεν = de approape.
ἐκ δεξιῶν, δεξιόθεν } = de la drept'a.
ἀριστερόθεν, ἐξ ἀριστερῶν, ἐξ εὐωνύμων } = de la stang'a.

Nota. Terminatiunea θεν = (de, din, de la), se afla si cu nume arratandu de unde se pornesce cineva séu ceva, daru nu se pune la ori ce nume; de acea in loculu ei este bine se se usitedie genitivu cu ἐκ séu ἀπὸ = de, din, de la. precumu: οἴκοθεν (=ἐκ τοῦ οἴκου, ἀπὸ τοῦ οἴκου) = de a casa, din casa, Ἀθήνηθεν (=ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπ Ἀθηνῶν) = din Athen'a, de la Athen'a.

2. Prin urmatorele prepositiuni:

ἐκ. gen. = din, de la, de, de pe.
ἀπό, gen. = de la, de, din, de pe.

Nota. Din aceste ἐκ arrata mai multu pornire din 'nauntru, earu ἀπὸ din afara. precumu: ἔρχομαι ἐκ τῆς οἰκίας = vinu din casa, ἔρχομαι ἀπὸ τῆς οἰκίας = vinu de la, de a casa. Prepositiunea ἐκ se compune de multe ori cu verbulu, si atunci genitivulu remane simplu séu repeta prepositiunea ἐκ séu ἀπό. precumu: ἔρχομαι ἐκ τῆς οἰκίας se face ἐξέρχομαι τῆς οἰκίας, ἐξέρχομαι ἐκ τῆς οἰκίας, ἐξέρχομαι ἀπὸ τῆς οἰκίας = vinu din casa, esu din casa. Aceste prepositiuni se punu cu lucruri (afara numai candu arrata *din ce nemu, din ce familia*); de acea candu se afla cu persone, subtintiellegu loculu, in care locuescu acelle persone. precumu: ἔρχομαι ἀπὸ σοῦ = vinu de la tine = de la cas'a ta.

παρὰ. gen. = de la, de pe la. (cu persone).
iau scrissore din Athen'a de la cineva = λαμβάνω γράμματα ἐξ Ἀθηνῶν παρά τινος.

Πρός. gen. = din partea, de la, din, de (cu persone); earu cu lucruri = *de unde, din ce parte*. precumu:
unchiu de muma = din partea mumei = πρὸς μητρὸς θεῖος.
vinu din partea Asiei = ἔρχομαι πρὸς τῆς Ἀσίας.

Nota I. *De unde este cineva* se esprime prin genitivu cu ἀπὸ séu ἐκ; ensa si cu differite terminatiuni. precumu: Socrate erá din Athen'a = Σωκράτης ἦν ἐξ Ἀθηνῶν = Ἀθηναῖος etc.

Nota II. *De unde* se afla espressu si prin genitivu simplu in nisce frase cá celle urmatore: lu-luá de urechi = ἐλάβετο τῶν ὤτων, me trageau de mani = εἵλκόν με τῶν χειρῶν.

3. Prin Conjunctiunile relative de pornire de undeva, despre cari vedi mai josu la paragraphulu 238 §, 2. —

Unde = incotro?

236. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin adverbele, cari arrata pornire spre undeva. precumu:
incotro? = πόσε; ποῖ;
aici = δεῦρο, ἐνταῦθα.
p'aici p'acolea = τῇδε κἀκεῖσε.
acolo = ἐκεῖσε, ἐνταῦθα.
aci(lea) = αὐτόσε.
(spre) undeva = ποσε, ποι (englitice).
aiurea = ἄλλοσε, ἀλλαχόσε.
necaire = οὐδαμόσε, μηδαμόσε.

pretutindeni = *πανταχόσε, πανταχοῖ.*
spre acellasi locu = *ὁμόσε.*
inauntru = *ἔσω, εἴσω.*
inainte = *πρόσω.*
inapoi = *ὀπίσω.*
departe = *πόῤῥω.*
josu = *χαμάζε.*
etc.

Nota. Multe din acestea se potu luá si cá prepositiuni avendu dupe densele genitivu; asseminea multe din celle insemnate la 234 § si nefigurandu aici se potu luá cu verbe, cari arrata miscare. precumu: vino approape = *ἐλθὲ ἐγγύς*, scobora-te josu = *κατάβηθι κάτω.* Terminatiunile *σε* si *δε* se afla si la multe nume arratandu loculu, unde se indreptedia cineva; daru fiindu ca nu se punu la tote numele, spre a nu gresí cineva, se pote serví de prepositiunile de mai josu cu acellu nume. precumu: mergu la Athen'a = *πορεύομαι Ἀθήναζε* = *εἰς Ἀθήνας*, la Megar'a = *Μεγάραδε*, mergu a casa = *πορεύομαι οἴκόνδε* = *εἰς οἶκον.*

2. Prin prepositiunile urmatore:

εἰς. Ac. = la, in (cu lucruri). Cu persone arrata une ori *pene in timpulu* = *ἄχρι, μέχρι* cu gen.

πρὸς. Ac. = catre, spre, la. (mai multu cu persone).

παρὰ. Ac. = la, catre, spre (cu persone); earu cu lucruri = pe lunga.

ἀνὰ. Ac. = spre, catre. la porniri de josu in susu (cu lucruri).

κατὰ. Ac. = spre, pe la, p'in. (cu lucruri si cu persone) candu punctulu directiunei nu este precisu.

ὑπὸ. Ac. = subt.

κατὰ. Gen. = pe. *κατὰ πετρῶν ἔπεσε* = cadiú pe petre (de susu in josu).

ὑπὲρ. Ac. = peste, dincolo de (cu lucruri).

ἐπὶ. Ac. = pe, spre, la, in contra (cu persone si cu lucruri).

ὡς. Ac. = la (cu persone).

ἄχρι
μέχρι
ἕως } Gen. = pene, pene la (cu persone si lucruri).

μετὰ. Ac. = spre, catre, la (cu persone). se afla numai la poeti.

ὡς ἐπὶ
ὡς πρὸς
ὡς εἰς } Ac. = cá spre, cá la, cá catre.

Nota. Prepositiunile *εἰς* si *ἐπὶ* de multe ori arrata miscare inimica, adeca *in contra*. ess: *Ἀλέξανδρος ἐστράτευσεν εἰς Πέρσας, ἐπὶ Πέρσας* = Alexandru facú espeditiune in contra Persaniloru. *Ἐπὶ* se afla si cu genitivu arratandu directiune precum: *ἀνεχώρησαν ἐπ'οἴκου* = se intorsera acasa.

Nota II. Prepositiunea *εἰς* de multe ori pussa cu persone intiellege loculu. ess: *ἔρχομαι εἰς σε* = vinu la tine = la cas'a ta. Candu se afla cu genitivu subtintiellege unu nume in Accusativu, carui genitivulu este Attributu. ess: *ἔρχομαι εἰς διδασκάλου* = *εἰς οἰκίαν διδασκάλου* = vinu in cas'a professorului. Cu verbe nemiscatore acesta prepositiune subtintiellege verbu miscatoru. ess: *μένε εἰς οἶκον* = *ἄπελθε εἰς οἶκον καὶ μένε ἐν αὐτῷ*= stai a casa = dute a casa si stai in ea. — la frasea *ἦκεν εἰς τὸ εἰπεῖν μοι* se traduce = a mersu pene acolo, in catu se mi dica.

3. Prin Conjunctiunile relative de pornire spre undeva, despre cari vedi mai josu la paragraphulu 238 § 3.

Pe unde?

237. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin adverbele urmatore, cari potu serví si cá prepositiuni accordanduse cu genitivu.
   pe unde? = *πῆ;*
   pe aici = *ταύτῃ, τῇδε.*
   pe acolo = *ἐκείνῃ, ταύτῃ.*
   pe ici, pe colea = *τῇδε κἀκείνῃ.*
   pe undeva = *πῃ* (englitieu).
   pe aiurea
   pe de alta parte } = *ἄλλῃ.*

pe necaire = *οὐδαμῆ, μηδαμῆ.*
p'in tote partile } = *πανταχῆ.*
pe pretutindeni }
pe din 'nauntru = *ἐντοσθεν, ἐνδοθεν, ἔσωθεν.*
pe din afara = *ἐξωθεν, ἔκτοσθεν.*
pe deassupra = *καθύπερθεν.*
pe dinainte = *πρόσθεν.*
pe dinapoi = *ὄπισθεν.*
p'in midilocu = *διὰ μέσου, διαμπάξ.*

Nota. Candu va fi trebuintia si de alte adverbe respundietore la acesta intrebare, se potu luá din celle de la 235 §, séu este bine se se intrebuintiedie alte espressiuni analoge cu semnificatiunea adverbeloru, cari nu esista in acestu paragraphu.

2. Prin prepositiunile urmatore:

διὰ. Gen. = prin, p'in, pe: *διὰ θαλάττης* = pe mare.
κατὰ. Ac. = prin, p'in, pe: *κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν* = pe mare si pe uscatu.
διὰ Γαλαζίου = prin Galati.

Nota. Poetii intrebuintiedia si genitivu simplu pentru acesta intrebare.

3. Prin Conjunctiunile relative de locu, cari arrata pe unde, si despre cari vedi paragraphulu 338 §, 4.

Unde?

(pentru tote celle patru intrebari de la 223 §).

238. §. La aceste patru intrebari se mai pote respunde si prin urmatorele relative (cari se iau cá conjunctiuni) cu verbu. Aceste relative se rapporta totu daun'a la unu adverbu correspundietoru espressu séu subtintiellessu, séu la nume.

Unde (sta cineva)?

1. *ἐνταῦθα* = aici, *ἐκεῖ* = acolo } — *ἔνθα, οὗ, οὗπερ, ὅπου* = unde.

Nota. Se afla si *ἵνα—ἔνθα* = unde — acolo. ess: unde este frica, acolo este si rusine = *ἵνα φόβος, ἔνθα καὶ αἰδώς.*

De unde?

2. *ἐντεῦθεν* = de aici, *ἐκεῖθεν* = de acolo } — *ὄθεν, ὅθενπερ, ἐνθεν, ὁπόθεν* = — de unde.

Unde = incotro?

3. *ἐνταῦθα* = aici, *ἐκεῖσε* = acolo } — *οἷ, οἷπερ, ὅποι* = unde, incotro.

Pe unde?

4. *ταύτῃ* = pe aici, *ἐκείνῃ* = pe acolo } — *ᾗ, ᾗπερ, ὅπῃ* = pe unde.

239. §. Conjunctiunile relative de locu de mai susu se punu cu Indicativu, candu arrata locu cunoscutu si precisu; se punu cu Subjonctivu si cu *ἄν* dupe densele, candu se rapporta in Presentu séu in Viitoru, si nu arrata loculu bine precisu. In alu doilea casu se treducu in Romacesce cu Conditionalulu Presinte séu cu Fiitorulu Indicativului adaugendu-se partical'a *ori.* precumu: dute acolo, unde ti-spussei = *ἴθι ἐκεῖσε, οἵπέρ σοι εἶπον,* poti se te rogi, ori unde vei fi, ori unde ai fi = *εὔχοιο ἄν, ὅπου ἂν ἦς.*

240. §. Conjunctiunile de mai susu se punu cu Optativu (cu séu fara *ἄν,*) candu lucrarea verbului loru, cá si verbulu de la care depindu, se rapporta in Trecutu, si arrata locu neprecisu.

Atunci in Romanesce se traducu prin Conditionalulu Trecutu avendu inaintea loru particul'a *ori*, séu prin Imperfectulu Indicativului si cu particul'a *ori*, candu arrata in trecutu ua lucrare de multe ori repetata. precumu: pe ori unde aru fi trecutu, l'asiu fi vediutu = ὅπῃ ἂν διέλθοι, εἶδον ἂν αὐτὸν, pe ori unde trecea, devastá tote = ὅπῃ διέρχοιτο, ἐδῄου πάντα.

241. §. Conjunctiunile de mai susu, candu dupe densele au in Romanesce *se*, *se potu se*, se afla in Ellinesce cu Subjonctivu fara ἄν, séu cu Fiitorulu Indicativului totu fara ἄν; earu candu depindu de Timpu Secondaru, se afla cu Optativu fara ἄν. ess: spune-mi pe unde se trecu = δεῖξόν μοι ὅπῃ διέλθω, ὅπῃ διελεύσομαι, mi-spusse pe unde se trecu = ἔδειξέ μοι ὅπῃ διέλθοιμι (séu si ὅπῃ διελεύσομαι, ὅπῃ διέλθω).

242. §. Conjunctiunile relative de locu, candu vinu in data dupe punctu, séu dupe unu séu doue cuvinte de la punctu, subtintiellegu alte conjunctiuni. ess. nu cutediá se intre; caci de acolo nimeni nu esiá = οὐκ ἐτόλμα εἰσελθεῖν. Ὅθεν οὐδεὶς ἐξῄρχετο. — In Romanesce daru se traducu cu adverbu demonstrativu, séu altu cuventu, si cu conjunctiune.

243. §. Conjunctiunile relative de locu de multe ori, lipsindu demonstrativulu localu, la care se rapporta, iau form'a lui, de si verbulu loru cere alta; earu candu demonstrativulu localu este espressu, se pune si ellu de multe ori in form'a conjunctiunei relative locale. precumu: vinu de acolo, unde te duci = ἔρχομαι ἐκεῖθεν, ὅποι παρεύῃ = ἔρχομαι ὅθεν πορεύῃ (aici πορεύῃ = te duci, cere relativu de miscare incotro = ὅποι, earu nu de unde = ὅθεν, daru fiindu ca ἐκεῖθεν lipsesce, ὅποι iá form'a ὅθεν cá si ἐκεῖθεν), si aiurea, ori unde te vei duce, te voru jubí = καὶ ἄλλοθι, ὅποι ἂν σφίκῃ, ἀγαπήσουσί σε = καὶ ἄλλοσε, ὅποι ἂν σφίκῃ, ἀγαπήσουσί σε (aici ἄλλοσε se rapporta la verbulu nemiscatoru ἀγαπήσουσι; deci trebuiá dupe regula se fia ἄλλοθι. (Vedi si 576 §—584 §.)

244. §. Conjunctiunile relative de locu nu se potu face Participiu cu verbulu loru.

245. §. Conjunctiunile relative locale cu verbulu loru, si totu ce face parte din propositiunea loru, in analysea Syntactica se considera cá Attributu cuventului Demonstrativu, la care se rapporta relativulu.

Capitolulu XXV.

Intrebarea.

Catu ?

246. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin adverbele urmatore de cantitate, cari potu compliní verbe, adverbe si adjective.

catu! (la mirare) = πῶς! πόσον! ὡς!
catu = (fara mirare) = ὅσον.
atat'a = οὕτω, τοσοῦτον, τόσον.
multu = πολὺ, μάλα, μέγα.
putinu = ὀλίγον, μικρόν.
pre multu = σφόδρα, λίαν, πάνυ.
nu asia multu = οὐ μάλα.
mai = ἔτι, πλέον,
mai multu, mai bine = μᾶλλον.
mai putinu = ἧσσον, ἔλασσον.
catu se pote multu, mai cu sema, mai allessu, forte multu = μάλιστα.
forte putinu, catusi de putinu, (nici de cumu) = ἥκιστα, ἐλάχιστα.
peste mesura = ἄγαν, περισσῶς.
destulu = ἅλις, ἱκανῶς.
d'abiá = μόλις, μόλις, σχολῇ γε.
camu = μάλιστα.

Essemple:

catu me bucuru! = *πῶς χαίρω! πόσον χαίρω! ὡς χαίρω!*
catu de bine vorbesci! = *ὡς καλῶς λέγεις!*
ce frumosu! catu de frumosu! = *ὡς καλός!*
camu ce felu? = *ποῖος μάλιστα*, camu ce ora? = *πηνίκα μάλιστα* (vedi si 597 §.)

2. Prin urmatorele luate cá adverbe, cari au si ginitivu une ori de substantivu dupe densele; aceste se potu preface si in adjective, si atunci concorda in genu, casu si numeru cu substantivulu.

cá adverbe.	*cá adjective.*
catu? = *πόσον;*	*πόσος;*
catu (rel.) = *ὅσον.*	*ὅσος.*
atat'a = *τοσοῦτον.*	*τοσοῦτος.*
multu = *πολύ.*	*πολύς.*
putinu = *ὀλίγον, μικρόν.*	*ὀλίγος, μικρός.*
mai multu = *πλέον, πλεῖον.*	*πλείων, (πλέων).*
mai putinu = *ἔλασσον.*	*ἐλάσσων (ἐλάττων).*
forte putinu = *ἐλάχιστον, ὀλίγιστον* . .	*ἐλάχιστος, ὀλίγιστος.*
destulu = *ἅλις, ἱκανῶς.*	*ἱκανός.*
peste mesura = *ἄγαν, περισσῶς.* . .	*περισσός.*

essemple:

atat'a pane = *τοσοῦτον ἄρτον* = *τοσοῦτος ἄρτος.*
multa apa = *πολὺ ὕδατος* = *πολὺ ὕδωρ.*
destule vorbe = *ἱκανῶς λόγων* = *ἱκανοὶ λόγοι.*

Nota. Adjectivele de cantitate luanduse cá adverbe se punu:

α') la Positive in neutru singularu séu pluralu: *ὠφελῶ πολὺ* séu *πολλά* = folosescu multu.

β') la Comparative numai in neutru singularu: *ὠφελῶ πλεῖον* = mai multu.

γ') la Superlative numai in neutru pluralu: *ὠφελῶ πλεῖστα* = forte multu.

3. Prin adverbele cari arrata *de cate ori*; acestea au de multe ori si genitivu dupe densele, care in Romanesce se traduce prin *pe*:

ua data = *ἅπαξ*: *ἅπαξ τοῦ μηνός* = ua data pe luna.
de doue ori = *δίς*: *δὶς τῆς ἡμέρας* = de doue ori pe di.
de trei ori = *τρίς.*
de patru ori = *τετράκις.*
etc. etc.
de cate ori? = *ποσάκις;*
de atate ori = *τοσάκις.*
de putine ori = *ὀλιγάκις.*
de multe ori = *πολλάκις.*
une ori = *ἐνίοτε, ἔστιν ὅτε.*

4. Prin Genitivu simplu séu cu prepositiunea *ἀντί*, candu se arrata pretiulu, cu care se cumpera séu se vinde ceva, séu in genere pretiulu.

catu vindi carnea? = *πόσου πωλεῖς τὸ κρέας;*
o vindu atat'a = *τοσούτου πωλῶ αὐτό.*
cartea costa trei drachme = *τὸ βιβλίον τιμᾶται τριῶν δραχμῶν, ἀντὶ τριῶν δραχμῶν.*
si cu sufletulu asiu cumperá acest'a = *καὶ τῆς ψυχῆς ἂν τοῦτο πριαίμην*, Isocrate predá cu mare pretiu = *Ἰσοκράτης ἐδίδασκεν ἀντὶ μεγάλου τιμήματος.*

Nota I. In Romanesce se esprime pretiulu prin Accusativu simplu séu cu prepositiunea *cu*, dupe cumu se vede mai susu.

Nota II. Verbulu *ποιοῦμαι* = *stimediu* iá prepositiunea *περί* la genitivu; verbulu ensa *τιμῶ* = *stimediu* este mai raru cu *περί*. ess: te stimediu multu = *περὶ πολλοῦ ποιοῦμαί σε*, te stimediu putinu = *περὶ ὀλίγου ποιοῦμαί σε, ὀλίγου σε τιμῶ, πολλοῦ σε τιμῶ.* Aceste espressiuni insemnedia si *tinu multu, tinu putinu* la cineva séu la ceva.

5. Prin Dativu simplu, care arrata mesur'a, cu catu ceva este mai mare séu mai micu, si complinesce mai multu comparative.

cu trei anni mai june = *τρισὶν ἔτεσι νεώτερος.*
cu multu mai multu = cu atat'a mai multu = *πολλῷ μᾶλλον.*

Nota. Cuvintele *πολὺ* = *multu*, si *ὀλίγον* = *putinu* se potu aflá si in Accusativu. ess: *πολὺ νεώτερος, ὀλίγον νεώτερος.* Asse-

minea, candu comparatiunea se coprinde in sensulu verbului, se pote respunde si prin Accusativu si prin Dativu. ess: cu atat'a te intrecu = atat'a te intrecu = *τόσον* séu *τόσῳ ὑπερέχω σου*. Aici notamu espressiunea *cu atatu mai putinu*, care candu insemnedia *necumu*, se esprime in Ellinesce prin *μήτοιγε δή*, séu *μήτιγε δή*. ess: daca pe parinti nu stimedia, necumu pe noi=cu atat'a mai putinu pe noi = *εἰ τοὺς γονέας οὐ τιμᾷ, μήτιγε δὴ ἡμᾶς*.

6. Prin Accusativu simplu, candu nu arrata nici pretiulu(4), nici mesur'a (5).

a face calle de patru stadii = *ὁδοιπορεῖν τέσσαρα στάδια*.

a trai multi anni = *ζῆν πολλὰ ἔτη*.

Nota I. Accusativulu se afla si cu prepositiunile *ἐπὶ, κατὰ, εἰς*. ess: pe catu sciu = *ὅσον οἶδα, καθ'ὅσον οἶδα, ἐφ'ὅσον οἶδα, εἰς ὅσον οἶδα*, pe catu vedu = *ὅσον ὁρῶ, ἐφ'ὅσον ὁρῶ*. etc.

Nota. II. Daca Accusativulu este cu cuvinte de timpu arratandu *catu timpu tine ceva*, pote consultà cineva si 227 §.

7. Prin a dou'a parte de comparatiune la Comparative si Superlative,care respunde, daca intrebamu prin intrebarea *catu* cu Comparativele séu Superlativele.

A. Comparative.

La Comparative a dou'a parte se esprime:

α) in genitivu simplu = de catu (Romanesce).

β') in acellasi casu cu partea antaia, avendu ensa *ἤ* = (de catu) séu *ἤπερ*.

γ') in genitivu cu *πρὸ* séu *ἀντὶ* = inaintea = de catu.

δ') in Aecusativu cu *πρὸς* séu *παρὰ* = in comparatiune = pe lunga = de catu.

ε) in Accusativu cu *ὑπέρ* = de catu.

essemplu:

οὗτοί εἰσι πλείονες { *ἡμῶν* / *ἢ ἡμεῖς* / *ἀνθ'ἡμῶν* / *πρὸ ἡμῶν* / *πρὸς ἡμᾶς* / *ὑπὲρ ἡμᾶς* / *παρ'ἡμᾶς* } = *acestia* partea I. suntu mai multi *de catu noi.* partea II.

Nota I. Adjectivele multiplicative in *ασίων, άσιος* esprimu a dou'a parte de comparatiune in genitivu numai. ess: diece este de doue ori mai mare de catu cinci = *ὁ δέκα ἐστὶ διπλασίων τοῦ πέντε, ὁ δέκα ἐστὶ διπλάσιος τοῦ πέντε*.

Nota II. Candu a dou'a parte de comparatiune este relativu, se pune numai in genitivu simplu, si une ori, daru raru, in genitivu cu *ἀντί*. ess: omu, mai mare de catu care nu cunoscu= *ἀνὴρ, οὗ, ἀνθ'οὗ μείζονα οὐ γινώσκω*.

Nota III. Comparatiunea intre doue lucruri, séu persone, se face cu Comparativu, earu nu cu Superlativu. Se nu se confunda daru Comparativulu, candu in Romanesce are articolu, cu Superlativulu. essemplu: cellu mai batrenu d'intre voi (doi) se vorbesca cellu d'antaiu = *ὁ πρεσβύτερος ὑμῶν λεγέτω πρότερος*.

Nota IV. Candu comparatiunea se face intre doue cuvinte comparative, a dou'a parte se esprime numai prin *ἤ* in acellasi casu cu cellu-laltu comparativu. precumu: esci mai tare de catu intielleptu = *ἰσχυρότερος ἢ σοφώτερος εἶ*.

Nota V. A dou'a parte de comparatiune se esprime une ori si prin *ἢ κατὰ, ἢ ὡς κατὰ, ἢ πρὸς* in Accusativu = *de catu pote se fia*; séu prin *ἢ ὡς, ἢ ὥστε* (cu Infinitivu), séu prin *ἢ ὡς ἄν* (cu Optativu) = *de catu se, de catu pote se, de catu trebue se*. precumu: am trebuinti'a de unu omu mai intielleptu de catu tine, de catu poti se fii tu = *δέομαι ἀνδρὸς σοφωτέρου ἢ κατὰ σὲ, ἢ ὡς κατὰ σὲ, ἢ πρὸς σὲ*, a sufferitu mai multe de catu pote se suffera cineva = *ἔπαθε πλείω ἢ ὡς φέρειν τινά, ἢ ὥστε φέρειν τινά, ἢ ὡς ἄν φέροι τις*.

Nota VI. Comparativele *πλέον* = *mai multu, μεῖον, ἔλατ-*

τον=*mai putinu*, iau inaintea genitivului de a dou'a parte si particul'a ἤ une ori; earu candu a dou'a parte de comparatiune este adjectivu numeralu indeclinabilu, lu-esprimu fara ἤ, nici in genitivu, ci simplu. essemple: mai multu de catu trei anni = *πλέον ἢ τριῶν ἐτῶν, πλέον τριῶν ἐτῶν*, mai putinu de catu diece = *ἔλαττον δέκα*, omeni mai multi de catu cinci = *ἄνθρωποι πλείους πέντε*.

Nota VII. Candu comparatiunea se face intre verbe, séu intre ori-ce alte cuvinte prin adverbu comparativu, a dou'a parte se esprime cu ἤ, care pune cuventulu declinabilu in acellasiu casu cu partea antaia, cu care se compara. essemple: mai bine scrii de catu vorbesci = *ἄμεινον γράφεις ἢ λέγεις*, jubescu pe tine mai multu de catu pe mine ensumi = *φιλῶ σὲ μᾶλλον ἢ ἐμαυτόν*.

Nota VIII. Multe comparative au semnificatiune de positive; de acea n'au trebuintia de a dou'a parte de comparatiune. essemple: *οἱ νεώτεροι* = cei tineri, *οἱ γεραίτεροι* = cei batreni, *νεώτερόν τι* = ceva nou, *τὸ χεῖρον* = reulu. Suntu positive, cari au semnificatiune de comparative; acestea urmedia regulele comparativeloru.

Nota IX. Comparativele comparandu acellasiu lucru séu persona, iau a dou'a parte in genitivu simplu, care nu se traduce in Romanesce. precumu: tinerii imbatrenindu se facu mai intiellepti = *οἱ νέοι γηράσκοντες σοφώτεροι ἑαυτῶν γίγνονται*.

B'. Superlative.

La superlative a dou'a parte se esprime:

α') prin genitivu pluralu = d'intre.

β') prin dativu pluralu cu *ἐν* = intre, d'inte.

essemplu:

cellu mai mare d'intre voi = *ὁ μέγιστος ὑμῶν, ἐν ὑμῖν*.

Nota I. Multe positive avendu semnificatiune de superlative, urmedia regulele acestora. Astufelu este *κορυφαῖος*=corypheulu, *ἔξοχος* = cellu mai superioru, *πρῶτος* = cellu antaiu etc. Suntu si positive, cari iau sensu de superlativu avendu dupe densele

ὅσος, οἷος; aceste forme de superlative nu au a dou'a parte de comparatiune.

Nota II. Candu cineva se compara cu sine, a dou'a parte de comparatiune se pote aflá si in genitivu Singularu, care nu se traduce in Romanesce. precumu: *ὁ νέος ἐγένετο σοφώτατος ἑαυτοῦ* nu se pote dice si *ἐν ἑαυτῷ*) = tenerulu deveni mai intielleptu, forte intielleptu, multu mai intielleptu de catu mai 'nainte.

Nota III. Superlativele spre mai mare intensiune a semnificatiunei loru au une ori inaintea loru urmatorele:

catu se pote mai = *ὅτι, ὡς, ὅτι ὡς* (si mai raru *οἷος ὅσος*).
" " " " *ὡς δυνατὸν, ὡς οἷόν τε.*
" " " " *ὡς ἔνι, ὅσον ἐνεστι ᾗ ἀνυστόν, ᾗ δυνατόν.*
catu voiu puté mai / catu vei puté mai / catu va puté mai etc. = *ὡς ἂν δύνωμαι, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, ὅσον ἂν δύνωμαι, ὅσον ἂν οἷός τε ὦ* (verbulu se pune in person'a si numerulu cuvenitu).

catu se pote mai = *ἀνὰ κράτος, κατὰ κράτος, εἰς δύναμιν.*

8. La intrebarea *catu* se pote respunde si prin relativele de mai josu de cantitate séu de marime, cari au espresse séu subtintiellesse demonstrativele mai josu insemnate, la cari suntu cá Attribute.

1. *οὕτω* = atat'a, asia de / *τόσον* / *τοσοῦτον* / *τηλικοῦτον* = (cu adverbe) atatu de multu — *ὥστε* = in catu.

2. *τοσάκις* / *τοσαυτάκις* = de atate ori. — *ὁσάκις* = cate. *ὥστε* = in catu.

3. *τόσος* / *τοσόςδε* / *τοσοῦτος* (declinabile) atatu de multu. *ὅσος* / *ὁπόσος* / *ἡλίκος* / *ὁπηλίκος* (declinabile) = catu — *ὥστε*=in catu.

4. *τηλίκος* / *τηλικόςδε* / *τηλικοῦτος* (declinabile) = atatu de mare. *ἡλίκος* / *ὁπηλίκος* / *ὅσος* / *ὁπόσος* (declinabile) = catu — *ὥστε*=in catu

Nota I. Ὥστε = *in catu*, se pune in Modulu, in care aru fi trebuintia si in Romanesce; candu ensa se traduce *in catu se*, se pune cu Infinitivu, si atunci de aru avé si negatiune, iá μή. ὥστε si cu Infinitivu se traduce de multe ori numai prin *in catu* fara *se*.

Nota II. Relativele de mai susu (3, 4) se punu cu acelle Moduri, cu cari si relativele de *locu*, si au pe ἂν, candu lu-iau si acestea. (vedi 239 §, 240 §, 241 §). Aceste relative se afla une ori cu Infinitivu, si se traducu atunci *in cate se, se*. Asseminea si relativele ὅς, ὅστις, fara se fia cu Infinitivu, precesse de οὕτω, precumu si οἷος precessu de τοιοῦτος, daca se afla cu Infinitivu, se traducu *in catu se*. precumu: atatia, in catu se mi fia testui = τοσοῦτοι, ὅσοι ἀρκεῖν μοι, astu-felu in catu se mi fia destulu = τοιοῦτον, οἷον ἀρκεῖν μοι. Daca Infinitivulu are si negatiune, iá μή.

Nota III. Frasele εἰς τοῦτο, εἰς τοσοῦτον (cu séu fara genitivu) ἥκω, ἀφικνοῦμαι — ὥστε = *in atat'a—ajungu, in catu= pene la atat'a — ajungu, in catu*, suntu neregulate, daru forte usitate. precumu: in atat'a, pene la atat'a nerusinare ajunse, in catu indrasni = εἰς τοῦτο ἀναιδείας, εἰς τοσοῦτον ἀναιδείας (regulatu aru fi εἰς τοσαύτην ἀναίδειαν) ἀφίκετο, ὥστε ἐτόλμησε, ajunse pene la atat'a, in catu = εἰς τοῦτο, εἰς τοσοῦτον ἀφίκετο, ἦκεν, ὥστε. Acest'a se dice si ἦκεν εἰς τό cu Infinitivu. precumu: ἦκεν εἰς τὸ λέγειν = a mersu pene in a dice, ajunse pene la atat'a, in catu se dica.

Nota IV. Relativele ὅσος, ὁπόσος, ἡλίκος, ὁπηλίκος suntu suppusse attractiunei, despre care vedi 576 §.—584 §.

Nota V. Din relativele de mai susu (3, 4) numai ὅσος in p'uralu cu verbulu seu se pote face Participiu. precumu: spune cati cunosci = λέγε τοὺς γινωσκομένους (ὅσους γινώσκεις), spune cati te cunoscu = λέγε τοὺς γινώσκοντάς σε (ὅσοι σε γινώσκουσι).

Capitolulu XXVI.

Intrebarea

Cumu?

247. §. La acesta intrebare se respunde:

1. Prin adverbele de calitate si de modu. precumu:

cumu? = πῶς;
asia = οὕτω, (ὥς poeticu).
bine = εὖ, καλῶς.
frumosu = καλῶς.
reu = κακῶς.
ore-cumu, nu sciu cumu } = οὐκ οἶδ'ὅπως = πῶς (engliticu).
dreptu = ὀρθῶς.
altu-felu = ἄλλως.
asseminea = ὁμοίως, ὡσαύτως.
in vanu, in zadaru, de giaba } = μάτην.
de giaba, gratis } = δωρεὰν, προῖκα.
impreuna = ὁμοῦ.
cumu ca, ca adeca } = δῆθεν, δήπου.
adeveratu = ἀληθῶς, ὡς ἀληθῶς, ὄντως, τῷ ὄντι, (τοί, γέ englit.)
pe ascunsu, fara scirea cuiva } = λάθρα, κρύφα. fara scirea mea = λάθρα ἐμοῦ. (adeca cu Genitivu).
adeca = ἤγουν, δηλαδή, δηλονότι, τουτέστι = (τοῦτ'ἔστι), ἤτοι, φέ'εἰπεῖν, οἷον.
pote = ἴσως, τάχα, (ποὺ engliticu).
séu mai bine = μᾶλλον δέ.
in particularu = ἰδίᾳ.
in communu = κοινῇ.

pe josu = τεζῇ.

d'abiá = μόλις, μόγις, σχολῇ γε.

Asseminea prin tote adverbele terminate in ὡς, ὶ, εἰ, δὸν, ηδὸν, δὴν, ὰξ, ὶξ, ὺξ, άξ.

cu dreptu = δικαίως.

Ellinesce = Ἑλληνιστί.

fara battaia = ἀμαχεί.

fara lefa = ἀμισθί.

cu gramad'a = σωρηδόν.

mutualminte = ἀμοιβαδόν.

imprestiatu = σποράδην.

alternativu = ἐναλλάξ.

amestecatu = ἀναμίξ.

cu pumnulu = πύξ.

cu dintii = ὀδάξ.

cu piciorulu = λάξ.

etc. etc.

2. Prin ori-ce adjectivu nearticolatu luatu cá adverbu de calitate. Adjectivele luanduse ca adverbe se punu:

α') la *positive* in genu neutru *singularu* séu *pluralu*.

β') la *comparative* numai in neutru *singularu*.

γ') la *superlative* pumai in neutru *pluralu*.

In Romanesce se traducu prin adjectivu la positivu, séu la tote prin *cu* si substantivu avendu inaintea lui *mai multu, mai mare* etc. precumu: ἀληθὲς λαλεῖς, ἀληθῆ λαλεῖς = vorbesci adeveratu, cu adeveru, ἀληθέστερον λαλεῖς = vorbesci mai adeveratu, cu mai multu adeveru, cu mai multa varitate, ἀληθέστατα λαλεῖς = vorbesci cu cellu mai mare adeveru, cu cea mai mare veritate, pre adeveratu.

3. Prin urmatorele prepositiuni:

α') μετὰ. Gen. = cu, impreuna cu.
β') σὺν. Dat. = cu, impreuna cu
} = σὺν ἐμοὶ, μετ'ἐμοῦ = cu mine, impreuna cu mine.

γ') δίκην. Gen. (fara articolu) = cá. precumu: δίκην λέοντος, λέοντος δίκην = cá unu leu.

δ') ἀντὶ. Gen. = in loculu. ess. respundu in loculu teu = ἀποκρίνομαι ἀντὶ σοῦ.

ε') ὑπὲρ. Gen. = in loculu. ess: " " " " = ἀποκρίνομαι ὑπὲρ σοῦ.

στ') κατὰ. Ac. = conformu cu, dupe, cate.
κατὰ νόμους = dupe legi, conformu cu legile,
κατ'ἐμὲ = dupe mine, dupe opiniunea mea,
κατὰ τέσσαρας = cate patru.

ζ'). ἀνὰ. Ac. = ἀνὰ τέσσαρας = cate patru.

η'). ἄνευ, χωρὶς } Gen. = fara, fara de. ess: ἄνευ, χωρὶς ζημίας = fara, fara de paguba, ἄνευ δίκης = fara pedepsa (acest'a se dice si cu Participiulu lui χαίρω. precumu: οὐ χαίρων πράξεις ταῦτα = nu vei face acestea fara pedepsa).

Nota. Si πλὴν cu Genitivu se traduce *fara, afara de*; daru arrata esceptiune: πλὴν ἐμοῦ, δέκα πλὴν πέντε.

θ'). ἐπὶ. Dat. = cu conditiunea. ess: ἐπὶ τούτῳ δέχομαι = cu acesta conditiune priimescu.

ι'). παρὰ. Ac. = fara, in contra, fara voi'a.
δέκα παρ'ἓν = diece fara unu
παρ'ἐμέ = fara voi'a mea.
παρὰ τοὺς νόμους = in contra legiloru, fara voi'a, permisiunea legiloru.

ιά'). *πρὸς*. Ac. = comformu cu, dupe, cate.

πρὸς τ'ἀκουόμενα λέγειν = a vorbí dupe audite.

ὀρχεῖσθαι πρὸς αὐλόν = a dantiuí dupe flautu, cu flautulu.

πρὸς τέσσαρας = cate patru.

ιβ'). *νὴ* / *ναὶ μὰ* } Ac.=pre, in numele. (pentru juraminte affirmative).

νὴ Δία / *ναὶ μὰ Δία* } = pre Joe, in numele lui Joe (dá), dieu dá.

ιγ'). *μὰ* / *οὐ μὰ* } Ac.=pre, in numele. (pentru juraminte negative.)

μὰ Δία / *οὐ μὰ Δία* } = nu pre Joe = intr'adeveru nu = dieu nu.

ιδ'). *πρὸς*. Gen. = in numele (la invocatiuni). *πρὸς Θεοῦ* = in numele lui Dumnedieu, pentru D-dieu.

ιέ). *ἀπὸ* / *ἐκ* } Gen. = din, prin, cu. (arrata materi'a, din care, séu midiloculu, prin care).

ἀπὸ τῶν μαθημάτων ζῆν = a traí din lectiuni, prin lectiuni, cu lectiunile.

ἐκ παντὸς τρόπου = cu ori ce chypu.

ισ'). *ἐν*. Dat. = in, cu. (arrata modulu, care se esprime si in Dativu simplu, séu Accus. cu *κατά*).

ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ, τούτῳ τῷ τρόπῳ, τοῦτον τὸν τρόπον, κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον). = in astu (felu de) modu, astu-felu, in astu (felu de) chypu.

ἄλλως ἢ ἐν δημοκρατίᾳ=altu-felu de catu in republica. (*Ξεν*).

Nota I. Prepositiunea *ἐν* la *ἐν μέρει, ἐν τάξει, ἐν μοίρᾳ* cu Genitivu, se traduce prin *cá, tine locu de, este in locu de, servesce cá, servesce de*; acest'a se pote esprime si prin *ἀντὶ* cu Genitivu si cu verbulu *εἰμί*. precumu: acest'a tine locu de promissiune = acest'a servesce de, cá promissiune = *τοῦτό ἐστιν ἐν μέρει ὑποσχέσεως, ἐν μοίρᾳ ὑποσχέσεως, ἐν τάξει ὑποσχέσεως* = *τοῦτό ἐστιν ἀντὶ ὑποσχέσεως*.

ιζ'). *πρὸς* / *κατὰ* / *ὡς πρὸς* / *ὡς κατὰ* } Ac.=pentru, catu pentru, in rapportu cu, inproportiune cu, in comparatiune cu.

ὡς πρὸς παιδίον, / *ὡς κατὰ παιδίον*, / *πρὸς παιδίον*, / *κατὰ παιδίον*, } — *πολλὰ ἐπίσταται* = pentru unu copilu scie multe, catu pentru unu unu copilu scie multe.

κατὰ τὴν ἡλικίαν μέγας ἐστί = in rapportu cu verst'a este mare.

Nota II. Acest'a se pote dice si numai cu Dativu cu *ὡς*: *ὡς παιδίῳ πολλὰ ἐπίσταται*.

ιή). *διὰ*. Gen. = prin, cu. (arrata instrumentulu, mai multu physicu, prin care se face ceva).

μάχεσθαι διὰ τῶν χειρῶν = a se luptá cu manile.

Nota III. *Instrumentulu, midiloculu, modulu, manier'a*, cu care se face ceva, se esprime in Ellinesce prin *Dativu simplu séu cu ἐν*, séu prin *Genitivu cu διὰ*, séu

mai raru prin *adverbu*, séu prin *Participiu*. In Romanesce se afla espressu prin *cu* séu *prin*. Prepositiunea *cu*, daca arrata *impreuna cu*, se traduce in Ellinesce prin *σὺν* (séu une ori *ἅμα*, *ὁμοῦ*) cu Dativu, séu prin *μετὰ* cu Genitivu, séu prin Participiulu verbului *ἔχω*, séu prin simplu Dativu fara *σὺν* la cuvintele *στρατὸς* = *armata*, *στόλος* = *flotta*, séu altele insocite de adjectivu séu de *αὐτὸς* = *chiaru*, *ensusi*. Daca prepositiunea *cu* nu se pote dice si *impreuna cu*, atunci arrata instrumentu séu modu, si se esprime, dupe cumu s'a dissu mai susu. essemple:

scriu cu condeiulu = *γράφω τῇ γραφίδι, ἐν τῇ γραφίδι, διὰ τῆς γραφίδος.*

cetescu cu bucuria = *ἀναγινώσκω χαρᾷ, ἐν χαρᾷ, διὰ χαρᾶς, χαίρων, χαρμοσύνως.*

ucidu cu lancea = *κτείνω τινὰ ἀκοντίῳ, ἐν τῷ ἀκοντίῳ, διὰ τοῦ ἀκοντίου, ἀκοντίζων.*

plecâ cu putini omeni = *ἀπῆλθε σὺν ὀλίγοις ἀνθρώποις, μετ' ὀλίγων ἀνθρώπων, ἔχων ὀλίγους ἀνθρώπους.*

perí cu tota flott'a = *ἀπώλετο παντὶ τῷ στόλῳ.*

chiaru cu armat'a = cu urmat'a ensasi = *αὐτῷ τῷ στρατῷ.*

cu mare oscire = *σὺν μεγάλῃ στρατιᾷ* = *μετὰ μεγάλης στρατιᾶς.*

chiaru cu mine = *ἐμοὶ αὐτῷ.*

4. Prin urmatorele: (vedi si 247 §, 6).

cá = *ὡς.*
ὥσπερ.
ὡσεί = *ὡς εἰ.*
ὡσάν = *ὡς ἄν.*
καθώς.
καθὼς ἄν.
καθ'ἅ = *καθά.*
καθ'ἅπερ = *καθάπερ.*
ἅτε.

Aceste se punu in casulu cuventului, la care se rapporta. precumu:

te priimescu cá pe unu amicu = *δέχομαί σε ὡς φίλον* (*σε—φίλον*).
te priimescu cá amicu = *δέχομαί σε ὡς φίλος* (*ἐγὼ — φίλος*).
te ascultu cá pe unu amicu = *ἀκροάζομαί σου ὡς φίλου* (*σου — φίλου*).
cá unu leu = *ὡς λέων, ὡσεὶ λέων, ὡς ἂν λέων* etc.
cá florea campului = *ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ.*

5. Prin adjective, cari tinu locu de adverbu. precumu:

ἔρχομαι ταχύς = vinu jute (cumu vinu? jute).
ἀπῆλθεν ἀμαθὴς, καὶ ἐπανῆλθε σοφός = se dusse ignorantu, si se intorse intielleptu.
ἦλθε πρῶτος = veni cellu antaiu, veni antaiu, *δός μοι τὸν χάρτην ἄγραφον* = da-mi charti'a nescrissa, *μέγα τοῦτο εἶπας* = acest'a, ce ai dissu, este mare. (vedi si 527 §).

Nota. Aici se se notedie adjectivele *ἑκούσιος* = de buna voia, *ἀκούσιος* = fara voia. precumu: *ἔπραξα τοῦτο ἑκούσιος* = am facutu acest'a de buna voia, *ἔπραξα τοῦτο ἀκούσιος* = am facutu acest'a fara voia. In locu de *ἑκούσιος* se pote intrebuintiá si adverbulu *ἑκουσίως*, care cere Genitivu de persona, candu acest'a differa de subjectulu verbului, séu *ἑκὼν* cá Participiu. precumu:

ἔπραξα τοῦτο ἑκούσιος, ἑκουσίως, ἑκών = am facutu acest'a de buna voia, *ἔπραξας τοῦτο ἑκουσίως μου, ἑκόντος μου* = ai facutu acest'a cu voi'a mea. *Fara voia* se pote dice si *ἀκουσίως*, séu *ἄκων* cu regulele lui *ἑκουσίως* si *ἑκών*. — *De buna voia, cu voi'a* mea, ta, etc. se pote dice si *οἰκείᾳ θελήσει, ἰδίᾳ θελήσει, οἰκείᾳ βουλήσει, ἰδίᾳ βουλήσει, οἰκειοθελῶς*.

6. La intrebarea *cumu* se pote respunde si prin urmatorele relative cu verbu, cari servescu de Attributu la unu demonstrativu correspundentu espressu séu subtintiellessu:

1. *οὕτω* = asia
   - *ὡς* = precumu, cumu.
   - *ὥσπερ* = „ „ „
   - *καθὼς* = „ „ „
   - *ὅπως* = „ „ „
   - *καθὰ, καθ'ἅ* = „
   - — *καθάπερ, καθ'ἅπερ* =
   - *ὡσεὶ* = precumu, cá si candu.
   - *ὡσπερεὶ* = „ „ „ „
   - *οἷον* = precumu.
   - *ὅσον* = pe catu.
   - *καθ'ὅσον* = dupe cumu, dupe catu.

Nota. Despre *ὅπως* vedi si 222 §, 2, Not'a IV.

2. *τοιοῦτος, τοιόσδε, τοῖος* = astu-felu — *οἷός (περ), ὁποῖος* = precumu — *ὥστε* = in catu.

Relativele de mai susu (1, 2,) in cea ce privesce Modulu, cu care se punu, urmedia regulele de la paragraphele 239, 240, 241. (*ὡσεὶ* si *ὡσπερεὶ* urmedia regulele lui *εἰ* = *daca*, despre care vedi Cap .XXVII).

Nota. Relativulu *οἷος, οἵα, οἷον* avendu espressu pe *τοιοῦτος*, si aflanduse cu Infinitivu, se traduce *in catu se*; asseminea si *ὅς* si *ὅστις* fara Infinitivu, avendu inaintea loru *οὕτω*. ess: nu suntu astu-felu, in catu se nu sciu = *οὐκ εἰμι τοιοῦτος, οἷος μὴ γινώσκειν*. Candu ensa *οἷος, οἵα, οἷον* n'are espressu pe *τοιοῦτος*, atunci, daca are dupe densulu *τε*, se traduce *putinte, cu putintia de a, in stare de a, potu se;* earu daca n'are pe *τε*, se traduce prin *de a, cá se.* precumu: *οὐχ οἷός τ'εἰμι λέγειν* = nu suntu in stare se dicu, nu potu se dicu, *οὐκ εἰμι ἀνὴρ, οἷος λέγειν* = nu suntu omu de a dice.

7. La intrebarea *cumu* se pote respunde si prin *Participiu*, care nu provine din unirea conjunctiunei cu verbu, si coprinde séu Dativu de nume séu de Infinitivu articolatu cu *ἐν*, séu Genitivu cu *διὰ*, séu alta prepositiune din celle insemnate la 247 §, 3, séu din espressiune adverbiala. precumu: ucidu cerbulu cu lancea = *κτείνω τὴν ἔλαφον ἀκοντίζων* = (*ἐν τῷ ἀκοντίῳ διὰ τοῦ ἀκοντίου, ἐν*) *τῷ ἀκοντίζειν, διὰ τοῦ ἀκοντίζειν*, scriu cu bucuria = *γράφω χαίρων, ἐν τῷ χαίρειν, μετὰ χαρᾶς, σὺν χαρᾷ, χαρμοσύνως*, cu ajutorulu lui D-dieu plecu = *θεοῦ συναιρομένου ἀπέρχομαι* = *τῇ θείᾳ συνάρσει ἀπέρχομαι*.

Nota. I. Participiulu acest'a iá une-ori si *ὡς, ὥσπερ, ἅτε, καθ'ἅ, καθ'ἅπερ* = cá = ce, *cá unu ce, cá si candu.* precumu: cá bunu ce esci, trebue se erti = *ὡς ἀγαθὸν ὄντα δεῖ σε συγγιγνώσκειν*. (vedi si 219 §, 4, si 200 §).

Nota II. Verbele urmatore (si alte analoge) insocite de Participiu fara articolu, tinu locu de adverbu, séu nu se esplica unele in Romanesce, earu Participiulu tine locu de Verbu. Aceste verbe suntu:

ά. Εἰμὶ = *suntu* = *de multu, este naturalu se* (séu nu se esplica). precumu: *εἰμὶ πολλοὺς εὐεργετήσας* = de multu la multi facui bine.
ἦν τυράννῳ ἐοικώς = asseminá cu unu tyrannu.
ἔστιν οὕτως ἔχον = asia este, este naturalu se fia asia.

β'. ἔχω = *am, de multu*, séu se traduce cá Perfectu. *ἔχω* este insocitu de Participiu in Aoristu si mai raru in Perfectu.
precumu: *ἔχω δανείσας* = am imprumutatu, de multu am imprumutatu.

γ'. *διατελῶ*, *διαγίγνομαι* } = continuu.

διατρίβω, *διάγω* } = petrecu, traescu, me occupu cu

διαβιῶ = traescu totudaun'a.

οὐ διαλείπω, *οὐ παύω*, *οὐ παύομαι* } = nu incetediu de a.

διαμένω = remanu pene la finitu.

} = necontenitu, neincetatu pene acuma, mereu, totudaun'a.

precumu: *ἡ γῆ διατελεῖ κινουμένη, οὐ διαλείπει κινουμένη* = pementulu neincetatu se misca, nu incetedia de a se miscá.

Aici observamu ca verbele *παύω* si *παύομαι* cu Infinitivu se traducu *opresc n de a, suntu opritu de a.* precumu: *οὐδὲν παύει τὴν γῆν κινεῖσθαι* = nimica nu opresce pe pamentu de a se miscá. — Totu asia si verbulu *ἄρχομαι* = *incepu,* cu Participiu se traduce *incepu cu, incepu prin a,* earu cu Infinitivu *incepu se.* precumu: *οἱ Περσικοὶ νόμοι ἄρχονται ἐπιμελούμενοι τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ* (*Ξενοφ.*) = legile Persane incepu cu ingrijirea binelui communu, *ἄρχονται ἐπιμελεῖσθαι* = incepu se ingrijesca.

δ'. *τυγχάνω* = *suntu din intemplare* = *din intemplare* = *s'a intemplatu se.*

precumu: *ἔτυχον τότε διερχόμενος* = din intemplare treceam atunci = se intemplâ se trecu atunci,
ἔτυχον ἐκεῖ ὤν = se intemplâ se fiu acolo.

Verbulu *τυγχάνω* fara Participiu se traduce prin *suntu,* asseminea si candu Participiulu este *ὤν,* de multe ori se traduce prin *suntu.* precumu: *τίς ὢν τυγχάνεις;* = cine esci? *ἐγὼ ἔτυχον* = eu fui, eu se intemplâ se fiu — Participiulu *ὁ τυχὼν* se traduce *ori care. ἐλθέτω ὁ τυχὼν* = vina ori care.

ε. 1) *λανθάνω (cu Accusativu de pron. reflessivu)* = nu sciu, nu scii etc.
precumu: *λανθάνεις σεαυτὸν πονηρὸς ὤν* = nu scii ca esci reu.

2) *λανθάνω (numai cu Participiu)* = pe ascunsu, fara se scia cineva, nu scie.. ca.
precumu: *ἐλάνθανε πονηρὸς ὤν* = erá reu pe ascunsu, fara se scia cineva.

3) *λανθάνω (cu Accus. si Participiu)* = fara se scia.
precumu: *λανθάνομέν σε φίλοι ὄντες* = ti-suntemu amici fara se scii = nu scii ca ti suntemu amici, *λανθάνετε ἡμᾶς πονηροὶ ὄντες*=suteti rei fara se scimu.

Aici observamu ca *λανθάνω* se pote luá si numai in a trei'a persona singularu, si Participiulu se fia analysatu prin *ὅτι.* precumu: nu sciam ca acestea suntu astufelu = *ἐλάνθανέ με ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει*= *ἐλάνθανέ με ταῦτα οὕτως ἔχοντα.*

4) *λανθάνω (fara Participiu, séu cu Accusativu)*=suntu necunoscutu de cineva, trecu necunoscutu, din vedere.
precumu: *οὐ λήσεις με* = nu mi vei fi necunoscutu, nu vei fi necunoscutu de mine, nu mi-vei trece din vedere, nu me vei insiellá. *)

8. Prin *In locu se — in locu de a,* care se esprime in Ellinesce precumu urmedia:

α. Prin *ἀντὶ τοῦ* cu Infinitivu. (séu mai raru *ἀντὶ* cu Gen. de nume nearticolatu).
ἀντὶ τοῦ ἐπαινεῖν ψέγει = in locu se laude accusa.
ἀντὶ τοῦ μὴ ψέγειν ἐπαινεῖ = in locu se nu accuse lauda, cá se nu accuse, luada.

β'. Prin Accusativele absolute *δέον, ἐξὸν,* cu Infinitivu.
δέον ἐπαινεῖν, ἐξὸν ἐπαινεῖν, ψέγει = in locu se, pe candu trebuiá se laude, accusa.

γ'. Prin *ἀλλ'οὐ, ἀλλὰ μή,* in a dou'a frase=earu nu = in locu se.
ψέγει, ἀλλ'οὐκ ἐπαινεῖ = accusa, daru nu lauda = in locu se laude.

*) Vedi continuarea la pag. 159 la *Φθάνω* pene la Cap. XXVII.

9. Prin *fara se,* care se esprime in Ellinesce precumu urmedia:

ά. Prin Participiu cu *οὐ* séu *μή*.
vorbesce fara se scia = *λαλεῖ οὐκ εἰδώς, μὴ εἰδώς.*

β'. Prin *εἰ καὶ μὴ* cu verbu.
εἰ καὶ μὴ οἶδε, λαλεῖ = de si nu scie = fara se scia vorbesce.

γ'. Prin *χωρὶς τοῦ, ἄνευ τοῦ* cu Infinitivu (séu *χωρὶς* si *ἄνευ* cu Gen. de nume).
χωρὶς τοῦ εἰδέναι λαλεῖ, ἄνευ τοῦ εἰδέναι λαλεῖ.

δ'. Prin *οὐδὲ* cu verbu.
λαλεῖ οὐδὲ οἶδε = vorbesce si nu scie = fara se scia.

έ. Prin form'a de mai susu (*δ'*) facenduse Participiu verbulu affirmativu, si cellu negativu avendu *οὐ*.
λαλῶν οὐκ οἶδε = vorbindu nu scie = vorbesce fara se scia.

στ'. Prin Participiu absolutu cu *μή*.
intrâ fara se lu simta cineva = *εἰσῆλθε μηδενὸς αἰσθομένου.*
intrâ fara se fia permissu = *εἰσῆλθε μὴ ἐξόν.*

ζ'. Prin *πρὶν ἄν* cu Subjonctivu, daca verbulu cellu laltu este negativu.
nu vorbí fara se scii (inainte de a scí) = *μὴ λάλει πρὶν ἂν εἰδῇς.*

ή. Prin Participiulu *ἄκων, ἄκουσα, ἄκων* = fara se vroescu, fara voi'a.
οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δὲ ἄκοντες κακοποιοῦσι = unii cu voi'a, earu alti fara voi'a loru facu reu = fara se vroesca facu reu.
εἰσῆλθεν ἀκόντων πάντων=intrâ fara voi'a tuturoru=fara se vreá toti.

θ'. Prin *ὅστις μὴ, ὃς ἂν μὴ,* candu verbulu cellu laltu este negativu, si are cuventu generalu, la care se se rapporte *ὅστις μὴ* séu *ὃς ἂν μή*. precumu.

οὐ δεῖ λαλεῖν (τινὰ) ὅστις μὴ οἶδε, ὃς ἂν μὴ εἰδῇ=nu trebue se vorbesca cine nu scie = nu trebue se vorbesca cineva fara se scia.

ί. Prin cateva adverbe séu adjective negative (cu *a* séu altu privativu) forte usitate.

precumu:

ἄυπνος = fara somnu = fara se dorma (cineva).
ἀκούσιος = fara se vroescu, i, a.
ἀκουσίως = " " "
ἄφωνος, *ἄλαλος* = fara se vorbesca (cineva)
ἄπρακτος = fara se faca (cineva) nimicu.
ἄφοβος = fara se se tema (cineva).
ἀκοντὶ, *ἀμαχεὶ* = fara lupta.
ἀσκαρδαμυκτὶ = fara se inchida ochii.
si alte multe.

Nota. Din tote aceste diece feluri Participiulu cu *οὐ* séu *μὴ* este cellu mai usitatu.

10. La intrebarea *cumu* se pote respunde si prin frasele urmatore:

I. Cá se dicu asia = *οὕτως εἰπεῖν, ὡς εἰπεῖν.*

II. cu unu cuventu, intr'unu cuventu, in genere. = *ἑνὶ λόγῳ, γενικῶς εἰπεῖν.*

III. spre essemplu = *φέρ'εἰπεῖν, οἷον.*

IV. cá se dicu pe scurtu, cá se me esprimu pe scurtu. = *ὡς συντόμως εἰπεῖν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ὡς ἐπὶπαν εἰπεῖν, ὡς ἐπὶπᾶν εἰπεῖν, ὡς διὰ βραχέων εἰπεῖν, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν.*

V. cá se dicu intr'unu cuventu, = cá se dicu pe scurtu { ὡς φάναι, ὡς εἰπεῖν, φάναι, εἰπεῖν, } acestea au Participiulu συνελών in casu Nom. Dat. séu Accusat.

VI. συνελὼν δὲ φάναι, ὡς δὲ συνελὼν φάναι. } = in scurtu.

Nota. Frasea intrega la aceste aru fi: ὡς ἔστι μοι φάναι συνελόντι, ὡς δύναμαι φάναι συνελών, ὡς ἔστι με φάναι συνελόντα = dupe cumu potu se dicu luandu tote la unu locu.

VII. Dupe cumu credu / dupe cumu mi se pare = { ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὡς δοκῶ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ὡς ἐμοὶ δοκοῦν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖν, ὅσον ἐμοὶ δοκεῖν, κατὰ τὸ δοκεῖν ἐμοὶ, κατὰ τὸ δοκοῦν ἐμοί.

VIII. Dupe cumu potu se presuppunu, / dupe catu potu se presuppunu, { ὡς εἰκάσαι, ὅσον εἰκάσαι, ὡς ἀπεικάσαι, καθ'ὅσον εἰκάζω.

IX. Dupe cate sciu = ὅσον γ'ἐμοὶ εἰδέναι (ἐστίν).

X. **cu** precumu: plecâ cu multi = { ἀπῆλθε μετὰ πολλῶν. ἀπῆλθε σὺν πολλοῖς. ἀπῆλθεν ἔχων πολλούς.

XI. cu conditiunea, / cu invoiel'a se { ἐφ'ᾧ, ἐφ'ᾧ τε (cu Fiitorulu Indicativului séu Infinitivului) ὥστε (cu Infinitivu).

XII. cumu este naturalu = ὡς εἰκὸς, οἷον εἰκός.

XIII. cumu se — / cu ce modu se — } = ὅπως su Fiitorulu Indicativului. (vedi si 222 §, 2, Not'a IV).

στ'. 1). Φθάνω. (οὐ φθάνω — καὶ) = d'abiá — si, n'apucu se — si.
οὐκ ἔφθην ἐλθὼν καὶ ἰδού τις με καλεῖ = d'abiá venii si eata ca me chiama cineva.

2). φθάνω (cu Accusativu si Participiu) = inainte, mai 'nainte, previnu cu.
φθάνω σε προσφωνῶν = te salutu mai 'nainte.

3). φθάνω (cu Infinitivu) = inainte, mai 'nainte.
ἔφθη φυγεῖν πρὶν ἢ αἰσθέσθαι τοὺς φύλακας = fugí inainte de a simti paditori.

4). φθάνω (οὐκ ἄν cu Optativu si Participiu) = n'ai se—vre ua data, in currendu, in graba, jute, me grabescu se.
οὐκ ἂν φθάνοις περαίνων; = n'ai se finesci vre ua data? = grabesce-te se finesci, finesce in graba.

5). φθάνω (numai cu Ac. fara Participiu) = ajungu, séu mergu inaintea cuiva, séu mergu mai 'nainte de catu altu.
precumu: φθάνω σε = te ajungu. etc.

ζ'. ἔοικα = asseminu (cu Participiu in Dativu) = mi se pare ca, asseminu cu omu, care; arratu, me arratu cá.
σκεπτομένῳ ἔοικας = mi se pare ca te gandesci, arrati ganditoru, te arrati cá ganditoru.

η'. οἴχομαι = me ducu. (cu Participiu nu se traduce, séu se traduce fara legatura) = m'am dussu, me ducu si.
οἴχεται ἀποθανών = s'a dussu a muritu = muri.
οἰχήσῃ καταλιπὼν τοὺς σαυτοῦ παῖδας = te vei duce, si ti-vei lassá copii.

3'. *ἀνύσας τελευτῶν* } = *finindu* = *in fine. (Aici Participiulu se traduce cá adverbu).*

ἀνύσας ἦλθε, τελευτῶν ἦλθε = *τέλος ἦλθε* = in fine vení.

i. *φέρων* = aducendu = *pe nesocotite, negandindu, cac'asia, cu capulu seu.*

Si aici Participiulu se traduce cá adverbu.

εἰς ταῦτα φέρων περιέσισε τὰ πράγματα! = eata cu capulu seu, (negandindu) unde adusse lucrurile.

Capitolulu XXVII.

Conjunctiunea.

daca = *de* = *se.*

248. §. Conjunctiunea *daca* cu verbulu ei pote respunde la intrebarea *candu, cumu, din ce causa* = *de ce,* si are corresponde in Ellinesce pe *εἰ, ἄν, ἐὰν, ἤν,* din cari *ἄν, ἐὰν, ἤν* se afla numai cu Subjonctivu, earu *εἰ* cu Optativu si Indicativu. Presuppunerile se facu séu pentru Trecutu, séu pentru Presentu, séu pentru Viitoru.

Presuppunere pentru Trecutu.

249. §. *Daca* cu Conditionalulu Trecutu se asprime in Ellinesce prin Indicativu cu *εἰ* si timpii Aoristu, si mai raru, Imperfectu séu Anteperfectu. Totu asia si conjunctiunea *de, se* cu Conditionalulu Trecutu. precumu: daca nu l'asiu fi ajutatu, aru fi peritu = *εἰ μὴ ἐβοήθησα αὐτῷ, ἀπώλετ'ἄν.* Astufelu !*daca* arrata lucruri facute altufelu de catu le presuppunemu, adeca suntu affirmative, daca le presuppunemu positive, si vice-versa. precumu: daca asiu fi sciutu = *n'am sciutu,* daca n'asiu fi sciutu = *am sciutu.*

250. §. Candu *daca* cu Conditionalulu Trecutu respunde la verbu, care se rapporta in Trecutu, si care depinde de altu verbu, atunci se esprime prin *εἰ* cu Optativu in Presinte séu Aoristu. Acestu *εἰ* se afla si cu Fiitoru de Optativu in astufelu de casu, mai cu sema, daca respunde la Fiitoru, care depinde de Timpu Secondaru. precumu: diceá ca aru fi traitu, daca l'aru fi ajutatu vre unu medicu = *ἔλεγεν ὅτι ζώη ἄν, εἴ τις ἰατρὸς βοηθήσαι αὐτῷ,* sperá ca aveá se traesca, daca l'aru fi ajutatu vre unu medicu = *ἤλπιζε ζήσειν, εἴ τις ἰατρὸς βοηθήσοι αὐτῷ,* diceá ca, daca ai fi vediutu, te ai fi miratu=*ἔλεγεν ὅτι, εἰ ἴδοις, θαυμάσεις ἄν.*

Nota. *Εἰ* cu Optativu, candu respunde la Timpu Secondaru de multe ori se traduce prin *de cate ori, candu,* séu *cumu,* cu Imperfectu de Indicativu, séu cu Conditionalulu Trecutu; si daca este cu Fiitorulu Optativului, se traduce prin *cumu, daca erá se, daca aveá se, candu aveá se, candu erá se.* precumu: de cate ori si-aru fi addussu a minte, plangeá=*εἰ μνησθείη, ἔκλαε,* de cate ori aveá se spuna ceva = de cate ori erá se spuna ceva, se rosiá = *εἴ τι λέξοι, ἠρυθραίνειο* = cumu erá se spuna ceva, se rosiá. Acestu *εἰ* arrata lucruri repetate de multe ori in Trecutu.

251. §. *Daca* se afla in Romanesce si cu Indicativu Imperfectu; atunci, daca equivaledia cu Conditionalulu Trecutu, se esprime in Ellinesce prin *εἰ* si Aoristu de Indicativu. precumu: daca aveam, ti-damu = daca asiu fi avutu, ti-asiu fi datu = *εἰ ἔσχον, ἐδίδων ἄν σοι.*

252. §. *Daca* cu Indicativu Imperfectu, Perfectu, Aoristu (Trecutu simplu), Anteperfectu, candu arrata mai multu ua causa moderata in Romanesce de catu presuppunere, adeca candu *daca* este egalu cu *fiindu ca,* si in Ellinesce atunci se esprime totu cu *εἰ* si aceiasi timpi in Indicativu. precumu: daca nu puteam, cumu erá se facu? = *εἰ οὐκ ἠδυνάμην, πῶς ἂν ἐποίησα;* daca nu vení nimeni, plecai si eu = *εἰ οὐδεὶς ἦλθεν, ἀπῆλθον κἀγώ,* daca am cheltuitu totu, cumu credi ca am? = *εἰ πάντα ἀνήλωκα, πῶς οἴει με ἔχειν;*

Nota. Conjunctiunile *εἰ, ἄν, ἐὰν, ἤν* la negatiuni iau *μή;* ensa candu *εἰ* se traduce si prin *fiindu ca,* atunci iá si *οὐ.*

Presuppunere pentru Presentu.

253. §. *Daca* cu Indicativu Presinte se esprime totu prin *εἰ* cu Indicativu Presinte; se afla ensa espressa si prin *ἄν, ἐάν, ἤν* cu Presintele Subjonctivului, daru mai raru, si acest'a candu *daca*= *fiindu ca*. precumu: daca cineva crede ca nu este asia, se vorbesca =*εἴ τις δοκεῖ μὴ οὕτως ἔχειν, λεγέτω,*=*ἤν τις δοκῇ μὴ οὕτως ἔχειν, λεγέτω*, daca este D-dieu, este si dreptate = *εἰ ἔστι θεός, ἔστι καὶ δικαιοσύνη* (fiindu ca este D-dieu, este si dreptate). nu se pote dice *ἤν ἡ θεός, ἔστι καὶ δικαιοσύνη*.

254. §. *Daca* cu Presintele Conditionalului, fiindu presupunerea pentru Presentu, se esprime prin Presinte de Optativu cu *εἰ*; observamu ensa ca forte raru *daca* cu Presintele Conditionalului se rapporta in Presentu, ci mai multi in Viitoru; de acea se se consulte spre acest'a si paragraphulu 255. precumu: daca amu fi nemuritori, amu puté fi diei = *εἰ ἀθάνατοι εἴημεν, θεοὶ ἂν εἴημεν*.

Presuppunere pentru Viitoru.

255. §. Candu presuppunemu lucruri viitore cu *Daca* si Fiitoru de Indicativu, séu Presinte de Conditionalu; atunci pentru versiunea Ellena trebue se observamu ca se intrebuintiedia *εἰ* cu Fiitorulu Indicativului, daca *εἰ* este egalu cu *fiindu ca*; se intrebuintiedia *εἰ* cu Optativu Presinte séu Aoristu, daca lucrurile presuppusse nu credemu ca au se se faca dupe cumu le presuppunemu, ci vice-versa; se intrebuintiedia *ἄν, ἐάν, ἤν* cu Presinte séu Aoristu de Subjonctivu, candu lucrurile presuppusse credemu ca se potu face dupe cumu le presuppunemu. precumu: daca nu me veti ascultá, cumu se ve spunu? = *εἰ μὴ ἀκροάσεσθέ μου, πῶς ὑμῖν εἴπω*; (fiindu ca nu me veti ascultá, cumu se ve spunu), daca toti amu avé accasi opiniune despre acellcasi lucruri, n'aru fi dispute (nu putemu se avemu toti accasi opiniune etc.) = *εἰ πάντες ἔχοιμεν τὴν αὐτὴν γνώμην περὶ τῶν αὐτῶν, οὐκ ἂν εἶεν ἔριδες*; daca te vei sili, vei invetiá = *ἤν, (ἄν, ἐάν) ἐπιμεληθῇς, μαθήσῃ*.

Nota I. *Εἰ* cu Fiitorulu Indicativului, se schimba forte dessu in *ἄν, ἐάν, ἤν* si Subjonctivu.

Nota II. Espressiunile *in casu de morte, in casu de bola, in casu de a vení, in casu de a nu vení, in casu candu va veni, aru vení, n'aru vení, nu va vení* etc, se esprimu in Ellinesce prin *εἰ, ἄν, ἐάν, ἤν* si verbu facutu din cuventulu, care vine dupa *de*. Modulu conjunctiuniloru se reguledia dupe coprinsulu paragrapheloru de mai susu. precumu: in casu de morte, ce se facu? = *ἤν θάνῃ, εἰ θάνοι, τί ποιήσω*, in casu de morte, ce asiu fi facutu = *εἰ ἐθανε, τί ἂν ἐποίησα*;

Nota III. *Εἴ πως* cu Optativu une ori n'arrata presuppunere, ci scopu cu sperantia impossibila de implinirea lui, si se traduce *cu sperantia ca pote asiu, sperandu ca, cine scie, pote ca asiu, aru* etc. precumu: invocá pre diei cu sperantia ca pote aru veni se-lu scape = *ἐπεκαλεῖτο τοὺς θεούς, εἴ πως ἔλθοιεν σῶσαι αὐτόν*. — *Εἴ πως* se afla si cu Indicativu, si se traduce cu *doaru ca*.

256. §. Conjunctiunile *de si, chiaru (si) daca* = *εἰ καί, καὶ εἰ, καὶ εἴπερ, chiaru si daca* (cu Fiitoru) = *κἄν* (din *καὶ ἄν*), *afara numai daca* = *πλὴν εἰ, ἐκτὸς εἰ, παρεκτὸς εἰ, πλὴν ἤν, πλὴν ἐάν, ἐκτὸς ἄν, παρεκτὸς ἄν* etc, urmedia regulele lui *εἰ, ἄν, ἐάν, ἤν*.

257. §. In loculu conjunctiunei *daca* (=*εἰ, ἄν, ἄν, ἤν*) se pote intrebuintiá si Participiu pentru presuppuneri si pentru Trecutu, si Presentu, si Viitoru. precumu: daca te silesci, inveti = silindu-te inveti = *ἐπιμελούμενος μανθάνεις* = *εἰ ἐπιμεληῇ, μανθάνεις*.

Nota. *Εἴ πως* de la 255 §. Nota III, nu se face Participiu asseminea *εἰ* de la 258 §, Nota.

258. §. Conjunctiunea *εἰ* cu verbu de multe ori este Subjectu séu Complimentu verbeloru, cari arrata *dubiu, intrebare, mirare*, etc. precumu: nu sciu daca ai auditu=*οὐκ οἶδα εἰ ἤκουσας*, te intrebu daca scii = *ἐρωτῶ σε εἰ οἶσθα*, me miru daca nu scii = *θαυμάζω εἰ μὴ οἶσθα* etc, me miru cumu nu scii nici atat'a macaru = *θαυμάζω εἰ μηδὲ τοσοῦτον οἶσθα*. Acestu *εἰ* se traduce in Romanesce si prin *cumu* si prin *daca*, si se pune cu Timpii si cu Modurile, cu cari se afla si *daca* in asseminea casuri; ensa candu in Romanesce *daca* se afla cu Conditionalulu Trecutu, *εἰ* se pune cu timpii Secondari ai Indicativului; earu

candu *daca* se afla cu *Fiitoru*, séu are dupe dens'a *trebue se* si Subj. *eĭ* se pune totu cu Fiitorulu Indicat. séu cu timpii Subjonctivului; earu candu *daca* se afla cu Conditionalulu Presinte, *eĭ* se pune cu Presinte séu Aoristu de Optativu. precumu: intrebai daca erá acolo = *ἠρώτησα εἰ ἦν ἐκεῖ*, intrebai daca aru fi fostu acolo = *ἠρώτησα εἰ ἐγένετο ἐκεῖ*, nu sciu daca trebue se plecu, daca voiu plecá = *οὐκ οἶδα εἰ ἀπελεύσομαι, εἰ ἀπέλθω*, nu sciu daca asiu puté = *οὐκ οἶδα εἰ δυναίμην*, nu sciu daca trebuiá se plecu = *οὐκ οἶδα εἰ ἔδει με ἀπελθεῖν*.

Nota. *Eĭ* cu verbulu seu de la 258 §, nu se pote face Participiu (257 §), ci Infinitivu articolatu, si acest'a numai candu *eĭ* cu verbulu seu este Subjectu la unu altu verbu. precumu: daca intorce cineva binele binefacetoriloru sei este frumosu lucru = *εἴ τις ἀνταποδίδωσι χάριτας τοῖς ἑαυτοῦ ἐνεργέταις καλόν ἐστι=τὸ ἀνταποδιδόναι χάριτας τοῖς ἑαυτοῦ εὐεργέταις καλόν ἐστι*. Acestu Infinitivu articolatu nu contine numai pe *eĭ*, daru si pe *ἐάν*, *ἄν*, *ἤν*, si pe *ὅταν* = *candu*, si pe *ὅστις*, = *cine, ori care*, si pe *ἐπειδή* = *fiindu ca*, etc.

Capitolulu XXVIII.

Conjunctiunile

se, cá se, pentru cá se.

259. §. Conjunctiunea **se** este de multe feluri; *se* pote se fia egala cu *daca* (vedi Capitolulu XXVII); pote se fia cu Subjonctivu Independentu in locu de Imperativu (vedi 79 §, 1, 2, 3; 81 §); pote cu verbulu ei in Subjonctivu se fia Complimentu directu (vedi 138 §); pote in fine se arrate scopulu (222 §, 2). Aici observamu numai distinctiunea, ce trebue se se faca intre *se* si *cá se*, séu *pentru cá se*, in Romanesce.

260 §. *Se* cu verbu in Subjonctivu este bine se se intrebuintiedie, candu este Complimentu directu unui altu verbu, si respunde la intrebarea *ce*; earu *cá se, pentru cá se* cu verbu, candu nu este Complimentu directu altui verbu, ci respunde la intrebarea *pentru ce scopu*. (vedi despre acestea 138 §, si 222 §, 2....).

Capitolulu XXIX.

Conjunctiunea

Ca.

261. §. Conjunctiunea **ca** trebue se se distinga de *cá*=*pentru că*, cá se se scia cumu se se traduca in Ellinesce. Candu daru *ca* cu verbulu ei respunde la intrebarea *pentru ce, din ce causa*, se esprime in Ellinesce dupe cumu se vede la Capitolulu XXI; earu candu *ca* cu verbulu ei este Subjectu séu Complimentu unui altu verbu respundiendu la intrebarea *ce*, atunci se esprime precumu urmedia:

1. Prin *ὅτι*, séu *ὡς* cu Indicativu séu Optativu.
2. Prin Infinitivu.
3. Prin Participiu fara articolu.

Nota. Candu *ca* este esplicativu unui demonstrativu, se esprime totu daun'a cu *ὅτι* séu *ὡς* si verbu. precumu: si acest'a va dice: ca etc. = *καὶ τοῦτο ἐρεῖ· ὅτι, ὡς*, etc. (556 §).

262. §. *Ca* cu verbulu ei se preface in Participiu séu in *ὅτι* cu Indicativu séu Optativu, candu verbulu, carui este Subjectu séu Complimentu directu, arrata ceva **certu**; din contra se face Infinitivu séu *ὡς* cu Indicativu séu Optativu, candu verbulu, carui este Subjectu séu Complimentu directu, arrata ceva **necertu**. (suntu si esceptiuni, cari provinu din certitudinea séu din necertitudinea ce damu verbului, de la care depinde *ca* cu verbulu ei).

Certu arrata verbele urmatore si alte analoge:

1.
- vedu = ὁρῶ.
- audu = ἀκούω.
- sciu = οἶδα.
- cunoscu = γινώσκω.
- suntu convinsu = πέπεισμαι.
- este evidentu = δῆλόν ἐστι.
- arratu = δείκνυμι, δηλῶ.
- probediu = ἀποδείκνυμι,
- simtu = αἰσθάνομαι.
- annunciu = ἀγγέλλω.
- dicu = λέγω.
- se arrata, se vede = φαίνεται.
- etc. etc. etc.

Necertu arrata verbele urmatore si alte analoge:

2.
- credu, socotu = νομίζω, ἡγοῦμαι, οἶμαι, ὑπολαμβάνω.
- mi se pare = δοκεῖ μοι.
- se dice = λέγεται, ᾄδεται.
- se aude = ἀκούεται.
- se respandí vorb'a = διεδόθη λόγος.
- etc. etc. etc.

263. §. Cumu se esprime Participiulu facutu din *ca* cu verbu, vedi 203 §; earu cumu Infinitivulu facutu din *ca* cu verbu, vedi 103 §, Nota.

Nota Candu verbulu cu ὅτι si ὡς are particul'a ἄν, o pastredia si candu se face Participiu séu Infinitivu; si astufelu Participiulu séu Infinitivulu cu ἄν se traduce dupe Notele III, si IV de la 266 §.

264. §. Ὅτι cu verbulu seu se prefera inaintea Participiului, si ὡς cu verbulu seu, inaintea Infinitivului, candu subjectele suntu differite, si Participiulu séu Infinitivulu are Complimentu directu in Accusativu. precumu: credeá cineva ca inimicii invin-

sera pe ai nostri; cu Infinitivu aru fi: ἐνόμιζέ τις τοὺς ἡμετέρους νικῆσαι τοὺς πολεμίους, séu ἐνόμιζέ τις τοὺς πολεμίους νικῆσαι τοὺς ἡμετέρους. Daru in aceste essemple aru fi confusiune de sensu, caci Accusativele τοὺς ἡμετέρους si τοὺς πολεμίους cumu trebue se le luamu? cá subjecte séu cá complimente? pentru ca positiunea cuvinteloru nu decide despre functiunea loru, ci casurile, si in genere terminatiunile. Asseminea in essemplulu: *vedeá cineva ca ai nostri invingeau pe inimici, séu vedeá cineva ca inimicii invingeau pe ai nostri* aru fi confusiune in Ellinesce, daca s'aru esprime prin Participiu ἐώρα τις τοὺς ἡμετέρους νικῶντας τοὺς πολεμίους, ἐώρα τις τοὺς πολεμίους νικῶντας τοὺς ἡμετέρους. Confusiunea dispare, candu amu analysá Infinitivulu cu ὡς si verbu, earu Participiulu cu ὅτι si verbu, si amu dice: ἐνόμιζέ τις ὡς οἱ ἡμέτεροι νικήσειαν τοὺς πολεμίους, ἐώρα τις ὡς οἱ πολέμιοι νικήσειαν τοὺς ἡμετέρους — ἐώρα τις ὅτι οἱ ἡμέτεροι νικῶεν τοὺς πολεμίους, ἐώρα τις ὅτι οἱ πολέμιοι νικᾶεν τοὺς ἡμετέρους.

265. §. Conjunctiunea *ca* cu *verbu* in *Presinte* séu *Imperfectu*, in *Perfectu* séu *Anteperfectu*, candu depinde de Timpu Primaru, este bine se se esprima cu ὅτι séu ὡς in aceiasi timpi, earu nu in Participiu séu Infinitivu; pentru ca la Participiu si Infinitivu au aceasi forma Presintele cu Imperfectulu, si Perfectulu cu Anteperfectulu, si nu se vede bine daca este Presinte séu Imperfectu, nici daca este Perfectu séu Anteperfectu. precumu: credu ca sciai = νομίζω ὡς ᾔδεις (earu nu νομίζω σε εἰδέναι. εἰδέναι nu arrata lamuritu daca trebue tradussu: credu ca sciai, séu credu ca scii), credu ca cunosciai = νομίζω ὡς ἐγίνωσκες (earu nu νομίζω σε γινώσκειν, care se pote traduce *credu ca cunosci* séu *credu ca cunosciai*), credu ca cunoscussesi = νομίζω ὡς ἐγνώκεις (earu nu νομίζω σε ἐγνωκέναι). Asseminea *sciu ca a scrissu* = οἶδα αὐτὸν γεγραφότα aru fi mai putinu claru de catu οἶδα ὅτι γέγραφε, sciu ca scriai = οἶδα ὅτι ἔγραφες, sciu ca scrii = οἶδα ὅτι γράφεις.

Nota. Candu daru unu Participiu séu Infinitivu in Presinte séu Perfectu depinde de Timpu Primaru, la traducere se se observe din celle precedende si urmatore daca Presintele se pote traduce cu Imperfectu si Perfectulu cu Anteperfectu.

266. §. *Ὅτι* si *ὡς* candu depindu de Timpu Primaru, punu verbulu loru in Indicativu, earu candu de Timpu Secondaru, in Optativu, care se traduce cu *că* si Timpii Secondari ai Indicativului. precumu: vedu, am vediutu, voiu vedé ca scii = *ὁρῶ, ἑώρακα, ὄψομαι ὅτι οἶσθα*, ca sciai = *ὅτι ᾔδεις*, etc. vedeam, vediui, vediuseem ca seriai, ca scrissesesi, ca scrissesi = *ἑώρων, εἶδον, ἑωράκειν ὅτι γράφοις, ὅτι γεγράφοις, ὅτι γράψαις.*

Nota. "*Ὅτι* si *ὡς*, candu depindu de Timpu Secon., si vremu se le rapportamu in Presentu séu Viitoru, le putemu pune cu Indicativu. precumu: toti diceau ca suntemu frati = *πάντες ἔλεγον ὅτι ἀδελφοί ἐσμεν*, toti diceau ca vomu fi frati = *πάντες ἔλεγον ὅτι ἀδελφοὶ ἐσόμεθα* (earu nu *γενοίμεθα*, care s'aru traduce: *ca furāmu frati*).

Nota II. "*Ὅτι* si *ὡς* cu Timpii Secondari de Indicativu arrata lucrurile mai adeverate de catu cu Optativu. precumu: diceam ca te cunosceam = *ἔλεγον ὅτι ἐγίνωσκόν σε* este mai affirmativu de catu *ἔλεγον ὅτι γινώσκοιμί σε.* (Acest'a se intiellege ca are locu, candu *ὅτι* si *ὡς* depindu de Timpu Secondaru).

Nota III. "*Ὅτι* si *ὡς* depindiendu de Timpi Primari, numai atunci se punu cu Optativu (Presinte, Aoristu, Perfectu) cu séu fara *ἄν*, candu se rapporta in Viitoru, si se potu traduce in Romanesce prin *ca asiu* (cu Presintele Conditionalui), *ca pote asiu, ca pote se.* precumu: dicu ca asiu scrie = ca pote asiu scrie = ca pote se scriu = *λέγω ὅτι γράφοιμι* (*ἄν*), *ὅτι γράψαιμι* (*ἄν*), *ὅτι γεγραφὼς εἴην* (*ἄν*).

Nota IV. "*Ὅτι* si *ὡς* depindiendu de Timpi Secondari, se punu cu Optativu si *ἄν*, séu depindiendu de Timpi Primari séu Secondari, se punu cu Indicativu cu Timpii Secondari si *ἄν*, candu se potu traduce in Romanesce prin **Ca** cu **Conditionalulu Treeutu,** prin **ca s'aru fi pututu se,** si prin **ca erá se** (candu in Ellinesce *ὅτι* si *ὡς* suntu cu Fiitorulu Optativului). precumu: diceam, dissei, dissessem ca asiu fi scrissu, ca s'aru fi pututu se scriu = *ἔλεγον, εἶπον, εἰρήκειν ὅτι, ὡς γράφοιμι ἄν, ὅτι ὡς γράψαιμι ἄν, ὅτι, ὡς γεγραφὼς εἴην ἄν,* dicu, am dissu, voiu dice — diceam, dissei, dissessem ca asiu fi scrissu, ca asiu fi pututu scrie, ca s'aru fi pututu se scriu = *λέγω, εἶρηκα, λέξω ὅτι ἔγραφον ἄν,*

ὅτι ἔγραψα ἄν, ὅτι ἐγεγράφειν ἄν,—ἔλεγον, εἶπον, εἴρηκα ὅτι ἔγραφον ἄν, ὅτι γράφοιμι ἄν, ὅτι ἔγραψα ἄν, ὅτι γράψαιμι ἄν, ὅτι ἐγεγράφειν ἄν, ὅτι γεγραφὼς εἴην ἄν.—diceam, dissei, dissessem ca erá se scriu = *ἔλεγον, εἶπον, εἰρήκειν ὅτι γράψοιμι*, dicu, am dissu, voiu dice ca erá se scriu = *λέγω, εἴρηκα, ἐρῶ ὅτι ἔγραφον ἄν, ὅτι ἔγραψα ἄν, ὅτι ἐγεγράφειν ἄν.*—(*ca am se* cu verbu se esprime prin Fiitoru de Indicativu, séu prin verbulu *μέλλω* in Indicativu si cu verbulu cellu laltu in Infinitivu Presinte séu Fiitoru: diceam ca am se scriu — dicu ca am se scriu = *ἔλεγον, λέγω ὅτι γράψω, ὅτι μέλλω γράφειν, ὅτι μέλλω γράψειν*). (vedi despre acest'a si 61 §, Nota I; si 145 §, Nota II).

Nota V. *Ca* = *ὅτι*, si in Romanesce si in Ellinesce de multe ori este pleonastica, candu in data urmedia cuvintele proprii a unei persone; in astu felu de casu *ca* si verbulu, de la care depinde, n'au nici o influentia assupra Modului si Timpului a verbului de dupe *ca*. precumu: disse ca asiá vreu eu = disse: asia vreu eu = *εἶπεν ὅτι οὕτως ἐγὼ βούλομαι = εἶπεν οὕτως ἐγὼ βούλομαι.* (Daca *ὅτι* = *ca*, n'aru fi pleonastica, aru fi: disse ca asia vroiá ellu = *εἶπεν ὅτι οὕτω βούλοιτο αὐτός*).

Cateva essemple pentru **ca.**

262. §. 1.

sciu ca potu = *οἶδα δυνάμενος, ὅτι δύναμαι.* (*οἶδα ἐμαυτὸν δυνάμενον*).

sciu ca poti = *οἶδά σε δυνάμενον, ὅτι δύνασαι.*

sciu ca Nicolae veni = *οἶδα Νικόλαον ἐλθόντα, οἶδα ὅτι Νικόλαος ἦλθεν, οἶδα Νικόλαον ὅτι ἦλθεν, οἶδα Νικόλαος ὅτι ἦλθε.*

262. §. 1.

credu că potu = *νομίζω δύνασθαι, ὡς δύναμαι.*

credu ca poti = *νομίζω σε δύνασθαι, ὡς δύνασαι.*

credu ca Nicolae veni. = *νομίζω Νικόλαον ἐλθεῖν, νομίζω Νικόλαος ὡς ἦλθε, νομίζω ὡς Νικόλαος ἦλθε, νομίζω Νικόλαον ὡς ἦλθε.*

Presuppunu ca aceste suntu asia = *ὑπολαμβάνω ταῦτα οὕτως ἔχοντα* (in locu de *ἔχειν*), se marturisesce de toti ca Kyru se nascù = *ὁμολογεῖται παρὰ πᾶσι Κῦρος γενέσθαι.* (in locu de *γενόμενος*).

Nota VI. Ὡς cá si *Infiniticlu* une ori este bine se se traduca *cumu ca, ca adeca.*

Capitolulu XXX.

Conjunctiunile

Copulative.

267. §. Cari suntu Conjunctiunile Copulative, si cate, si ce felu de cuvinte lega, s'a vorbitu la 16 §, si 19 §; aici se va vorbí despre cateva legaturi, cari se deosebescu de celle Romanesci.

268. §. *Καὶ* singuru representedia, pe celle ce lega, de aceasi importantia. precumu: eu si tu nn'a suntemu = *ἐγὼ καὶ σὺ ἓν ἐσμεν.*

269. §. *Τὲ* singuru lega ceva inferioru cu superioru. precumu: omenii si animalele moru = *οἱ ἄνθρωποι τά τε ζῶα θνήσκουσι.*

270. §. *Καὶ — Καὶ* = *si — si*, representedia lucrurile avendu aceasi importantia: emulatiunea inecteclia, unde si cellu bunu si cellu reu au aceasi onore = *ἥ τ' ἔμπλην παύει, ὅπου καὶ ὁ ἀγαθὸς καὶ ὁ κακὸς ἴσην αὐτὴν τιμήν.*

271. §. *Τὲ—Τὲ* = *si—si*, lega lucruri, cari au ore-si care relatiune. precumu: dio'a si noptea, promittu si implinescu, me ducu si vinu, etc. fù insultatu si battutu = *ὑβρίσθη τε, ἐδάρη τε*, erá orbu si de ochi, si de minte, si de urechi = *τυφλὸς τά τ' ὄμματα, τόν τε νοῦν, τά τ' ὦτ' ἦν.*

272. §. *Τὲ—Καὶ* = *si—si*, lega lucruri, cari au ore-si care relatiune, ensa partea cu *καὶ* se representedia cá mai importanta. precumu: si dicu si facu = *λέγω τε καὶ πράττω.*

274. §. *Καὶ—Τὲ* = *si—si*—pe lunga acestea. Intre *καὶ* si *τὲ* se interpune cuventu, si dupe *τε* vine si altu *καὶ*. precumu: si dicu si facu (pe lunga acest'a) = *καὶ λέγω τε καὶ πράττω.*

274. §. *Οὐδὲ, μηδὲ, οὔτε, μήτε* = *nici*, si celle compusse *οὐδὲ—οὐδὲ, μηδὲ—μηδὲ, οὔτε—οὔτε, μήτε— μήτε* = nici—nici, urmedia regulele lui *καὶ* si *τὲ*, cu acesta observatiune: ca *οὔτε, μήτε*, au regulele lui *τὲ*, earu *οὐδὲ, μηδὲ*, regulele lui *καὶ*.

275 §. Conjunctiunea *καὶ* singura, une ori trebue tradussa *chiaru si*, sèu *macaru si, cellu putinu si*; pentru negatiuni se iá *οὐδὲ, μηδὲ* = *nici chiaru, nici macaru.* precumu: si pe parinti injura = chiaru si pe parinti injura (nu numai pe cei lalti, daru si pe parinti) = *καὶ τοὺς γονέας ὑβρίζει*, fia macaru si atat'a, fia chiaru si atat'a = fia cellu putinu si atat'a = fia si atat'a = *ἔστω καὶ τοσοῦτον*, si tu Brute = chiaru si tu Brute! = *καὶ σὺ Βροῦτε!* nici macaru unu acu = *οὐδὲ βελόνην.*

Nota I. Candu *si* se afla intre doue cuvinte, cari representedia ore-si care oppositiune sèu differintia, in Ellinesce se intrebuintiedia mai multu conjunctiunile *μὲν* si *δὲ*, dintre cari *μὲν* se pune dupe cuventulu antaiu, earu *δὲ* dupe alu doilea. Observamu ensa ca dupe ori ce *parte de cuventu* se pune *μὲν*, dupe asseminea trebue pussu si *δὲ*. precumu: D-dieu-ne dette doue urechi, *si* na gura, cà se audimu multe, *si* se vorbimu putine = *ὁ θεὸς ἔδωκεν ἡμῖν δύο μὲν ὦτα, ἓν δὲ στόμα, ἵνα πολλὰ μὲν ἀκούσωμεν, ὀλίγα δὲ λαλῶμεν*, sèu *ὁ θεὸς ἔδωκεν ἡμῖν ὦτα μὲν δύο, στόμα δὲ ἕν, ἵνα ἀκούωμεν μὲν πολλὰ, λαλῶμεν δὲ ὀλίγα.*

Nota II. Candu dupe punctu in data, sèu dupe unu sèu doue cuvinte, vine *δὲ*, lu-traducemu prin *si*, uneori prin *earu, daru, ensa*; earu candu dupe *δὲ* vine si *καὶ*, se traducu ambele prin *pe lunga acestea si*. precumu: *ἔφη δὲ καὶ τοῦτο* = disse pe lunga acestea si acest'a.

Nota III. *Ὅτὲ μὲν—ὅτὲ δὲ, τοτὲ μὲν—τοτὲ δὲ, τοῦτο μὲν—τοῦτο δὲ, τὸ μὲν—τὸ δὲ*, se traducu *une ori—alte ori, in unele—in altele*, (pe de una) *parte*—(pe de alt'a) *parte.* Asseminea si *ἄρτι μὲν—ἄρτι δὲ, νῦν μὲν—νῦν δὲ, ἔμπα μὲν—ἔμπα δὲ*, etc.

276 §. *Οὐ—ἀλλὰ, οὐχ—ἀλλὰ, οὐχ — ἀλλὰ, μή,—ἀλλὰ* = *nu-daru*, arrata ca partea antaia nu se face, ci a doua, care este mai importanta. precumu:

nu dicu, daru facu = *οὐ λέγω, ἀλλὰ πράττω.*
nu dice, daru fa = *μὴ λέγε, ἀλλὰ πράττε.*

Acesta idea se esprime mai tare, precumu urmedia:

1. facu, daru nu dicu = *πράττω, ἀλλ'οὐ λέγω.*
   fa, daru nu dice = *πράττε, ἀλλὰ μὴ λέγε.*

séu:

2. nu dicu, facu = *οὐ λέγω, πράττω.*
   facu, nu dicu = *πράττω, οὐ λέγω.*
   nu dice, fa = *μὴ λέγε, πράττε.*
   fa, nu dice = *πράττε, μὴ λέγε.*

277 §. *Οὐ μόνον—ἀλλὰ καὶ, μὴ μόνον—ἀλλὰ καὶ, οὐ μὴν — ἀλλὰ καὶ* = *nu numai — daru si*, arrata ca pe lunga ceva, care se face, se adauge si altu ceva mai importantu. precumu:

nu numai dicu, / nu numai ca dicu } daru si facu.

οὐ μόνον λέγω, ἀλλὰ καὶ πράττω.
nu dice numai, ci si fa = *μὴ λέγε μόνον, ἀλλὰ καὶ πράττε.*

si cu mai multa taria:

si facu, nu numai dicu = *καὶ πράττω, οὐ λέγω μόνον, οὐ μόνον λέγω.*
si fa, nu numai dice = *καὶ πράττε, μὴ μόνον λέγε, μὴ λέγε μόνον.*

278 §. *Οὐχ ὅτι—ἀλλὰ καὶ, μὴ ὅτι—ἀλλὰ καὶ, οὐχ ὅτι—ἀλλ'οὐδὲ, μὴ ὅτι—ἀλλὰ μηδὲ* = *nu numai, daru si; nu numai nu—daru nici.* precumu: nu numai ca dicu, daru si facu = *οὐχ ὅτι λέγω, ἀλλὰ καὶ πράττω*, séu mai tare *καὶ πράττω, οὐχ ὅτι λέγω*, nu numai nu dicu, daru nici nu facu = *οὐχ ὅτι λέγω, ἀλλ'οὐδὲ πράττω*, si mai tare *οὐδὲ πράττω, οὐχ ὅτι λέγω.*

Nota. *Οὐχ ὅτι* séu *μὴ ὅτι* se traduce *nu numai nu*, adeca negativu, candu la propositiunea a dou'a vine *ἀλλ'οὐδὲ, ἀλλὰ μηδὲ* = *daru nici.* Este gresitu daru a se dice *οὐχ ὅτι οὐ λεγω, ἀλλ'οὐδὲ πράττω*, ci *οὐχ ὅτι λέγω, ἀλλ'οὐδὲ πράττω.* Acesta idea se pote esprime si prin *τοσοῦτον δέω — ὥστε οὐ* (cu Indicativu). precumu: nu numai ca nu dicemu, daru nici nu facemu = atat'a departe suntemu de a dice, in catu nici nu facemu = *τοσοῦτον δέομεν λέγειν, ὥστε οὐ πράττομεν.*

279 §. *Nu numai—daru si* = *pe lunga ca—daru si* = *afara de—daru si*, se pote esprime si prin *χωρὶς, ἐκτὸς, παρεκτὸς, πλὴν* cu Genitivu, *πρὸς, ἐπὶ* cu Dativu, *παρὰ* cu Accusativu; earu la a dou'a propositiune vine *καὶ* fiindu affirmativa, vine *οὐδὲ* fiindu negativa. precumu: afara de rusine, pe lunga rusine vedu ca vomu avé si frica = *χωρὶς τῆς αἰσχύνης, ἐκτὸς τῆς αἰσχύνης, παρεκτὸς τῆς αἰσχύνης, πλὴν τῆς αἰσχύνης, πρὸς, ἐπὶ τῇ αἰσχύνῃ, παρὰ τὴν αἰσχύνην, καὶ φόβον ἕξομεν*, afara de rusine, nici fric'a nu o vedu mica = *χωρὶς τῆς αἰσχύνης* etc, *οὐδὲ τὸν φόβον μικρὸν ὁρῶ.*

280 §. *Οὐχ ὅπως, μὴ ὅπως — ἀλλὰ* = *nu numai ca nu — daru, οὐχ ὅπως, μὴ ὅπως—ἀλλὰ καὶ* = *nu numai ca nu — daru si, οὐχ ὅπως, μὴ ὅπως—ἀλλ'οὐδὲ, ἀλλὰ μηδὲ* = *nu numai ca nu—daru nici.* precumu: nu numai ca nu pote, daru nici nu vrea = *οὐχ ὅπως δύναται, ἀλλ'οὐδὲ βούλεται*, si mai tare *οὐδὲ βούλεται, οὐχ ὅπως δύναται.*

Capitolulu XXXI.

Conjunctiunile

Disjunctive.

281 §. Conjunctiunile Disjunctive (insemnate si la 20 §.) suntu *ἤ, ἤτοι, εἴτε, εἴτ'οὖν, ἐάν τε, ἤν τε* = *séu, ori, ei μὴ* = *daca nu, εἰ δὲ μὴ*=*earu de nu.* Aceste au combinatiunile urmatore:

282 §. *Ἤ* singuru intre doue cuvinte le representedia de aceasi importantia. precumu: multi séu putini, putinu mi-passa= *πολλοὶ ἢ ὀλίγοι, ὀλίγον μοι μέλει.* Pote dupe *ἤ* se fia si *καί* precumu: *πολλοὶ ἢ καὶ ὀλίγοι, ὀλίγον μοι μέλει.*

Nota I. *Ἤ* singuru se mai traduce si *de catu* subtintielle-

genduse la cuventulu de mai susu *mai multu, mai bine,* séu ori ce comparativu potrivitu la sensu: voiu se stau (mai bine) de catu se plecu = *βούλομαι μένειν ἢ ἀπιέναι* = (*βούλομαι μᾶλλον μένειν ἢ ἀπιέναι*).

Nota II. Ἤ singuru séu εἰ δὲ μή, se mai traduce si prin *séu de nu, earu de nu.* precumu: spune adeverulu, earu de nu, taci = *λέγε τ'ἀληθῆ, ἢ σίγα* = *λέγε τ'ἀληθῆ, εἰ δὲ μή, σίγα.*

Nota III. Cuvintele ἄλλος, ἕτερος = altu, ἀλλοῖος, διάφορος = differitu, si adverbele loru, precumu si alte analoge, de si a dou'a parte de differintia o iau cá si celle Comparative (despre cari vedi 246 §. 7, cu notele); se mai afla ensa si cu ἤ in casulu cuventului cu care se compara; earu candu partea d'antaiu are negatiune séu cuventu interrogativu, partea a dou'a iá ἤ, daru mai dessu εἰ μή, ὅτι μή = *de catu,* in casulu partii d'antaiu; séu Genitivu cu πλήν = *de catu,* care se afla si in casulu partii d'antaiu; séu Accusativu cu παρά = *de catu.* precumu: nimeni altu de catu tu = οὐδεὶς ἄλλος ἢ σὺ, εἰ μὴ σὺ, ὅτι μὴ σὺ, πλὴν σοῦ, πλὴν σοῦ, παρὰ σέ.

283 §. Ἤ — Ἤ doue séu mai multe ἤ, ἤτοι—ἤ, séu mai raru ἤ—ἤτοι = *séu—séu, ori—ori,* se intrebuintiedia, candu un'a esclude pe celle lalte. precumu: séu stai, séu du-te = ori stai, ori du-te = ἢ μένε ἢ ἄπιθι = ἤτοι μένε ἢ ἄπιθι (aici daca remani, se esclude (adeca nu se pote face si) ducerea in acellasi timpu).

284 §. Εἴτε—εἴτε, εἴτε—ἤ, εἴτ'οὖν—εἴτ'οὖν, ἤν τε—ἤν τε, ἐάν τε—ἐάν τε = *séu—séu, ori ca—ori ca, séu ca—séu ca, fia—fia.* Acestea se intrebuintiedia, candu un'a nu esclude pe celle lalte, ci tote potu esistá in acellasi timpu, séu mai bine, candu aceste conjunctiuni se potu traduce si prin *si—si.* precumu: cei vechi judecau viitorulu séu din visuri, séu din sburarea pasceriloru, séu din intestinele animaleloru = (aici se observa ca viitorulu dupe vechi se judecá nu numai din un'a din acestea, ci din tote, ademaleloru) = *οἱ ἀρχαῖοι ἐτεκμαίροντο τὸ μέλλον εἴτε ἐκ τῶν ὀνείρων, εἴτε ἐκ τῆς πτήσεως τῶν πτηνῶν, εἴτε ἐκ τῶν σπλάγχνων τῶν ζώων.*

Capitolulu XXXII.

Conjunctiunile

Oppositive séu Adversative.

285 §. Vedi despre aceste conjunctiuni 21 §, II, si III, si Not'a. Catu despre conjunctiunile 21 §, I, observamu ca unii, d'intre cari si noi, le coprindu intre celle Copulative.

Capitolulu XXXIII.

Conjunctiunile

Consecutive.

286 §. Conjunctiunile Consecutive arrata consequenti'a unei propositiuni precedente, si suntu insemnate la 22 §. precumu: nu pote; deci nu vrea = nu pote, de acea nu vrea = *οὐ δύναται· ἄρα οὐ βούλεται* = *οὐ δύναται· ὅθεν οὐ βούλεται.* (aceste propositiuni, complete, aru fi: fiindu ca nu pote, nu vrea = *ἐπειδὴ οὐ δύναται, οὐ βούλεται*).

Capitolulu XXXIV.

Negativele οὐ si μή = nu.

287 §. Candu se pune οὐ si candu μή cu verbele fara conjunctiune, vedi Capit. V, de la 76 § — 90 §. Aici vomu vorbi cundu se pune οὐ si candu μή cu ori ce cuventu.

288 §. Substantivele, Adjectivele si Adverbele, cari in Romanesce au *nu* séu *ne,* precumu: *neluarea, necrediinti'a, neadeverulu, nu cellu dreptu, nu bine, nu callea,* etc, iau οὐ, candu necatiunea esista de la sine, este adeverata, si o crede si cellu care vorbesce séu scrie, cea ce in Ellinesce se pote esprime si prin

negativulu séu privativulu *a* pussu le inceputulu cuventului; din contra iau *μὴ*, candu negatiunea esista dupe parerea, opiniunea vorbitorului séu scriitorului. precumu: nevenirea te va vatamá = daca nu vei veni, acest'a te va vatamá) = *ἡ μὴ ἔλευσίς σου βλάψει σε*, nevenirea te vatamâ (fiindu ca nu venisi, acest'a te vatamâ) = *ἡ οὐκ ἔλευσίς σου ἔβλαψέ σε*, nesuppunerea la cei, cari sciu mai bine, nu folosesce pe cei, cari nu se suppunu = *ἡ οὐκ εὐπειθεια τοῖς μᾶλλον εἰδόσιν οὐκ ὠφελεῖ τοῖς μὴ πειθομένοις* = *ἡ ἀπείθεια—οἳ ἂν μὴ πείθωνται.*

Nota. Fiindu ca regul'a de mai susu pare camu abstracta, este bine se observe cineva ca unde este *nu* séu *ne*, daca se pote dice si cu *daca* séu *candu*, se pune *μὴ*, earu daca se pote dice si cu *fiindu ca*, se pune *οὐ*. Acest'a se intempla si la Complimente indirecte espresse prin prepositiune si nume. De multe ori ensa *nu*, de si inainte de Substantivu, séu Adjectivu, séu Adverbu, se rapporta la verbu; atunci cu conjunctiune séu fara conjunctiune fiindu verbulu, se pune *οὐ* séu *μὴ* dupe regulele Capitolului alu V, séu paragrapheloru de mai la valle. precumu: nu acest'a, ci acea dicu = nu dicu acest'a, ci acea = *οὐ τοῦτο, ἀλλ'ἐκεῖνο λέγω*, nu acest'a, ci acea iá = nu luá acest'a, ci acea = *μὴ τοῦτο, ἀλλ'ἐκεῖνο λάβε*. etc.

289 §. Se pune *οὐ* dupe conjunctiunile de mai josu, candu dupe densele n'au (séu nu mergu cu) Imperativu, séu Subjonctivu in a dou'a persona, séu candu scriitorulu séu vorbitorulu n'arrata indoiela despre necesistentia. Aceste conjunctiuni suntu:

1. *Specificativele ὅτι, ὡς* = *ca*.
2. *Causalele ὡς, ὅτι, διότι, καθ'ὅτι, καθ'ἅ, ἐπεί, ἐπειδή, γὰρ* = *ca, pentru ca, fiindu ca, caci.*
3. *Comparativele ὡς, καθὼς, ὥσπερ, ὅπως, οἷον, οἷα* etc. = cumu, precumu.
4. *Adversativile δὲ, ἀλλὰ, ὅμως, ἀλλ'ὅμως, μέντοι* etc. = *earu, daru, ensa, cu tote acestea.*

290 §. Conjunctiunile *finale ἵνα, ὡς, ὅπως, ὅφρα*, iau *μή*.

291 §. Conjunctiunea *ὥστε*=(*in catu*) iá *οὐ*; candu ensa este cu Infinitivu, séu cu Imperativu, séu Subjonctivu cu sensu de Imperativu, iá *μή*.

292 §. Conjunctiunile conditionale *εἰ, ἄν, ἐάν, ἤν* = *daca*, iau *μή*; candu ensa *εἰ* insemnedia si *fiindu ca*, se afla si cu *οὐ* si cu *μή*.

293 §. Dupe pronumele relative, cari arrata persone séu lucruri cunoscute, se pune *οὐ*; candu ensa arrata necunoscute, séu generale, precumu *ori care, cine aru* etc, se pune *μή*. Dupe *οὐδεὶς ἔστιν ὅστις, οὐδεὶς ἔστιν ὃς* = *nimeni nu este care nu, nimeni nu este care se nu, nimeni nu*, se pune *οὐ*. precumu: *οὐδεὶς ἔστιν, ὃς οὐκ οἶδε* = nimeni nu este, care nu scie = toti sciu.

294 §. Conjunctiunile relative, séu *ori ce* cuventu relativu, si conjunctiunile temporale, iau *οὐ*, candu arrata ceva precisu, siguru, positivu, cunoscutu; la din contra, séu candu arrata ceva ypothetitu, iau *μή*.

295 §. Participiile, fiindu ca coprindu intr'ensele conjunctiune, iau *οὐ* séu *μὴ* dupe conjunctiunea coprinsa. Se se observe ensa ca de multe ori negatiunea pussa inaintea Participiului se rapporta la verbu; atunci se pune *οὐ* séu *μή*, dupe cumu cere verbulu.

296 §. Infinitivele, cari se traducu in Romanesce prin *se nu* iau *μὴ*; asseminea si Infinitivele articolate cu séu fara prepositiune.

297 §. La Verbele Impersonale, daca negatiunea se pune inaintea loru, si appoi vine Infinitivulu, se iá *οὐ*. precumu: nu trebue se mintimu = *οὐ δεῖ ψεύδεσθαι*. Earu daca negatiunea se pune la Infinitivu, se iá *μή*. precumu: *δεῖ μὴ ψεύδεσθαι* = trebue se nu mintimu. — Daca negatiunea se pune inaintea Infinitivului urmatu de Impersonalu, ea se refera la Impersonalu, si de acea se pune *οὐ*. precumu: *οὐ ψεύδεσθαι δεῖ* = *οὐ δεῖ ψεύδεσθαι*

298 §. Infinitivulu, care se traduce prin *ca* si verbu, forte raru se afla cu *οὐ*, ci cu *μή*, si mai cu sema candu depinde de verbele urmatore si alte analoge. precumu:

amenintiu = *ἀπειλῶ*.
negu = *ἀρνοῦμαι*.
me gandescu = *βουλεύομαι*.
arratu = *δείκνυμι, δηλῶ*.

credu = δοκῶ, δοκεῖ μοι.
socotu, credu = οἶομαι, οἶμαι, ἡγοῦμαι, νομίζω, ὑπολαμβάνω.
sciu = οἶδα, ἐπίσταμαι.
dicu = λέγω, φημί.
juru = ὀμόω, ὄμνυμι.
marturisescu = ὁμολογῶ.
me informediu = πυνθάνομαι.
vedu = ὁρῶ.
me caescu = μεταγιγνώσκω, μετανοῶ, μεταμέλομαι.
promittu = ὑπισχνοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι.
etc. etc. etc.

Nota. La verbele de mai susu si alte analoge, daca mutamu negatiunea de la Infinitivu, si o punemu inaintea loru, μή se schimba in οὐ; daru la traducere se iá cu Infinitivulu. precumu: credu ca nu esci in pericolu = ἡγοῦμαί σε μὴ ἐν κινδύνῳ εἶναι = οὐχ ἡγοῦμαί σε ἐν κινδύνῳ εἶναι. (a dou'a forma este mai usitata).

299 §. De multe ori se pune unu μή pleonasticu, adeca de prissosu, inaintea Infinitiveloru dependente de berbe cá: *a opri, a negá, a se padi, a bagá de sema se nu, a apparà, a se oppune* etc. precumu: l'opri se esa = l'opri se nu esa = ἐκώλυσεν αὐτὸν ἐξελθεῖν, ἐκώλυσεν αὐτὸν μὴ ἐξελθεῖν, nega ca a dissu = nega (dicendu) ca n'a dissu = ἀρνεῖται μὴ εἰπεῖν, ἀρνεῖται εἰπεῖν. Candu ensa verbulu, de la care depinde Infinitivulu, are negatiune séu este negativu, atunci séu lipsesce negatiunea cu totulu de la Infinitivu, séu iá μὴ οὐ, séu μὴ οὐχί. precumu: nu l'oprí se esa = οὐκ ἐκώλυσεν αὐτὸν ἐξελθεῖν, μὴ οὐκ ἐξελθεῖν, μὴ οὐχὶ ἐξελθεῖν. (vedi si 600 §, candu doue negatiuni facu ua affirmare, si candu nu.)

Capitolulu XXXV.

Despre Adverbe.

300 §. D'intre Adverbe celle cari respundu la intrebarile *unde, candu, cumu, catu*, s'au arratatu in Capitolele acestoru intrebari. Aici adaugimu ca potu complini nu numai Verbe, daru si Substantive, si Adjective, si Participii, si Pronume, si Adverbe, si Interjectiuni.

301 §. Adverbele cu articolu, daca se rapporta la Substantive, tinu locu de Adjective, si in Romanesce trebue tradusse une ori si prin Adjective; earu daca nu au Substantivu, la care se se rapporte, trebue subtintiellessu unu Substantivu din sirulu frasei, séu cu totulu din afara. precumu: ἡ ἄγαν ἐλευθερία, ἡ ἐλευθερία ἡ ἄγαν = libertatea cea eccessiva, eccessiv'a libertate = libertatea cea peste mesura, οἱ κάτω θεοὶ = dici cei de josu, τὰ οἴκοι (πράγματα)=celle de a casa, din patria, lucrurile de a casa, οἱ πάλαι ἡγοῦντο Σελήνην θεὸν = cei vechi credeau ca Lun'a erá dieu. (vedi si 509 §).

302 §. Adverbele potu fi si elle complinite de alte Adverbe séu de Substantive, Adjective, Participii, séu Pronume, si atunci acestoru complimente le damu numele de Attributu. Aceste Attribute séu se punu in casu Genitivu, candu adverbulu complinitu se iá cá prepositiune, séu coprindu in form'a loru concisa cuventulu *parte* séu *locu, timpu, felu*, cari ceru Genitivu, séu se punu in casulu ori carui Attributu dupe Capitolulu X, 119 §, candu adverbulu se face din nume. precumu: approape de orasiu= ἐγγὺς τῆς πόλεως (si τῇ πόλει une ori), afara din orasiu = ἐκτὸς τῆς πόλεως, in ce *parte* alu orasiului? = ποῦ τῆς πόλεως; in tote partile orasiului = πανταχοῦ τῆς πόλεως, demnu de noi = ἀξίως ἡμῶν, conformu cu celle disse = συμφώνως τοῖς εἰρημένοις, πρὸς τὰ εἰρημένα, sanetosu in corpu = ὑγιῶς τὸ σῶμα, in ce timpu a dillei? = πηνίκα τῆς ἡμέρας; etc.

303 §. Adverbele celle lalte suntu *pre, in numele*=νή, μά, ναὶ μά, οὐ μά, *in adeveru* = ἦ μήν (despre cari vedi 247 §, 3, ιβ', ιγ', ιδ'), séu negativele *nu, ne*=οὐ, μή (vedi Capitol. XXXIV), *nici* =

οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ (vedi 274 §), *adecă, precumu* = ἤγουν, ἤτοι, οἷον, εἴτουν (vedi Capitolulu XXVI), interrogativele *candu* = πότε, *unde* = ποῦ, ποῖ, *de unde* = πόθεν, *incotro* = πόσε, ποῖ, *cumu* = πῶς, *pe unde* = πῇ, *in ce timpu* = πηνίκα, cari iau Attributulu in Genitivu, si in fine afirmativele *dă* = ναὶ, *de siguru* = ἦ, δήπου, δήπουθεν, πάντῃ, πάντως, appoi πάνυ, μάλιστα (despre cari vedi Capitolulu VI).

Capitolulu XXXVI.

Despre Interjectiuni.

304. §. Suntu si se iau cá Interjectiuni urmatorele, si arrata:

1). *Mirarea.* precumu:

O! = ὦ!

Vai! / Bre! } = φεῦ, βαβαὶ, παπαὶ, ὦ πόποι!

A! = ἆ!

Domne! = Ἡράκλεις, Ἄπολλον (si in genere Vocativu de nume de dieu).

2.) *Durerea.* precumu:

Vai! / Cavai! / O! / Auleo! / Avleoleo! / Vaileo! } = ὦ, ἰὼ, ἰοὺ, οἴ, οἴμοι, ὤμοι, φεῦ!

Ai! = αἰ!

O Domne! = ὦ πόποι!

A! / O! / Au! } = ἆ, ὦ!

3). *Bucuri'a.* precumu:

A! / O! } = ἆ, (οἴμοι mai raru).

4). *Tacerea.* precumu:

Sit! / Citu! / Tacere! } = σίγα, σιώπα, σιγή!

5). *Oprirea séu respingerea.* precumu:

A! = a nu! = ἆ! μή!

Vai! = φεῦ!

Feresca D-dieu! / Departe! } = ἄπαγε!

6.) *Chiamarea.* precumu:

O! / Olai! / Me! } = ὦ!

Mei tu! / Domnule! } = οὗτος! (vedi si 559 §).

7). *Amenintiarea si blastemarea.* precumu:

Vai (de)! / Cavai de! } = οὐαὶ, οὐέ!

8). *Rissulu.* precumu:

Ha! / A! } = ᾶ, ἆ!

9). *Scarb'a.* precumu:

Arr'a! / Uf! } = ἰαταταὶ, ἀτατά!

10). *Indemnarea.* precumu:

Ai! / Aide! / Aideti! } = ἄγε, ἴθι, φέρε, φέρε οἷν, δεῦρο, δεῦτε, ἀμέλει.

οὔτε, μήτε, οὐδὲ, μηδὲ (vedi 274 §), *adeca, precumu* = ἤγουν, ἤτοι, οἷον, εἴτουν (vedi Capitolulu XXVI), interrogativele *candu* = πότε, *unde* = ποῦ, ποῖ, *de unde* = πόθεν, *incotro* = πόσε, ποῖ, *cumu* = πῶς, *pe unde* = πῆ, *in ce timpu* = πηνίκα, cari iau Attributulu in Genitivu, si in fine afirmativele *dá* = ναὶ, *de siguru* = ἦ, δήπου, δήποθεν, πάντη, πάντως, appoi πάνυ, μάλιστα (despre cari vedi Capitolulu VI).

Capitolulu XXXVI.

Despre Interjectiuni.

304. §. Suntu si se iau cá Interjectiuni urmatorele, si arrata:

1). *Mirarea.* precumu:

O! = ὦ!
Vai! / Bre! } = φεῦ, βαβαὶ, παπαὶ, ὦ πόποι!
A! = ἆ!
Domne! = Ἡράκλεις, Ἄπολλον (si in genere Vocativu de nume de dieu).

2.) *Durerea.* precumu:

Vai! / Cavai! / O! / Auleo! / Avleoleo! / Vaileo! } = ὤ, ἰώ, ἰοὺ, οἴ, οἴμοι, ὤμοι, φεῦ!
Ai! = αἰ!
O Domne! = ὦ πόποι!
A! / O! / Au! } = ἆ, ὦ!

3). *Bucuri'a.* precumu:

A! / O! } = ἆ, (οἴμοι mai raru).

4). *Tacerea.* precumu:

Sit! / Citu! / Tacere! } = σίγα, σιώπα, σιγή!

5). *Oprirea séu respingerea.* precumu:

A! = a nu! = ἆ! μή!
Vai! = φεῦ!
Feresca D-dieu! / Departe! } = ἄπαγε!

6.) *Chiamarea.* precumu:

O! / Olai! / Me! } = ὦ!
Mei tu! / Domnule! } = οὗτος! (vedi si 559 §).

7). *Amenintiarea si blastemarea.* precumu:

Vai (de)! / Cavai de! } = οὐαὶ, οὐέ!

8). *Rissulu.* precumu:

Ha! / A! } = ἃ, ἆ!

9). *Scarb'a.* precumu:

Arr'a! / Uf! } = ἰαταταὶ, ἀιατά!

10). *Indemnarea.* precumu:

Ai! / Aide! / Aideti! } = ἄγε, ἴθι, φέρε, φέρε σὺν, δεῦρο, δεῦτε, ἀμέλει.

Nota. Candu dupe aceste vine *se* cu *Subjonctivu*, in Ellinesce vine Subjonc. (vedi despre acest'a si 79 §, 1).

11). *Rugatiunea.* precumu:

Fia! / Dcá D-dieu! } = εἴθε, ἄθε, γένοιτο, εἶεν.

12). *Enthusiasmulu.* precumu:

Hii! / Ii! } = Εὐοῖ, εὐάν, παιάν!

13). *Incuragiarea.* precumu:

Ade! / Ai! } = ἐλελεῦ, ἀλαλή, ἀλαλά, ἀλαλαλά!

Curagiu! = ἀμέλει!

14). *Concessiunea.* precumu:

Ei bine! / Fia! } = εἶεν, ἔστω!

15). *Approbarea séu laudarea.* precumu:

Bine! / Bravo! / Ur'a' } = εὖγε, ὑπέρευγε, εἶα!

16). *Arratarea.* precumu:

Eata! / Eaca-ta! / Ná! / Ean! Vedi! / Poftimu! } = ἰδού, ἰδέ, ἰνί, ἰν'ἰδού, ἰν'ἰδέ!

Nota. Candu dupe acestea vine *ca*, nu se esplica in Ellinesce. precumu: Eata *ca* am sositu = ἰδοὺ ἀφῖγμαι.

305 §. Cuventulu ἄπαγε este verbu, si insemnedia *departedia*, de unde a cadiutu in insemnarea *departe de*, si se afla cu Attributu in Genitivu séu Accusativu cá Complimentu. precumu: departe de mine acesta opiniune! = ἄπαγε τῆς γνώμης, ἄπαγε τὴν γνώμην.

306 §. Tote interjectiunile de mai susu, candu n'au Attributu, se despartu de celle lalte cuvinte prin virgula, si n'au nici ua relatiune cu elle; candu ensa unele dintr'ensele au si Attributu cu *ce* si *nume*, care arratta caus'a esclamarii, acestu Attributu se esprime in Genitivu articolatu (raru nearticolatu); daca ensa Attributulu respunde la intrebarea *cui, la cine* (adeca arrata person'a, la care se adressedia sensulu Interjectiunei), se pune in Dativu, séu Nominativu, séu si Vocativu. precumu: a ce fericire! = ἆ τῆς εὐπτομίας! vai ce nerusinare! = φεῦ τῆς ἀναιδείας! vai, vai, peru! = ἰοὺ, ἰοὺ, ἀπόλλυμαι! vai de mine = (vai mie = vai eu!) = οἴμοι, οἴμοι ἐγώ! vai de mine nenerocitulu! = οἴμοι τῷ ταλαιπώρῳ, οἴμοι ταλαίπωρος ἐγώ! bravo tie de abnegatiune = εὖγέ σοι τῆς αὐταπαρνήσεως! vai voue Pharisseiloru! = οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισσαίοις, οὐαὶ ὑμεῖς οἱ Φαρισσαῖοι, οὐαὶ ὑμᾶς τοὺς Φαρισσαίους!

307 §. Candu dupe Interjectiune vine in Romanesce pronume Interrogativu cu verbu, in Ellinesce vine pronume Relativu correpundietoru cu verbu. Asseminea si ori ce Interrogativu se face Relativu. precumu: Domne, catu me bucuru! = Ἡράκλεις, ὅσον ἥδομαι (in locu de πόσον), auleo, ce ai se faci! = φεῦ, ὅ,τι μέλλεις πράξειν! vai, catu de bine vorbesci! = φεῦ ὡς (in locu de πῶς) εὖ λέγεις!

308. §. La esclamatiuni se intrebuintiedia ὦ cu Nominativu, spre a nu se confunde cu ὦ si Vocativu. precumu: O morte! = ὦ θάνατος! (ὦ θάνατε).

309 §. Interjectiunile de *arratare* (16) ceru Nominativu de lucrulu séu person'a arratata; se afla ensa si Accusativu. precucu: eata omulu = ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος, ἰδοὺτὸν ἄνθρωπον. Se pote ensa intrebuintiá si pronumele Demonstrativu οὗτος avendu dupe densu numele articolatu. precumu: eata omulu! = οὗτος ὁ ἄνθρωπος, eata-lu! = οὗτος ἐκεῖνος! eata-me! = ἰδοὺ ἐγώ, οὗτος ἐγώ, se dice si ἔγωγε!

310 §. Vocativulu *ὦ* (6) se pune la Vocativu, candu vorbitorulu se presupune liniscitu, si mai cu sema cu persone séu lucruri insufletite; cu lucruri neinsufletite ensa arrata ore-si care emotiune a personei, care vorbesce. precumu: o rege, gandesce-te ca.... = *ὦ βασιλεῦ, σκόπει ὅτι* etc, o Luna, si Sore, si munti, fiti marturi de nedreptatile, ce sufferu = *ὦ Σελήνη, καὶ Ἥλιε, καὶ ὄρη, ἔστε μάρτυρες τῶν ἀδικιῶν, ἃς ὑπομένω.*

311 §. Candu unu Substantivu séu pronume Personalu in Vocativu cu *ὦ* are si Adjectivu, Vocativulu *ὦ* se pune la inceputu inaintea Adjectivului, candu arrata ore-si care miscare interiora a personei, care vorbesce; se pune inaintea Substantivului séu pronumelui, dupe care apoi vine Adjectivulu, candu person'a care vorbesce nu este agitata séu miscata in interioru. precumu: o bune amice! = *ὦ ἀγαθὲ φίλε*! o neinvinsule tu! = *ὦ ἀήττητε σύ*! (aceste suntu mai espressive de catu celle urmatore:) o diei infernali! = *ὦ δαίμονες ὑποχθόνιοι*! o parinte bune! = *ὦ πάτερ ἀγαθέ*! o barbati Athenieni! = *ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι*!

Nota. Rare ori, si mai multu la poeti, Vocativulu *ὦ* se afla intre Substantivu si Adjectivu, séu intre Adjectivu si Substantivu. precumu: *δαίμονες ὦ ὑποχθόνιοι.*

312 §. Attributulu unui Substantivu in Vocativu cu *ὦ* se pune si ellu in Vocativu; candu ensa Attributulu vine dupe Vocativu de pronume Personalu de a dou'a persona, séu une ori si dupe Substantivu; séu candu suntu doue vocative legate cu conjunctiunile *καὶ* séu *τὲ*, atunci Attributulu séu alu doilea Vocativu de dupe *καὶ* séu *τὲ* se afla si in Nominativu articolatu, si raru nearticolatu. precumu: o cerescule tata! = *ὦ πάτερ ἐπουράνιε*! *ὦ πάτερ, ὁ ἐπουράνιος*! o rege si tu poporu! = *ὦ βασιλεῦ καὶ σὺ ὁ δῆμος*! o voi, cari jaceti aici! = *ὦ ὑμεῖς, οἱ ἐνθάδε κείμενοι.* Acesta regula se applica, si candu la Vocativu lipsesce *ὦ*.

Nota. Vocativulu *ὦ* cu numele in Vocativu se desparte de celle lalte cuvinte prin virgula; earu candu numele in Vocativu

are si Attributu, acest'a se coprinde de unii in virgul'a Vocativului, de altii se desparte de Vocativu prin virgula.

313 §. Vocativulu n'are pe *ὦ*, candu person'a, care vorbesce este agitata, miscata ore-cumu, adeca, *maniata, mirata*, etc. Asseminea la *indemnari*, la *mustrari, ordonari, consiliari, intrebari* etc. precumu: nenorocitule, afla ca etc. = *ἄθλιε, ἴσθι ὅτι*, etc., omule, ce faci? = *ἄνθρωπε, τί ποιεῖς;* Philippe addu-ti a minte ca esci muritoru = *Φίλιππε, μέμνησο ἄνθρωπος ὤν*, Domne miluesce = *Κύριε, ἐλέησον.*

Capitolulu XXXVII.

Prepositiunile
din
Romanesce in Ellinesce.

314. §. In acestu Capitolu suntu insemnate intre prepositiunile Romanesci propriu disse si alte cuvinte séu espressiuni usitate cá prepositiuni, cea ce s'a facutu si la Conjunctiuni si la Interjectiuni, unde s'au luatu cá atari si alte cuvinte usitate cá Conjunctiuni séu Interjectiuni.

Nota. Acestu Capitolu se completedia prin cellu urmatoru XXXVIII.

315 §. Acesta prepositiune aflanduse cu cuventulu *casa*, se traduce in Ellinesce prin *ἐν* si Dativu. precumu: *ἐν οἴκῳ, ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ*; séu prin *οἴκοι, οἴκοθι, οἴκοσι* = a casa; séu prin prepositiunea *παρὰ* cu Dativulu personei, care possede cas'a, fara a se mai pune in Ellinesce cuventulu *casa*. precumu: siedi a casa (la tine) = *μένε παρὰ σεαυτῷ*, siedi a casa la mine = *μένε παρ'ἐμοί*. Aceste au locu, candu *a casa* este cu verbu nemiscatoru; candu ensa *a casa* respunde la verbu cu miscare, atunci se traduce prin *εἰς* cu Accusativulu cuventului *οἶκος* séu *οἰκία*. precumu: ajunse a casa = *ἀφίκετο εἰς οἶκον, εἰς τὸν οἶκον, εἰς τὴν οἰκίαν*. Acest'a se dice si *οἴκοσε, οἰκόνδε*. (*a casa* = *in patria* se dice *ἐπ'οἴκου*). *a casa la, la cas'a (cuiva)* se pote dice cu verbe miscatore si prin *εἰς* cu Genitivu séu *παρὰ* cu Accusativu, fara a se pune cuventulu *casa* in Ellinesce. precumu: veni a casa la professoru = *ἦλθεν εἰς διδασκάλου, ἦλθε παρὰ τὸν διδάσκαλον*.

A. (a casa).

316 §. *A*, care arrata casulu Genitivu, se esprime totu prin Genitivu. precumu: a omului = *τοῦ ἀνθρώπου*, a trei omeni = *τριῶν ἀνθρώπων*. Ensa, care se afla in multe idiotismuri Romanesci, (precumu: *a parte* = *κατὰ μέρος, a proposito* = *προκειμένου, ἐν τῷ δέοντι, a priori* = *ἐκ τῶν προτέρων* etc., *a serie* = *τὸ γράφειν, γράφειν, myrosa a usturoiu* = *ὄζει σκορόδου*) fiindu forte variabilu, trebue cautat'u in Dictionarie.

A.

317 §. Se traduce prin Genitivu cu *πλήν, ἐκτός*, séu prin Accusativu cu *παρά*. precumu: afara de tine = *πλὴν σοῦ, ἐκτὸς σοῦ, παρὰ σέ*. (acestea respundu la intrebarea *cumu*, despre care cetesce Cap. XXVI).

Afara de

318 §. Se traduce prin Genitivu cu *ἔξω, ἐκτός*, séu prin Accusativu cu *ὑπὲρ, παρά*. precumu: afara din tierra = *ἔξω τῆς χώρας, ἐκτὸς τῆς χώρας, ὑπὲρ τὴν χώραν, παρὰ τὴν χώραν*, afara de lege = *παρὰ νόμον*, peste mesura = afara din mesura = *ὑπὲρ τὸ μέτρον, παρὰ τὸ μέτρον*. Cu Numerale ensa *afara de* séu *fara* se traduce séu prin Genitivu cu *πλήν, μεῖον*, séu prin Accusativu cu *παρά*, séu prin Participiulu verbeloru *δέω, ἀποδέω, λείπω, ἀπολείπω* = (lipsescu), pussu in genulu, casulu si nemerulu numeralului *intregu* venindu partea in casu Genitivu séu vice-versa, cea ce este mai raru. precumu: diece omeni afara de, fara unu = *δέκα ἀνθρωποι πλὴν ἑνός, μεῖον ἑνός, ἑνὸς δέοντες, ἑνὸς δέοντος, παρὰ ἕνα*. (se dice si *δέκα ἀνθρωποι εἷς δεῖ*, daru raru, si *ἐκτὸς ἑνός*). Vedi si *afara din* arratandu *a esi din*. 320 §.

Afara de = afara din = peste.

Afara de — si = pe lunga acestea — si.

319 §. Se traduce prin Genitivu cu *χωρὶς, ἐκτὸς,* séu prin Dativu cu *πρὸς, ἐπὶ,* séu prin Accusativu cu *παρά.* precumu: afara de acestea, pe lunga acestea, si acest'a se sciti = *χωρὶς τούτων, ἐκτὸς τούτων, πρὸς, ἐπὶ τούτοις, παρὰ ταῦτα καὶ τόδε ἰστέον ὑμῖν.* vedi si 277 §, 279 §.

Afara din

320 §. Se pote esprime prin Genitivu cu *ἐκ* séu, mai raru, *ἀπὸ;* acest'a se intempla, candu *afara din* respunde la intrebarea *de unde* la verbe, cari arrata *a esí de undeva, a scote de undeva.* Aici se observa ca *ἐκ* si *ἀπὸ,* candu se afla la verbu, une ori lipsescu de la Genitivu, alte ori se repeta si la Genitivu. precumu: esí afara din casa =*ἐξῆλθε τῆς οἰκίας, ἐκ τῆς οἰκίας, ἀπὸ τῆς οἰκίας.* Acestu *afara din* se nu se confunda cu cellu de la 310 §.

Apprope de

321 §. Se traduce prin Genitivu séu Dativu cu *πλησίον, ἐγγὺς, πέλας,* séu prin Dativu cu *πρὸς* séu *παρὰ;* aceste doue din urma compusse cu verbu ceru Complimentulu in Dativu. precumu: vino approope de mine, la mine = *πρόσελθέ μοι, ἐλθὲ πλησίον μου, μοι,* approope de orasiu = *ἐγγὺς τῆς πόλεως, ἐγγὺς τῇ πόλει, παρὰ τῇ πόλει, πρὸς τῇ πόλει.*

Assupra = pe

322 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἐπὶ* (la verbe fara miscare), prin *ἐπὶ* cu Accusativu séu *κατὰ* cu Genitivu (la verbe cu miscare). precumu: statú pe unu copacu = *ἐστη ἐπὶ δένδρου,* cadiú pe petre = *ἔπεσεν ἐπὶ πέτρας, κατὰ πετρῶν.* (Despre *assupra,* care insemnedia *in contra,* vedi mai la valle. 395 §.)

Assupra = despre

323 §. Se traduce prin Genitivu cu *περὶ,* si mai raru *ὑπὲρ.* precumu: tractatu assupra, despre Grammateca=*πραγματεία περὶ Γραμματικῆς,* vorbescu despre acest'a = pentru acest'a = *λέγω περὶ τούτου, ὑπὲρ τούτου.* (vedi si 398 §, 218 §).

Cá

324 §. Se esprime prin Genitivu cu *δίκην,* séu prin *ὡς* in acellasi casu cu numele, cu care se compara; prin adverbu de adjectivu cu terminatiunea *ὡς* séu alt'a. (vedi si 247 § 3, 4). precumu: cá unu cane = *δίκην κυνὸς, κυνὸς δίκην, ὡς κύων, κυηδὸν,* cá rege = *ὡς βασιλεὺς, δίκην βασιλέως, βασιλικῶς.*

Cate

325 §. Se esprime prin Accusativu cu *ἀνὰ, κατὰ, πρὸς,* si forte raru *εἰς.* precumu: mergeti cate doi doi = *πορεύεσθε ἀνὰ δύο κατὰ δύο, πρὸς δύο, (εἰς δύο).*

Catre

326 §. Se esprime prin Accusativu cu *κατὰ, πρὸς, ἐπὶ,* (*ἀνὰ* mai raru) cu persone si cu lucruri. precumu: allergâ catre tata seu = *ἔδραμε πρὸς τὸν πατέρα, κατὰ τὸν πατέρα, ἐπὶ τὸν πατέρα, (ἀνὰ τὸν πατέρα).* (vedi si 327 §, si 224 §, 2, si 236 §, 2).

Catre = pe la=spre=approope la=la

327 §. Se esprime prin Accusativu cu *περὶ, ἀμφὶ, εἰς.* precumu: voiu veni catre merinde, spre merinde, approope la merinde, pe la merinde = *ἐλεύσομαι περὶ δεῖλην, ἀμφὶ δεῖλην, εἰς δεῖλην.* (vedi si 224 §, 2—si 326 §, 236 §, 2).

Contra vedi si in contra

328 §. Singura *contra* fara de nume, fiindu vorb'a de *contra* séu *pentru,* se esprime prin (Genitivu cu) *κατὰ;* earu *pentru* prin (Genitivu cu) *ὑπὲρ* séu *πρό.* precumu: contra vei vorbi séu pentru? — *κατὰ ἢ ὑπὲρ λαλήσεις, κατὰ ἢ πρὸ λαλήσεις;*

Conformu cu = dupe

329 §. Se esprime prin *σὺν* séu *συμφώνως* cu Dativu, séu prin *κατὰ, πρὸς* cu Accusativu. precumu: judecu conformu cu legea = *δικάζω σὺν νῷ νόμω, συμφώνως τῷ νόμω, κατὰ, πρὸς τὸν νόμον.*

Cu = impreuna cu

330 §. Se esprime prin Dativu cu *σὺν* séu Genitivu cu *μετά*. precumu: fii cu noi= *μεθ'ἡμῶν γενοῦ, σὺν ἡμῖν γενοῦ.*

Cu = prin

331 §. Daca *cu* nu insemnedia séu nu se pote dice si *impreuna cu*, ci arrata *instrumentulu, midiloculu, modulu,* se traduce prin Dat. simplu séu cu *ἐν*, séu prin Genit. cu *διὰ*, séu mai raru prin Genitivu cu *ἐκ* séu *ἀπὸ*, cari arrata mai multu materi'a, din care. precumu: mergu cu tine = impreuna cu tine = *πορεύομαι μετὰ σοῦ, σὺν σοὶ*, scriu cu man'a stanga (nu impreuna cu man'a stanga) = *γράφω τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ, ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ, διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς*, a trai cu mila = din mila = *ζῆν ἀπ'ἐλεημοσύνης, ἐξ ἐλεημοσύνης* (vedi si 277 §, 3, Not'a).

Cu

332 §. Se pote esprime si prin adverbe de differite terminatiuni, candu arrata *modulu.* precumu: judecu cu dreptate = *δικάζω δικαίως*, cu nedreptu = *ἀδίκως*, cu dintii = *ὀδὰξ*. etc. (vedi si 247 §, 3, Not'a).

Cu ajutorulu Gen.

333 §. Se esprime prin Dativu cu *σὺν*, séu prin Genitivu cu *μετὰ*, séu prin Participiulu *συναιρόμενος*. precumu: cu ajutorulu lui D-dieu = *σὺν Θεῷ, μετὰ Θεοῦ, Θεοῦ συναιρομένου*, cu ajutorulu vostru = *ὑμῶν συναιρομένων.*

De arratandu materi'a.

334 §. Se esprime prin Genitivu simplu séu cu *ἀπὸ, ἐκ*; séu prin terminatiunile, *οῦς, ινος*, pusse la cuventulu, care arrata materi'a. (vedi si 129 §). precumu: statua

de marmura = *ἀνδριὰς μαρμάρου, ἐκ, ἀπὸ μαρμάρου, ἀνδριὰς μαρμάρινος* (accentulu la antepenultima), statua de arama, de ferru= *ἀνδριὰς χαλκοῦς, σιδηροῦς.*

De arratandu timpulu.

335 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἀπὸ*, séu *ἐκ*; séu prin terminatiunea *ινὸς* (cu ac. pe ultima) pussa la cuventulu, care arrata timpulu. precumu: de trei dille = *ἐκ τριῶν ἡμερῶν, ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν*, de eri = *χθεσινὸς*, de astadi = *σημερινὸς*, de trei anni= *ἀπὸ τριῶν ἐτῶν = τρίτον ἤδη ἔτος, τρίτον ἔτος τουτί.* (vedi si 225 §, 3).

De subjectu esterioru. (vedi 6 §.)

336 §. Se esprime prin Genitivu cu *ὑπὸ, πρὸς, παρὰ, ἐκ, ἀπὸ*, séu prin Dativu simplu la verbele passive in Perfectu séu Anteperfectu; prin Dativu simplu séu cu *ἐπὶ* la verbele passive morale (vedi 7 §, 161 §, 164 §, 1); séu prin Accusativu simplu séu cu *διὰ* la verbele passive de *temere* (vedi 165 §, 1—). precumu: se trimittu ambassadori de Philippu = *πέμπονται πρέσβεις ὑπὸ Φιλίππου, πρὸς Φιλίππου, παρὰ Φιλίππου*' acestea s'au facutu de voi = *ταῦτα πέπρακται ὑμῖν*, me bucuru de acest'a = *χαίρω τούτῳ, ἐπὶ τούτῳ*, nu me temu de tine = *οὐ φοβοῦμαί σε, οὐ φοβοῦμαι διὰ σέ.*

De=despre.

337 §. Se esprime prin Genitivu cu *περὶ*, si mai raru cu *ὑπὲρ* = in favoarea. precumu : erá vorb'a de tine — *προὔκειτο περὶ σοῦ.*

De arratandu caus'a, din care, pentru care.

338 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἀπὸ, ἐκ, ἕνεκα, ἕνεκεν, ὑπὸ, (ἀντὶ* mai raru); séu prin Accusativu cu *διὰ*; séu prin Dativu simplu. precumu : unii de frica, altii de rusine nu facu reu = *οἱ μὲν φόβῳ, οἱ δὲ αἰσχύνῃ οὐ κακοποιοῦσιν = οἱ μὲν ἀπὸ φόβου*

ἐκ φόβου, ἕνεκα φόβου, ἕνεκεν φόβου, φόβου ἕνεκεν, ὑπὸ φόβου, ἀντὶ φόβου, διὰ φόβον οὐ κακοποιοῦσιν, οἱ δὲ δι' αἰσχύνην.

339 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἕνεκα, ἕνεκεν, χάριν*, séu prin Accusativu cu *πρὸς, κατὰ, διὰ, εἰς, ἐπὶ* (*ἐπὶ* mai raru cu Dativu). precumu: de acea avemu doue urechi si ua gura, cá se audimu multe, si se vorbimu putine = *διὰ τοῦτο, πρὸς τοῦτο, ἐπὶ τοῦτο* (*ἐπὶ τούτῳ*) *εἰς τοῦτο, κατὰ τοῦτο, ἕνεκα τούτου, χάριν τούτου ἔχομεν δύο μὲν ὦτα, ἓν δὲ στόμα, ἵνα πολλὰ μὲν ἀκούωμεν, ὀλίγα δὲ λαλῶμεν.*

De arratandu scopulu, pentru care.

Nota. *Ἕνεκα, ἕνεκεν*, si *χάριν*, se potu pune si dupe Genitivu.

340 §. Se esprime prin Accusativu simplu séu cu *κατὰ, εἰς, πρὸς, ἐπὶ* (*περὶ* raru), séu prin Dativu simplu séu cu *ἐν*. precumu: capabilu de nimicu, in nimicu, la nimicu = *ἱκανὸς οὐδέν, οὐδὲν ἱκανός, εἰς, πρὸς, κατὰ, ἐπ' οὐδὲν ἱκανὸς, οὐδενὶ ἱκανός, ἐν οὐδενὶ ἱκανός.*

De de ce lucru? = in ce lucru? = la ce lucru? (vedi 13 §, 14— si 214 §).

341 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἐκ* séu *ἀπὸ*, séu prin terminatiunea *θεν* punenduse la cuventulu, de unde este pornirea, precumu: de la tierra = *ἐκ τῶν ἀγρῶν, ἀπο τῶν ἀγρῶν, ἀγρόθεν*, de susu = *ἄνωθεν*, de josu = *κάτωθεν*, de diminetia = *ἑωθεν*, de trei anni = *ἀπὸ τριῶν ἐτῶν, ἐκ τριῶν ἐτῶν*. flore de eri=*ἄνθος χθεσινόν*. (vedi si 335 §, 320 §).

De arratandu loculu, séu timpulu de pornire.

De cu multe insemnari.

342 §. *De* are multe insemnari in Romanesce, candu se afla cu verbu si inlocuesce conjunctiuni, séu cu nume si este de prissosu cá unu idiotismu cu totulu Romanescu. Din aceste multe particularitati a lui *De* noi insemnamu aici numai pe celle urmatore cu frasele correspundente in Ellinesce:

1. **De** vrei, spune = *daca* vrei spune, *d'*asiu avé = daca asiu avé. etc. (vedi Capit. XXVII).
2. Vino, **De** spune = vino *si* spune = vino *cá se* spuni. (vedi Capit. XXII, si XXX).
3. Ai vrutu, **De** te ai dussu = *fiindu ca* ai vrutu, te ai dussu, *fiindu ca* ai vrutu, *de acea* te ai dussu = ai vrutu; *deci* te ai dussu. (vedi Capit. XXI, si XXXIII).
4. **De** stai anca? = *si* stai anca? = *cumu*, stai anca? In Ellinesce se dice prin *τί δὲ, τί δ' οὖν, γάρ*. precumu: *τί δὲ, μένεις ἔτι; τί δ' οὖν, μένεις ἔτι; ἔτι γὰρ μένεις; καὶ μένεις ἔτι;*
5. Atat'a striga, **De** mi-sparge urechile = *în catu* mi-sparge urechile. (vedi *ὥστε* 246 §, 8.)
6. Saraculu **De** mine = saraculu eu; astufelu *de* omu = astufelu omu = atare omu; cane de omu = omu cane. La acestea *De* este de prissosu in Ellinesce, si nu se esprime.
7. **De!** are dreptu = asia este, are dreptu; **De!** nu trebue se te porti reu = asia este, *caci* nu trebue se te porti reu. In Ellinesce *De* nu se esprime, si frasea de mai josu incepe cu *καὶ γάρ*.

   Nota. Tote *De* de la 1—7 se traducu in Ellinesce prin equivalentele, cari vinu dupe semnulu =
8. **De** cu Suppinu. (vedi 194 §, 1, 2, 3, 4, 5.)
9. *Ce ai* **De—?** ce ai patitu **De—?** = *De ce*. Acestea se traducu prin *τί ἔχων, τί παθών* si verbu. precumu: ce ai patitu *de* esci asia? = *τί παθὼν οὕτως ἔχεις;* ce ai patitu *de* strigi asia?=*τί παθὼν οὕτω κραυγάζεις;* Participiulu *ἔχων* se afla si fara *τί* cu verbu de a dou'a persoana.

na, si se esplica prin *totu, de giaba, in ventu, mereu.* precumu: *παίζεις ἔχων* = te totu joci, te joci mereu, *κραυγάζεις ἔχων* = strigi de giaba.

10. *Bine ai facutu* **De**— cu verbu, se face Participiu *εὖ ποιῶν, εὖ ποιήσας,* earu verbulu cellu laltu cu **De** se pune in Modulu verbului, care vine dupe *De.* precumu: bine ai facutu *de* ai venitu = *ἦλθες εὖ ποιῶν, ἦλθες εὖ ποήσας,* bine amu facutu *de* amu venitu = *εὖ ποιοῦντες, εὖ ποιήσαντες ἦλθομεν,* séu *ἤλθομεν εὖ ποιήσαντες,* séu *εὖ ποιοῦντες.* (acestea se potu dice si *εὖ ἐποίησα ἐλθών, εὖ ἐποιήσαμεν ἐλθόντες.*

De a cu Infinitivu.

343 §. Se esprime prin Infinitivu cu séu fara *τοῦ* inaintea lui immediatu séu despartitu une ori prin alte cuvinte. Infinitivulu are *τοῦ,* candu in Romanesce *De a* cu Infinitivu este Attributulu unui nume, care cere Genitivu. precuma: am dorintia de a te vedé=*ἔχω ἐπιθυμίαν ἰδεῖν σε, τοῦ ἰδεῖν σε,* dorescu de a te vedé = *ἐπιθυμῶ ἰδεῖν σε.* (vedi si 194 §).

De buna voia, spontaneu, cu voi'a, nesilitu.

344 §. Se esprime prin *ἑκών, ἑκοῦσα, ἑκόν* (luatu cá Participiu), prin *ἑκούσιος, ἑκουσία, ἑκούσιον,* prin *ἑκουσίως, οἰκείᾳ θελήσει, οἰκείᾳ βουλήσει, ἰδίᾳ βουλήσει, οἰκειοθελῶς.* Se dice si *ἑκών εἶναι* cá adverbu invariabilu= *cu buna voia, de buna voia.* Se voru predá de buna voi'a loru = *παραδώσουσιν ἑαυτοὺς ἑκόντες, ἑκούσιοι, ἑκουσίως* etc.

De catre

345 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἀπό, ἐκ, πρός, παρά* etc. (vedi si 336 §.)

De catu

346 §. Cu Comparative si Superlative. (vedi cumu se esprime la 246 §, 7).

De catu = daru.

347 §. Se esprime prin *ἀλλά, πλήν,* séu prin *εἰ μή, ὅτι μή, ἤ, πλήν, πλήν ἤ,* tote in acellasi casu cu cuventulu de mai susu, care arrata differintia séu intrebare. precumu: sciu, de catu nu potu = *οἶδα μέν, ἀλλ'οὐ δύναμαι,πλήν οὐ δύναμαι,* nu vedu pe nimeni altu de catu *tine* = *οὐδένα ἄλλον ὁρῶ εἰ μή σέ, ὅτι μή σέ, ἤ σέ, πλήν σέ, πλήν ἤ σέ,* séu si *οὐδένα ἄλλον ὁρῶ παρὰ σέ,* cine altu de catu tine? = *τίς ἄλλος εἰ μή σύ, ὅτι μή σύ, παρὰ σέ* etc. (vedi si 282 §, Not'a III).

De catu se — *mai bine* —

348 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἀντί, πρό,* séu prin Accusativu cu *παρά.* precumu: de catu tine, mai bine eu = *ἀντὶ σοῦ, πρὸ σοῦ, παρὰ σέ, μᾶλλον ἐγώ,* de catu se scriu, mai bine se cetescu=*ἀντὶ τοῦ γράφειν, πρὸ τοῦ γράφειν, παρὰ τὸ γράφειν μᾶλλον ἀναγινώσκειν.* (vedi si 247 §, 8, *ά, β', γ'*).

De deassupra = deassupra = pe deassupra.

349 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἄνωθεν* séu *ὑπέρ.* precumu: saget'a trecû deassupra, de deassupra capului lui = *τὸ βέλος διῆλθεν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.*

De desuptulu

350 §. Se esprime cá si *de subt,* despre care vedi mai la valle la 434 §.

De dinaintea = *pe dinaintea.*

351 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἔμπροσθεν,ἐκ τῶν ἔμπροσθεν, ἀπὸ τῶν ἔμπροσθεν* (se afla si prin Genitivu cu *πρό,* daru raru, pentru ca *πρὸ* insemnedia *inaintea,* earu nu *de dinaiutea*). precumu: trecu de dinaintea ta, pe dinaintea ta = *διέρχομαι ἐκ τῶν ἔμπροσθέν σου, ἔμπροσθέν σου, (πρὸ σοῦ.).*

De dinaintea (dio'a).

352 §. Se esprime prin adjectivulu *ἡ πρωτεραία* cu Genitivu dupe densulu. precumu: dio'a de dinaintea Pascoloru, ajunulu Pascoloru = *ἡ πρωτεραία τοῦ Πάσχα,* voiu veni

in ajunulu Pasceloru = *ἐλεύσομαι τῇ προτεραίᾳ τοῦ Πάσχα.*

353 §. Se esprime prin *ὄπισθεν, ἐκ τῶν ὄπισθεν, ἀπὸ τῶν ὄπισθεν* tote cu Genitivu.

De dinapoi = din dosulu.

precumu: din dosulu casei = *ἐκ τῶν ὄπισθεν, ὄπισθεν, ἀπὸ τῶν ὄπισθεν τῆς οἰκίας.*

354 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἐκ τῶν ἐντός.* precumu: de dincoce de riu = *ἐκ τῶν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ.*

De dincoce de.

355 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἐκ τῆς πέραν* (subtintiellegenduse *χώρα* = tierra), séu prin Accusativu cu *ὑπὲρ* séu *παρά.* precumu: de dincolo de Carpathi = *ἐκ τῆς πέραν τῶν Καρπαθίων* (mai raru *ὑπὲρ τὰ Καρπάθια, παρὰ τὰ Καρπάθια*).

De dincolo de.

356 §. Se esprime cá si *din dosulu* (353 §), candu arrata miscare; earu daca este cu cuvinte, cari n'arrata miscare, se esprime cá si *dupe*, despre care vedi mai la valle 377 §, 378 §, 379 §.

De dupe.

357 §. Se esprime prin *φόβῳ, διὰ τὸν φόβον* cu Genitivu. precumu: de frie'a Jidaniloru=*φόβῳ τῶν Ἰουδαίων, διὰ τὸν φόφον τῶν Ἰουδαίων.*

De frie'a

358 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἐκ, ἀπὸ* (la lucruri), séu prin *πρὸς, παρὰ* (la persone). precumu: vinu de la Athen'a = *ἔρχομαι ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπ' Ἀθηνῶν* (si *Ἀθήνηθεν*), vinu de la regele = *ἔρχομαι παρὰ τοῦ βασιλέως, πρὸς τοῦ βασιλέως.* Espressiunea *De la tine depinde, aterna se—*, se esprime prin Dativu cu *ἐπὶ* si verbulu *εἰμὶ*, séu *κεῖμαι* in a trei'a persona singularu. precumu: de la tine depinde (= in man'a ta sta) se scapu = *ἐπὶ σοὶ κεῖται, ἐπὶ σοί ἐστι (τὸ) σωθῆναί με,* de la tine depinde se

De la = de pe la.

remani séu se pleci = *ἐπὶ σοί ἐστι μένειν ἢ ἀπιέναι.* (vedi si 182 §).

359 §. Daca arrata *pornire*, se esprime cá si *de la, de pe la* (358 §); earu daca se afla cu altu cuventu, care este Attributu unui cuventu de mai susu, atunci se esprime prin articolu (de genu, casu si numeru cuventului de mai susu) cu *ἐγγύς, πλησίον, πέλας* in Dativu séu Genitivu, séu cu *πρὸς, παρὰ* in Dativu. precumu: lu-luâ de lunga, de pe lunga tatatu lui = *ἔλαβεν αὐτὸν παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ*, cas'a de lunga, de pe lunga biserica = *ἡ οἰκία ἡ ἐγγὺς, ἡ πλησίον, ἡ πέλας τοῦ ναοῦ, τῷ ναῷ, ἡ οἰκία ἡ πρὸς τῷ ναῷ, ἡ παρὰ τῷ ναῷ.*

De lunga = *de pe lunga.*

360 §. Se esprime prin Genitivu cu *πόρρω, μακρὰν, (τῆλε, τηλόθι* la poeti). precumu: departe de patria = *πόρρω τῆς πατρίδος, μακρὰν τῆς πατρίδος.*

Departe de

361 §. Se esprime prin *ἀπὸ, ἐκ* cu Genitivu, candu arrata miscare; prin *ἐπὶ* cu Genitivu, candu n'arrata miscare. precumu: sari de pe callu=*ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἐκ τοῦ ἵππου*, frundiele de pe arbori suntu nenumerate=*τὰ ἐπὶ τῶν δένδρων φύλλα εἰσὶ (μυρία) ἀναρίθμητα.*

De pe.

362 §. Se esprime cá si *de la* (358 §).

De pe la.

363 §. Se esprime cá si *de dincolo de* (355 §.)

De peste

364 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἐκ τῶν πέριξ*, séu prin Accusativu cu *ἐκ τῶν περὶ, ἀπὸ τῶν περὶ, ἐκ τῶν ἀμφὶ, ἀπὸ τῶν ἀμφί.* precumu: a cullege flori de p'imprejurulu agrului = *ἀνθολογεῖν ἐκ τῶν πέριξ τοῦ ἀγροῦ, ἐκ τῶν περὶ τὸν ἀγρόν* etc.

De p'imprejurulu. Gen.

De p'in

365 §. Se esprime cá si *din* (368 §), séu prin *ἐκ τῶν κατὰ* cu Accusativu.

Des de

Nota. *Des de* (vedi 225 §, 2.)

Despre

366 §. Se esprime cá si *de* (337 §).

367 §. Daca n'arrata pornire, se esprime prin Genitivu cu *κάτωθεν, κάτω*, séu prin Genititivu séu Dativu cu *ὑπὸ*; daru daca arrata pornire, se esprime prin Genitivu cu *κάτωθεν, ἐκ τῶν κάτω, ἐκ τῶν κάτωθεν, ἀπὸ τῶν κάτω, ἀπὸ τῶν κάτωθεν*, séu *ἐκ*; séu verbulu se compune cu *ὑπεκ*, séu *ὑπεξ*, si vine numele in Genitivu simplu, séu une ori cu *ἐκ* séu *ἀπό*. precumu: esí de subt pamentu = *ἐξῆλθε κάτωθεν τῆς γῆς* etc, *ὑπεξῆλθε τῆς γῆς*, erburile de subt arbori= de desubtulu arboriloru = *τὰ κάτω, τὰ κάτωθεν τῶν δένδρων χόρτα, τὰ ὑπὸ τῶν δένδρων χόρτα, τὰ ὑπὸ τοῖς δένδροις χόρτα.*

De subt = *de desubtulu.*

Din.

368 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἐκ*, si, mai raru, cu *ἀπὸ* (*ἐκ* arrata *din* 'nauntru, *ἀπὸ* din afara). precumu: vinu din gradina= *ἔρχομαι ἐκ τοῦ κήπου*, vinu de la gradina = *ἔρχομαι ἀπὸ τοῦ κήπου.*

Din arratandu schimbare.

369 §. *Din*, candu arrata schimbare, se esprime prin Genitivu cu *ἀντὶ, ἀπὸ, ἐκ*. precumu: din buni se facura rei = *ἀντὶ χρηστῶν, ἐκ χρηστῶν, ἀπὸ χρηστῶν ἐγένοντο κακοί.*

Dinaintea

370 §. Se esprime cá si *inaintea*, candu n'arrata miscare (392 §); earu candu arrata miscare, se esprime cá si *de dinaintea* (351 §).

Dincoce de

371 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἐντὸς* (fara miscare), séu *εἴσω* (cu miscare)· precumu: a locui dincoce de Dunare = *οἰκεῖν ἐντὸς τοῦ Ἴστρου*, a veni dincoce de Dunare = *ἐλθεῖν εἴσω τοῦ Ἴστρου.*

Dincolo de

372 §. Se esprime prin Genitivu cu *πέρων*. precumu: dincolo de Mileovu = *πέρων τοῦ Μιλκόβου.*

Din caus'a.

373 §. Se esprime cá si *De* (338 §).

Din partea.

374 §. Se esprime cá si *de la* (358 §).

D'intre la Comparative si Superlative

375 §. La Superlative se esprime prin *ἐν* cu Dativu; earu la Comparative prin Genitivu simplu. precumu: cellu mai cu minte d'intre toti = *ὁ σωφρονέστατος πάντων, ἐν πᾶσι*, d'intre Sore si Luna care este mai mare? = *Ἥλιου καὶ Σελήνης πότερός ἐστι μείζων;*

D'intre (vedi si *intre*).

376 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἐκ* séu *ἀπὸ*, séu prin Genitivu simplu, candu nu respunde la nume. precumu: cine d'intre voi facú acest'a? = *τίς ὑμῶν, τίς ἐξ ὑμῶν, (τίς ἀφ'ὑμῶν) ἐποίησε τοῦτο*; cineva esí d'intre omeni si vorbí = *ἐξῆλθέ τις ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ἐλάλησε.*

Dupe arratandu locu

377 §. Se esprime prin Genitivu cu *ὄπισθεν, κατόπισθεν, μετόπισθεν, κατόπιν*, séu prin Accusativu cu *μετὰ*, séu prin Dativu cu *ἐπὶ, πρός*. precumu: dupe munte = *ὄπισθεν τοῦ ὄρους, κατόπιν τοῦ ὄρους, μετὰ τὸ ὄρος, πρὸς τῷ ὄρει, ἐπὶ τῷ ὄρει.*

Dupe arratandu timpulu.

378 §. Se esprime prin Accusativu cu *μετὰ*, prin Dativu cu *ἐπὶ, πρός*, séu prin Genitivu cu *κατόπιν* (mai raru), (séu *ἐκ, ἀπὸ*, mai cu sema candu complinesce numerale). precumu: dupe serbatore = *μετὰ τὴν ἑορτήν, ἐπὶ, πρὸς τῇ ἑορτῇ, κατόπιν τῆς ἑορτῆς*, dupe acest'a = *ἐκ τούτου, ἀπὸ τούτου (τοῦ χρόνου, τοῦ συμβάντος* = timpu, intemplare), domní alu doilea dupe Philippu =

ἐβασίλευσε δεύτερος ἀπὸ, ἐκ Φιλίππου (se dice si δεύτερος μετὰ Φίλιππον).

379 §. Se esprime prin Genitivu cu ἡ ὑστεραία, τῇ ὑστεραίᾳ. precumu: a dou'a di

(a dou'a di) *Dupe* de Pasce, dupe Pasce = ἡ ὑστεραία τοῦ Πάσχα, in a dou'a di dupe Pasce=τῇ ὑστεραίᾳ τοῦ Πάσχα, μετὰ τὸ Πάσχα.

380 §. Se esprime prin Accusativu cu κατὰ, candu arrata *dupe opiniunea*; earu candu arrata in genere *dupe* in sensu de *comformu cu*, se esprime si prin κατὰ, si prin prepositiunile σὺν, πρὸς, συμφώνως de la 329 §; ensa aceste din urma nu se punu

Dupe = dupe opiniunea = franciosesce *selon*. conformu cu. pentru a arrată *dupe opiniunea*. precumu: dupe mine nu judeci dreptu = κατ'ἐμὲ οὐκ ὀρθῶς κρίνεις, dupe celle ce se dicu = κατὰ λέγεται (nu se pote dice σὺν ἐμοὶ, συμφώνως ἐμοὶ, πρὸς ἐμὲ spre a arrată *dupe mine* = dupe opiniunea mea, nici σὺν οἷς λέγεται nu arrata *dupe celle ce se dicu*).

Dupe = in accordu cu. 381 §. Se esprime prin Accusativu cu πρός. precumu: a cantá in accordu cu ly-r'a = ᾄδειν πρὸς λύραν.

382 §. Se esprime prin Genitivu cu ἐνώπιον, πρὸ, ἐναντίον, ἔμπροσθεν, séu prin Par-

Facia cu = in presenti'a ticipiulu παρὼν pussu in Genitivu absolutu. precumu: facia cu marturii = ἐνώπιον τῶν μαρτύρων, πρὸ τῶν μαρτύρων, παρόντων τῶν μαρτύρων.

383 §. Se esprime prin Genitivu cu ἄνευ, χωρὶς, (séu ἄτερ poeticu). Se mai afla es-

Fara=fara de pressu si prin *a* privativu, care in Romanesce se traduce prin *fara* séu prin privativulu *ne* séu *in*. precumu: putere fara minte = ἰσχὺς ἄνευ, χωρὶς, ἄτερ φρονήσεως, fara minte = ἄφρων, negustatu = ἄγευστος

illegalu = ἄνομος, impossibilu = ἀδύνατος. (vedi si 317 §, si 318 §).

384 §. Se esprime prin Genitivu cu ἐν ἀγνοίᾳ, séu prin Participiulu verbului ἀγνοῶ

Fara scirea. Gen. (ἀγνοέω-ῶ). precumu: nimicu se nu faci fara scirea mea = μηδὲν ποιήσῃς ἐν ἀγνοίᾳ μου. ἀγνοοῦντός μου. (vedi si la 247 §, 7, ε, 1, 2, 3, 4).

Fara se 385 §. Se esprime dupe celle disse la 247 §, 9, α—ι.

386 §. Se esprime prin Genitivu cu βίᾳ, séu prin ἄκων, ἄκουσα, ἄκον (luatu cá Par-

Fara voi'a fara de voi'a } G. ticipiu), séu prin ἀκούσιος, ἀκουσία, ἀκούσιον, séu prin ἀκουσίως, séu prin Accusativu cu παρά. precumu: peccatuimu une ori cu voi'a, alte ori fara voi'a nostra = ἁμαρτάνομεν ὁτὲ μὲν ἑκούσιοι, (ἑκουσίως, ἑκόντες), ὁτὲ δὲ βίᾳ ἡμῶν αὐτῶν, ἄκοντες, ἀκούσιοι, ἀκουσίως, παρ' ἡμᾶς αὐτοὺς, cu voia, fara voia = ἑκὼν, ἄκων.

387 §. Se esprime prin Genitivu cu κύκλῳ, πέριξ, séu prin Accusativu (mai raru cu Genitivu séu Dativu) cu περὶ, ἀμφὶ, séu se

Imprejurulu compune περὶ cu verbulu, si vine numele in Accusativu simplu. precumu: allergu imprejurulu orasiului = τρέχω κύκλῳ, πέριξ τῆς πόλεως, περὶ, ἀμφὶ τὴν πόλιν, περιτρέχω τὴν πόλιν.

Impreuna cu 388 §. Se esprime cá la 330 §.

389 §. Se esprime prin Dativu cu ἐν, candu arrata timpulu séu loculu, unde sta cineva; séu prin Accusativu cu εἰς, candu arrata loculu, unde merge cineva; earu daca *in* se pote traduce si *p'in* arratandu locuintia nestabila, se traduce prin Accusa-

In. tivu cu κατά. precumu: in trei dille = ἐν

τρισὶν ἡμέραις, in Spart'a = *ἐν Σπάρτῃ*, intra in casa = *εἰσελθε εἰς τὸν οἶκον*, pascu boii in vai, p'in vai = *βουκολῶ ἐν ταῖς κοιλάδι, κατὰ τὰς κοιλάδας.*

Nota. *Inauntru in*, se dice *ἔνδον* séu *ἐντὸς* cu Genitivu.

In in ce lucru, la ce lucru, de ce lucru.

390 §. Se esprime cá si la 340 §, candu respunde la intrebarea *in ce lucru, la ce lucru, de ce lucru.*

In arratandu *dat'a.*

391 §. Se esprime prin Dativu simplu. precumu: in 4 ale correntei = *τετάρτῃ ἱσταμένου.*

Inaintea

392 §. Se esprime prin Genitivu cu *πρό*. precumu: inaintea mea = *πρὸ ἐμοῦ.* (vedi si 382 §).

In ajunulu.

393 §. Se esprime cá la 352 §.

In cea ce privesce

394 §. Se esprime prin Accusativu cu *περὶ, κατὰ, πρός*. precumu: nu se invoira in cea ce priviá pe alliati = *οὐ συνεφώνησαν περὶ τοὺς συμμάχους, κατὰ τοὺς συμμάχους, πρὸς τοὺς συμμάχους.*

In contra

395 §. Se esprime prin Accusativu cu *ἐπὶ, πρὸς, εἰς* (tote cu miscare), *παρὰ* (fara miscare), séu prin Genitivu cu *κατὰ* cu séu fara miscare, si se usitedia mai multu cu verbe cá: *a dice, a vorbí, a marturisí* etc. precumu: mergemu in contra inimiciloru = *ἴωμεν ἐπὶ, πρὸς, (εἰς) τοὺς πολεμίους, κατὰ τῶν πολεμίων*, a face ceva in contra legiloru = *ποιεῖν τι παρὰ τοὺς νόμους*, a vorbí in contra cuiva = *λέγειν κατά τινος.*

In contra vointiei

396 §. Se esprime cá la 386 §.

In faci'a in presenti'a

397 §. Se esprime cá la 382 §.

In favorea

398 §. Se esprime prin Genitivu cu *ὑπὲρ, χάριν*. (vedi si *pentru* la 421 §). precumu: vorbescu in favorea ta = *λέγω ὑπὲρ σοῦ, χάριν σοῦ* (se dice si *πρὸς χάριν σου, πρὸς σήν χάριν, σὴν χάριν*. Daru *ὑπὲρ* este mai usitata). —

In locu de

399 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἀντί*. precumu: in locu de unu mi-addusse patru = *ἀντὶ ἑνὸς τέσσαρα ἐκόμισέ μοι.* (despre *in locu de a* vedi 247 §, 8.).

In locu:. Gen.

400 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἀντὶ, ὑπὲρ* (séu mai raru *πρό*). precumu: eu voiu respunde in loculu teu = *ἐγὼ ἀποκρινοῦμαι ἀντὶ σοῦ, ὑπὲρ σοῦ, (πρὸ σοῦ).*

In midiloculu

401 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἐν μέσῳ, ἐν τῷ μέσῳ, κατὰ μέσον, μεταξὺ*, séu prin Dativu cu *ἐν*, séu prin *ἐν* cu Dativulu cuventului *μέσος* pussu in genulu si numerulu cuventului, care in Rom. este in Genit. si care in Ellin. se pune in Dat. fara séu cu articolu. precumu: in midiloculu callei = *ἐν μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, (εἰς τὸ μέσον, κατὰ τὸ μέσον* la miscari), *κατὰ μέσον τῆς ὁδοῦ, μεταξὺ τῆς ὁδοῦ, ἐν τῇ ὁδῷ, ἐν μέσῃ ὁδῷ, ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ*, in midiloculu noptii = la media nopte = *ἐν μέσαις νύκταις*, in midiloculu ernei = *ἐν μέσῳ χειμῶνι.*

In numelc.

402 §. Se esprime cá la 247 §, 3, *ιβ'*, *ιγ'*, *ιδ'*.

In rapportu cu.

403 §. Se esprime cá la 247 §, 3, *ιζ'*.

In timpu de.

404 §. Se esprime cá la 224 §, 4, Not'a.

In timpulu cu Gen.

405 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἐπί*. precumu: in timpulu lui Pisistratu = *ἐπὶ Πεισιστράτου*.

Intre

406 §. Se esprime prin Dativu cu *ἐν*, séu Genitivu cu *μεταξύ*. precumu: intre noi = *ἐν ἡμῖν, μεταξὺ ἡμῶν*.

La

407 §. Se esprime (cá la 236 §, 2; si 234, 3; si 224 §, 2) prin Accusativu cu *εἰς*, candu arrata pornire la lucruri; cu *πρὸς, παρὰ*, candu arrata pornire la persone; séu prin Dativu cu *ἐν* la lucruri, séu cu *παρὰ* la persone, candu n'arrata miscare. precumu: siedu la Athen'a = *οἰκῶ ἐν Ἀθήναις*, me ducu la Athen'a = *ἄπειμι εἰς Ἀθήνας*, me ducu la parinti = *ἄπειμι πρὸς τοὺς γονέας, παρὰ τοὺς γονέας*, siedu la parinti = *οἰκῶ παρὰ τοῖς γονεῦσι*. (candu *la* arrata timpulu, vedi 224 §, 1, 2, 3, 4, 5).

La

408 §. Se esprime cá la 340 §, candu respunde la intrebarea *in ce lucru, la ce lucru, de ce lucru.*

Lunga

409 §. Se esprime cá si *approape* (321 §). séu *pe lunga* (415 §).

Pe = assupra

410 §. Se esprime cá si la 322 §, cu adaogire ca se afla si *ἀνὰ* cu Accusativu, daru raru. Aici observamu ca *pe* de multe ori se esprime prin adverbu. precumu: pe nedreptu = *ἀδίκως*.

Pe. de durata.

411 §. Se esprime prin celle insemnate la intrebarea *catu timpu* (227 §, 1, 2).

De desubt.
De subt

412. Se esprime cá si *subt*.

Pe fia-care arratandu timpu

413 §. Se esprime prin Accusativulu lui *πᾶς, πᾶσα, πᾶν* cu *ἀνὰ;* séu prin Genitivu simplu articolatu; séu prin Genitivu simplu nearticolatu cu cuventulu ensa *ἕκαστος, ἑκάστη, ἕκαστον*. precumu: pe fia-care di = *ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, τῆς ἡμέρας* (Genitivulu articolatu simplu trebue se respunda la nume), *ἑκάστης ἡμέρας*.

Pe la

414 §. Se esprime prin Accusativu cu *κατὰ, περὶ, πρὸς, εἰς, ἀμφὶ*, si arrata *approape* in timpu séu in locu. precumu: pe la cina= approape la cina, catre cine, spre cina=*κατὰ δεῖπνον, περὶ δεῖπνον*, etc, pe la tierra = *κατ' ἀγρούς*. (vedi si 327).

Pe lunga

415 §. Se esprime prin Dativu cu *παρὰ* (candu n'arrata miscare), séu prin Accusativu cu *παρὰ, πρὸς* (candu arrata miscare); earu candu *pe lunga* arrata *afara de (acestea) si, dupe acestea si,* se traduce prin Dativu cu *πρὸς, ἐπὶ*, séu Prin Accusativu cu *παρά*. (vedi si 319 §, 277 §, 279 §). precumu: canele veghiá pe lunga pastoru = *ὁ κύων ἠγρύπνει παρὰ τῷ νομεῖ*, canele umblá pe lunga oi = *ὁ κύων ἐπορεύετο παρὰ τὰς οἷς, πρὸς τὰς οἷς*, pe lunga acestea ve mai dicu=*πρὸς τούτοις, ἐπὶ τούτοις, παρὰ ταῦτα λέγω ἔτι ὑμῖν*.

Pene in, pene la

416 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἄχρι, μέχρι, ἄχρις, μέχρις, ἕως*; prin Accusativu cu *ὡς, εἰς*. precumu: inaintâ pene in Indi'a = *προῦβη μέχρις Ἰνδιῶν, ἕως Ἰνδιῶν, εἰς Ἰνδίας* vino pene la mine = *ἐλθὲ ὡς ἐμέ*.

Pene la = approape la.

417 §. Se esprime cá si *pe la*, candu arrata *approape, approape* la. (vedi 414). precumu: pene la trei sute de ensi=*περὶ τοὺς τριακοσίους, εἰς τριακοσίους ἀνθρώπους* (327§).

Pene si=chiaru si

418 §. Se esprime cá la 276 §.

Pentru
Scopu—causa.

419 §. Se esprime prin Dativu simplu, candu n'arrata nici *causa* nici *scopu*. precumu: pentru mine este greu = *ἐμοὶ δυσχερές ἐστι*. Earu candu arrata *causa* séu *scopu*, vedi 338 §, 339 §. Candu *pentru* = despre, vedi 337 §.

Pentru=in loculu.

420 §. Se esprime cá la 400 §.

*Pentru=*in favorea

421 §. Se esprime cá la 398 §.

Peste

422 §. Se esprime prin Genitivulu cu *πέραν*, séu prin Accusativu cu *ὑπέρ*. precumu: peste mesura = *ὑπὲρ τὸ μέτρον*, peste munti = *πέραν τῶν ὀρέων*.

Pe timpulu

423 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἐπὶ*, séu prin Accusativu cu *κατὰ, παρά*. precumu: pe timpulu resbellului Peloponnesiacu = *ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, παρὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον*. (*κατὰ* si *παρὰ* nu se punu cu persone pentru acesta insemnare).

Pe timpu de

424 §. Se esprime cá la 228 §, séu 224 §, 4. Not'a.

Pe uscatu si pe mare.

425 §. Se esprime prin: *κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν*.

P'in

426 §. Se esprime prin Accusativu cu *κατὰ* (mai raru *ἀνὰ* séu *πρός*). precumu: calletorescu p'in tierra = *περιηγοῦμαι κατὰ τὴν χώραν*, (*ἀνὰ τὴν χώραν, πρὸς τὴν χώραν*).

Pre.
pentru.juramentu.

427 §. Se esprime cá la 247 §, 3, *ιβ'*, *ιγ'*, *ιδ'*.

Prin. trecere.

428 §. Se esprime cá la 237 §.

Prin.
instr.modu-midilocu

429 §. Se esprime cá la 331 §.

Pr'intre.

430 §. Se esprime prin Genitivu cu *διά*. precumu: pr'intre arbori = *διὰ τῶν δένδρων*.

Re—in compositiune traducenduse *earasi—inapoi—mai*

431 §. Se esprime prin *ἀνὰ, ἐπὶ* compusse cu verbu, candu *re=earasi, din nou, inapoi*, cea ce se esprime si prin adverbele *αὖθις, πάλιν*; se esprime prin *πρὸς* in compositiune séu *ἐπὶ* idem, candu *re* = *pe lunga, mai*. precumu: reinvetiu = *ἀναμανθάνω, μανθάνω πάλιν, αὖθις*, reiau = *ἀναλαμβάνω*, restornu = *ἀνατρέπω*, mai stapini si Greci = *ἐπῆρξε δὲ καὶ Ἑλλήνων, προσῆρξε δὲ καὶ Ἑλλήνων*.

Spre. directiune.

432 §. Se esprime prin Accusativu cu *κατὰ, πρὸς, εἰς, περί*. Aceste, candu arrata directiunea verbeloru miscatore; earu candu *spre* = *pe la*, vedi 414 §. precumu: me ducu spre casa = *ἄπειμι κατ'οἶκον, πρὸς οἶκον, εἰς οἶκον, περὶ οἶκον*.

Spre. scopu.

433 §. Se esprime cá la 222 §.

Subt

434 §. Se esprime prin Genitivu séu Dativu cu *ὑπὸ*, candu n'arrata miscare; earu candu arrata miscare, se esprime prin Accusativu cu *ὑπό*. precumu: dormu subt umbra = *κοιμῶμαι ὑπὸ τῆς σκιᾶς, ὑπὸ τῇ σκιᾷ*, mergu subt umbra = *πορεύομαι ὑπὸ τὴν σκιάν*.

Subt. durata.

435 §. Se esprime prin celle de la 227 §.

Subt. conditiune.

436 §. Se esprime prin Dativu cu *ἐπὶ*, séu prin Accusativu cu *ὑπὸ* (daru mai raru). precumu: me invoescu cu aceste conditiuni= *συμφωνῶ ἐπὶ τούτοις τοῖς ὅροις, ἐπὶ ταύταις ταῖς συνθήκαις, ὑπὸ τούτους τοὺς ὅρους* etc.

437 §. Se esprime prin Genitivu cu *ἀντικρὺ, κατεντικρὺ, ἐναντίον, κατεναντίον.* precumu: visavi de theatru = *ἀντικρὺ τοῦ θεάτρου κατεντικρὺ τοῦ θεάτρου, ἐναντίον τοῦ θεάτρου, κατεναντίον τοῦ θεάτρου* (se pote dice, daru nu propriu, si *πρὸ τοῦ θεάτρου, ἐνώπιον τοῦ θεάτρου*).

Visavi de.

Capitolulu XXXVIII.

Prepositiunile
din
Ellinesce in Romanesce.

438 §. Prepositiunile Ellinesci suntu 18 (*ἐν, εἰς, (ἐς), ἐκ, (ἐξ), σὺν, (ξὺν), πρὸς, πρὸ, ἀνὰ, κατὰ, διὰ, μετὰ, παρὰ, ἀντὶ, ἐπὶ, περὶ, ἀμφὶ, ἀπὸ, ὑπὸ, ὑπὲρ*), si se afla séu compusse, si prin urmare facendu unu cuventu cu alte cuvinte, séu despartite, si avendu cuventulu de dupe densele in Genitivu, séu Dativu, séu Accusativu.

439 §. D'intre celle optu-spre-diece prepositiuni se afla, candu suntu despartite,

1. Numai cu Genitivu *ἀντὶ, ἀπὸ, ἐκ, πρό.*
2. Numai cu Dativu *ἐν, σὺν, (ξὺν).*
3. Numai cu Accusativu *εἰς* séu *ἐς.*
4. Cu Genitivu si Accusativu *διὰ, κατὰ, ὑπέρ.*
5. Numai cu Accusativu si raru cu Dativu *ἀνά.*
6. Si cu Genitivu, si cu Dativu, si cu Accusativu *ἀμφὶ, ἐπὶ, μετὰ, παρὰ, περὶ, πρὸς, ὑπό.*

Nota. Compusse aceste prepositiuni cu verbe séu cu alte cuvinte, ceru casurile cerute de sensulu, ce iá cuventulu, dupe ce se compune.

440 §. Prepositiunile séu compusse, séu despartite de cuvintele, cu cari se afla, se punu inaintea loru. Rare ori, la poeti mai cu sema, se afla si in urma, si atunci celle disyllabe (afara de *ἀμφὶ, ἀντὶ, ἀνὰ, διὰ,*) punu accentulu loru pe penultima. Tote aceste disyllabe fara nume dupe densele, adeca singure fiindu, si preaccentuate pe penultima subtintiellegu verbulu *a fi* = *εἰμί.* precumu: *ἐμοῦ πέρι* (aici *πέρι* are Genitivu, nu este singuru; deci nu coprinde pe verbulu *εἰμί*) = *despre mine, πάρα* = *πάρεστι, μέτα* = *μέτεστι, κάτα* = *κάτεστι, ὕπο* = *ὕπεστι*, etc.

Nota. II. Doue sêu mai multe prepositiuni impreuna, compusse cu acellasi cuventu, si-pastredia fia-care din elle semnificatiunea. precumu = *συναντιλέγω = dicu impreuna contra*, etc.

Ἀντὶ cu Genitivu.

441 §. Insumnedia:

1. In loculu cuiva = *in locu, in loculu, in locu de.*
   ἀντὶ ἑνὸς ἦλθον δέκα = in locu de unu venira diece, *λέγειν ἀντί τινος*=a vorbí in loculu cuiva.
2. Schimbu=*in schimbu cu, pentru, din, cu.*
   δίο βιβλία δίδωμί σοι ἀντὶ τούτου τοῦ βιβλίου=doue carti ti-dau pentru acesta carte.
   ἀντ'ἀγαθῶν κακοὶ ἐγένοντο = din buni se facura rei.
   ἀντὶ πόσου πωλεῖς τὸ βιβλίον = cu catu vindi cartea?
3. Resplata = *spre resplata, in recompensa, pentru.*
   ἀντὶ τῆς ἀγαθῆς συμβουλῆς ἀγαθοῖς ἔργοις ἀμείψομαί σε = pentru bunulu consiliu te voiu resplati cu bune fapte.
4. Preferintia=*inaintea, pe lunga, de catu.*
   εἵλοντο τὸν ἔνδοξον θάνατον ἀντὶ τοῦ αἰσχροῦ βίου = preferira mortea gloriosa (inaintea) de catu viati'a rusinosa.
5. Causa = *pentru, din caus'a.* (rara acesta insemnare).
   ἀνθ'ὧν διεπόρθμευσά σε = pentru ca te trecui cu luntrea.

Ἀντὶ cu Gen. (despartita).

Ἀντὶ (compussa).

442 §. Insemnedia:

1. *In loculu, in locu de* (cere Genitivu).
   ἀντιλέγω σου = vorbescu in loculu teu.
2. *In contra, contra* (cere Dativu).
   ἀντιλέγω σοι = vorbescu in contra ta, te contradicu.
3. Tote de la 441 §, si atunci sensulu decide despre casu.
   ἀντίχριστος = antichristu = in contra lui christu.
   ἀντιφάρμακον=remediu in contra (bolei).
   ἀντίστασις = resistentia (a stá inaintea, in contra).

Ἀπὸ cu Genitivu.

443 §. Insemnedia:

1. Despartire, departare, pornire de la unu punctu ore-care, fia localu, fia temporalu, fia personalu, etc. = *de la, de, din, de pe la, de pe, de cu, departe de.*
   ἔρχομαι ἀπὸ τῶν ἀγρῶν = vinu de la tierra.
   ἐγεννήθη ἀπὸ πενήτων = se nascù din saraci.
   μάχομαι ἀφ'ἵππου = me battu de pe callu.
   πηδῶ ἀπὸ τοῦ ἵππου=saru de pe callu.
   ἀφ'ἑσπέρας = de cu ser'a.
   ἡ πόλις ἀπὸ τῆς θαλάσσης τρία στάδια ἀπέχει = orasiului este departe de mare trei stadii.
2. Materia, (sêu mai raru si *midiloculu, prin*) din care se face ceva = *de, din, cu, prin.*

Ἀπὸ cu Genitivu (despartita).

ἀνδριὰς ἀπὸ μαρμάρου = statua de marmura.
ἀπὸ τῆς φύσεως = din natura.
μάχεσθαι ἀπὸ τῶν ὅπλων = a se batte cu armele.
ἀπὸ τῶν μαθημάτων ζῆν = a trai din lectiuni.

3. Subjectulu esterioru (vedi 160 §). = *de de la, din.*
ἀπὸ βροχῆς γίγνονται ποταμοί = din ploia se facu riuri.

444 §. Insemnedia:

1. Despartire, séu departare = *de la, de.*
ἀποφεύγω = evitediu (fugu departe).
ἀπέχω = suntu departe.
ἀποσκιρτῶ = saru departe.
ἀπόμαχος = retrassu din lupte.
ἀποβάλλω = arruncu departe, lepadu.

2. Desfacere = *des* (compussu).
ἀπολύω = deslegu.
ἀπομανθάνω = desvetiu.

Ἀπό (compussa).

3. Inappoi cu verbele αἰτῶ=*ceru*, δίδωμι=*dau*, λαμβάνω = *iau*, στρέφω = *intorcu.*
ἀπαιτῶ = ceru inappoi, ἀποδίδωμι = dau inappoi, ἀπολαμβάνω=iau inappoi, ἀποστρέφω = intorcu inappoi.

4. *Pe deplinu, cu totulu, pene la fine.*
τελῶ = facu.
ἀποτελῶ = facu si finescu.
ἀποκατάστασις = stabilire pe deplinu.

Ἐκ cu Genitivu.

445 §. Insemnedia:

1. Pornire, esire, esire din 'nauntru = *din* séu *d'intre, de la, de pe.*
ἐξάγειν τι ἐκ τοῦ ὕδατος = a scote ceva din apa.
πάντα ἐκ θεοῦ ἔρχεται = tote vinu de la D-dieu.
ἐκ τῶν ἄνω = de susu = ἄνωθεν.
ἐκ τῶν κάτω = de josu = κάτωθεν.

Ἐκ cu Genitivu (despartita)

2. Pornire de la ceva, séu schimbare = *de la, din, de.*
ἔρχομαι ἐκ τῶν ἀγρῶν=vinu de la tierra.
ἐκ πλουσίου πένητ' αὐτὸν ἐποίησε = din avutu lu-facù saracu.

3. Materia = *de, din.*
ἄρτος ἐκ κριθῆς = pane de ordiu.

4. Subjectulu esterioru (vedi 160 §) = *de de la, din.*
τὰ μὲν ἐκ τοῦ νόμου κωλύεται, τὰ δὲ ἐξ ἐθους = unele se oprescu de lege, altele de obiceiu.

446 §. Insemnedia:

1. *Afara, afara din, afara de.*
ἄγω = adducu.
ἐξάγω = adducu afara = scotu.
ἔρχομαι = vinu.
ἐξέρχομαι = vinu afara = esu.

Ἐκ (compussa).

ἐκδίδωμι=dau afara=editediu=publicu.
ἐκπέμπω = trimittu afara.

2. *Peste mesura, pre multu, pe deplinu, cu totulu, de totu.*
πλέως = plinu.
ἔκπλεως = plinu de totu, pre plinu.

ἐκλαμπρος = pre stralucitu.
ἐκπαιδεύω = educhediu, dau tota educatiunea.

3. Schimbare = *din, des—, cu totulu.*
ἐξελληνίζω = facu ceva cu totulu Ellinescu din altu ceva.
ἐκβαρβαρόω = facu ceva (din nebarbaru) barbaru.

Πρὸ cu Genitivu.

447 §. Insemnedia:

1. In locu séu in timpu = *inaintea, inainte de.*
πρὸ τῆς οἰκίας = inaintea casei.
πρὸ τριῶν ἡμερῶν=inainte de trei dille.

Πρὸ cu Genitivu (despartita).

2. Apparare = *inaintea, pentru.*
θνῆσκειν πρὸ πατρίδος = a muri pentru patria.

3. Preferintia = *inaintea, de catu.*
τοὺς φίλους ἀγαπᾷν μᾶλλον πρὸ τῶν προσηκόντων = a jubí pe amici mai multu de catu pe rudenii (inaintea rud.)

448 §. Insemnedia:

1. Pre— (compussa).
προλέγω = predicu.
προφήτης = predicetoru = proorocu = prophetu.
προορῶ = prevedu.

Πρὸ (compussa).

2. Tote celle de la 447 §.
προαιροῦμαι = preferu.
πρόκειται = se afla inainte.
προεῖπε = predisse=disse mai 'nainte.
προμάχεται=se lupta (inainte) pentru.

Ἐν cu Dativu.

449 §. Insemnedia:

1. *In*, că si in Romanesce.
ἐν οἴκῳ = in casa.
ἐν τρισὶν ἡμέραις = in trei dille.

Ἐν cu Dativu. (despartita).

2. *Intre.*
ἐν φίλοις = intre amici.
ἐν σφύρᾳ καὶ ἄκμονι = intre ciocanu si ileu.

3. *Inaintea* (cu persone, daru raru).
ἐν δικασταῖς = inaintea judecatoriloru.
ἐν ὑμῖν = inaintea vostra.

4. Instrumentulu = *cu, prin.*
ἁμαρτάνειν ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ = a gresí cu vorb'a séu cu fapt'a.

Nota. Ἐν se afla si cu Genitivu subt-intiellegendu unu cuventu potrivitu la sensu. precumu:
ἐν τῇ Φιλίππου = ἐν Φιλίππου = in tierr'a lui Philippu.
ἐν Ἅιδου = in Iadu (in locurile Iadului, in regatulu lui Ades).

450 §. Insemnedia:

1. *Inauntru* in tote acceptiunile.
ἔνειμι = suntu inauntru.
ἐνοικῶ = locuescu inauntru.
ἔγκειται = se afla inauntru.
ἐμμένω τοῖς ὅρκοις = remanu inauntru in juraminte, adeca, me tinu de juraminte.

Ἐν (compussa).

ἔννομος = care este inauntru in lege=legalu.
ἐμπίπτω = cadu inauntru.
ἔντιμος = care este in onore = onoratu, onorabilu.

Σὺν, (ξὺν) cu Dativu.

451 §. Insemnedia:

1. *Impreuna cu, cu.*
   σὺν ἡμῖν = cu noi.
   σὺν τοῖς ὅπλοις ἐν χερσὶ = cu armele in mana.

Σὺν cu Dativu (despartita).

2. *Conformu cu.*
   σὺν τοῖς νόμοις = conformu cu legile.
   σὺν τοῖς λόγοις=conformu cu cuvintele.
3. *Cu ajutorulu.*
   σὺν θεῷ = cu ajutorulu lui D-dieu.
   σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει = cu ajutorulu Minervei misca si tu manile.

Nota. Σὺν se dice de Attici si ξὺν, atatu despartita, catu si compussa.

452 §. Insemnedia:

1. Tote celle de mai susu 451 §.
2. *Cu regula, armonia, buna dispunere.*

Σὺν (compussa).

συμφωνία=conglasuire armonica = symphonia musicala.
σύνθεσις = compositiune.
σύνταξις = dispunere regulata a cuvinteloru = Syntaxe.

Εἰς (ἐς) cu Accusativu.

453 §. Insemnedia:

Εἰς cu Accusativu. (despartita).

1. Directiune spre unu punctu mai de multe ori determinatu, (in oppositiune cu κατὰ, πρὸς, cari arrata directiune nedeterminata) = *la.* (cu lucruri).
   Οἱ Ἀθηναῖοι πλοῖον εἰς Δῆλον πέμπουσι=Athenianii trimittu ua corabia la (insul'a) Delosu.

πορεύομαι κατὰ τὴν ἀγοράν } = mergu
πορεύομαι πρὸς τὴν ἀγοράν } sprepiatia.

2. Inauntru = *in.* (cu miscare).
   εἰσέβαλον εἰς τὴν χώραν = navalira in tierra.
3. *In contra.* (cu miscare).
   ἡ εἰς Ἴλιον ἐκστρατεία = espeditiunea in contra Troiei.
4. *Scopulu = spre, pentru, la, cá se, spre a.*
   οἱ παῖδες φοιτῶσιν εἰς τὰ διδασκαλεῖα εἰς μάθησιν = copii mergu la scola pentru invetiatura, spre a invetiá, cá se invetie.
5. *In cea ce privesce, in privinti'a.*
   ἡ γνώμη ἡ εἰς γέφυραν ἀποδεχθεῖσα = opiniunea priimita in privinti'a puntei.

Εἰς cu Accusativu. (despartita).

6. *Apprope, apprope la, pene la, pe la* (cu numerale si temporale).
   ἔμεινεν εἰς δέκα ἡμέρας = statù diece dille apprope.
   εἰς μέσας νύκτας=pe la mediulu noptii.
   εἰς δεῖπνον = pe la cina, = pene la cina.
7. *In ce, la ce, de ce lucru* (vedi 214 §, 1, 2, 3).

Nota I. Εἰς cu Genitivu subtintiellege nume in Accusativu (vedi 236 §, 2, Not'a II).

II. Εἰς arrata directiune la lucruri; cu persone are multe insemnari, cari din cetire mai multu se cunoscu (vedi si 236 §, 2, Not'a II).

454 §. Insemnedia:

1. *Inauntru, in, incotro.*
   ἔρχομαι = vinu.

εἰσέρχομαι = intru, vinu inauntru.
Εἰς (compussa). ὁδός = calle.
εἴσοδος = intrare, calle in 'nauntru.
ἄγω = ducu.
εἰσάγω = introducu.

Ἀνὰ cu Accusativu (si raru cu Dativu).

455 §. Insemnedia:

1. Assupra pe mare spaciu = *pe, assupra, peste.*
ἀνὰ πᾶσαν θάλασσάν τε, γῆν τε = pe tota marea si pamentulu.
2. Durata = *pe, in, in timpu de, in timpulu, prin.*
ἀνὰ πάντα τὸν πόλεμον = in totu timpulu resbellului.
3. *Pe fia-care, in totu, cate.*
Ἀνὰ cu Accusativu (despartita). ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος = pe fia-care alu patrulea annu.
ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν = in tote dillele = pe fia-care di.
ἀνὰ δύο = cate doi.
4. *Cu totu, pe catu.*
ἀνὰ κράτος, ἀνὰ δύναμιν } = cu tote puterile, pe catu s'a pututu.
5. *De josu in susu = in susulu.*
ἀνὰ τὸν ποταμὸν πλεῖν = a navigá in susulu riului = spre isvorele lui.
6. *Assupra* séu *in, pe.*
ἀνὰ χεῖρας = in mani.

456 §. Insemnedia:

Ἀνὰ cu Dativu. (despartita). 1. Cea ce si ἐν séu ἐπὶ, si se afla cu Dativu numai la poeti.

457 §. Insemnedia:

1. *Assupra, pe, susu.*
ἀναβαίνω = mergu susu = me suiu.
ἀνίστημι = me scolu.
2. *Inapoi, earasi, din nou, re—.*
ἀναχωρῶ = me intorcu, vinu inappoi.
ἀναβιῶ = traescu earasi, inviediu, revinu in viatia.
Ἀνὰ (compussa). ἀνατρέπω = restornu.
ἀναβολή = amanare.
ἀναλαμβάνω = reiau, iau inappoi.
ἀνάγνωσις = recunoscere, cetire.
ἀνάμνησις = readducere a minte, suvenire.
3. *Pre, tare, pre tare.*
ἀναχράζω = strigu tare, pre tare.
ἀναγελῶ = ridu tare, pre tare.

Διὰ cu Genitivu si Accusativu.

458 §. Insemnedia:

1. *Prin midilocu, prin, cu.*
διέρχομαι διὰ τῆς πόλεως = trecu prin orasiu, prin midiloculu orasiului.
διαλίθων βάλλειν = a arruncá cu petre, a batte cu petre.
Διὰ cu Genitivu. (despartita). τυγχάνειν τινὸς δι'εὐχῶν = a capetá ceva prin rogatiuni.
2. Durata = *pe, in timpu de.*
διὰ βίου = pe viatia, catu va tiné viati'a.
διὰ πολλοῦ χρόνου = (in) multu timpu.
διὰ δέκα ἡμερῶν = diece dille, in timpu de diece dille.

459 §. Insemnedia:

Διὰ cu Accusativu. (despartita).

1. Causa = *pentru, din caus'a, de.*
   διὰ τοῦτο τὸ συμβάν = din caus'a acestui evenimentu.
   διὰ τοῦτο = de acea, pentru acest'a.
   διὰ σέ = pentru tine, din caus'a ta.
2. Midilocelu, prin care se face ceva; daru acesta insemnare o are numai la poeti.

460 §. Insemnedia:

Διὰ (compussa).

1. Trecere prin midilocu.
   τρέχω = allergu.
   διατρέχω = allergu prin midilocu.
   ἔρχομαι = vinu.
   διέρχομαι = vinu prin midilocu, trecu.
2. Despartire si departare=*di, dis,—des—*
   λύω, διαλύω = deslegu.
   διαμερίζω = despartu.
   διακρίνω = distingu.
   διαφέρω = differu.
3. *Pene la fine, pentru totu daun'a.*
   διαβιῶ = traescu pene la fine.
   διαμένω = remanu pene la fine.

Κατὰ cu Genitivu si Accusativu.

461 §. Insemnedia:

Κατὰ cu Genitivu. (despartita).

1. De susu in josu = *pe, peste, assupra.*
   ἔπεσε κατὰ πετρῶν = cadiú pe petre.
2. *Assupra* = *pe, despre, in contra.*
   λόγος κατά τινος = vorbe assupra = in contra cuiva.

462 §. Insemnedia:

1. Directiunea séu starea in punctu nedeterminatu = *spre, catre, pe la, p'in.*

οἰκῶ κατὰ τὴν ἀγοράν = locuescu p'in piatia.
ἤρχετο κατ'ἐμέ = veniá spre mine, catre mine.

2. *In timpulu, pe timpulu.*
   κατὰ τὸν πόλεμον = in timpulu, pe timpulu resbellului.
   κατὰ τὸ θέρος = in timpulu verei.
3. *Conformu cu, dupe* = (nu dupe locu séu timpu, ci *selon* franc.)
   δικάζειν κατὰ τοὺς νόμους = a judecá dupe legi, conformu cu legile.
   κατ'ἐμέ = dupe mine, dupe opiniunea mea.
   καθ'ἅ = dupe celle ce, dupe cumu.
4. *In privinti'a, in catu privesce, in cea ce privesce, catu despre.*
   λέγε τὰ κατὰ σαυτόν = spune cea ce te privesce.

Κατὰ cu Accusativu. (despartita).

5. Despartire = *ensusi, (ensusi = chiaru), singuru.*
   αὐτὸ καθ'αὑτό = singuru.
   ἡ δικαιοσύνη αὐτὴ καθ'αὑτήν = dreptatea singura, ensusi (despartita de tote celle lalte, singura).
   διαλέγομαι κατ'ἐμαυτόν = vorbescu singuru, chiaru cu mine ensumi.
6. *Cate.*
   κατὰ τρία λαμβάνω = iau cate trei trei
7. *Apprope la, pe la, apprope.* (cu numerale si temporale).
   ἐβασίλευσε κατὰ εἴκοσιν ἔτη = domní 20 de anni apprope.
   κατὰ τὸν χειμῶνα = pe la erna.
   κατὰ μέσας νύκτας = pe la mediulu noptii

Nota. *Κατὰ* cu numerale arrata mai multu *cate*, si mai raru *apprope*, care idea se esprime mai bine prin *περὶ* séu *ἀμφὶ* cu Accusativu.

8. Scopu = *spre, pentru, spre a, pentru a, cá se.*
ἦλθον κατὰ βοήθειαν = venii spre ajutoru, cá se ajutu, cá se ceru ajutoru.
9. *La ce, in ce, de ce lucru.* (vedi 214 §, 1, 2, 3).

463 §. Insemnedia:

1. *Josu.*
κατέρχομαι / *καταβαίνω* = mergu josu, me scoboru.
καταπίπτω = cadu josu.
κατατίθημι τὰ ὅπλα = depunu armele.

Κατὰ (compussa).

2. *In contra.*
κατηγορῶ = vorbescu reu de cineva.
καταμαρτυρῶ = marturisescu in contra.
3. *Cu totulu, plinu, intregu, pe deplinu.*
κατάσκιος = plinu de umbra, cu totulu umbrosu.
κατάπλεως = plinu cu totulu, de totu.

Ὑπὲρ cu Genitivu si Accusativu.

464 §. Insemnedia:

1. *Pe deassupra, peste* (fara se attinga).
ἔχειν τὴν χεῖρα ὑπὲρ τοῦ πυρὸς = a tiné man'a peste, pe d'assupra focului.

Ὑπὲρ cu Genitivu. (despartita).

2. *Apparare* = *pentru, in favorea.*
λέγειν ὑπέρ τινος = a vorbi in fovorea cuiva.
3. *Despre.* (mai raru). vedi *περὶ* (470 §, 2).

ὑπὲρ τίνος ὁ λόγος = despre cine este vorb'a?
4. *In loculu cuiva, pentru.*
ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ ἀποκρινοῦμαι = eu voiu respunde in loculu teu.

465 §. Insemnedia:

1. Dincolo de termenu = *peste, departe de, peste termenu.*
ὑπὲρ τὰ ὅρια = peste hotare, departe de hotare.

Ὑπὲρ cu Accusativu (despartita).

2. *Peste, afara din mesura, peste mesura, mai presusu de, mai multu de catu.*
ὑπὲρ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν = mai presusu de mintea omenesca.
ὑπὲρ τοὺς πεντήκοντα = peste cincidieci.
ὑπὲρ τὸ μέτρον = peste mesura.

466 §. Insemnedia:

1. Superioritate=*mai multu, mai bine* etc. *pe deassupra, mai susu.*
ὑπερέχω = intrecu, am mai multu, suntu mai susu.
ὑπέρκειται = se afla pe deassupra.
2. *Pre, peste mesura, esageratiune, pre multu.*

Ὑπὲρ (compussa).

ὑπεράγαμαι = me pre miru.
ὑπέρογκος = pre voluminosu.
ὑπερπλούτιος = avutu peste mesura, pre avutu.
3. *Dispretiu* = cu dispretiu.
ὑπεροράω = me nitu cu dispretiu.
ὑπερήφανος = care se arrata mare dispretiuindu pe ceilalti, vanitosu, (cu mandria insultatore).

Ἀμφὶ cu Genitivu, Dativu, si Accusativu.

467 §. Insemnedia: (in prosa este mai usitată περὶ in locu de ἀμφί).

1. *In prejuru de, imprejurulu.*
ἀμφὶ τῆς ῥίζης τοῦ δένδρου, ἀμφὶ τῇ ῥίζῃ = in prejuru de radicin'a arborelui.

Ἀμφὶ cu Gen. si Dat. (despartita).

2. *Din caus'a, pentru, de.*
ἀμφὶ τίνος οὐ βούλει; = din ce causa, pentru ce, de ce nu vrei?

3. *Despre.*
ἔρομαί σε ἀμφὶ τούτου = te intrebu despre acest'a

468 §. Insemnedia: (mai rara ἀμφὶ de catu περί).

1. *In prejuru de, imprejurulu.*
ἀμφὶ τὴν πόλιν = in prejuru de orasiu, imprejurulu orasiului.

2. *Approape de, approape la, pe la* (approximativu).
ἀμφὶ τὸ δεῖπνον = pe la cina.
ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι = doue-dieci approape, pe la doue-dieci.

Ἀμφὶ cu Accusat. (despartita).

3. *A se occupá* (candu este cu verbele ἔχω séu εἰμί).
ἀμφὶ ταῦτα εἶχε / ἀμφὶ ταῦτα ἦν } = se occupá cu aceste.

4. *Οἱ ἀμφὶ* cu *nume propriu*, precumu: οἱ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον, are trei insemnari:
οἱ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον = cei d'imprejurulu lui Alexandru, suit'a, camaradii, omenii lui Alexandru.

οἱ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον = Alexandru cu cei d'imprejurulu seu.
οἱ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον = Alexandru.
Nota. Οἱ ἀμφὶ este mai raru de catu οἱ περὶ, despre care vedi mai la valle 472 §, 2 — si 529 §.

469 §. Insemnedia:

1. *Din amendoue partile, de doue, cu doue,*
ἀμφίβιος = cu doue feluri de viatia.
ξίφος δίστομον = sabia cu doue taituri. care taia din ambele parti.
ἀμφιβάλλω = me indoescu.
ἀμφίβολος = cu doue sensuri, dubiu.

Ἀμφὶ (compussa).

2. *Din tote partile, imprejuru.*
γῆ ἀμφίῤῥυτος = pamentu udatu din tote partile.
ἀμφιθέατρον = locu de unde vede cineva d'imprejuru = amphitheatru.
Nota. In locu de ἀμφὶ si despartita si compussa se usitedia mai multu περί.

Περὶ cu Genitivu, Dativu, si Accusativu.

470 §. Insemnedia:

1. Imprejuru (la poeti).
ἔκτισε τεῖχος περὶ τῆς πόλεως = zidí muru imprejurulu orasiului.

2. *Despre, pentru, assupra.* (tote cu verbe cá: *a dice, a vorbí* etc.

Περὶ cu Genitivu. (despartita).

διάλογος περὶ θανάτου = dialogu despre morte.
συνέπεσε λόγος περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς = cadiú vorb'a despre nemurirea sufletului, assupra nemuririi etc.

Nota. La *περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, περὶ πλείστου ποιοῦμαι, περὶ ὀλίγου ποιοῦμαί τινα* séu *τι* insemnedia *tinu multu, pre multu, putinu* la cineva séu ceva.

471 §. Insemnedia:

1. *Imprejuru.*
   περὶ τῷ τείχει διώρυγα σκάπτειν = a sapá siantiu imprejurulu murului, forteretiei.

Περὶ cu Dativu (despartita).

2. *Pentru* (cu verbe de temere).
   περὶ σοὶ δέδια = pentru tine me temu.
   φοβοῦμαι τὸν θάνατον περὶ σοί = me temu de morte pentru tine.

472 §. Insemnedia:

1. *Imprejuru.*
   τὸ στράτευμα διατρίβει περὶ τὴν πόλιν = oscirea petrece imprejurulu orasiului.
2. *Approape, pe la, pe lunga, catre, approximativu.*
   χρηστὸς περὶ τὸν δῆμον = bunu pe lunga poporu.

Περὶ cu Accusativu (despartita).

   περὶ τὸ θέρος = pe la vera, la vera.
   περὶ τὰς ἑκατὸν οἰκίας = approape la ua suta de case = ua suta de case approape, approximativu.
   ἁμαρτάνειν περὶ θεόν = a peccatuí pe lunga D-dieu = catre Dumnedieu.
   Nota. *Οἱ περὶ* cu *nume propriu* vedi 468 §, 4 — si 529 §.

473 §. Insemnedia:

1. *Imprejuru.*
   περιβρέχω = udu imprejuru.
   περιθέω = allergu imprejuru.
   περιέρχομαι = mergu imprejuru, incungiuru.

2. *De la unu la altu.*
   περιΐπταμαι = sboru de la unu locu la altu (si sboru imprejuru).
   περιηγοῦμαι = calletorescu de la unu locu la altu.
   περιπέτεια = a cadé de la ua sorte la alta = *peripetia.*
3. *Pre, pre pre* = *de prissosu, in vanu.*
   περίλυπος = pre intristatu.

Περὶ (compussa).

   περιχαρής = pre veselu.
   περιαυτολογεῖ = vorbesce pre multu despre sine.
   περιπλανῶμαι = rataescu in vanu.
   περιττὸς, περισσὸς = de prissosu.
4. *Cu dispretiu.*
   περιορῶ = vedu cu dispretiu, despretiuescu.
5. *Cu de amiruntulu, cu detaliu.*
   περιγράφω = scriu cu de amiruntulu = *descriu.*

Παρὰ cu Genitivu, Dativu, si Accusativu.

474 §. Insemnedia:

1. *Din partea, de la, de catre, de.* (cu persone numai).
   παρ' ἡμῶν ἀπάγγελλε ταῦτα = de la noi, spune acestea.

Παρὰ cu Genitivu (despartita).

   γράμματα παρὰ Φιλίππου ἦλθε = venira scrissori de la, din partea lui Philippu.
   παρὰ πάντων ὁμολογεῖται = (*ὁμολογεῖται παρὰ πᾶσι* une ori) = se marturisesce de toti, de catre toti.

475 §. Insemnedia:

1. *Pe lunga, approape, la* (cu persone si cu verbe nemiscatore).

Κῦρος παρὰ τιῦ πάππῳ ἔμεινε = Cyru remasse la buniculu seu.

κάθηται παρὰ τῷ βασιλεῖ = siede pe lunga regele, approape de rege.

παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἔθος ἦν = la Ellini erá obiceiu.

Παρὰ cu Dativu. (despartita).

2. *Possessiune.*

τὸ παρὰ σοί = cea ce sta in man'a ta, in possessiunea ta.

3. *Dupe judecat'a,* séu *de, de catre.*

παρ'ἐμοὶ κριτῇ=dupe judecat'a mea, dupe mine (judecatoru).

παρὰ πᾶσιν ἀγαθὸς ἐνομίζετο = de toti, de catre toti se credeá omu bunu (dupe judecat'a tuturoru).

Nota. Rare ori se afla cu lucruri nesufletite in Dativu prepositiunea *παρά.*

476 §. Insemnedia:

1. Directiune catre persone = *la, catre, spre.*

ἔρχομαι παρ'ὑμᾶς = vinu la voi.

2. Pe la marginea = *pe lunga* (cu verbe miscatore si nemiscatore).

παρὰ τὸν ποταμὸν ἐπορεύετο = ambiá pe margmea riului.

Παρὰ cu Accusat. (despartita).

3. *Approape, pe lunga* (cu lucruri).

παρὰ τὴν πόλιν ἦν δάσος = pe lunga orasiu erá padure.

4. Durata = *pe, in timpu de, in timpulu.*

παρὰ τὸν χειμῶνα = in timpulu ernei.

5. *Comparatiune* = *in comparatiune cu, pe lunga, de catu.*

μείζων παρ' ὑμᾶς = mai mare de catu voi, pe lunga voi.

6. *Fara de, afara de, in contra.*

δέκα παρὰ δύο = diece fara doue.

παρὰ τὸ δίκαιον = fara dreptu, pe nedreptu, in contra dreptului.

παρὰ φύσιν = in contra naturei.

παρὰ τοὺς θεούς = fara de dei, fara voi'a dieiloru.

παρ'ἐλπίδα = fara sperantia, pe neasceptate.

παρὰ σὲ οὐδένα γινώσκω = afara de tine pe nimeni nu cunoscu.

7. *Catu pe cea, putinu lipsí se.*

παρ' ὀλίγον ἔπεσε = putinu lipsí se cada, catu pe cea se cada.

Παρὰ cu Accusativu (despartita).

8. *Alternativu, dupe.*

ἡμέραν παρ' ἡμέραν = ua di dá, ua di nu = la fia-care doue dille.

9. Causa. (daru camu raru) = *din caus'a, din.*

Φίλιππος ἐπηύξηται παρὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἀμέλειαν = Philippu se marí din caus'a negligentiei Athenianiloru.

Nota. *Παρὰ* in Accusativu cu verbe nemiscatore subtintiellege unu verbu cu miscare:

μένε παρ' ἡμᾶς = *ἐλθὲ παρ' ἡμᾶς καὶ μένε παρ' ἡμῖν* = remani la noi (vino la noi si remani la noi).

Nota II. *Παρὰ* in Dativu cu verbe miscatore subtintiellege verbu nemiscatoru:

ἐλθὲ παρ' ἡμῖν (= ἐλθὲ παρ' ἡμᾶς καὶ μένε παρ' ἡμῖν) = vino la noi, (vino şi remani la noi).

477 §. Insemnedia:

1. Presentia = *facia, inainte, dinainte.*
   πάρειμι = suntu facia, presentu.
   παρέρχομαι = vinu inainte.
2. *Approape, allaturi.*
   παρακάθημαι = siedu approape, allaturi.
   παροικῶ = locuescu approape, allaturi.

Παρά (compussa).

3. Abbattere = *de la, in contra, pe de laturi, afara de, din, peste.*
   παραβαίνω τοὺς νόμους = trecu peste legi, atara din legi, calcu legile.
4. *Nu asia bine, reu* (franciosesce mé—: *méprendre* etc.)
   παροράω = vedu reu, neglegu.
   παρακούω = audu reu, n'audu bine.
5. *Cu bagare de sema, cu attentiune.*
   παρατηρῶ = observediu.

Μετά cu Genitivu, Dativu, si Accusativu.

478 §. Insemnedia:

Μετά cu Gen. (despartita).

1. *Impreuna cu, cu.*
   ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ = vino cu mine.

447 §. Insemnedia:

Μετά cu Dativu. (despartita).

1. Cea ce si *ἐν* si *σύν* (daru numai la poeti se afla cu Dativu).
   εἶλε μετὰ χερσί = luâ in mani, cu manile.

480 §. Insemnedia:

1. *Dupe* (cu cuvinte de timpu, séu si de alte).
   μετὰ δύο ἡμέρας = dupe doue dille.
   μετὰ ταῦτα = dupe acestea.
   μετὰ σὲ ἐγὼ = dupe tine eu.
2. Timpulu = *in timpu de* (daru raru).
   μεθ' ἡμέραν ἐν τοῖς λόγοις ἐγυμνάζετο = in timpu de di, diu'a se esercitá in lectiuni.
3. *Catre, la, spre* (la poeti).

481 §. Insemnedia:

1. *Parte.* (a luá, a avé parte etc).
   μετέχω τοῦ οἴνου = am parte de vinu.
   μεταλαμβάνω = iau parte, communicu.
   μεταδίδωμι = dau parte, impartiescu, impartasiescu.
2. Schimbare = *almintrelea, stra, trans, de la unu locu la altu.*
   μετοικῶ = schimbu locuintia, me stramutu cu locuinti'a.

Μετά (compussa).

   μετανοῶ = me caescu, me resgandescu.
   μετατίθημι = stramutu, transferu.
   μεταβαίνω = me ducu de la unu locu la altu, trecu.
3. *Spre, catre, la.*
   μεταβαίνω = me ducu catre.
4. *Dupe, in urm'a.*
   μεταπέμπομαί τινα = trimittu dupe cineva.
   μεταδιώκω = allergu dupe, gonindu.
5. *Cu, impreuna cu.*
   μέθοδος = calle cu cineva = methodu

Ὑπὸ cu Genitivu, Dativu, si Accusativu.

482 §. Insemnedia:

Ὑπὸ cu Genitivu. (despartita).

1. *Subt* (cu verbe fara miscare).
   οἱ ἰχθῦς ζῶσιν ὑπὸ τοῦ ὕδατος = pescii traescu subt apa.
2. Causa = *de, din caus'a, pentru.*
   ὑπὸ φόβου βοᾷ = de frica striga.
3. Subjectulu esterioru (vedi 160 §, 161 §, si 6 §, 7 §, 8 §, 9 §).

483 §. Insemnedia:

Ὑπὸ cu Dativu (despartita).

1. *Subt* (cu verbe fara miscare).
   ὑπὸ τῇ σκιᾷ = subt umbra.
2. Suppunere si ascultare = *subt, subt ascultarea, suppunerea.*
   διατέλει ὑπὸ τοῖς νόμοις = fii totu daun'a subt ascultarea legiloru.
3. *Subt preveghiarea.*
   οἱ οἷς διατελοῦσιν ὑπὸ τοῖς κυσί = oile stau subt preveghiarea caniloru.
4. Instrumentu = *de, subt* (raru).
   ἀπέθανεν ὑπὸ τῷ ἵππῳ = muri subt callu, de callu.

484 §. Insemnedia:

Ὑπὸ cu Accusativu. (despartita).

1. *Subt* (cu verbe miscatore, si nemiscatore de multe ori).
   ὑπὸ τὴν σκιὰν μαχούμεθα = ne vomu batte subt umbra.
   ἐλθὲ ὑπὸ τὴν σκιάν = vino subt umbra.
2. Durata = *subt, pe timpulu, in timpulu.*
   ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ δεῖνος = subt, in timpulu domniei cutarui.

485 §. Insemnedia:

Ὑπὸ (compussa).

1. *Subt, de subt, (subt—, su— compussa).*
   ὑποτίθημι=punu de desubt=suppunu.

ὑπογράφω = subscriu.
ὑπεύθυνος = responsabilu = subt socotela.
ὑποφέρω = sufferu.

Ὑπὸ (compussa).

2. *Pe ascunsu, pe nesimtite, d'abiá simtitu.*
   ὑποκλέπτει = fura pe ascunsu.
   ὑποφεύγει=fuge pe furisiu, pe ascunsu.
   ἦχος ὑπόκωφος = glasu d'abiá simtitu.
3. *Putinu, camu* (cea ce in Romanesce se esprime la nume si cu terminatiunea *iu*) *anca, mai.*
   ὑπόλευκος = putinu albu, camu albu, albiu.
   ὑπόχρυσος = auriu.
   ὑποσκάζω = siovaescu.
   ὑπολείπεται=mai remane, remane anca.

Πρὸς cu Genitivu, Dativu, si Accusativu.

486 §. Insemnedia:

Πρὸς cu Genitivu. (despartita).

1. Pornire de undeva = *din partea, in partea.*
   ἔρχομαι πρὸς δυσμῶν = vinu de la appussu.
   ἔρχομαι πρὸς τῶν πολεμίων = vinu din partea inimiciloru.
   αἱ Θῆβαι πρὸς τῆς Βοιωτίας κεῖνται = Theb'a se afla in partea Beotiei.
2. Descendentia = *din, de.*
   ἐγένετο πρὸς μητρὸς βαρβάρου = se nascú de muma barbara.
3. *Cá, conformu cu, dupe* (raru ensa).
   πρὸς χρηστοῦ ἀνδρός = cá omu bunu.

4. *Directiune spre = spre* (raru).
ἔπλευσαν πρὸς Ἀθηνῶν = navigara spre Athen'a.

5. *Apprope de, lunga* (raru).
πρὸς θαλάσσης = lunga mare.
πρὸς τῶν σκηνῶν = apprope de corturi.

6. *In numele, pentru.*
πρὸς θεοῦ = in numele lui D-dieu, pentru D-dieu.

7. Subjectulu esterioru = *de, de catre, din partea, de la* (vedi despre Subjectulu esterioru la 6 §, 7 §, 8 §, 9 §, 160 §, 161 §).

487 §. Insemnedia:

1. *Apprope, pe lunga, in.*
πρὸς τῇ θύρᾳ = pe lunga usia.

2. Adaossu = *pe lunga, afara de, dupe.*
πρὸς τούτοις λεκτέον μοι πρὸς ὑμᾶς καὶ τάδε = pe lunga acestea, dupe acestea trebue se ve dicu si celle urmatore.

3. Scopulu = *spre, pentru, cá se* (raru).
πρὸς τῷ κέρδει = spre castigu, pentru castigu, cá se castige.

488 §. Insemnedia:

1. Directiune spre (mai multu cu persone) = *la, catre, spre, pentru.*
ἐπιστέλλω πρός σε = ti-scriu, trimittu scrissore la tine.

2. Scopulu = *spre, pentru, cá se, spre a, la.*
ἦλθον πρὸς μάθησιν = venii pentru invetiatura, cá se invetiu.

3. *In contra.*
πρὸς τέσσαρας μάχεσθαι = a se luptá in contra a patru, cu patru.

Πρός cu Dativu. (despartita).

Πρός cu Accusativu. (despartita).

ὁ πρὸς Πέρσας πόλεμος = resbellulu in contra Persaniloru.

4. Apprope (cu cuvinte de timpu) = *la, pe la, apprope la.*
πρὸς μεσημβρίαν = la media di aproape, pe la media di, catre media di, la media di.

5. Comparatiune = *in comparatiune cu, de catu.*
πρὸς τοῦτόν ἐστι μικρός = in comparatiune cu acest'a este micu.
πρός σε μείζων = mai mare de catu tine = in comparatiune cu tine.

6. *Conformu cu, in accordu cu, dupe.*
πρὸς τὰ ἤθη ζῆν = a trai dupe moravuri.

7 §. *In, la, de* (respunde la intrebarea *in ce, la ce, de ce lucru*, despre care vedi 214 §, 1, 2, 3).
μέγας πρὸς τὸ σῶμα = mare de corpu, in corpu, la corpu.

Πρὸ cu Accusativu. (despartita).

489 §. Insemnedia:

1. Directiune = *catre, spre, la.*
ἄγω = ducu.
προσάγω = adducu, catre, la.
προσφέρομαι = me portu catre.
προσέχω τὸν νοῦν = am mintea catre, bagu de sema la.

2. *Apprope.*
προσέρχομαι = vinu apprope.
πρόσειμι = me appropiu.
πρόσηβος = apprope de teneretia, june.

3. Adaossu = *mai, anca, pe lunga.*
τίθημι = punu.

Πρὸς (compussa).

προστίθημι = mai punu anca, adaogu.
προσεπιτάττω = mai ordonu anca pe lunga.
προσεπιτρέπω = mai permittu anca.

4. *Potrivire.*
προσκολλῶ τι = lipescu ceva si lu potrivescu.
προσαρμόζω = potrivescu.
προσήκει = vine potrivitu, se cuvine.

Ἐπὶ cu Genitivu, Dativu, si Accsautivu.

490 §. Insemnedia:

1. *Assupra, pe.* (fara miscare).
πολλὰ τῶν ὀρνέων ἐπὶ δένδρων κοιμᾶται = multe paseri dormu pe arbori.
2. *Pe timpulu, in timpulu, in timpu de, (in, la).*
ἐπὶ Θησέως = in timpulu lui Thesen.
ἐπὶ εἰρήνης = in timpu de pace.

Ἐπὶ cu Genitivu (despartita).

3. *Inaintea* (mai raru).
ἐπὶ τοῦ βωμοῦ = inaintea altarului.
4. *Timpu, occasiune = in, la.* (raru).
ἐπὶ τῶν δυστυχιῶν διακρίνονται οἱ φίλοι = in nenorociri, la nenorociri se distingu amicii.
5. *La, catre* (mai raru).
ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον = plecara a casa.
6. *Despre* séu *din partea* (raru).

491 §. Insemnedia:

1. *Assupra, pe.* (fara miscare).
ἐπὶ πίνακι = pe farfuria.

Ἐπὶ cu Dativu. (dispartita).

2. *Apprope de ceva, la ceva, pe lunga.*
ἐπὶ τῇ θαλάττῃ = apprope de mare.
ἐπὶ τῷ ποταμῷ = pe lunga riu.

3. *Dupe, in urm'a, pe lunga.*
ἐπὶ τούτοις λέγω = pe lunga acestea dicu, dupe acestea dicu.
ἠκολούθει ἐπὶ τοῖς ἄλλοις = urmá dupe cei lalti, in urm'a celloru lalti.
4. Scopulu = *pentru, spre, cá se* etc.
ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος = pentru binele patrii.
ἐπὶ τούτῳ ἦλθον = pentru acestu scopu venii.
5. *Cu conditiunea, invoel'a.*
ἐπὶ τούτοις τοῖς ὅροις = cu aceste conditiuni.

Ἐπὶ cu Dativu. (despartita)

δέχομαι ἐπὶ τούτῳ = priimescu cu acesta invoela.

6. *In man'a, in puterea, in voi'a, depinde de* (cu verbele εἶναι si κεῖσθαι).
ἐπὶ σοὶ κεῖται μένειν ἢ ἀπιέναι = ἐπὶ σοί ἐστι μένειν ἢ ἀπιέναι = in man'a ta sta, depinde de la tine se remani séu se pleci.
ἐπ' αὐτοῖς ἦν κτεῖναι ἢ ἀπολῦσαι = in voi'a loru erá, in puterea loru erá, de la ei depindeá se uccida séu se lasse.
7. *In contra* (raru) (cu Acc. dessu).
ἐτόξευον ἐπὶ τοῖς πολεμίοις = arruncau' sageti in contra inimiciloru.

492 §. Insemnedia:

1. Directiune, mai multu din josu in susu séu in genere directiune, de multe ori inimica = *la, in, catre, spre, pe, in contra.*

Ἐπὶ cu Accusativu. (despartita).

ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Ἀσίαν = mergeá in Asi'a, spre Asi'a, catre Asi'a.

λιθοβολῶ ἐπὶ τὴν οἰκίαν = arruncu petre pe casa.
πηδῶ ἐπὶ τὸν ἵππον = saru pe callu.
ἐκστρατεία ἐπὶ Πέρσας = espeditiune in contra Persaniloru.
ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τάν = séu acest'a (scutu) séu pe acest'a (se te adduca). (Vorbele femeiloru Spartane catre copii loru, candu le dadeau scutulu, si ii trimitteau la resbellu).

2. Intindere locala séu temporala *in spatiu de, in timpu de, in durata de.*
νίφει ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν = ninge pe totu pamentulu.

Ἐπὶ cu Accusativu. (despartita).

νίφει ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας = ninge trei dille, durandu trei „ de trei dille, de trei dille necontenitu.

εἰρήνη ἐπὶ ἓξ μῆνας = pace pe siese luni.

3. *Conformu cu.* (raru.)
ἐπὶ τὰ εἰρημένα = conformu cu, (dupe), celle disse.

4. Scopulu = *spre, pentru, spre a, cá se* etc.
ἐπὶ τοῦτο ἐκάλεσά σε = pentru acest'a te chemai.

5. *In, la, de* (vedi 214 §, 1, 2, 3).

493 §. Inseamnedia:

1. *Assupra, pe, susu la, supra—, pe deassupra.*
ἐπουράνιος = de pe ceru, care este pe ceru, susu la ceru.
ἐπιφάνεια = suprafacia.
ἐπιπλέω = plutescu pe deassupra; plutescu pe.

Ἐπὶ (compussa).

2. Adaossu = *mai, anca, pe lunga, anca mai, pe lunga..*
ἐπιλέγω = anca mai dicu.

3. *Inappoi in urma.*
ἐπῳδή = cantarea din urma, epoda.
ἐπιτάττω = punu in urma, dupe cei lalti, la coda.
ἐπίλογος = epilogu, vorb'a de la urma.

Ἐπὶ (compussa).

4. *In contra.*
ἐπέρχομαι = vinu in contra.
ἔφοδος = assaltu.
ἐπιτίθεμαι κατὰ τῶν πολεμίων = me arruncu in contra inimiciloru.

5. Mutualitate.
ἐπιμίγνυται = se amesteca unu cu altu,
ἐπιγαμία = incuscrire.
ἐπίδοσις = dare de la unu la altu.

Capitolulu XXXIX.

Despre Articolu.

494 §. Candu in Romanesce unu nume este fara articolu, in Ellinesce séu se pune asseminea fara articolu, séu iá pronumele indefinitu *τὶς* pussu dupe cuventulu, pe care complinesce.

Ess. Unu omu = *ἄνθρωπος*, séu *ἄνθρωπός τις*.

Nota I. Mai tote prepositiunile Romanesci iau numele fara articolu, daca acestu nume n'are attributu. precumu: a casa, in gradina, din mare, la tierra, cu intielleptiune etc. apoi: in cas'a cea mare, in gradin'a ta, din marea negra, la tierr'a grecesca, cu intielleptiune drepta etc.

In Ellinesce nu se intempla acest'a, ci prepositiunile aceste cá si tote cuvintele suntu suppusse reguleloru de mai josu despre articolu.

495 §. Articolulu represinta cuventulu cu care se pune, isolatu de tote omogenele lui, singuru, intregu si cunoscutu cetitorului séu auditorului. precumu: da-mi pane = *δός μοι ἄρτον*, da-mi panea = *δός μοι τὸν ἄρτον*, eata ua carte = *ἰδοὺ βιβλίον* séu *βιβλίον τι*, eata cartea = *ἰδοὺ τὸ βιβλίον*, eata carti séu nisce carti = *ἰδοὺ βιβλία* (*τινά*).

Nota I. Articolulu cu Participiu equivaledia cu pronume relativu si verbu (vedi 207 §). precumu: *ὁ γράψας* = *ἐκεῖνος, ὃς ἔγραψε* = cellu care a scrisu, *τὸν γράψαντα* = pe cellu care a scrissu. Participiile articolate le analysamu precumu urmedia: prefacemu pe articolu in pronume demonstrativu (*οὗτος* séu *ἐκεῖνος*) in acellasi genu, casu si numeru; appoi dupe demonstrativu punemu unu relativu (*ὅς, ὅστις*) in casu Nominativu cá Subjectu, daca Participiulu este *activu*; in casu Accusativu, daca Participiulu este *passivu*, traducendu'lu atunci cá activu. precumu: *οὐ δουλευτέον τοὺς νοῦν ἔχοντας τοῖς μὴ ἔχουσιν* = *οὐ δουλευτέον ἐκείνοις, οἳ νοῦν ἔχουσιν, ἐκείνοις, οἵτινες μὴ ἔχουσιν ἔλαβον τὸ πεμφθὲν ὄῶρον* = *ἔλαβον τὸ ὄῶρον* (*ἐκεῖνο*), *ὃ ἔπεμψας* = *ὃ ἐπέμφθη ὑπὸ σοῦ* vedi si 208 §.

Nota II. Adjectivele singuri, fara substantivu, cu articolu se iau cá substantive: *τὸ καλὸν* = frumosulu, frumusetia, *τὸ δίκαιον* = *ἡ δικαιοσύνη* = dreptulu, dreptatea, *οἱ πένητες* = cei saraci etc.

496 §. Pronumele possessive *ἐμὸς, σὸς, ἡμέτερος, ὑμέτερος, σφέτερος* se afla raru fara articolu, si urmedia regulele adjectiveloru in privinti'a articolului. (vedi si pronumele Possessive 551 §).

497 §. Candu unu nume articolatu in Romanesce are Attributu in Genitivu ne articolatu, in Ellinesce nu iá nici unulu nici altulu articolu. Ess: sufletulu de omu face parte de Dumnedieire = *ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ θείου μετέχει*.

498 §. Cuvintele virtutiloru si viciuriloru, a arteloru si scientieloru, se afla in Ellinesce si cu articolu si fara articolu; au articolu, candu ore-cumu se personifica, si se considera cá de sine statatore; alminterea n'au, si mai cu sema, candu se represinta cá ensusiri séu calitati personale. Ess: inceputulu de amicitia este laud'a, earu de inimicitia ocar'a = *ἀρχὴ φιλίας μὲν ἔπαινος, ἐχθρας δὲ ψόγος*, prosti'a dâ omeniloru nenorociri = *ἡ μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακά* etc.

499 §. Numele proprii n'au articolu; candu ensa se repeta de mai multe ori intr'ua compositiune, séu vremu se le damu mai mare insemnetate, le punemu cu articolu. Ess: Alexandru cellu mare fiulu lui Philippu = *Ἀλέξανδρος ὁ μέγας ὁ υἱὸς Φιλίππου*. Acest'a este Socrate (vestitulu) = *οὗτός ἐστιν ὁ Σωκράτης* etc.

500 §. Urmedia regulele numeloru proprii si urmatorele cuvinte:

Ceru = *οὐρανὸς*,
pamentu = *γῆ*,
mare = *θάλασσα*,

sore = ἥλιος,
luna = σελήνη,
aeru = ἀήρ,
ventu = ἄνεμος,
infernu = ᾅδης,
diminetia = ὄρθρος, ἕως,
media-nopte = μέσα νύκτες,
merinde = δείλη,
media-di = μεσημβρία, μέσον ἡμέρας,
sera = ἑσπέρα,
resaritu = ἀνατολαὶ,
appussu = δυσμαὶ,
piatia = ἀγορὰ,
acropole = ἀκρόπολις,
ziduri, intarituri } = τείχη,
tierra = ἀγρὸς,
religiune = θρησκεία,
patria = πατρὶς,
orasiu = πόλις,
regele cellu mare (a Persaniloru) = βασιλεὺς;

asseminea si cuvintele de rudenia, precumu:

πατὴρ = tata,
μήτηρ = muma.

501 §. La Infinitivulu nominalu, precumu: facerea, ducerea etc, in Genitivu si Dativu se pune mai totudaun'a articolulu; asseminea la tote casurile Infinitivulu nominalu iá articulu, candu este cu *prepositiuni*. Ess: *Οἱ ἔμποροι πονοῦσιν ἕνεκα τοῦ κερδαίνειν* = negutiatorii lucredia pentru castigu, *τὸ λέγειν διαφέρει τοῦ πράττειν* = a dice differa de a face, *ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαι εἶδον* = la intorcere am vediutu.

502 §. Infinitivulu nominalu fiindu Subjectu verbeloru impersonale, n'are articolu. Ess. *δεῖ σε ἀπελθεῖν* = trebue se te duci; cu alte verbe cnsa cá Subjectu si are si n'are articolu, differinti'a este mica; candu cnsa este Complimentu directu unui

verbu in Accusativu si respunde la intrebarea *ce*, nu iá articolu; daca lu-iá, acest'a o face spre a arrată preferinti'a séu cea mai insemnata lucrare a infinitivului. Ess. gresirea este lucru omenescu = *τὸ ἁμαρτάνειν ἀνθρώπινον*, a gresí este omenescu lucru = *ἁμαρτάνειν ἀνθρώπινόν ἐστι*, voiu se sciu = *βούλομαι εἰδέναι*, acest'a voiu: se sciu = *τὸ εἰδέναι βούλομαι*.

503. §. Infinitivulu nominalu cu séu fara articolu, Subjectu fiindu, se traduce in multe feluri in Romanesce. Ess. *τὸ εὐτυχεῖν ἐστιν ἡδύ* = a fi fericitu (fericirea, candu este cineva fericitu, daca cineva este fericitu, cellu ce este fericitu), este lucru dulce, placutu.

504 §. Si ori-ce parte de cuventu pote luá articolu, si se represinta cá unu nume ore-cumu; articolulu ensa trebue se fia de genulu numelui acellei parti de cuventu. Ess. *vai* este interjectiune = *τὸ φεῦ ἐστιν ἐπίῤῥημα*, *de* este prepositiune = *ἡ ὑπό ἐστι πρόθεσις*. La propositiuni articulate articolu este neutru. Ess. *daca aru veni*, nu este asia de siguru, cá *va veni* = *τὸ εἰ ἔλθοι οὐχ οὕτω βέβαιον, ὡς τὸ ἐλεύσεται*.

505 §. Adjectivele numerale absolute, adeca *unu, doui, diece* etc. singure fiindu, iau articolulu masculinu singularu, candu se subtintiellege cuventulu *ἀριθμός* = *numeru*; iau articolulu neutru pluralu séu singularu, candu nu se subtintiellege cuventulu *ἀριθμός*. Ess. numerulu diece este dublulu lui cinci = *ὁ δέκα διπλάσιος τοῦ πέντε, τὰ δέκα διπλάσια τῶν πέντε, τὸ δέκα διπλάσιον τοῦ πέντε*.

506 §. Demonstrativile *οὗτος, ἐκεῖνος, ὅδε*, iau numele de dupe densele articulatu, earu numele de dinaintea loru cu séu fara articolu; asia avemu: *acesta casa* = *αὕτη ἡ οἰκία, ἥδε ἡ οἰκία*, *cas'a acesta* = *οἰκία αὕτη* séu *ἡ οἰκία αὕτη, οἰκία ἥδε*, séu *ἡ οἰκία ἥδε*.

507 §. Pronumele demonstrative *τοιοῦτος, τοιόσδε* = *astufelu, τηλικοῦτος, τηλικόσδε* = atatu de mare, *τόσος τοσόσδε* = atatu de multu, atat'a *ποῖος* = ce felu, *τίς, τί* = cine, ce, se

afla de multe ori, singure fiindu, (séu cu cuventulu *ἀνὴρ* = omu, barbatu,) si cu articolu. Ess. te intrebu acest'a = *ἔρομαί σε τοῦτο*, (care, ce? = *τὸ τί;* nu ti-ai addussu a minte = *οὐκ ἐνεθυμήθης* ce? = *τὸ τί;* etc. (Articolulu la *τοιοῦτος, τοσοῦτος, τηλικοῦτος* se traduce *unu*: *ὁ τοιοῦτος λόγος* = unu astu-felu de cuventu, *ὁ τοσοῦτος ἀριθμὸς* = unu atatu de mare numeru, *ὁ τηλικοῦτος ἀνὴρ* = unu astu-felu de mare omu).

508 §. Substantivulu articolatu de are dupe densulu si Adjectivu, repetedia si la acest'a articolulu. Ess. omulu cellu dreptu = *ὁ ἀνὴρ ὁ δίκαιος*. Adjectivulu ensa articolatu avendu dupe densulu Substantivu, nu repetedia articolulu. Ess. dreptulu omu = *ὁ δίκαιος ἀνήρ*. Candu Substantivulu are doue Adjective, atunci putemu avé urmatorele positiuni: amiculu vechiu cellu bunu, vechiulu amicu cellu bunu, bunulu vechiu amicu, cari in Ellinesce se traducu: *ὁ φίλος ὁ ἀρχαῖος ὁ ἀγαθὸς, ὁ ἀρχαῖος φίλος ὁ ἀγαθὸς, ὁ ἀγαθὸς ὁ ἀρχαῖος φίλος*. Asia punenduse articolulu, distinge substantive de alte substantive, cari n'au calitatea espressa de adjectivulu care le insociesce. Candu ensa unu substantivu articolatu este precessu séu urmatu de adjectivu nearticolatu, atunci este vorb'a de acellasi substantivu in cutare séu cutare stare, séu calitate noua. Ess. *δίκαιος ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀνὴρ δίκαιος* = dreptu este omulu, omulu este dreptu, *δός μοι τὸν γεγραμμένον χάρτην* = da-mi charti'a cea scrissa (aici se distinge chartia cea scrissa de alte nescrisse), *δός μοι γεγραμμένον τὸν χάρτην, τὸν χάρτην γεγραμμένον* = da-mi charti'a scrissa (aici este vorb'a de aceasi charti'a cu calitatea noua de a fi scrissa). — tatalu meu = *ὁ ἐμὸς πατὴρ, ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς*, tatalu este alu meu = *ὁ πατὴρ ἐμὸς, ἐμὸς ὁ πατήρ*. Eata discipululu cellu silitoru (suntu si nesilitori) = *ἰδοὺ ὁ ἐπιμελὴς μαθητὴς*, eata discipululu silitoru (acellasi discipulu, care nu erá silitoru, este acuma silitoru) = *ἰδοὺ ὁ μαθητὴς ἐπιμελής*.

509 §. Articolulu cu prepositiuni séu adverbe equivaledia cu adjectivu. Ess. *οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς* = cei de la tierra, tierrani, *οἱ ἐν τῇ πόλει* = cei din orasiu = orasienii, *αἱ ἡδοναὶ αἱ μετὰ δόξης* = placerile celle cu gloria = gloriose, *τὰ τότε ἤθη* = mo-

ravurile de atunci. (aici la traducere incependu cu substantivulu articolatu repetamu articolulu. precumu: *τὰ τότε ἤθη = τὰ ἤθη τὰ τότε* = moravurile celle de atunci = moravurile de atunci,) *αἱ μετὰ δόξης ἡδοναὶ = αἱ ἡδοναὶ, αἱ μετὰ δόξης*, earu nu = *αἱ ἡδοναὶ μετὰ δόξης*.

Nota. Aceste adjective se numescu *informe*, caci n'au form'a adjectiveloru; si fiindu ca nu putemu avé totudaun'a adjective spre a le traduce din Ellinesce, trebue se subtintiellegemu mai bine unu Participiu din sirulu fraseloru, unde se afla. Ess. *οἱ κάτω θεοί* = diei cei de josu = diei cari suntu josu = *οἱ κάτω ὄντες θεοὶ*; trebue se supporte cineva necessitatile date de diei = *τὰς ἐκ θεῶν* (*δεδομένας*) *ἀνάγκας δεῖ φέρειν*. Cei trimisi de Arieu venira = *οἱ παρὰ Ἀριαίου* (*πεμφθέντες*) *ἦκον* etc.

510 §. Este obiceiu in Ellinesce, candu unu nume articolatu are attributu articolatu, a se despartí articolulu de numele, la care se rapporta, si a veni la randu doue séu une ori si trei articole unulu dupe altulu. Ess. fiulu surorei bunicului meu = *ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς τοῦ πάππου μου = ὁ τῆς τοῦ πάππου μου ἀδελφῆς υἱός*.

511 §. Candu articolulu n'are nume, la care se se rapporte, subtintiellege unu nume din sirulu frasei, séu nume alu carui lipsa din usulu frequentu a devinitu usioru de subtintiellessu. Ess. cartea mea si a elevului = *τὸ ἐμὸν βιβλίον καὶ τὸ τοῦ μαθητοῦ*, Alexandru fiulu lui Philippu = *Ἀλέξανδρος ὁ* (*υἱὸς*) *Φιλίππου* Philippu tatalu lui Alexandru = *Φίλιππος ὁ Ἀλεξάνδρου* (despre cuvintele, pe cari pote subtintiellege articolulu, vedi 111 §. —).

512 §. Une ori pronumele relativu se rapporta la articolu fara nume, séu si cu nume, de care lu-desparta relativulu; atunci articolulu se traduce cu pronume demonstrativu. Ess. *γινώσκω τὸν ὃν λέγεις ἄνδρα*, séu *γινώσκω τὸν ὃν λέγεις* = cunoscu pe omulu ce dici, cunoscu pe cellu ce dici, *προσήκει μισεῖν τοὺς οἵους περ οὗτος = προσήκει μισεῖν τοὺς τοιούτους, οἵος περ οὗτος* = se cuvine se urimu pe acei'a (cari suntu) cá acest'a. *Εἶδον τὸν ὃς γράφει = ἐκεῖνον, ὃς γράφει* = vediui pe acell'a care scrie.

513 §. De multe ori se afla superlativu in Nominativu avendu inaintea sa *ἐν τοῖς*. Acestu *ἐν τοῖς* este ellipticu, si subtintiellege Participiu din verbulu de mai josu, cu care se si traduce in Romanesce, séu putemu in locu de Participiu se-lu traducemu cu *mai cu sema*. Ess. *ὁμολογεῖται ὁ ἔρως ἐν τοῖς πρεσβύτατος εἶναι = ὁμολογεῖται ὁ ἔρως εἶναι πρεσβύτατος ἐν τοῖς πρεσβυτάτοις οὖσι* = Se marturisesce ca amorulu este cellu mai batrenu (dintre cei mai batreni).

514 §. In frasele urmatore articolulu tine locu de pronume:

1). *Ὁ μὲν — ὁ δὲ* = (*οὗτος μὲν — ἐκεῖνος δὲ — ἐκεῖνος μὲν — οὗτος δὲ*) = *acest'a — acell'a, acell'a — acest'a, unulu — altulu, altulu — altulu, cellu d'antaiu — earu, ensa cellu laltu, cellu din urma.*

2). *Οἱ μὲν — οἱ δὲ* = *acei'a — acesti'a, acesti'a — acei'a, — unii — altii, cei d'antaiu cei din urma.*

3). *Ὁ δὲ* (singuru fara *ὁ μέν,*) *οἱ δὲ* (asseminea singuru) = *si acest'a, si acell'a, earu acest'a, acesti'a, daru ellu, ensa ellu, ei,* etc.

Ess. din acesti'a unulu affirma, altulu nega = *τούτων ὁμὲν ὁμολογεῖ, ὁ δὲ ἀρνεῖται*, unele se le faci, altele se nu le faci = *τὰ μὲν ποίει, τὰ δὲ μὴ ποίει*, eu ii jubescu, earu ei me urescu = *ἐγὼ φιλῶ αὐτούς, οἱ δέ με μισοῦσι*. Prefera mai bine se lassi copiiloru tei unu bunu renume de catu ua mare avutia; caci unulu (numele cellu bunu) este nemuritoru, earu cea lalta (avuti'a) este muritore = *μᾶλλον αἱροῦ καταλιπεῖν τοῖς παισὶ δόξαν καλὴν ἢ μέγαν πλοῦτον· ἡ μὲν γὰρ ἀθάνατος, ὁ δὲ θνητός:*

4). *ὃς μὲν — ὃς δὲ = unulu, altulu.*
La unii da D-dieu, de la altii iá = *οἷς μὲν δίδωσιν, οἷς δὲ ἀφαιρεῖται θεός.*

5). *καὶ ὃς — καὶ τὸν = si acest'a, si ellu, si densulu.*
καὶ ὃς ἔφη = si acest'a disse, si ellu disse.
καὶ τὸν λέγεται φάναι = si acell'a se dice ca disse.
καὶ οἵ εἶπον = si acesti'a dissera.
καὶ τοὺς φάναι = " " "

6). *ἦ δ' ὅς = disse ellu.*

7). *τὸν καὶ τὸν = pe cutare si pe cutare, cutare si cutare.*

8). *τὸ καὶ τὸ = ast'a si ast'a.*
Adusse pe cutare si pe cutare, si acesti'a dissera ast'a si ast'a si ast'a . . . . = *ἦγαγε τὸν καὶ τὸν, καὶ οἵ εἶπον τὸ, καὶ τὸ, καὶ τό.*

9). *acest'a*, séu dé mai susu séu de mai josu.
ast'a trebue se scii = *τό σοι ἰστέον.*

10). *τὸ μὲν — τὸ δὲ, τὰ μὲν — τὰ δὲ = τοῦτο μὲν, τοῦτο δὲ = in un'a — earu in alta, in unele — earu in altele, unii, altii*, etc: *ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἐστι τὸ μὲν ἀγαθὸς, τὸ δὲ κακὸς, τὰ μὲν ἀγαθὸς τὰ δὲ κακὸς* = acellasi omu este in unele bunu, in altele reu, une ori bunu, une ori reu, *ἄνθρωποι τὰ μὲν χρηστοὶ, τὰ δὲ πονηροὶ = οἱ μὲν χρηστοὶ, χρηστοὶ, οἰδὲ πονηροὶ* = unii buni, altii rei.

515 §. Articolulu de multe ori tine locu de pronume possessivu, séu Genitivu de pronume personalu séu reflessivu. Ess. onoredia pe parintii tei = *τίμα τοὺς γονέας* (*τοὺς σεαυτοῦ γονέας*) etc.

516 §. Articolulu une-ori insemnedia *fia-care*: Ess. fia-care soldatu luá cate ua drachma pe fia-care di = *ὁ στρατιώτης* (= *ἕκαστος στρατιώτης, τῶν στρατιωτῶν*) *ἐλάμβανε δραχμὴν τῆς ἡμέρας* (= *ἑκάστης ἡμέρας*).

517 §. Conjunctiunile *μέν, δέ* despartu totudauna'a articolulu de numele seu. Ess. *ὁ μὲν διδάσκαλος διδάσκει, ὁ δὲ μαθητὴς διδάσκεται.*

518 §. *Ὁ μέν τις, ὁ δέ τις, οἱ μέν τινες, οἱ δέ τινες = unulu, altulu, unii, altii.*

519 §. Candu in Romanesce avemu: *unulu, altulu, altulu, altulu*. etc, in Ellinesce pote se se dica: *ὁ μέν, ὁ δέ, ὁ δέ, ὁ δέ*, daru este mai bine se fia, *ὁ μέν, ὁ δέ, ἕτερος δέ, ἄλλος δέ, ἄλλος δέ τις, οἱ δέ, ὁ δέ τις* etc, catu se pote variatu. Ess. Unii cercetara nascerile semidieiloru, altii philosophara despre poeti, altii

vroira se cullega faptele facute in resbelle, earu altii s'au occupatu cu intrebarile si respunsurile = *οἱ μὲν τὰ γένη τῶν ἡμιθέων ἀνεζήτησαν, οἱ δὲ περὶ τοὺς ποιητὰς ἐφιλοσόφησαν, ἕτεροι δὲ τὰς πράξεις τὰς ἐν τοῖς πολέμοις συναγαγεῖν ἐβουλήθησαν, ἄλλοι δέ τινες περὶ τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἀποκρίσεις γεγόνασι.*

520 §. *Προτοῦ* = *mai nainte.*

Acuma este micu cellu care mai nainte erá mare = *μικρὸς νῦν ὁ προτοῦ μέγας ὤν.*

521 §. *Ἕτερος* si *ἄλλος* singure fara articolu se traducu *altu; ὁ ἕτερος* ensa insemnedia *cellu laltu d'intre doi*, séu *unulu;* earu *ὁ ἄλλος, cellu laltu* din multi, séu *restulu.* Alt'a este a dice, alt'a a face = *ἕτερον* séu *ἄλλο τὸ λέγειν, ἕτερον* séu *ἄλλο τὸ πράττειν.* Eata doue carti; care 'ti-place? acest'a séu cea lalta = *ἰδοὺ δύο βιβλία· πότερόν σοι ἀρέσκει; τοῦτο ἢ τὸ ἕτερον;*

522 §. Adjectivulu *πᾶς, πᾶσα, πᾶν* = *totu, fia-care,* candu are articolu, insemnedia *totu totu.* Ess. *πάντας καλῶ* = chiamu pe fia-care, *τοὺς πάντας* = pe toti in grupa, nu cate unu. Candu ensa este urmatu de nume, atunci, daca numele este fara articolu, insemnedia *fia-care, totu, ori-ce.* Ess. *πᾶς ἄνθρωπος* = fia-care omu, totu omulu, ori-ce omu; daca ensa numele are articolu, séu *πᾶς* are articolulu, earu numele nu, atunci insemnedia *intregu, totu.* Ess. *πᾶσαν πόλιν* = pe ori-ce orasiu, *πᾶσαν τὴν πόλιν, τὴν πᾶσαν πόλιν* = pe orasiulu intregu. Earu candu *πᾶς* este urmatu de adjectivu séu Participiu, articolulu este neapparatu la aceste din urma, si se traduce *ori-care fia-care: πᾶς ὁ βουλόμενος* = ori-care vré, *πάντες οἱ κακοὶ* = toti cei rei, fia-care omu reu. Aceste din urma adjective séu participii, lipsindu articolulu, se iau cá predicate. Ess. *πάντες κακοί* = toti suntu rei, *πᾶς γράφων* = *πᾶς ἐστι γράφων* fia-care este scriindu, ensa *πᾶς ἄλλος* si *πᾶς τις ἄλλος* = ori care altu.

523 §. Adjectivele *ὀλίγος* si *πολὺς* cu articolu se facu de multe ori superlative, earu la pluralu masculinulu lui *πολὺς, οἱ πολλοὶ* insemnedia *multimea, poporulu, plebea.* Ess. Cea mai mare parte d'intre inimici remasse, parte ensa d'ntr'ensii plecâ = *τῶν πολεμίων τὸ μὲν πολὺ ἔμεινε, μέρος δὲ αὐτῶν ἀπῆλθε,* te luâ si pe tine ca erai unu din poporu = *ὑπέλαβε καὶ σὲ τῶν πολλῶν ἕνα εἶναι.*

524 §. Articolulu neutru este necessaru la superlativele, cari annuncia ceva, ce este se se esplice mai josu, si se truduce *cea ce este.* Ess. si cea ce este mai reu, este ca .... *τὸ δὲ χείριστον, ὅτι ....* = *ὃ δὲ χείριστόν ἐστι.*

525 §. Genitivulu pronumeloru reflessive desparte articolulu de numele séu. Ess. Cartea mea = *τὸ ἐμαυτοῦ βιβλίον* in locu de *τὸ βιβλίον ἐμαυτοῦ.*

526 §. Pronumele *ὅδε, οὗτος* si *ἐκεῖνος ἑκάτερος, ἀμφότερος, ἄμφω* dau articolu numelui, care le insociesce. Ess. acestu omu vrea se ti vorbesca = *οὗτος ὁ ἀνὴρ,* séu *ὁ ἀνὴρ οὗτος βούλεταί σοι διαλεχθῆναι,* fia-care mana = *ἡ χεὶρ ἑκατέρα* séu *ἑκατέρα τῶν χειρῶν,* amendoi omenii = *ἄμφω, ἀμφότεροι οἱ ἄνθρωποι.* (vedi si 506 §).

527 §. Complimentulu directu nearticolatu ayendu adjectivu attributu articolatu, de si se traduce totu asia si in Romanesce, suntu ensa frase in cari trebue spre traducere se prefacemu Accusativulu articolatu in nominativu, se punemu pe urma unu relativu cá complimentu alu verbului, dupe acei'a verbulu *a fi,* la care adjectivulu nearticolatu servesce de predicatu. Ess. *κενὰς διώκεις τὰς ἐλπίδας* = (*αἱ ἐλπίδες, ἃς διώκεις, εἰσὶ κεναί*) = sperantiele, pe cari le cauti, suntu desierte, *πόσον ἄγει τὸ στράτευμα;* = (*τὸ στράτευμα, ὅπερ ἄγει, πόσον ἐστί;*) = armat'a, ce aduce, cata este? *ἐφήμερον τὴν τύχην κεκτήμεθα* = (*ἡ τύχη, ἣν κεκτήμεθά ἐστιν ἐφήμερος*) = sortea ce avemu, este temporala.

528 §. Pronumele *αὐτὸς (ellu)* cu articolu insemnedia acellasi: *mi se pare ca este acellasi* = *δοκεῖ μοι ὁ αὐτὸς εἶναι, acellasi omu* = *ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος,* séu (*ὁ*) *ἄνθρωπος ὁ αὐτός;* daca *αὐτὸς* precede séu urmedia unui nume articolatu, se traduce *en-*

susi, chiar. Ess. *αὐτὸ τὸ βιβλίον ζητῶ — τὸ βιβλίον αὐτὸ ζητῶ* = *ensusi, chiaru cartea ceru.*

Nota. Candu ensa se dice *chiaru* si, *anca* si in locu de *αὐτὸς* se pune *καὶ*, earu candu *nici chiaru, nici macaru*, se pune *οὐδὲ, μηδέ*: *αὐτὸ τὸ βιβλίον ζητῶ* = ensusi, chiar cartea ceru, *καὶ τὸ βιβλίον ζητῶ* = chiaru si cartea ceru, *anca* si cartea ceru, *οὐδὲ τὸ βιβλίον ζητῶ* = nici chiaru (nici macaru) cartea nu ceru.

529 §. *Οἱ περὶ — οἱ ἀμφὶ* cu nume propriu in Accusativu, precumu: *οἱ περὶ Σωκράτην*, in trei sensuri pote se se traduca.

1). *Socrate*, adeca numai numele propriu.

2). *Socrate cu ai sei, cu suit'a, compani'a, cu cei d'imprejurulu lui, cu amicii, elevii.*

3). *Cei cu Socrate, amicii, tovarasii, elevii* etc.

Capitolulu XXXX.

Despre Pronume.

Pronumele Personale.

530 §. Nominativele acestoru pronume *eu* = *ἐγὼ, tu* = *σὺ, ellu* = *αὐτὸς, noi* = *ἡμεῖς, voi* = *ὑμεῖς, ei* = *αὐτοὶ*, subjecte fiindu, nu se punu de catu numai candu este trebuintia de a se arrată mai bine cine este subjectulu, séu de a se deosebí si a se oppune altoru subjecte. precumu: tu dici ast'a. (earu nu eu) = *σὺ τοῦτο λέγεις*, eu te voiu scapá = *ἐγώ σε σώσω*, ellu a dissu= *αὐτὸς ἔφη*.—

Nota I. La a trei'a persona in pluralu se pote intrebuintiá si *σφεῖς* = *ei*, daru nici ua data la inceputulu frasei. precumu: eu le amu dissu; daru ei n'au auditu = *ἐγὼ εἶπον αὐτοῖς, σφεῖς δὲ οὐκ ἤκουσαν.*

Nota II. Se afla si essemple in multi autori, in cari se vede ca pronumele de mai susu pusse cá subjectu n'arrata oppositiune, si mai cu sema in propositiunile *ἐγὼ οἶδα* = *eu sciu, ἐγὼ οἶμαι* = *eu credu, ἐγὼ ἀκούω, πυνθάνομαι* = audu, *me informediu*, si alte in cari, fiindu trebuintia de a se pune, nu suntu pusse; daru aceste essemple sunt rare, si trebue evitate.

Nota III. *Ἔγωγε* de multe ori servesce cá respunsu affirmativu la intrebari. precumu: cunosci pe acestu omu? dá = *γινώσκεις τὸν ἄνδρα τοῦτον; ἔγωγε* (= *γινώσκω τὸν ἄνδρα τοῦτον*).— Se pote traduce si prin *eata-me.*

531 §. Catu despre celle lalte casuri ale acestoru pronume personale observamu ca la I si II persona in singularu se usitedia intregi *ἐμοῦ, ἐμοὶ, ἐμὲ*, si accentuate *σοῦ, σοὶ, σὲ*, candu arrata oppositiune séu deosebire; se usitedia injumetatite *μου, μοι, με*, si fara accente, si *σου, σοι, σε* asseminea, candu nu arrata oppositiune, si atunci nu se afla la inceputulu frasei. precumu: tie dicu = *σοὶ λέγω*, ti-dicu = *λέγω σοι*, da-mi = *δός μοι*, mie da-mi = *ἐμοὶ δός*. Earu la a trei'a persona se arrata oppositiunea, daca *αὐτὸς* se pune immediatu inaintea verbului; nu se arrata, candu se pune séu dupe verbu, séu si inainte, ensa separata de verbu prin vre unu altu cuventu. precumu: lu-vedu = *ὁρῶ αὐτὸν*, vedu pe ellu, pe ellu vedu = *αὐτὸν ὁρῶ*. Earu la pluralu pentru tote personele se observa ca pusse inaintea verbului immediatu arrata *oppositiunea*, earu mediatu, séu dupe verbu, *nu*. precumu: noue da = *ἡμῖν δός*, da-ne = *δός ἡμῖν*. (suntu pentru pluralu si abbatteri).

Nota I. Personalele fara accentu *σου, σοι, σε*, séu celle in jumetatite de antai'a persona *μου, μοι, με*, reiau accentulu, séu se punu intregi, candu se afla la inceputulu fraseloru, séu vinu dupe ori-ce prepositiune, afara de *ἐκ, ἐν, ἐς*, si *πρὸς* cu Accusativu. Asia daru *pronumele aceste* personale in singularu cu prepositiuni perdu distinctiunea, ce puteau arrată fara prepositiuni: vino cu mine = *ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ*. earu nu *μετά μου*, nu stá inainte'a me'a = *μὴ στῆς πρὸ ἐμοῦ*. Cu alte cuvinte, cari se iau cá

prepositiuni, se potu aflá si intregi séu accentuate séu injumetatite: *ἐνώπιόν μου* si *ἐνώπιον ἐμοῦ* *ἕνεκέν μου* si *ἕνεκεν ἐμοῦ* etc. Daru si cu *ἐν, ἐκ, ἐς* se afla de multe ori si intregi séu accentuate, fara cá se arrate deosebirea, ce se stabilesce la 531 §.

Nota II. In Romanesce oppositiunea se arrata punenduse pronumele intregi séu repetate, cea ce nu se pote face in Ellinesce. precumu: lui nu-i dau, mie se mi dai, tie nu ti dau, dane noue = *αὐτῷ οὐ δίδωμι, ἐμοὶ δὸς, σοὶ οὐ δίδωμι, ἡμῖν δός.*

532 §. Genitivulu pronumeloru personale pote arrată si possessiune; se observa ensa ca, daca subjectulu verbului si possessorulu este aceasi persona, se prefera Genitivulu pronumeloru reflessive, earu de nu, se usitedia séu Genitivulu pronumeloru personale, séu pronumele possessivu, care concorda cu possessiunea in genu, casu si numeru, si care de multe ori se pune si candu subjectulu verbului si possesserulu suntu aceasi persona. precumu :

Eu cetescu cartea ta = *ἐγὼ ἀναγινώσκω τὸ βιβλίον σου, τὸ σὸν βιβλίον.*

Tu cetesci cartea mea = *σὺ ἀναγινώσκεις τὸ βιβλίον μου, τὸ ἐμὸν βιβλίον.*

Eu cetescu cartea me'a = *ἐγὼ ἀναγινώσκω τὸ ἐμαυτοῦ βιβλίον,* séu *τὸ ἐμὸν βιβλίον.* — (vedi si 127 §, 547 § — 552 §). se afla si *ἐγὼ ἀναγινώσκω τὸ βιβλίον μου..*

Nota I. Genitivulu pronumeloru personale se pune dupe cuventulu, care arrata possessiunea; cellu reflessivu si possessivu se punu intre articolu si numele, care arrata possessiunea. precumu: *ἀναγινώσκω τὸ βιβλίον σου — τὸ σὸν βιβλίον — ἀναγινώσκω τὸ ἐμαυτοῦ βιβλίον.*

Nota II. Genitivele possessive aici, de voru arrată oppositiune, urmedia regulele 537 §, si 550 §).

533 §. Pronumele personale fiindu attribute séu complimente directe séu indirecte se prefacu in reflessive, daca suntu un'a cu subjectulu verbului. precumu: ingrijescu si de tine si de mine = *καὶ σοῦ καὶ ἐμαυτοῦ φροντίζω,* vindecate pe tine ensuti mai 'nainte, si pe urma si pe noi = *ἴασον σε αὐτὸν πρῶτον εἶτα δὲ καὶ ἡμᾶς.*

Nota I. Se face esceptiune la acesta regula antaiu, candu este oppositiune in complimente, si alu doilea candu subjectulu verbului este complimentu unui altu verbu, care si ellu este complimentulu verbului cellui d'antaiu. precumu: *ἴασον σὲ πρῶτον, εἶτα δὲ καί ἡμᾶς,* ve rogu se me ascultati = *δέομαι ὑμῶν ἀκοῦσαί μου,* daru se pote dice si *δέομαι ὑμῶν ἀκοῦσαι ἐμαυτοῦ.* In acesta singura numai a doua imprejurare se potu usitá si *οὗ, οἷ, ἕ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς* a pronumelui personalu de a trei'a persona, cari ensa se usitedia nu asia dessu. precumu: se dice ca Apollone a bellitu pe Marsy'a, pentru ca i disputá intielleptiunea = *λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν ἐρίζοντά οἱ (Ἀπόλλωνι) περὶ σοφίας.* Demetriu rugá pe frateseu se nu lu uite = *Δημήτριος ἐδεήθη τοῦ ἀδελφοῦ μὴ οὗ ἐπιλαθέσθαι.*

Pronumele reflessive.

534 §. Pronumele reflessive in nominativu aru fi: *ἐγὼ αὐτὸς* séu *αὐτὸς* = eu ensumi, *σὺ αὐτὸς* séu *αὐτὸς* = tu ensuti, *αὐτὸς* = ellu séu ellu ensusi, chiaru ellu, *ἡμεῖς αὐτοὶ* séu *αὐτοί, ὑμεῖς αὐτοὶ* séu *αὐτοί,* si *αὐτοί.*

535 §. Aceste pronume se usitedia in celle lalte casuri cá attribute, complimente directe séu indirecte etc, candu attributele séu complimentele suntu un'a cu subjectulu verbului precumu: cunoscete = *γνῶθι σαυτὸν* (σὺ-σαυτὸν), te vatami = *βλάπτεις σεαυτὸν,* cine vrea se stapinesca pe ceilalti, stapinescase pe sine ensusi mai antaiu = *ὁ τῶν ἄλλων ἄρχειν βουλόμενος, ἑαυτοῦ πρῶτον ἀρχέτω,* tatalu sfatuesce pe copii sei = *ὁ πατὴρ συμβουλεύει τοῖς ἑαυτοῦ παισί.*

536 §. Se intempla de multe ori cá de la unu verbu se depinda unu Infinitivu séu Participiu, care are altu subjectu, ensa complimentulu acestui din urma se fia un'a cu Subjectulu verbului cellui d'antaiu; si atunci carasi se usitedia reflessivulu. precumu: *ti* ordonu se mi spuni = (*eu* ordonu, tu se spui *mie*, care este un'a cu Subjectulu lui ordonu) — te vedu ca *mi* spuni = *προστάσσω σοι ἐμαυτῷ εἰπεῖν, ὁρῶ σε ἐμαυτῷ λέγοντα.* Candu reflessivulu este de a trei'a persona, se intempla confusiune si dubiu, unde se refera reflessivulu, la subjectulu verbului antaiu séu cellui allu doilea. precumu: *οἱ γονεῖς συμβουλεύουσι τοῖς παισὶ μὴ ἀμελεῖν ἑαυτῶν* (*τῶν γονέων* séu *τῶν παίδων*?) = parintii sfatuescu pe copii loru se nu **1** (pe parinti) neglega — séu se nu se neglega (copii pe copii). — Asseminea: parintii jubescu pe copii loru, si pedepsiescu gresielele loru = *οἱ γονεῖς φιλοῦσι τοὺς ἑαυτῶν παῖδας, καὶ παιδεύουσι τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν* (*τῶν παίδων*) — mum'a jubesce pe fica sa = *ἡ μήτηρ φιλεῖ τὴν ἑαυτῆς θυγατέρα*,— differa de *φιλεῖ τὴν θυγατέρα αὐτῆς* = jubesce pe fiic'a nu a *sa*, daru *ei*, (altei). Asseminea: Nicolae spune lui Georgiu ca Demetriu i-a datu cartea *sa* (a lui Nicolae séu a lui Demetriu erá cartea?).

La nisce astu felu de frase nu este bine precisu nici in Ellinesce cumu se se evitedie confusiunea; caci vedemu ca pronumele reflessivu se rapporta une ori la subjectulu verbului dependentu si la alte ori la subjectulu verbului independentu. De vomu cautá ensa cumu e bine, vomu vedé ca reflessivulu trebue se se rapporte la subjectulu verbului seu, earu candu se rapporta la subjectulu verbului cellui laltu, trebue se se puna pronumele *αὐτὸς*. Asia essemplulu de mai susu aru fi: *Νικόλαος λέγει Γεωργίῳ Δημήτριον δοῦναι αὐτῷ* (*N*) *τὸ ἑαυτοῦ* (*Δ*) *βιβλίον, (τὸ βιβλίον αὐτοῦ* (*N*).

Nota I. Pronumele reflessive Ellinesci se traducu cu celle personale si cu *ensusi*, candu arrata oppositiune; altmintrelea *ensusi* lipsesce. precumu: multi se vatama din ignorantia = *πολλοὶ ἐξ ἀγνοίας βλάπτουσιν ἑαυτούς*, multi se vatama pe sine ensusi vroindu se vatame pe alti = *πολλοὶ ἑαυτοὺς βλάπτουσιν, ἄλλους βουλόμενοι βλαπτειν*. Spre a traduce pe *ensusi* in Ellinesce se adaoge pe lunga reflessivu si *αὐτὸς* une-ori cá subjectu verbului. precumu: mie ensumi facu reu = *αὐτὸς ἐμαυτὸν βλάπτω* = singuru mi-facu reulu.

537 §. Pronumele reflessive la singularu formedia unu cuventu, earu la pluralu doue, analysanduse in pronumele personalu si *αὐτὸς*; la a trei'a persona ensa pluralu se afla si intr'unu cuventu; asia daru avemu *ἐμαυτοῦ, σαυτοῦ, σεαυτοῦ, ἑαυτοῦ, αὐτοῦ*,— *ἡμῶν αὐτῶν, ὑμῶν αὐτῶν, σφῶν αὐτῶν* séu *ἑαυτῶν*. Observamu ca *σφῶν αὐτῶν* si *ἑαυτῶν* differa numai in atat'a, ca cellu d'antaiu arrata *fia-care pe sine ensusi*, pe candu cellu laltu nu arrata acest'a. Mai observamu ca si *ἐμαυτοῦ* si *σαυτοῦ* séu *σεαυτοῦ* se potu usitá si in singularu analysate pentru a arrat'a oppunere séu deosebire; daru acesta analyse se face mai multu, candu reflessivulu si subjectulu verbului nu sunt un'a. precumu: iau judecatoru pe tine ensuti = *αὐτόν σε* séu *σὲ αὐτὸν κριτὴν λαμβάνω*, pe mine ensumi dicu = *ἐμὲ αὐτὸν λέγω*, si pe tine chiaru = *καὶ σὲ αὐτόν*.

538 §. Pronumele *ἑαυτοῦ* raru in singularu, daru forte dessu in pluralu, de si de a trie'a persona, se afla in multe essemple rapportanduse si la antai'a si la a don'a persona. precumu: poti se traesci folosindu-te de ale talle = *ἐξεστί σοι ζῆν χαιρούμενον τὰ* (*σαυτοῦ*) *ἑαυτοῦ*, din aripile nostre ne prindemu = *τοῖς αὐτῶν* (*ἡμῶν αὐτῶν*) *πτεροῖς ἁλισκόμεθα*.

539 §. Reflessivulu in pluralu, si mai cu sema *ἑαυτῶν*, se ia une ori, daru forte raru, si in loculu pronumelui reciprocu *ἀλλήλων*. precumu: dupe ce vomu desface inimicitiile, ce avemu unii cu altii, trebue se ne intorcemu in contra barbarului = *χρὴ διαλυσαμένους τὰς* (*ἀλλήλων*) *πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἔχθρας ἐπὶ τὸν βάρβαρον τραπέσθαι*, obicinuescu (nevast'a si barbatulu) se se impace din caus'a copiiloru pentru acelle, in cari s'aru certá unulu cu altulu séu intr'ensii = *εἰώθασιν ὧν ἂν ἐν ἑαυτοῖς διενεχθῶσι γυνὴ καὶ ἀνὴρ διαλλάττεσθαι διὰ τοὺς παῖδας*, nu se stimedia nici pe sine, nici unulu pe altulu = *οὐ τιμῶσιν οὔτε ἑαυτούς. οὔτε ἀλλήλους.*

Pronumele Mutualu ἀλλήλων.

540 §. Acestu pronume se usitedia numai in pluralu si dualu, candu doue séu mai multe subjecte se facu unulu complimentu altui'a. precumu: ne cunoscemu = eu cunoscu pe tine, si tu pe mine = *γινώσκομεν ἀλλήλους = γινωσκόμεθα*, ne cunoscemu = noi pe noi ensine = *γινώσκομεν ἡμᾶς αὐτούς*, amicii se imprumuta unulu altui'a = *οἱ φίλοι δανείζονται* séu *δανείζουσιν ἀλλήλοις*.

Nota I. In locu de *ἀλλήλων* se pote usitá si *ἕτερος, ἕτερον* punenduse alu doilea *ἕτερος* in casulu lui *ἀλλήλων, ἀλλήλοις ἀλλήλους*: copii se battu = *οἱ παῖδες τύπτονται = οἱ παῖδες τύπτουσιν ἀλλήλους = οἱ παῖδες τύπτουσιν ἕτερος ἕτερον = ἕτεροι ἑτέρους, οἱ φίλοι δανείζονται = δανείζουσιν ἀλλήλοις = δανείζονται ἀλλήλοις = δανείζουσιν ἕτερος ἑτέρῳ, ἕτεροι ἑτέροις*.

Nota II. Vedi si 158 §, despre verbele *medii mutuale*.

Pronumele αὐτός.

541 §. *Αὐτός* se traduce in Romanesce prin *ellu, densu*, si se pune cá subjectu, candu se distinge de alte subjecte espresse séu subtintiellesse. precumu: ellu dice asia, daru eu nu = *αὐτὸς λέγει οὕτως, ἐγὼ δ'οὔ*, voiu cá ellu se dica = *βούλομαι αὐτὸν λέγειν*.

542 §. Candu vrea cineva se vorbesca cu respectu despre ua persona insemnata séu nu, se usitedia in Ellinesce, in locu de numele ei, pronumele *αὐτός*. La Romanii din Macedonia femeile vorbindu catre alte persone despre barbatii loru, arrata lipsa de respectu, daca n'aru intrebuintiá pronumele *ellu* in loculu numelui de botediu alu barbatului. precumu: cine este acest'a? = *τίς οὗτος*; ellu = *αὐτός*, care ellu? = *τίς αὐτός*; Socrate = *Σωκράτης*, deschida cineva odaile, vine = *ἀσιγέτω τις δώματα, αὐτὸς ἔρχεται*.

543 §. *Αὐτὸς* precessu séu urmatu de attributu, adeca nume articolatu, pronume personalu, séu demonstrativu, séu nume propriu, se traduce *ensusi, chiaru*. precumu: cu *ensusi* sufletulu trebue se privimu *ensusi* lucrurile = *αὐτῇ τῇ ψυχῇ θεατέον αὐτὰ τὰ πράγματα, chiaru* tie dicu = *αὐτῷ σοὶ λέγω chiaru* pe ellu cautam = *αὐτὸν τοῦτον ἐζήτουν, ensusi* Cyru lucrá = *αὐτὸς Κῦρος* séu *Κῦρος αὐτὸς εἰργάζετο*.

Nota. Cu numele proprii *αὐτὸς*, si singuru de multe ori, se traduce si *in persona*. precumu: *αὐτὸς Σωκράτην εἶδον = chiaru* pe Socrate ensusi *in persona* l'am vediutu, cei esiti la sortiu, *in persona* au esitu in espeditiune = *οἱ κληρωθέντες αὐτοὶ ἐστράτευσαν*.

544 §. De multe ori in loculu pronumeloru personale cá subjectu se pune *αὐτὸς*, si se traduce *eu*, séu *eu ensumi, chiaru eu, tu* séu *tu ensuti, chiaru tu* etc. precumu: tu ensuti ai vediutu acestea, séu ai auditu de la altii? = *αὐτὸς εἶδες ταῦτα, ἢ παρ'ἄλλων ἤκουσας;* — eu = *αὐτὸς*, adunandu-te cu intiellepti si tu poti devini intielleptu = *σοφοῖς ὁμιλῶν κ'αὐτὸς ἐκ βήσῃ σοφός*.

545 §. *Αὐτὸς* se traduce si prin *singuru*, si mai cu sema candu este urmatu de *κατὰ* cu Accusativulu lui *ἑαυτοῦ*. precumu: *αὐτὸς καθ'ἑαυτὸν φθέγγεται* = singuru vorbesce, maninca pane gola séu singura = *ἐσθίει ἄρτον αὐτὸν καθ'ἑαυτόν*. Acest'a ensa se pote esprime si prin *μόνος* numai, séu si prin *αὐτὸς* urmatu de *μόνος*. precumu: Lacedemonianii de unde esu suntu singuri, daru inaintandu se facu mai multi = *οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔνθεν μὲν ἐξέρχονται αὐτοὶ μόνοι εἰσὶ* séu *μόνοι εἰσί, προϊόντες δὲ πλείονες γίγνονται*.

546 §. Candu *αὐτὸς* in casurile Genitivu, Dativu, Accusativu repeta unu nume de mai susu, se traduce prin *lui, ei, ii, ellu o, ea, le, ii, ei, le, elle*. precumu: vedu pe Nicolae cu fratele lui = *ὁρῶ Νικόλαον μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ*, daca vei gasí pe Menippu, spune-i = *ἢν εὕρῃς Μένιππον, λέγε αὐτῷ*, ti-dau pe copii, cá se i

inveti carte = *δίδωμί σοι τοὺς παῖδας, ἵνα διδάξῃς αὐτοὺς γράμματα*, au occupatu orasiulu si au statu intr'ensulu = *κατέλαβον τὴν πόλιν καὶ ἔμειναν ἐν αὐτῇ* etc. (cu acestu sensu *αὐτός* trebue pussu dupe verbu, séu si inainte, ensa se se desparta prin vre-unu cuventu).

Nota I. *Αὐτός* nu pote repeti nume, care vine dupe densulu, nici nu se pune, candu este usioru a se subtintiellege, séu candu in Romanesce puinduse complinirea innaintea verbului, vine indata dupe dens'a *lu, ii* etc. precumu: le cunoscu vorbele, ce vrei se mi spuni = *γινώσκω τοὺς λόγους, οὓς μέλλεις μοι ἐρεῖν*, pe omenii cei buni ii vei cunosce din fapte = *τοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώπους ἐκ τῶν πράξεων γνώσῃ*, iá decretulu, si lu cetesce = *λαβὲ τὸ ψήφισμα, καὶ ἀνάγνωθι (αὐτό)*.

Nota II. Candu *ellu* in Romanesce repeta, daca are prepositiune inaintea lui, se afla si intregu si injumetatitu, differenti'a se pare a nu fi asia de mare. precumu: vediendu pe tata seu, a saritu catre densu = *ἰδὼν τὸν πατέρα, ἐπήδησε πρὸς αὐτόν*, a statu inainte-i séu inaintea lui = *ἔστη ἐνώπιον αὐτοῦ*.

Nota III. Candu *ellu* repeta ceva de mai susu, daru cá subjectu verbului, se esprime in Ellinesce prin pronume demonstrativu, séu prin *ὁ δὲ* = *earu ellu, si ellu*. precumu: dicendu cineva lui Diogene ca . . . . . etc. —, ellu ii a respunsu = *λέγοντός τινος Διογένει ὅτι . . . . . — οὗτος ἀπεκρίνατο = ὁ δὲ απεκρίνατο*.

Pronumele Possessive.

547 §. Aceste pronume suntu:

alu meu = *ἐμός*,
alu teu = *σός*,
alu seu = *ἑός* (*ὅς*),
alu nostru = *ἡμέτερος*,
alu vostru = *ὑμέτερος*,
alu loru = *σφέτερος*,
alu nostru = *νωΐτερος*,
alu vostru, } = *σφωΐτερος*, si se afla mai multu articolate.
alu loru, }

Observamu mai antaiu ca *ἑός* séu *ὅς* = alu lui, alu seu, fiindu forte raru, se inlocuesce prin Genitivulu lui *αὐτός*, séu prin Genitivulu pronumelui reflessivu de a trei'a persona, candu possessorulu si subjectulu verbului este aceasi persona. precumu: cunoscu pe tata seu = *γινώσκω τὸν πατέρα αὐτοῦ*, respectedia pe tata seu = *σέβεται τὸν ἑαυτοῦ πατέρα*, *νωΐτερος* si *σφωΐτερος* suntu rare. —

548 §. Fiindu ca possessivele arrata cea ce si Genitivulu pronumeloru personale séu reflessive (a caroru differentia se pote vedé la 532 §, 127 §) se pote in sirulu unei propositiuni se se afle in locu de pronume possessivu Genitivulu acestoru din urma. precumu: vediui pe fratele meu, pe unchiulu teu si pe nepotulu seu = *εἶδον τὸν ἐμαυτοῦ (τὸν ἐμὸν) ἀδελφὸν, τὸν σὸν θεῖον* (séu *τὸν θεῖόν σου*) *καὶ τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοῦ*.

Nota. Articolulu pote subintiellege de multe ori possessivulu séu Genitivulu pronumelui personalu séu reflessivu. precumu: mi spelu manile = *νίπτω τὰς χεῖρας* (*τὰς ἐμὰς, τὰς ἐμαυτοῦ, μου*).

549 §. Possessiunea espressa prin Dativele *mi, ti, ii, ne, ve, ie*, correspunde mai multu cu Genitivele pronumeloru personale, pe candu cea espressa prin pronumele possessive correspunde, cá mai tare, cu Genitivulu celloru reflessive séu cu celle possessive. precumu: ti cetescu carteà = *ἀναγινώσκω σοι τὸ βιβλίον*, cetescu

cartea ta = *ἀναγινώσω τὸ σὸν βιβλίον*. Pentru a scí care din aceste pronume este preferabilu, vedi 127 §.

550 §. Possessivulu pote avé si Genitivu dupe densulu cá attributu Genitivului personalu, cu care equivaledia possessivulu. precumu: barbatulu meu alu nenorocitei = *πόσις ἐμὸς τῆς ἀθλίας* = *ἐμοῦ τῆς ἀθλίας*, D-dieulu nostru alu muritoriloru! = *πάτερ ἡμέτερε τῶν θνητῶν*! Se adaoge dupe possessive si Genitivulu lui *αὐτὸς*, séu Adjectivulu *ὁ ἴδιος*, séu amendone, si se traducu cu cuventulu *propriu*, si atunci avemu trei cuvinte: *possessivulu, Genitivulu lui αὐτὸς* si *Adjectivulu ὁ ἴδιος* pentru a arrată possessiunea; séu in fine se pote si singuru *ὁ ἴδιος* = *propriu*, se se puna in locu de possessivu, daru trebue se fia un'a cu subjectulu verbului, séu pote fi si impreuna cu Genitivulu lui *αὐτὸς*, candu nu este un'a cu subjectulu verbului. precumu: multi, neputendu administrá pe ale loru proprii, vroescu se consiliedie pe ceilalti = *πόλλοὶ οὐ δυνάμενοι τὰ σφέτερα αὐτῶν διοικεῖν, (τὰ ἴδια διοικεῖν, τὰ ἴδια αὐτῶν διοικεῖν, τὰ ἴδια τὰ σφέτερα αὐτῶν διοικεῖν,) βούλονται τοῖς ἄλλοις συμβουλεύειν*, cei bogati credeau ca tierra nu erá communa, ci alu loru propria = *οἱ πλούσιοι τὴν χώραν ἡγοῦντο οὐ κοινὴν, ἀλλ' ἰδίαν (ἰδίαν αὐτῶν) εἶναι*.

Nota. Este bine a se evitá intrebuintiarea de ua data a possessivului, a Genitivului lui *αὐτὸς*, si a lui *ὁ ἴδιος*; caci forte raru aflamu essemple la autorii Ellini.

551 §. Possessivele si *ὁ ἴδιος* fiindu attribute, in privinti'a articolului urmedia regulele adjectiveloru. precumu: *ἡ οἰκία ἡ σὴ ἡ οἰκία ἡ ἰδία, ἡ σὴ οἰκία, ἡ ἰδία οἰκία*. Singure ensa fiindu fara attributu, iau articolu, candu cetitorulu séu auditorulu cunosce si de mai 'nainte possessiunea; nu-lu iau, candu nu. precumu: acest'a are se fia alu teu, acell'a alu meu = *τοῦτο μὲν σὸν ἔσται, ἐκεῖνο δὲ ἐμόν*, da-mi inapoi ale melle, cá se ti dau si eu pe ale talle = *ἀπόδος μοι τὰ ἐμά, ὅπως σοι κἀγὼ τὰ σὰ ἀποδῶ*, tata alu teu suntu = *πάτερ, σός εἰμι*, crede ca ale melle suntu ale talle = *νόμιζε τὰ 'μὰ σὰ εἶναι*. Aceste se potu applicá, si candu possessivele iau attributu cunoscutu séu necunoscutu de mai 'nainte cetitorului séu auditorului. precumu: voiu se fiu elevu alu teu = *βούλομαι σὸς μαθητὴς εἶναι*, elevulu teu progressedia = *ἐ σὸς μαθητὴς προκόπτει*.

Nota. In Romanesce nu se observa totu daun'a acesta distinctiune; de acea trebue mare attentiune, candu se facu theme, séu la cetirea autoriloru Ellini, spre a se patrunde cineva bine de usulu articolului cu pronumele possessive.

552 §. Possessivulu cu articolu neutru se afla si in locu de *eu, tu, noi, voi*, cu verbulu in person'a a trei'a, daru forte raru Ess. *τὸ ἐμὸν* = eu, *τὸ ὑμέτερον* = voi, *τὰ ἐμὰ* = eu, *τὰ ἐμὰ εὖ ἔχει* = eu suntu bine.

Pronumele Demonstrative.

553 §. Pronumele demonstrative suntu *ὅδε, οὗτος* si *ἐκεῖνος*, cari luandu unu *i* accentuatu se facu *ὁδὶ=na, ea* acest'a, *οὑτοσὶ= na acest'a, ἐκεινοσὶ* = na acell'a. Dintr'aceste *ὅδε* arrata ceva, care este forte approape, *οὗτος* mai departe, earu *ἐκεῖνος* si mai departe decatu *οὗτος*.

554 §. *Ὅδε* representa lucrulu séu person'a arratata cá cu degetulu si forte approape de arratatorulu. In scrieri *ὅδε* arrata totu daun'a celle de mai josu, si se pote traduce prin *acest'a, est'a, urmatorulu, cellu, celle ce urmedia*; forte raru arrata celle de mai susu. precumu: cine este acest'a? = *τίς ὅδε*; daru acell'a? = *ἐκεῖνος δὲ*; acestea dice Domnulu; unu omu avea doi fii etc. = *Τάδε λέγει Κύριος· ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱοὺς* etc, cellu care veneredia in viatia pe genitorii sei, *acest'a* si traindu si murindu este jubitu de dici = *ὅστις τοὺς τεκόντας ἐν βίῳ σέβει, ὅδ' ἐστὶ καὶ ζῶν καὶ θανὼν θεοῖς φίλος*.

Nota. Cea ce se dice despre *ὅδε* se applica si la *τοιόσδε= astufelu, τοσόσδε* = *atat'a, τηλικόσδε = atatu de mare, τῇδε= aici, astufelu, ὧδε* = *aici, astufelu*.

555 §. *Οὗτος* arrata ceva cunoscutu de mai inainte cetitorului séu auditorului, si de acea in scrieri se rapporta la celle de mai susu. precumu: acest'a i omulu, despre care ti-vorbii = *οὗτός ἐστιν ὁ ἀνὴρ, περὶ οὗ σοι ἐλάλησα*, audindu acestea, ii respunsei celle urmatore = *ταῦτ'ἀκούσας, ἀπεκρινάμην αὐτῷ τάδε.*

Nota. Cea ce se dice despre *οὗτος* se applica si la *οὕτω* = *asia, atat'a, τοιοῦτος* = *astufelu, τοσοῦτος* = *atat'a, τηλικοῦτος* = *atatu de mare.*

556 §. *Οὗτος* si mai cu sema neutrulu lui annuncia de multe ori si celle de mai josu, daca incepu cu *ὅτι* séu *ὡς* = *ca*, cu Infinitivu articolatu séu nearticolatu, cu *ἵνα* = cá se, *ἐὰν* = *daca*, *ὅταν* = *candu*. Acest'a se intempla si la *ὅδε* si la *ἐκεῖνος*, mai cu sema neutrulu loru, candu annuncia celle de mai josu. precumu: acest'a vroescu se ti mai dicu, se nu uiti vorbele melle = *τοῦτό σοι ἐτι βούλομαι εἰπεῖν, τὸ μὴ ἐπιλαθέσθαι τῶν ἐμῶν λόγων*, a sci ast'a este: luandu cunoscintia de ceva a o conservá si a nu o perde = *τὸ εἰδέναι τοῦτ'ἐστὶ, λαβόντα τοῦ ἐπιστήμην ἔχειν καὶ μὴ ἀπολωλεκέναι*, prin acest'a voru cunosce ca sunteti discipulii mei, daca ve jubiti unulu pre altulu = *ἐν τούτῳ γνώσονται ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐαν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους*, si pentru acesta: cá se se faca si celle lalte mai bine = *καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα καὶ τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται* (Demost). diceá si acest'a, ca, cum ca etc.= *καὶ τοῦτο ἔλεγεν, ὅτι, ὡς* etc, pentru acest'a lauda cineva, pentru a placé = *ἕνεκα τούτου τις ἐπαινεῖ, τοῦ ἀρέσκειν.*

557 §. Propositiunile, cari continu Participiu articolatu, séu Infin. artic., séu relativ cu verbu, suntu urmate de multe ori de alte propositiuni, cari incep cu *οὗτος* si raru cu *ἐκεῖνος*. Acestu *οὗτος* asia pussu da mai multa insemnetate celloru de mai susu, pe cari le arrata, si le distinge de altele. *Οὗτος* isi perde acesta putere, daca propositiunea a dou'a s'aru face antaia. precumu: cellu care a sufferitu, acest'a cunosce ce este nenorocire = *ὁ παθών, ὅστις ἔπαθεν, οὗτος (ἐκεῖνος) γινώσκει ὅ,τι ἐστὶ δυστυχία*, cellu care se prepara, acest'a de multe ori castiga = *ὁ προπαρασκευαζόμενος, οὗτος συνήθως κερδαίνει*, pentru ca nu scíu, de acea nu potu = *διὰ τὸ μὴ εἰδέναι, διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι.* Asseminea: ca trebue se ajutamu, toti amu intiellessu si vomu ajutá; daru cumu, acest'a spune = *ὅτι μὲν δεῖ βοηθεῖν, πάντες ἐγνώκαμεν καὶ βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε.*

Nota I. Differa si in Romanesce espressiunea, *de acea nu potu, pentru ca nu scíu*, de, *pentru ca nu scíu, de acea nu potu* = *διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι· διὰ τὸ μὴ εἰδέναι, διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι.*

558 §. *Οὗτος* séu *ὅδε* séu *ἐκεῖνος* annunciandu celle de mai josu, lipsescu de multe ori, si mai cu sema candu au predicatu superlativu articolatu, séu cuvintele *σημεῖον, τεκμήριον* = *semnu, proba*; séu relativu neutru; cea ce se annuncia atunci incepe de multe ori séu cu *ὅτι, ὡς* = *ca*; séu cu *οὖν, τοίνυν, δή, γὰρ* (punenduse tote dupe unu séu doue cuvinte) = *asia daru, adeca, caci*. Aceste potu remané si netradusse in Romanesce. precumu: cea ce este mai mare de catu tote este acest'a, ca. . . . etc. = *ὃ δὲ πάντων μέγιστον, τὸ δὲ πάντων μέγιστον, ὅτι. . . . .* etc; si prob'a celloru disse este ast'a: adeca voi v'adduceti aminte etc= *σημεῖον δὲ τῶν εἰρημένων· μέμνησθε γὰρ . . . .* etc.

Nota I. Celle doue puncte annunciatore (:) se facu in Ellinesce unu punctu pussu mai susu de catu ceilu ordinaru. precumu: *σημεῖον δὲ τῶν εἰρημένων· μέμνησθε γὰρ* etc.

Nota II. Totu daun'a appropre trebue celle annunciate se aiba *γὰρ*, séu *οὖν* séu *τοίνυν, δή*, cari se traducu séu remanu si netradusse in Romanesce.

559 §. Candu ne addressamu la cineva carui, mai cu sema, nu-i cunoscemu numele, in Romanesce nu se servimu de *Domnule, Domna, ei tu, mei* etc. Acesta in Ellinesce se esprime prin Vocativulu lui *οὗτος, αὕτη*. precumu: *οὗτος, τίς εἶ* = Domnule, mei tu, ei tu, cine esci? — *Οὗτος* se pote traduce si eata-lu eata-o etc. precumu: unde este omulu? *ποῦ'στιν ἄνθρωπος?* = eata-lu != *οὗτος!* Daru pentru *eata-lu*, séu *eata-o* etc, este mai bine se ne servimu de *ἰδοὺ, ἰδὲ: ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος, ἰδὲ αὐτόν.*

560 §. Neutrulu lui *οὗτος* este urmatu de multe ori de *ἐκεῖνος* tota neutru, si se traduce *chiaru ast'a, totu ast'a, chiaru acea, totu acea*· precumu: chiaru cea ce dicu eu = *τοῦτ'ἐκεῖνο, ὃ ἐγὼ λέγω.*

561 §. *Si ellu, si acest'a* se traduce in Ellinesce *καὶ οὗτος, καὶ αὐτός.* precumu si regii si ei moru, cá toti omenii = *καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ οὗτοι, ὡς πάντες οἱ ἄνθρωποι, ἀποθνήσκουσι,* ua palaria aveá si acea pre vechia = *ἕνα εἶχε πῖλον καὶ αὐτὸν (καὶ τοῦτον) παμπάλαιον.*

562 §. *Καὶ ταῦτα* cu Participiu arrata oppositiune, si se traduce prin *si mai cu sema, candu, cu tote ca.* precumu: a invinsu, cu tote ca erá unu in contra a diece = *ἐνίκησε, καὶ ταῦτα εἷς ὢν πρὸς δέκα* etc.

563 §. *Ἐκεῖνος* = *acell'a,* arrata ceva departatu in locu séu timpu, une ori si ceva insemnatu si renumitu. In scrieri arrata celle de mai susu; caru candu este trebuintia a se arrată doue, atunci *οὗτος* arrata celle de mai approape, earu *ἐκεῖνος* celle de mai departe; (rare ori se intempla contrariulu). precumu: *ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ καιροί!* = unde suntu acelle timpuri! vestitulu Pericle = *Περικλῆς ἐκεῖνος,* mai 'nainte fii piosu catre diei, nu numai sacrificandu, daru si tinendu-te si de juraminte; caci acea (a sacrificá) este semnu de abondantia de bani, pe candu acest'a (a tiné de juraminte) este proba de bunatatea moravuriloru = *πρῶτον μὲν εὐσέβει πρὸς τοὺς θεοὺς μὴ μόνον θύων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένων· ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῆς τῶν χρημάτων εὐπορίας σημεῖον, τοῦτο δὲ τῆς τῶν τρόπων καλοκἀγαθίας τεκμήριον.*

Nota I. In locu de *ἐκεῖνο μὲν, τοῦτο δὲ* se pote dice si *τὸ μέν, τὸ δέ.*

564 §. *Ἐκεῖνος* si mai cu sema neutrulu lui pote arrată si celle de mai josu, cá si *οὗτος;* daru le da mai multa importantia. precumu: afara de acestea, pote se dica si acea = *παρὰ ταῦτα, κἀκεῖνο ἔτι ἂν εἴποι.*

565 §. *Cellu ce, cea ce, cei ce, celle ce* cu verbu, se face séu Participiu articolatu in Ellinesce, séu relativu cu verbu. precumu: cellu ce promitte, fara a si face, nu este de credintu = *ὁ ἐπαγγελλόμενος καὶ μὴ ποιῶν οὐ πιστευτός,* cea ce nu sciu o voiu invetiá de la tine = *ὃ οὐκ οἶδα παρὰ σοῦ μαθήσομαι.*

566 §. Articolulu pote tiné loculu lui *cellu, cea,* candu se pune spre a nu mai repetá unu nume de mai susu. precumu: vestimintele de vera suntu mai suptiri de catu celle de erna = *τὰ θερινὰ ἐνδύματα λεπτότερά εἰσι τῶν χειμερινῶν.*

Pronumele Relative.

Pronumele Relative ὃς si ὅστις.

567 §. Pronumele relative suntu:

ὅς, ὅστις = care,
οἷος, ὁποῖος = (qualis) precumu,
ὅσος, ὁπόσος = catu,
ἡλίκος, ὁπηλίκος = catu;

earu relative adverbiale, cari se iau si cá conjunctiuni, suntu:

ὅπου, οὗ = unde,
ὅποι, οἷ = in cotro,
ὅπη, ᾗ = pre unde,
ὁπόθεν, ὅθεν = de unde,
ὁπότε, ὅτε = candu,
ὅπως, ὡς = precumu (vedi despre aceste din urma si 607 §).

568 §. Pronumele relative iau genulu si numerulu persone; séu lucrului, la care se rapporta; casulu loru ensa depinde de la verbulu, la care suntu cá subjectu, complimentu etc; se punu in genere dupe cuventulu la care se rapporta, care cuventu pote fi desse ori demonstrativu espressu séu subtintiellessu. Acestu

demonstrativu daca se pune in a dou'a propositiune precessu de cea cu relativulu, da mai mare taria si importantia relativului. precumu: *jubimu pe cellu care este dreptu=τιμῶμεν ὅστις δίκαιος*, da-mi cartile, de care te servesci = *δός μοι τὰ βιβλία, οἷς χρῇ*; (Aici *οἷς* este neutru pluralu concordandu cu *βιβλία*; este Dativu, caci *χρῶμαι* cere complimentulu in Dativu); da-mi celle, ce mi-ai promissu=*δός μοι ταῦτα, ἃ μοι ἐπηγγείλω*, séu *δός μοι ἃ μοι ἐπηγγείλω — ἃ μοι ἐπηγγείλω, ταῦτά μοι δός*. (vedi mai la valle 576 §. — 584).

569 §. D'intre ὃς si ὅστις, cellu d'antaiu se rapporta le persone séu lucruri cunoscute cetitorului séu auditorului, de multe ori si la necunoscute; ὅστις ensa la necunoscute (si forte raru la cunoscute) si generale. Ὅς se pote pune in loculu lui ὅστις, acest'a ensa nu in loculu lui ὅς. Si ὅς ἄν cu Subjonctivu se pote pune in loculu lui ὅστις, candu se rapporta in viitoru. Ὅς iá de multe ori dupe densulu si *περ*; si ὅστις candu se rapporta in viitoru pote luá séu nu dupe densulu pe ἄν cu Subjonctivu. precumu: tu, care scrii = σὺ, ὃς γράφεις, te cauta cineva, care vrea se ti vorbesca = *ζητεῖ σέ τις, ὅστις βούλεταί σοι λαλῆσαι*, cellu care aru face si aru invetiá pe altu se va numí mare = ὃς ἄν, ὅστις ἄν séu ὅστις ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, μέγας κληθήσεται, nu cunoscu pe omulu, despre care mi vorbesci = οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον, περὶ οὗ μοι λέγεις, séu περὶ οὑτινός μοι λέγεις — nu se pote dice ensa σὺ ὅστις γράφεις, caci σὺ = *tu*, este cunoscutu, acesta casa, in care locuimu αὕτη ἡ οἰκία, ἐν ᾗπερ (ἐν ᾗτινι nu este bine) οἰκοῦμεν.

570 §. Ὅς si ὅστις cu verbele loru, depindiendu de verbu interrogativu, demonstrativu, séu care arrata indoiela, suntu puse in loculu lui τίς = *cine*. precumu: scii cine ai fostu? = οἶσθα ὃς ἦς; te intrebu cine esci si unde mergi = ἔρομαί σε ὅστις εἶ καὶ ὅποι πορεύῃ. (vedi si 607 §.)

Nota I. Acest'a se applica si la tote relativele adeca se punu in locu de demonstrativu. precumu: te intrebu de unde vii= ἐρωτῶ σε ὅθεν ἔρχῃ, nu sciu ce felu de omu esci = οὐκ οἶδα

οἷος ἄνθρωπος εἶ, nu sciu cumu te numesci = οὐκ οἶδα ὅπως καλῇ (πῶς καλῇ), cine scie ce nenorocire i s'a intemplatu = τίς οἶδεν οἷα συμφορὰ συνέβη αὐτῷ. (vedi si 607 §).

571 §. Ὅστις in pluralu fiindu, raru se inlocuesce prin ὅσοι = *cati, cari*. precumu: acei cari au luatu acesta calle, s'au facutu omeni mari = ὅσοι ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν μεγάλοι ἄνδρες ἐγένοντο = οὗτοι ἐγένοντο μεγάλοι, ὅσοι = οἵτινες.

572 §. Ὅς si ὅστις rapportanduse la cuventulu οὗτω=*asia, atat'a*, se traducu prin *in catu se*. precumu: nimeni nu este atatu de nesimtitoru, in catu se nu intiellega ca etc. = οὐδεὶς οὕτως ἀναίσθητος, ὃς séu ὅστις συνίησιν ὅτι etc. In acestu sensu se pune mai dessu ὥστε cu Infinitivu. precumu: οὕτως ἀναίσθητος, ὥστε μὴ συνιέναι.

573 §. Ὅστις se pote traduce si prin *ori-care, ori-cine* séu *cine* (nu in sensu interrogativu, ci indefinitu). Aceste insemnari le are mai pronunciate, candu are dupe densulu cuventulu ποτε engliticu, care se pune si cu ὃς séu δήποτε, δηποτοῦν, cu cari formedia unu cuventu. precumu: cine este bravu, se se arrate = ὅστις ἐστὶν ἀνδρεῖος, ἐπιδειξάτω ἑαυτὸν, ori-care ai fí, nu te cunoscu = ὅστις (ἄν), ὅστις ποτ'ἦς, οὔ σε γινώσκω, ce e dreptu, nu e reu = ὅ,τι δίκαιον, οὐ κακόν.

574 §. Frasele εἰσὶν οἵ, séu mai usitatu cu singularulu lui εἰμί. precumu: ἔστιν οὗ, ἔστιν ὧν, ἔστιν οἷς, ἔστιν οὓς, se traducu prin *cateva, nisce*. precumu: am cateva carti = ἔχω, ἔστιν ἃ βιβλία, me servescu de cateva carti = χρῶμαι ἔστιν οἷς βιβλίοις. In loculu acestor'a este mai usitatu τις in pluralu: χρῶμαι βιβλίοις τισὶν, ἔχω βιβλία τινά, etc.

Nota. Ἔστι se afla si cu adverbiale: οὗ, ὅπου, οἵ, ὅθεν (la cari se subtintiellege cuventulu τόπος = *locu*) si le face Indefinite séu Interrogative. precumu: ἔστιν οὗ καὶ εἶπον = *este locu si unde dissei = si dissei undeva*, ἔστιν ὅπου σὺ παρέσιτης; = *te presentasi undeva? = unde te presentasi?* etc.

575 §. Ori-ce relativu declinabilu se pote face Participiu articolatu, si forte raru fara articolu. (vedi despre acest'a, si despre Modulu, cu care se pune verbulu relativeloru. Nota de mia josu a acestui paragraphu si 207 §).

Nota. Ori-ce cuventu relativu, daca cu verbulu seu nu este complimentu séu subjectu unui verbu interrogativu, séu dubitativu, séu demonstrativu etc. (vedi 608) se pune in Subjonctivu cu ἄν (raru fara ἄν) candu depinde de Timpu Primaru si se rapporta in viitoru la lucruri necunoscute séu ypothetice. precumu: addu pe ori-care vei gasí = ἄγε ὃν ἂν εὕρῃς. Se pune cu Optativu, candu depindu de Timpu Secondaru si se rapporta la lucruri necunoscute in trecutu (raru in viitoru). Acestu Optativu se traduce cu Imperfectu in Romanesce séu cu Conditionalu Trecutu. precumu: adduceá pe ori care gasiá = ἦγεν ὃν εὕροι. Se punu cu Indicativu, candu se rapporta in Trecutu, Presentu, séu Viitoru la lucruri cunoscute. precumu: eata omulu, pe care cautai= ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ, ὃν ἐζήτεις, eata omulu, care te cauta = οὗτος ὁ ἀνὴρ, ὅς σε ζητεῖ, eata omulu, care te va ajutá = οὗτος ὁ ἀνὴρ, ὅς σοι βοηθήσει.

Variatiuni la relative.

576 §. Tote relativele declinabile suntu suppusse in Ellinesce unoru in apparinti'a esceptiuni, daru ajunse in regula din caus'a usului, printr'ua anomalia, care se dice in Ellinesce ἕλξις= *attractiune*; sub influenti'a acestei attractiuni relativulu pote diferí de cuventulu, la care se rapporta, in genu numeru, si a si schimbá casulu, in care cere se fia in calitatea sa de subjectu séu complimentu alu verbului; nu numai atat'a, daru relativulu pote schimbá si casulu cuventului, la care se rapporta, precumu se vede din paragraphele de mai josu.

577 §. Candu relativulu este complimentu verbeloru καλῶ, ὀνομάζω = numescu, νομίζω, ἡγοῦμαι, οἶμαι = *credu, socotescu,*

si alte assemini, si are dupe densulu cuventulu, care arrata cumu lu-*numesci, credi* etc; atunci in locu se iá genulu cuventului, la care se rapporta, iá genulu celluí de dupe densu. precumu: eata acestu cuventu, pe care lu credi verbu = αὕτη ἡ λέξις, ἣ ῥῆμα νομίζεις (=ἣν ῥῆμα νομίζεις), acelle littere pe cari le numesci syllabe = ταῦτα τὰ γράμματα, ἃς συλλαβὰς καλεῖς (=ἃ συλλαβὰς καλεῖς). La theme é bine se nu se faca mare usu de acest'a; caci raru se afla la autorii Ellini.

578 §. Ὅς si ὅστις se afla in singularu fara a fí de numerulu cuventului, la care se rapporta, candu acest'a in pluralu fiindu are idea generala. precumu: ori-care veniá din partea regelui catre ellu, pe toti ii trimeteá etc. = ὅστις ἀφικνοῖτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτὸν, πάντας ἀπεπέμπετο.

579 §. Relativulu fiindu in Accusativu pote se iá casulu cuventului, la care se rapporta, daca acest'a este in Genitivu séu Dativu (fia pronume demonstrativu espressu séu subtinticllessu, fia nume). precumu: me folosescu de cartile, ce cetescu = ὠφελοῦμαι ἐκ τῶν βιβλίων, ὧν ἀναγινώσκω (=ἃ ἀναγινώσκω), me servescu de cartile, ce am = χρῶμαι τοῖς βιβλίοις, οἷς ἔχω. Acest'a se intempla mai multu, candu relativulu iá dupe densu in data, séu inaintea sa, séu si dupe verbulu seu, cuventulu la care se rapporta, earu verbulu acestui'a vine pe urma. precumu: οἷς βιβλίοις ἔχω, χρῶμαι = τοῖς βιβλίοις οἷς ἔχω χρῶμαι = οἷς ἔχω βιβλίοις χρῶμαι, si precumu urmedia: χρῶμαι οἷς βιβλίοις ἔχω = χρῶμαι οἷς ἔχω βιβλίοις = χρῶμαι τοῖς βιβλίοις, οἷς ἔχω. Asseminea, merse in contra cetatii cu acei, pe cari ii aveá = σὺν οἷς εἶχεν ἦει πρὸς τὸ τεῖχος (=ἦει σὺν ἐκείνοις, οὓς εἶχε), a datu din celle, ce aveá = ἐξ ὧν εἶχεν ἔδωκε (=ἔδωκεν ἐξ ἐκείνων, ἃ εἶχε), nu vei luá recunoscintia, resplata, de la acei'a, caror'a ajuti = παρ'ὧν βοηθεῖς, οὐκ ἀπολήψῃ χάριν (= οὐκ ἀπολήψῃ χάριν παρ'ἐκείνων, οἷς βοηθεῖς).

Nota. Este bine totu daun'a relativeloru se li se caute cuventulu, la care se rapporta; caci numai asia pote cineva se easa din multiplele confusiuni, in care lu-arrunca *attractiunea.*

580 §. Asseminea si candu cuventulu, la care se rapporta relativulu, este subjectu verbului seu, adeca in Nominativu, earu relativulu in Genitivu, Dativu, séu Accusativu, se potu face prefacerile urmatore:

ά) Οὗτός ἐστιν ὁ ἀνὴρ, ὃν ἐζήτεις = *acest'a este omulu, pe care cautai,*

se face:

οὗτός ἐστιν ὃν ἐζήτεις ἄνδρα,
ὃν ἐζήτεις ἄνδρα, οὗτός ἐστι,
τὸν ἄνδρα ὃν ἐζήτεις, οὗτός ἐστι.

asseminea

β) Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐχθροὶ, παρ'ὧν ἀπέθανε = *acesti'a suntu inimicii, de cari a muritu.*

se face:

οὗτοί εἰσι παρ'ὧν ἐχθρῶν ἀπέθανε,
παρ'ὧν ἐχθρῶν ἀπέθανεν, οὗτοί εἰσι,
ὑπαὶ τῶν ἐχθρῶν, ὧν ἀπέθανεν, οὗτοί εἰσι.

asseminea

γ) ὁ ἀνὴρ, ὃν ἐζήτεις, ἦλθε.

se face:

ὃν ἄνδρα ἐζήτεις, ἦλθεν,
ἄνδρα ὃν ἐζήτεις, ἦλθε.

asseminea

δ) ἐκεῖνός ἐστιν, ὃν ἐζήτεις.

se face:

ὃν ἐζήτεις, ἐκεῖνός ἐστι,
ὃν ἐζήτεις ἐστί.

asseminea

ε) ἐκεῖνος, πρὸς ὃν με ἀπέστειλάς, ἐστι παρών = *este presentu acell'a, la care m'ai tramissu.*

se face:

πρὸς ὃν με ἀπέστειλάς, ἐστι παρών =

Nota I. Relativulu ὅστις in tote casurile afara de Nominativu, avendu verbulu seu cu οὐ = *nu*, si rapportanduse la cuventulu οὐδείς (ἐστι) = *nimeni* nu este, îi assimiledia casulu. precumu: nu este nici unu omu, carui acest'a nu i a facutu reu = οὐδεὶς ἄνθρωπός ἐστιν, ὅντινα οὗτος οὐκ ἐκακοποίησε = οὐδένα ἄνθρωπον ὅντινα οὐκ ἐκακοποίησε, Gorgi'a, nu erá nimeni, carui'a se nu i respunda = Γοργίας οὐδενὶ ὅτῳ (ᾧτινι) οὐκ ἀπεκρίνετο = οὐδεὶς ἦν, ᾧτινι Γοργίας οὐκ ἀπεκρίνετο. Acest'a nu pote avea locu, daca ὅστις aru avé inaintea sa prepositiune; nu se pote dice daru: οὐδένα πρὸς ὅντινα οὐκ εἶπε, daru οὐδεὶς, πρὸς ὅντινα οὐκ εἶπε.

581 §. Candu relativulu este subjectu verbului, (in Nominativu adeca), iá casulu cuventului, la care se rapporta, numai daca se desparte de verbulu seu prin altu verbu, carui'a servesce de complimentu. precumu: vei aflá multi omeni, caror'a daca le vei face bine, ti-voru fi inimici = multi omeni, cari ti voru fi inimici, daca le vei face bine = πολλοὺς εὑρήσεις, οὓς ἐὰν ἀγαθοποιήσῃς, ἐσονταί σοι ἐχθροί = οἳ, ἐὰν ἀγαθοποιήσῃς αὐτοὺς, ἔσονταί σοι ἐχθροί.

Nota. Si candu nu intervine intre relativulu si verbulu seu altu verbu, carui'a se fia complimentu, pote relativulu, *Predicatu* fiindu verbului εἰμί = *suntu*, pote luá si ellu si subjectulu seu casulu cuventului, la care se rapporta, fia espressu acest'a, fia subtintiellesu; ensa acest'a nu se pote face cu ὅς, ὅστις, ci cu celle lalte pronume relative si, mai cu sema, cu οἷος. precumu: nu vediui omu, cá tine = omu astufelu, precumu esci tu = οὐκ εἶδον ἄνθρωπον τοιοῦτον, οἷος εἶ σύ, se face οὐκ εἶδον οἷον σὲ ἄνθρωπον = οἷον σὲ οὐκ εἶδον ἄνθρωπον = οὐκ εἶδον οἷον σέ.

582 §. Relativulu se pote rapportá de multe ori la doue verbe, séu cá complimentu directu la amendoue, séu la unulu cá directu, la cellu laltu cá indirectu. La ua asseminea intemplare casulu relativului depinde din intentiunea autorului, unii facendulu complimentu la unulu, altii la cellu laltu verbu. precumu: eata omulu, pe care vediendu-lu, se temu toti = eata omulu de care,

vediendu-lu, se temu toti = *οὗτος ὁ ἄνθρωπος = ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος, ὃν ὁρῶντες, πάντες φοβοῦνται=ὃν, ὁρῶντες. πάντες φοβοῦνται*, te recommandu la nisce omeni, cu cari adunandu-te, te vei face intielleptu = *συνίστημί σε ἀνθρώποις τισὶν, οἵσπερ ὁμιλῶν, σοφὸς γενήσῃ*, te recommandu la nisce omeni, cu cari adunandu-te, vei invetiá multe de la densii, séu de la cari, adunandu-te cu ei, vei invetiá multe = *συνίστημί σε, ἀνθρώποις τισὶν, οἵσπερ ὁμιλῶν, πολλὰ μαθήσῃ* (este de prissosu aici *παρ'αὐτῶν = de la densii*)= *ἀνθρώποις τισὶ, παρ'ὧν, ὁμιλῶν* (*αὐτοῖς* de prissosu), *πολλὰ μαθήσῃ*.

Nota. Acest'a se intempla si la relativele adverbiale locale. precumu: acest'a este Iadulu, unde intrandu, nu mai ese cineva = de unde, intrandu, nu mai ese = *οὗτος Ἅιδης, οἱ* (cu miscare incotro) *εἰσελθών, οὐκέτι τις ἐξέρχεται = ὅθεν*, (de unde se rapporta la *ἐξέρχεται*), *εἰσελθών, οὐκέτι ἐξέρχεται*.

583 §. Si relativele adverbiale suntu suppuse attractiunei, conformanduse cellu d'antaiu cu cellu alu doilea, séu vice-versa, cea ce este mai desu, mai cu sema candu relativulu tine loculu cuventului, la care se rapporta, de cate ori acest'a lipsesce. precumu: me ducu acolo, de unde vini = *πορεύομαι ἐκεῖσε, ὅθεν ἔρχῃ = ὅθεν ἔρχῃ, ἐκεῖσε πορεύομαι = πορεύομαι ὅθεν ἔρχῃ = οἱ ἔρχῃ, πορεύομαι*.

Nota I generala despre attractiune. E bine se se evitedie attractiunea, candu pote adduce confusiune si difficultati la esplicatiunea ei.

Nota II. Vedi si 243 §.

Pronumele relativu *οἷος*.

584 §. *Οἷος* se rapporta la *τοιός δε* séu *τοιοῦτος* espresse séu subtintiellesse, si se pune séu la antai'a séu la a dou'à propositiune. precumu: *astufelu fii catre cei lalti, precumu vrei si acesti'a se fia catre tine = τοιοῦτος ἔσο πρὸς τοὺς ἄλλους, οἵους βούλει κἀκείνους πρὸς σεαυτὸν εἶναι*, séu *ἔσο πρὸς τοὺς ἄλλους, οἵους βούλει κἀκείνους πρὸς σεαυτὸν εἶναι*, séu *οἵους βούλει τοὺς ἄλλους πρὸς σεαυτὸν εἶναι, τοιοῦτος καὶ σὺ πρὸς αὐτοὺς ἔσο, cá* tatalu si fiulu= *cumu* este tatalu, *asia, astufelu* si fiulu = *οἷος ὁ πατὴρ, τοιοῦτος ὁ υἱός*.

585 §. *Οἷος* cu Infinitivu, daca are mai susu *τοιοῦτος* espressu, se traduce *in catu se.* precumu: nu suntu astufelu, in catu se nu aflu = *οὐκ εἰμὶ τοιοῦτος, οἷος μὴ εὑρεῖν*.

586. Candu ensa *οἷος* cu Infinitivu n'are mai susu espressu *τοιοῦτος*, atunci fara *τε* dupe densulu se traduce prin *opportunu de a*, séu si *de a* (cu Infinitivu); earu cu *τε* englitieu, prin *in stare de a*; candu are pe *τε* ensa, observamu ca Infinitivulu depinde de la verbulu *εἰμὶ = suntu*, la care *οἷος* este predicatu. precumu: nu este omu de a se tiné de cuventu = *οὐκ ἀνὴρ, οἷος τῷ λόγῳ ἐμμένειν*, nu suntu in stare se plecu = *οὐκ οἷός τ' (εἰμὶ) ἀπελθεῖν*.

Neutrulu Singularu a lui *οἷος* se pote luá si in sensu de *precumu* la essemple. precumu: syllabele scurte accentuate iau acutu. precumu: *λέγω* etc. = *αἱ βραχεῖαι συλλαβαὶ τονιζόμεναι ὀξύνονται. οἷον λέγω* etc.

Nota I. *Suntu in stare de a, potu se,* se pote dice si cu *δύναμαι, δυνατός εἰμι, ἔχω*, séu (mai raru) cu *δεινός εἰμι*, dupe cari vine Infinitivu: *οὐ δύναμαι ἀπελθεῖν, οὐκ εἰμι δυνατὸς ἀπελθεῖν, οὐκ ἔχω ἀπελθεῖν, οὐκ εἰμι δεινὸς ἀπελθεῖν*. Acestu *potu se, suntu in stare se, de a*, se nu se confunda cu *pote se, este cu putintia, probabilu se,* despre cari vedi 84 §—89 §.

Nota II. (Vedi si 247 §, 6, 1, 2).

Nota III. Este suppussu *οἷος* la attractiune, despre care vedi

Nota IV. *Οἷος* cá si ὅσος si tote relativele la esclamatiuni suntu in locu de demonstrative séu interrogative: *οἷα ἔπαθες!* = ce (lucruri) ai patitu! = ce nenorociri ai patitu! = ce ai patitu! *ὅσα ἔπαθες!* = cate ai patitu!

Relativulu ὅσος si ἡλίκος.

587 §. *Ὅσος* in singularu arrata *marime*, raru multime, earu in pluralu *multime*, si se rapporta la *τόσος, τοσοῦτος*, séu *τηλικοῦτος* = *atat'a, atatu de mare*, séu si la altu nume; earu *ἡλίκος* si in singularu si in pluralu arrata *marime* séu *versta*, si se rapporta la *τηλικοῦτος* séu *τοσοῦτος* = *atatu de mare*. precumu: *atatu de mare bine, catu de la nimeni n'amu avutu* = *τοσοῦτον ἀγαθόν, ὅσον παρ'οὐδενὸς ἔλαβον, iá catu vrei* = *λαβὲ ὅσον βούλει* = *τόσον, ὅσον* (atatu *de multu*, catu vrei), *suntu totu daun'a atat'a, cati incape ua casa* = *εἰσὶ τοσοῦτοί εἰσιν, ὅσους περιέχει οἰκία, este atatu de mare catu doi* = *τηλικοῦτός ἐστιν, ἡλίκοι δύο, are versta ta* = *este atatu de mare* (in versta), *catu tu* = *τηλικοῦτός ἐστιν, ἡλίκος σὺ* = *ἡλίκος σύ ἐστι.*

588 §. *Ἡλίκος* si *ὅσος* cu Infinitivu se traducu (*in*) *catu* — *in catu se* (*potu*). precumu: *iá atat'a, catu se ti ajunga* = *λαβὲ ὅσον σοι ἐξαρκεῖν* = *τοσοῦτον, ὅσον ἐξαρκεῖν* = *ὥστε ἐξαρκεῖν, a vorbitu atatu de multu, in catu se nu le potu tiné in minte* = *τοσαῦτα ἐλάλησεν, ὅσα μὴ δύνασθαί με κατέχειν ἐν τῇ μνήμῃ, dice atatu de mari minciuni, in catu se nu ti poti tiné rissulu* = *τηλικαῦτα ψεύδεται, ἡλίκα μὴ (δύνασθαί σε) κατέχειν τὸν γέλωτα* = *ὥστε σε μὴ δύνασθαι κατέχειν τὸν γέλωτα.*

589 §. *Ἡλίκος* si *ὅσος* pusse dupe adjective positive le dau valore de superlative. precumu: cellu mai mare = forte mare = *μέγας ὅσος, μέγας ἡλίκος.* Daca adjectivulu se face adverbu calificativu, se pune dupe densulu *ὡς*, cá se i deá gradulu superlativu. precumu: cu forte mare dreptu sufferu=*δικαίως ὡς πάσχω*=*δικαιότατα πάσχω.*

Nota. Nu trebue facutu mare usu de astufelu de superlative, caci raru se afla, ci in loculu loru e bine se ne servimu de superlativu.

590 §. *Ἡλίκος* si *ὅσος*, cá si *οἷος*, la esclamatiuni si admiratiuni se traducu *catu de mare!* séu *ce de! catu de multu! ce de! ce (felu de!)* precumu: *ce omeni sunteti!* = *οἷοι ἄνθρωποί ἐστε! ce de omeni erau!* = *ὅσοι ἄνθρωποι ἦσαν! ce mare, catu de mare bactu* = *ἡλίκος παῖς!* — Acestea candu suntu singure séu cu nume; earu cu adverbe se pune *ὡς* = *catu de*, care se afla si cu adjective, precumu si *ὅσον* une ori cu adverbe. precumu: *catu de frumosu vorbesce!* = *ὡς* (*ὅσον*) *καλῶς λέγει*, catu de frumosu este = *ὡς καλός ἐστι!* = *ὅσον καλός ἐστι.*

591 §. *Ὅσῳ — τόσῳ, ὅσῳ — τοσούτῳ* cu comparative se traducu *cu catu mai — cu atatu mai.* precumu: cu catu mai dessu cetesce cineva pe Omeru, cu atatu mai multu lu-admira = *ὅσῳ τις τὸν Ὅμηρον συνεχέστερον ἀναγινώσκει, τοσούτῳ μᾶλλον αὐτὸν θαυμάζει.*

592 §. *Ὅσοι, ὅσαι, ὅσα*, adeca numai in pluralu, se prefera in loculu lui *οἵτινες, αἵτινες, ἅτινα*, si se traducu prin *cati* séu mai bine *acei cari.* precumu: *σύναγε ὅσους ἂν εὕρῃς* = aduna pe acei, ce vei aflá, cati vei aflá, ori cati vei aflá. (vedi si 575 §, Nota.

Nota I. *Ὅσος* si *ἡλίκος* suntu suppusse *attractiuuei* (despre care vedi 556—584 §).

II. Vedi si 607 §.

Pronumele Indefinite.

593 §. Pronumele indefinite suntu:

τις, τι = *cineva, ceva, unu,* si la pluralu, *nisce, cativa, unii.*

ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα = *cutare.*

ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια = *unii* (numai la pluralu).

ὅστις
ὅστις ἂν
ὅς ἄν
ὅστις οὖν
ὅστις δή } = ori-care, ori-cine.
ὅστις ποτὲ
ὅς ποτε
ὁστισδήποτε
ὁστισδηποτοῦν

ἕτερος, ἄλλος } = altu.

ἑκάτερος = fia-care din doi.
ἕκαστος = fia-care.
πᾶς, πᾶς τις } = totu, fia-care, ori-cine, ori-care.
οὐδείς, μηδείς } = nimeni, nici unu.
οὐδέν, μηδέν } = nimicu, nimica.
ἄμφω, ἀμφότεροι } = si unu si altu, amendoi.
οὐδέτερος, μηδέτερος } = nici unu, nici altu.
ποσός = de ua cantitate ore-care.
ποιός = de unu felu ore-care.
πηλίκος = de ua marime ore-care.
ὁπότερος = ori care din doi.

ὁποδαπός = ori din ce locu.
ὁπόστος = ori alu catelea va fi.

Earu adverbialele indefinite suntu engliticele:

ποὺ = undeva.
πῆ = pe undeva.
ποὶ = spre undeva.
ποθὲν = de undeva.
πῶς = ore-cumu.
ποτὲ = ua data, intr'unu timpu ore-care.

594 §. *Τὶς, τὶ* cá subjectu verbului fara altu nume se traduce *cineva,* earu la pluralu *unii,* si atunci pote se se inlocuesca si prin *ἔνιοι*; asseminea se traduce si prin *cativa.* precumu: aru puté se dica cineva = *εἴποι τις ἄν,* venira *unii* séu *cativa* = *ἦλθόν τινες.*

Nota. *Τὶς, τὶ* se pune totu daun'a dupe unu séu doue cuvinte, si subtintiellege desse ori cuventulu *ομο* = *ἄνθρωπος.* (Se afla, daru forte raru, si la inceputulu frasei).

595 §. *Τὶς, τὶ* in singularu séu pluralu singure fara altu nume, fiindu predicatu séu complimentu directu, se traducu prin *ceva* (*insemnatu, importantu*) precumu: credeau ca suntu si ei ceva = *ἐνόμιζον καὶ αὐτοὶ εἶναί τινες,* (*τι*), dicu ceva séu nu? = adeca are ceva importantia acea ce dicu, séu nu? = *λέγω τι ἢ οὔ*; Se pote pune cá predicatu si neutrulu lui *τὶς,* numai ensa *τι* indeclinabilu ori de ce genu, casu si numeru aru fi subjectulu. precumu: *ἐνόμιζον καὶ αὐτοὶ εἶναί τι, τῶν νομιζόντων εἶναί τι* (in locu de *τινες, τινων*).

Nota I. Acest'a se applica si la *οὐδείς* si *μηδείς,* se traducu ensa atunci prin *nimicu, nimicuri.*

596 §. *Τὶς* masculinulu numai, la Infinitive cu verbe impersonale, séu la alte frase generale. precumu: *λέγουσί τινες* = *se spune, ἀγγέλλουσί τινες* = *se annuncia,* (cari se dicu si *λέγεται, ἀγγέλλεται*) pote lipsi. precumu: *δεῖ ζῆν δικαίως* = trebue cineva

se traesca cu dreptate, se traimu cu dreptate. (Nu gresiesce ensa cineva daca pune si *pe τις*).

597 §. Candu ensa *τίς, τί* este attributu unui cuventu declinabilu, urmedia regulele adjectiveloru in cea ce privesce genulu, casulu si numerulu, si se pune dupe acellu cuventu. Si cu adjectivele numerale, si cu tote pronumele, si cu substantive, si cu adjective, si cu adverbele de cantitate si calitate se pote pune *τίς, τί* cá complinire, desceptandu ide'a de necunoscutu si indefinitu. Observamu ensa ca cu *adjective* si cu *adverbele de cantitate si calitate*, cá si cu *pronumele possessive, interrogative, indefinite, demonstrative de calitate si cantitate*, pronumele *τίς, τί* se traduce cu *camu, apprope*, earu cu celle lalte si-conserva semnificatiunea sa de *unu, unu ore-care* etc. precumu: unu philosophu ore-care dice= *φιλόσοφός τις λέγει, τῶν φιλοσόφων τις λέγει*, doi omeni amblandu impreuna aflara unu toporu = *δύο τινὲς συμβαδίζοντες εὗρον πέλεκύν τινα*, pe mine pote dici — *ἐμέ τινα λέγεις*, mi-pari *camu* posomoritu = *δοκεῖς μοι σκυθρωπός τις, σκυθρωπός τι*, esci *camu* pre mare = *μέγιστός τις εἶ, camu* cati sunteti = *πόσοι τινές ἐστε*, acumu esci *apprope* alu meu = *νῦν ἐμός τις εἶ, camu* cumu erá? = *πῶς τι ἦν; camu* asia = *οὕτω τι, οὕτω πως*, approope la 12 omeni = *ἄνθρωποι δώδεκά τινες, camu* catu de mare? = *πηλίκος τις;* fia-care = *πᾶς τις, ἕκαστός τις*. etc. (Vedi si 414 §). La adverbe pentru semnificatiunea *camu* se afla mai multu *πως* séu *που* englitice.

Nota I. La interrogativulu *τίς, τί, πότερος, πόσος, πηλίκος* etc, se pune si *ποτε* engliticu, spre a se traduce *camu*. precumu: *camu* cine esci; cine ore esci?=*τίς ποτ' εἶ*; etc.

Nota II. Neutrulu *τι* singularu, singuru, se pote traduce si *in ceva, la ceva, de ceva*. precumu: esci *in ceva* capabilu?=*δεινός εἶ τι;*

598 §. *Ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια*, avendu nume, lu-pune in genitivu. precumu: unii d'intre omeni credu ca esista draci — *ἔνιοι τῶν ἀνθρώπων πιστεύουσιν εἶναι δαίμονας, διαβόλους.*

599 §. *Ὅστις, ὅστις ἄν, ὃς ἄν* cu tote adaugirile, ce se vedu ca iau la 593 §, facu parte si elle din pronumele indefinite, caci arrata ceva indefinitu, dupe cumu se vede la pronumele relative 569 §.

600 §. *Οὐδείς* si *μηδείς* se potu analysá in *οὔ — τις, μή— τις=nu—cineva, nu—nimeni, nimicu*. In Romanesce unu cuventu negativu cere si unu altu negativu (*nu*), in Ellinesce unu ajunge. precumu: *nu* vedu pe *nimeni*, pe *nimeni nu* vedu=*οὐδένα ὁρῶ= οὔ τινα ὁρῶ, οὐχ ὁρῶ τινα*. In Ellinesce doue séu mai multe negatiuni atunci facu ua affirmare, candu nu se rapporta tote la acellasi verbu; intarescu ensa negatiunea, candu se rapporta la acelasi verbu amendoue séu tote. precumu: *οὐδεὶς οὐδένα τιμᾷ* = nimeni pe nimeni nu onoredia, *οὐ δυνάμεθα μὴ γράφειν* = nu putemu se nu scriemu, *σμικρὰ φύσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ἰδιώτην οὔτε πόλιν ὁρᾷ*=ua mica natura nimicu de mare nici ua data la nimeni nici la unu omu particularu nici la unu orasiu nu face, *οὐδείς ἐστιν* = *οὐκ ἔστιν οὐδείς* = *οὐκ ἔστι τις* = nu e nimeni.

Nota I. *Οὐδεὶς* = *nimeni nu*, se pote esprime in Ellinesce si prin *οὐκ ἔστιν — ὅστις* (1. *ὅστις* se pune cu Indicativu, candu si in Romanesce *nimeni nu* este cu Indicativu; 2. se pune cu subjonctivu cu *ἄν*, séu cu Fiitoru de Indicativu, séu Optativu, candu depinde de Timpu Secondaru, candu in Romanesce este *nimeni nu va, nimeni n'aru, nu este nimeni care se, care se fi..*) precumu: *nimeni, nu vrea* = *οὐκ ἔστιν ὅστις βούλεται, nimeni n'a vrutu= οὐκ ἔστιν ὅστις ἠβουλήθη, nimeni nu va*, n'aru vroi, nu e nimeni, care se vroesca=*οὐκ ἔστιν ὅστις βουληθήσεται, ὅστις ἂν βουληθῇ*, nu erá nimeni, care se fi vrutu = *οὐκ ἦν ὅστις βουληθείη*. In locu de *ὅστις* cu verbu se pote pune si Participiu articolatu cu Presinte la casulu 1, cu Fiitoru la casulu 2. precumu: *οὐκ ἔστιν ὁ βουλόμενος, οὐκ ἐστὶν ὁ βουληθησόμενος, οὐκ ἦν ὁ βουληθησόμενος*. Vedi si 210 §.

Nota II. *Εἷς οὐδείς, ἓν οὐδέν* = *nimeni, nimicu*. precumu: *ἓν οὐδὲν λέγεις* = *nimicu* nimicu nu dici.

601 §. *Πᾶς* séu *πᾶς τις* se traduce prin *totu, fia-care,* séu singuru fiindu séu cu altu nume; earu candu are inainte séu dupe densu *ὅστις,* séu Participiu articolatu, se traduce *ori-care.* precumu: totu omulu este muritoru = *πᾶς ἄνθρωπος θνητός ἐστι, πᾶς θνητός ἐστι,* ori-ce are inceputu are si finitu=*πᾶν ὅ,τι ἀρχὴν ἔχει, πᾶν τὸ ἀρχὴν ἔχον, ἔχει καὶ τέλος.* Observamu aici ca *ὅστις* si Participiulu articolatu remanu netradusse, caci alminterea trebuiá se dicemu: ori-ce, (*πᾶν*) ce (*ὅ,τι*), ori-care (*πᾶς*), *ὅστις* (care). — (vedi si 522 §).

Nota I. *Πᾶς* avendu dupe séu inaintea sa substantivu articolatu se traduce *totu* = *intregu.* precumu: *πᾶσαν τὴν πόλιν τὴν πόλιν πᾶσαν* = pe orasiulu *intregu.* (vedi si 522 §).

Nota II. *Πᾶς* singuru cu articolu se traduce *totu totu.* precumu: *πάντες εἰσὶ δώδεκα* = toti suntu doi-spre-diece, *οἱ πάντες εἰσὶ δώδεκα* = toti toti suntu doi-spre-diece (522 §).

602 §. *Οὐδέτερος, μηδέτερος, ἕκαστος, ἑκάτερος, ὁπότερος,* punu attributulu loru in Genitivu. precemu: fia-care omu=*ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων,* ori-care din acesti doi=*ὁπότερος τούτων* séu *τούτοιν,* etc; *ἕκαστος* pote fi si de casulu attributului seu. precumu: *ἑκάστης ἡμέρας* = fia-care di.

603 §. *Ἕτερος* si *ἄλλος* punu numele, pe care insociescu, si in Genitivu, si iau de multe ori si casulu lui. Candu au articolu si nu? (Vedi la capitolulu despre Articolu 521 §).

Nota I. *Ἕτερος* = *altu,* iá a dou'a parte, cu care se compara, in Genitivu simplu séu cu *ἀντὶ,* séu in acellasi casu cu cuventulu, cu care se compara, daru atunci trebue se aiba pe *ἤ.* Tote aceste espressiuni se traducu in Romanesce *altu de catu.* precumu: *acest'a* este *altu* de catu omu = *οὗτός ἐστιν ἕτερος ἤ ἄνθρωπος* (in acellasi casu cu *οὗτος,* cu care se compara, fiindu ca s'a pussu *ἤ*), *ἀνθρώπου, ἀντὶ ἀνθρώπου.* (282 §, Nota III, si 347 §, si 246 §, 7).

Nota II. *Ἄλλος* = *altu,* si derivatele salle *ἀλλοῖος* etc. = *altu, de altu felu* — *de catu,* candu se compara cu altu ceva, a-

tunci a dou'a parte, cu care se compara, o esprimu in urmatórele feluri.

1) In Genitivu simplu séu cu *πρὸ, ἀντὶ, πλὴν* = *de catu.*

2) In Accusativu cu *πρὸς, παρὰ* = *de catu.*

3) In acellasi casu, cu cellu cu care se compara, cu *ἤ* = *de catu;* séu mai cu sema daca cellu d'antaiu va avé negatiune séu cuventu interrogativu, cu *εἰ μὴ, ὅτι μὴ, πλὴν, πλὴν ἤ,* totu in acellasi casu = *de catu, afara de.* (*πλὴν* pote avé si Genitivu): precumu: pe cine *altu de catu* mine? = *τίνα ἄλλον ἤ ἐμὲ;* (Accusativu cá si *τίνα,* cu care se compara), *εἰ μὴ ἐμὲ, ὅτι μὴ ἐμὲ, πλὴν ἐμὲ, πλὴν ἐμοῦ, πλὴν ἤ ἐμέ;*

Nota III. Frasele *τί ἄλλο ἤ, οὐδὲν ἄλλο ἤ* cu verbu subtintiellegu verbulu *πράττω, ποιῶ* = *facu* la partea antaia. precumu. *τί ἄλλο ἤ παίζεις;* = ce faci alt'a de'catu te joci? *οὐδὲν ἄλλο ἤ παίζεις* = nu faci alt'a de catu te joci.

604 §. *Ἄμφω* si *ἀμφότεροι* n'au articolu; candu ensa au si nume, acest'a are articolu dualu séu pluralu la *ἄμφω,* si totu daun'a pluralu la *ἀμφότεροι.* Se pune si cu singularu si cu pluralu verbu. precumu: *ἄμφω, ἀμφότεροι γράφετον, γράφουσι, ἄμφω τὼ ἀνθρώπω, ἀμφότεροι οἱ ἄνθρωποι, ἄμφω οἱ ἄνθρωποι γράφετον* séu *γράφουσι* = amendoi (omenii) scriu.

605 §. Celle lalte indefinite de la 593 § nu presinta difficultati, urmandu regulele adjectiveloru. Catu despre indefinitele adverbiale dicemu aici numai atat'a, ca se afla de multe ori cu unu Genitivu de substantivu. precumu: *ἦν ποτε χρόνου* = erá la unu timpu ore-care, *ζ'κει που γῆς* = locuiá intr'unu locu ore-care. (Vedi si 302 § despre adverbe).

Pronumele Interrogative.

606 §. Pronumele interrogative suntu:

τίς / τί = cine, ce,
πότερος = care d'intre doi,
ποῖος = ce felu,
πόσος = catu,
πηλίκος = catu de mare,
πόστος = alu catelea,
ποταπὸς = ce felu (in maniera séu in facia),
ποδαπὸς = de unde (adeca de ce natiune, de ce parinte, de ce patria etc.)
ποσταῖος = in cate dille,
ποστημόριος = ce parte din ceva,
ποσαπλοῦς / ποσαπλάσιος = de cate ori mai multu sàu mai mare;

Earu interrogativele adverbiale suntu:

πῶς = cumu,
ποῦ = unde,
ποῖ = incotro,
πῆ = pe unde,
πόθεν = de unde,
πότε = candu,
πηνίκα = ce ora,
ἕως πότε = pene candu,
ποσάκις = de cate ori.

607 §. Candu unu cuventu interrogativu, fia declinabilu, fia indeclinabilu, cu verbulu seu este subjectu séu complimentu unui altu verbu, in Ellinesce acellu cuventu interrogativu se preface in *relativu*, de mai multe ori, si de mai putine remane neschimbatu. In Romanesce trebue tradussu totu cu interrogativu, chiaru si daca va fi schimbatu in Relativu in Ellinesce. Eata relativele, in cari se prefacu interrogativele de la 606 §:

Relative.		Interrogative.	Relative.
ὅστις, ἥτις, ὅτι.	=	πῶς	= ὅπως, ὡς.
ὅστις, ἥτις, ὅ τι.	=	ποῦ	= ὅπου, οὗ.
ὁποῖος.	=	ποῖ	= ὅποι, οἷ.
ὁπότερος.	=	πῆ	= ὅπῃ, ᾗ.
οἷος, ὁποῖος.	=	πόθεν	= ὅθεν, ὁπόθεν.
ὅσος, ὁπόσος.	=	πότε	= ὁπότε, ὅτε.
ἡλίκος, ὁπηλίκος.	=	πηνίκα	= ἡνίκα, ὁπηνίκα.
ὁπόστος.	=	ἕως πότε	= ἕως.
ὁποσταιός.	=	ποσάκις	= ὁσάκις, ὁποσάκις.
ὁποδαπός.	=	etc.	
ὁποσαπλοῦς, ὁποσαπλάσιος.	=		
ὁποσαπλάσιος, ὁποσαπλάσιος.	=		
ὁποσταῖος.	=		
ὁποστημόριος.	=		

Precumu:

cine esci? = *τίς εἶ, te intrebu cine esci?* = *ἐρομαί σε ὅστις εἶ,* (te intrebu, ce? acest'a: *cine esci*), *nu se scie unde este (unde este* e subjectu lui *nu se scie)* = *ἀγνοεῖται ὅπου ἐστι, me miru ce vrei se dici* = *θαμάζω ὅ,τι βούλει εἰπεῖν. pentru ce?* = *διὰ τί, sciu pentru ce* = *οἶδα δι' ὅ,τι* = *διότι, nu voiu se sciu cine esci, daru de unde si ce felu* = *οὐ βούλομαι εἰδέναι ὅστις εἶ, ἀλλὰ ὁποδαπὸς καὶ οἷος* = *οὐ βούλομαι εἰδέναι τίς εἶ, ἀλλὰ ποδαπὸς καὶ ποῖος* etc.

Nota I. Cuventu interrogativu cu verbu servesce de subjectu séu complimentu mai multu verbeloru *interrogative, dubitative,* de *mirare,* de *a sci séu nu sci,* de *ingrijire* si altoru asseminea, cari necessareminte ceru cuventu interrogativu in Romanesce.

Nota II. Cuventu interrogativu cu verbu fiindu subjectu séu complimentu unui altu verbu, séu remane totu interrogativu séu se face relativu; modulu acestui *relativu* séu *interrogativu* afara de casulu de la 608 § se reguledia dupe verbulu, carui cu verbulu seu este subjectu séu complimentu. Asia daru depindiendu de Timpu Secondaru, merge cu Optativu, earu de Timpu Primaru cu Indicativu. precumu: *te intrebu cine esci* = *ἐρομαί σε τίς, (ὅστις) εἶ, te intrebai cine erai* = *ἠρόμην σε ὅστις εἴης.* (Vedi si 575 §' Nota, si 239 §, si 242 §).

608 §. Cuvintele *interrogative,* fia independente, fia dependente de verbu *interrogativu, dubitativu* etc, si prefacute si neprefacute in *relative* (607 §), candu in Romanesce suntu urmate de *se* cu *Subjonctivu,* in Ellinesce se punu cu Fiitorulu Indicativului fara *ἄν,* séu mai raru cu Aoristulu Subjonctivului, (si mai raru cu Presintele Subjonctivului) fara *ἄν,* si mai raru cu *ἄν,* care *ἄν* descepta ide'a de *possibilitate, putintia;* earu candu suntu urmate de *potu se, asiu puté se, aru fi cu putintia se, aru fi fostu cu putintia se* etc, atunci daca se rapporta in *Fiitoru,* iau Optativu cu *ἄν* séu fara *ἄν;* earu daca se rapporta in *Trecutu,* se punu cu Timpii Secondari ai Indicativului si cu *ἄν* séu si cu Optativu, candu depindu de Timpu Secondaru.

precumu:

ce se dicemu? = *τί ἐροῦμεν; τί εἴπωμεν; τί ἂν εἴπωμεν; τί λέγωμεν; τί ἂν λέγωμεν;*

te intrebu *ce se* dicemu = *ἐρομαί σε ὅ,τι (τί) ἐροῦμεν* etc. cá la antaiulu essemplu.

nu sciu *cumu se* ti spunu = *οὐκ οἶδα ὅπως σοι ἐρῶ, εἴπω.*

n'am *ce dice, ce se* dicu = *οὐκ ἔχω ὅ,τι φῶ.*

ce se facu? = *τί πάθω; τί ἂν πάθω; τί πείσομαι;*

ce asiu puté face? = *τί ἂν πάθοιμι;*

ce asiu puté se dicu?
ce aru fi cu putintia se dicu? } = *τί ἂν λέγοιμι;*

ce aru fi fostu cu putintia se dicu? = *τί ἂν εἶπον;*

nu sciam *ce se* facu = *οὐκ ἤδειν ὅ,τι ποιήσαιμι.*

lu-consiliá pe *cine se* asculte si pe cine nu = *συνεβούλευεν αὐτῷ οὗτινος ἀκούσεται καὶ οὗτινος οὔ* = *οὑτινοσοῦν ἀκούσῃ καὶ οὑτινοσοῦν οὔ.* Vedi si 607 §, Nota II.

609 §. Interrogativulu *τίς, τί,* intreba despre persona séu lucru, séu despre numele loru, si capeta respunsu séu prin nume, séu prin pronume personalu, séu prin demonstrativulu *οὗτος, ἐκεῖνος, ὅδε.* Neutrulu singularu *τί,* singuru fara altu nume, se esplica si *pentru ce, de ce,* séu si *ce.* precumu: cine esci? eu = *τίς εἶ; ἐγώ,* cumu se numesce? = *τίς καλεῖται;* Socrate = *Σωκράτης,* ce, de ce, pentru ce, n'ai venitu? = *τί οὐκ ἦλθες;*

610 §. *Τίς, τί,* cá si tote interrogativele si relativele de la 606 §, si 607 §, avendu dupe densele *δήποτε* séu *ἆρα* se traducu *cine ore, camu cine, ce ore, camu ce* etc. precumu: de multe ori m'amu miratu cu ce ore cuvinte etc. = *πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις* etc.

611 §. Se se notedie frasele urmatore, unde se vede ca, intrebatu cineva daca si ellu reintreba se intrebuintiedia relativulu in locu de interrogativulu, cu care se face intrebarea. Intr. ce dici?

resp. ce dicu? ast'a dicu = *τί λέγεις; ὅ,τι λέγω; τοῦτο λέγω*, de unde vini? de unde? ce te interessedia? = *πόθεν ἔρχῃ; ὅθεν; τί σοι διαφέρει;*

612 §. *Τίς* si *τί* au totu daun'a accentu acutu, si nu lu lepada, caci se confundu cu indefinitulu *τὶς, τὶ*. precumu: *ἦλθε τίς;* = a venitu cine, *ἦλθέ τις* = a venitu cineva.

613 §. Cu *πότερος* intrebamu despre *care din doi*, si daca are si attributu, lu-preface in Genitivu dualu séu, une ori, si pluralu. precumu: care din acesti doi barbati = *πότερος τούτοιν τοῖν ἀνδροῖν* séu *τούτων τῶν ἀνδρῶν;*

614 §. *Ποῖος* intreba despre *calitate*, adeca *ce felu; πόσος marime* séu *multime; πηλίκος versta, marime, lungime* séu *multime; πόστος dupe cati vine*. Celle lalte suntu esplicate la 606 §. precumu: ce felu suntu, si cati, si catu de mari, si ai catelea? = *ποῖοί εἰσι, καὶ πόσοι, καὶ πηλίκοι, καὶ πόστοι;*

Nota. Cu *ποῖος* se intreba si de lucru, numai candu acellu lucru face parte din multe. precumu: in ce luna infloresce ros'a? = *ποίου μηνὸς ἀνθεῖ τὸ ῥόδον.*

FINE.

Indreptarea erroriloru.

pag.	linia.	In locu de	Scrie
4	27	in casu	in ce casu
6	32	activu, intransitivu	activu intransitivu
8	8	oprimi	oprimu
11	6	ca	ce
14	5	*ὅστι*	*ὅτι*
17	4	*χρόνω*	*χρόνῳ*
„	25	*ἀμ'ὡς*	*ἅμ'ὡς*
18	15	*ὥστι*	*ὥστε*
21	24	*a*, pentru	*a* pentru
22	22	si alu	si ai
„	25	Fiitoru	Viitoru
23	5	*ἀναγνώσκω*	*ἀναγινώσκω*
24	8	*ἐνδυσάμενον*	*ἐνδυσάμενος*
25	18	*βούλευθαι*	*βούλεσθαι*
	20	*βούλευθαι*	*βο*
„	26	*ἐγγέλλουσι*	*ἀγγε..λουσι*
28	3	*ἥκουσα* pentru	*ἥκουσα*, pentru
„	21	*γεγραφὼς ω*	*γεγραφὼς ὦ*
31	13	se traduce	earu de nu, se traduce
31	22	*ἐσται*	*ἔσται,*
36	19	*που*	*ποῦ*
	28	*ου*	*οὔ*
„	37	13 Politetie	politetie
40	32	*ἐγωγε*	*ἔγωγε*
	33	*ο*	*οὗ*
„	41	10 *ἐρομαί σε*	*ἔρομαί σε*
47	36	*ειδον*	*εἶδον*
54	19	genitivulu,	genitivulu
59	17	*βόλομαι*	*βούλομαι*
62	26	*ἐλέγει*	*λέγει*
	28	*λεύσεσθαι*	*ἐλεύσεσθαι*
„	67	24 *νάμοις*	*νόμοις*
	25	*πείκω*	*ὑπείκω*
„			*διδάσκω*
75			*λοίομεν*
76			Dat,
		tiva	impartira
„	80	6	164
	33	*φοβοῦμη*	*φοβοῦμαι*
„	84	22 circula	circulâ
	26	*δῦναι*	*δοῦναι*
„	86	36 *ἀπὶ*	*ἐπὶ*
92	19	spunemu	spune-mi
93	2	cari	caci

Pag.	linia.	In locu de	Scrie.
95	31	*παγγέλλεσθαι*	*ἐπαγγέλλεσθαι*
100	29	*ὸς*	*ὃς*
105	10	etc.	etc. totu asia si la At. in Gen.
106	28	ca pentru ca fiindu ca	ca, pentru ca, fiindu ca
108	13	*ἐμιμελῆς*	*ἐπιμελῆς*
„	24	*διὰ*	*διὸ*
111	34	*ὁπως*	*ὅπως*
112	1	*Σώκρα—*	*οἵμοι, Σώκρα—*
„	35	patru	cinci
115	25	*δείπνου*	*δείπνου,*
119	17	*τοῦ*	*τὸν*
125	8	*ποιῦσαι*	*ποιῆσαι*
128	27	*Κύκλω*	*Κύκλῳ*
140	29	*πέρ*	*ὑπέρ*
143	10	*οἷος ὅσος*	*οἷος, ὅσος*
146	3	*ὡς*	*ως*
153	17	cá=ce	cá—ce
161	36	*ià*	ian
185	8	muritoru	omu
190	20	*ἐλεμμο —*	*ἐλεημο—*
201	6	*μου*	*μου,*
„	31	De desubt	Pe desubt
217	1	*πορεύομοι*	*πορεύομαι*
220	28	vorbe	vorba
242	7	*μέσα νύκτες*	*μέσαι νύκτες*
247	11	*ἐοτι*	*ἐστὶ*
„	24	*δὲ*	*δὲ,*
„	32	*ὁ δὲ τις*	*ὁ δέ τις*
248	6	*Προτοῦ*	*Πρὸ τοῦ*
„	8	*Προτοῦ*	*Πρὸ τοῦ*
249	12	*ἀμφότερος*	*ἀμφότεροι*
253	3	*σε*	*σὲ*
254	23	si la alte	si alte
255	29	(nevast'a si barbatulu)	nevest'a si barbatulu
256	9	*ἕτερος,*	*ἕτερος*
„	29	*αὐαιγέτω*	*ἀνοιγέτω*
257	9	*αὐτὸς*	*αὐτὸν*
259	11	*σφωΐτερος,*	*σφωϊτερος.*
259	11	si se afla	si se afla tote
262	17	*λαβόντα τοῦ*	*λαβόντα του*
267	11	*ὅστις σινίησιν*	*ὅστις μὴ σινίησιν*
„	24	cateva	cativa
270	18	*δπαὰ*	*παρὰ*
272	7	*συνίστημί σε,*	*συνίστημί σε.*

Restulu erroriloru si cateva inconsequentie orthographice Romanesci, fiindu ca nu alteredia sensulu, nu s'au insemnatu aici.

150,006
ТВ-34-29